

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

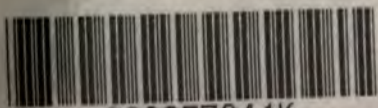

EX BIBLIOTHECIS GUDBRANDRI
VIGFUSSON et FRIDERICI YORK POWELL
olim alumni, partim ab hoc legatis, partim
emptis, a. MCMIV. *du*

E LEGATO
WILLELMI PATON KER
SOCII SOCIIS DESIDERATISSIMI
PER OCTO LUSTRA SEPTENVIRI LIBRIS ELIGENDIS
ET RECTORIS THEOLOGIAE

MCMXXVIII

30005704 1K

Digitized by Google

EE.8.13.

GOVERNING BODY.

1900.

Gustav Oigfussen

at Göteborg

Robert Lowe

London 10th July 1875

HUNGURVAKA,

PALS BISKUPS SAGA,

ok

**ÞATTR AF THORVALLDI
VIDFÖRLA.**

EX LEGATO MAGNÆANO.

Apud SEVERINUM GYLDENDAL.

ATAHUA

JOHN W. H. H. H.

to

THE HONORABLE

7

JOHN W. H. H. H.

JOHN W. H. H. H.

020
HUNGURVAKA,

five

**Historia primorum quinqve
Skalholtenfium in Islan-
dia Episcoporum,
PALS BISKUPS SAGA,**

five

Historia Pauli Episcopi,

&

**PATTR AF THORVALLDI
VIDFÖRLA,**

five

Narratio de Thorvalldo Peregrinatore,

Ex Manuscriptis Legati Magnæani,

**cum Interpretatione Latina, annotationibus, Chronole-
gia, tabulis Genealogicis, & Indicibus, tam
rerum, quam verborum.**

HAFNIÆ 1778.

**EX TYPOGRAPHICO REGIÆ UNIVERSITATIS APUD VIDIAM
A. H. GODICHE.**

ANNALS OF THE

ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE

AND THE CANADIAN MOUNTED POLICE

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

AND THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

ICLAV

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

OF THE NORTH WEST TERRITORIES

Ad Lectorem.

Jam dudum est, quod orbi erudito
polliciti sumus, tam *Hångurugham*,
Kristnagæ proxime subiungendam,
quam alia, ex amplissimo penu *Mat*
gnæano promenda, rerum nostrarum
borealium monumenta, quæ in re
præstanda, spe votoque tardius non
nihil quod simus progressi, in causa
fuere nonnulla, quæ opus molienti-
bus se obtulere impedimenta, non
omnia gravia quidem, sed quæ ta-

Ad Lectorem.

men erant amovenda, & serius amota sunt: hinc otii defectus & ab aliis negotiis prærepta opportunitas, illinc objectæ à morbis difficultates, & hominum operi ministrantium facta mutatio.

Ut fidem igitur liberemus, prodeunt hic in lucem tria in uno lecta volumine antiquæ nostræ historiæ monumenta, si quæ res Ecclesiæ borealis, Islandicæ speciatim tractant, primum generalius, nempe complectens quatuor primorum Episcoporum Skalholtensium historiam, quod ex promissis dudum debemus; alterum *Pauli* Skalholtensis Episcopi vitam speciatim exponens, & tertium succinctam exhibens de *Thorevalda* quodam *Kodransi* filio, *Vilfialo* sive Peregrinatore cognominato, narrationem. Tres hinc Islandicarum commentarii, huiusmodi facundia & simplici sermonis genere scripti, quem animad-

Ad Lectorem.

vertimus in Christianismi historia & historia *Gunnlaugi*, antea à nobis editis, ut auctaria atqve appendices considerari possunt recens dictæ historiæ Christianismi s. Kristni-sagæ, insignemque præstabunt usum avidis cognoscendi religionis Christianæ per Islandiam nostram progressum, nec non primorum & principum hominum, qui dictam ibi religionem promoverunt aut firmarunt, adde, scriptorum ipsiusque seculi genium, characteres moresque. Facient hæc, ut si res quædam, quæ in *Pauli* Episcopi vita, nec non in brevi de *Thorvaldo* narratione occurrunt, exiles levesque videantur, eæ facile excusari & possint & debeant. Quam etiam ob rem, non est, quod metuamus, ne quæ in dicta *Thorvalldi* historia occurrit, sive narratio, sive fabula, de genio, Saxi ingentis incola, ab Episcopo *Friderico*,

Ad Lectorem.

precibus & aqua lustrali in exilium pulso, indignam videatur reddere, quæ in lucem protrahatur: & pauca enim hæc sunt, & nil nisi genium seculi, omnibus fere gentibus communem spirant; scriptoremque Monachum produnt, cætera scriptoris fidei ne minimum quidem detrahunt; præcipue si rite cogitemus, ab antiquissimis retro temporibus, majorum nostrorum animis fixam adeo sedisse, & per totum medium ævum viguisse opinionem, loca fere omnia, flumina, lacus, montes, saxa & lapides geniorum esse habitacula, vid. *Jo. Eriici specimen Observationum ad Antiquitates Septentr., observat. 2da de Geniis*, ut eam post coeptum Religionis Christianæ in Islandia cultum, cum cæterorum hominum, tum scriptorum mentibus hæsisse, minime sit mirum, nec veri ab simile.

Ad Lectorem.

Primum commentarium *Hungurvakam*, sive famis excitamentum, vocare placuit scriptori, qui ipse hujus nominis causam nos docet, dicens in prooemio sive capite Imo, pag. 3.: “ita
,, cum multis, non solum indoctis, sed
,, & imperitis, comparatum esse se
,, judicare, ut hoc libro perlecto, mul-
,, tiplici desiderio afficiantur, originem
,, vitamque cognoscendi virorum, qui
,, in his (Islandiæ) claruerunt regioni-
,, bus &c.” Pro more recepto anti-
qvis nostris Scriptoribus fere omni-
bus, nomen professus non est dictæ
Hungurvakæ scriptor, nec proditum
ab aliis invenimus. Attamen de ip-
sius scripti ætate, & tempore quo
vixit auctor, non adeo impedita erit
qvæstio.

Sub finem Seculi XII, quo ipso ut
& proxime sequente seculo, in histo-
ria scribenda præcipue occupati erant

Ad Lectorem.

Islandi, scriptorem nostrum vixisse, rebusque quas scripsit, aut ætate æqualem, aut certe proximum fuisse, indicant sequentia. 1) in prooemio libri dicit, cum ex aliorum celebrium hominum, tum speciatim ex doctissimi viri, *Gitzuri Halli* filii, ore & narrationibus se sua hausisse, qui *Gitzurus* circa annum 1181 Islandiæ fuit Legifer, & anno 1206 fenex obiit. vid. p. v. *Finni Johannaei* Histor. Eccl. Islandiæ Tom. I. pag. 195, & *Kristni-Saga*, pag. 188. 2) quorum vitam narrat noster, Episcoporum ultimus est *Klængus*, qui anno 1178 morte est functus. 3) memorat noster, cap. XIX, pag. 130, Islandiam neminem Sanctum habere, præter *Thorlakum* Episcopum, qui Sanctorum ordini adscriptus est, anno 1198: ast præter eum, anno 1200, in album Sanctorum relatus est *Jonas Ogmundi* filius, primus

Ad Lectōrem.

primus Holensis Episcopus. vid. nota (89) pag. 131. *Hungurvaka* nostrae adscripta. Quæ rite pensitata, & in unum juncta, haud obscure indicant, post annum 1198, aut etiam post annum 1206, vixisse vel vivere potuisse scriptorem *Hungurvaka*, sed intra biennium scripsisse, quod ab anno 1198 ad an. 1200 effluxit. Plura hac de re dabunt, quæ ex præfatione Tomi IV Historiæ Eccles. Islandiæ transcripta hic nostra fecimus (*). Nec est, quod pro-

(*) Ibi auctor f. v. ita: "*Hungurvaka*, inquit. f. je-
„ *juna vigilia* (id enim nominis operi imponere au-
„ tori placuit) compendium vitarum quinque pri-
„ morum diocesanos Skalholtinæ episcoporum con-
„ tinens, & circa aut paulo ante annum 1200
„ scripta; hoc enim anno Johannis I Holensium
„ Episcopi sanctitas innotuit, cum contra hic au-
„ tor solum, cum scriberet, inter Islandos, *Thor-*
„ *lacum* episcopum pro sancto habeat. Scriptor
„ quis sit ignoratur, quæ vero scripsit, ipse in
„ præfatione profetur se excepisse ex ore viri suo
„ seculo doctissimi *Gissuri Halli* filii, qui quondam
„ *Sigurdi*

Ad Lectorem.

proxiores hic sumus, in notando errore

„ *Sigurdi* Bronchi, Norvegiæ Regis, aulæ Ma-
„ gister, & Islandiæ per plures annos Legifer fue-
„ rat, tandemque anno 1206 valde *Grandævus* vi-
„ tam cum morte commutavit; unde de narratio-
„ num, quippe quæ tam gravem tantæque digna-
„ tionis virum autorem agnoscunt, veritate dubi-
„ tare non possumus; annorum vero computatio,
„ quam scriptor secutus est (ut Hist. Eccles. T. III.
„ p. 201. not. (a) pluribus monui) passim vitiosa
„ est; quemlibet enim episcopum septem annis ve-
„ rustiorem facit; atque re vera est; idque, ut vi-
„ detur, quia statim ab initio in anno, quo Islei-
„ fus Episcopatum obtinuit, erravit, & deinde ab
„ eo annos officii cujuslibet episcopi recte quidem
„ numeravit, sed ad annos æræ christianæ perpe-
„ ram retulit; qui error calculi, per totum librum
„ continuatus, efficit, ut uni & alteri Pontificum
„ Romanorum tribuat, quæ successoribus tribuenda
„ erant. Cætera liber multa bonæ frugis habet ad
„ historiam ecclesiasticam pertinentia, multasque
„ voces rariores, quæ eis temporibus in usu fue-
„ runt; cum vero, ex relatione b. *Arnæ Mag-*
„ „ *næi*, nulla ejus exemplaria hodie supersint,
„ Apographis, quæ episcopi *Thorlacus* & *Sveno-*
„ „ *nus* superiori seculo exarari curaverunt, anti-
„ „ quiora, menda, quæ præ se fert, corrigi nunc
„ nequeunt, nisi ex conjecturis.

Ad Lectorem.

rore calculi, quo usus est scriptor in annis computandis, septem integros annos à vero variantis, cum hac in re otium nobis faciant, tam recens dicta, quam qui plenius rem tractavit, f. v. *Johannis Finnæi*, hodie Episcopi Skalholtensis vigilantissimi industria, in annotationum decima quarta, quibus scriptoris nostri narrationibus lucem affudit.

Quæ de ætate scriptoris *Hungurvakæ* supra diximus, firmabunt, & post annum non solum 1206, sed etiam 1211 eum superstitem fuisse, monstrabunt sequentia. Qui *Hungurvakam* scripsit, idem omni procul dubio fuit auctor *vitæ Pauli Episcopi*: id enim indicat, tum stilus in utroque idem, tum plura alia, speciatim idem fere in utroque scripto epilogus; scriptorem vero recens dictæ vitæ, non tan-

Ad Lectorem.

tantum *Pauli* Episcopi tempore vixisse, sed etiam mortuo fuisse superstitem, tam indicant hæc verba, quæ habentur ad calcem capitis 18, pag. 242: *Paulus* Episcopus se & illum Deo omnipotenti commendavit, antequam ipsum nobis auferabat mors," quam quæ mox subjungit scriptor, ad initium capitis, proxime sequentis 19, ubi ita: "nos, inquit, amicorum ejus, intimi, ei superstites, ea re nobis videbamus beati, quod omnia fere reliquit emolumenta, quæ relinquere nobilissimo homini datur & præstantissimo." Quæ igitur ad oculum monstrant, proxime aut non diu post *Pauli* Episcopi mortem quæ anno 1211 contigit, scripsisse auctorem nostrum.

Nobis face aliqua hoc forte prælucebit, ad dicti scriptoris nomen inveniendum. Quodsi conjecturæ dabitur

Ad Lectorem.

bitur locus, veri haud absimile erit, tam *Hungurvakæ*, quam vitæ *Pauli* Episcopi auctorem fuisse *Magnum*, qui anno 1215. ipse ad dignitatem Episcopi Skaltholtensis evectus est. Hic supra memorati *Gissuri* erat filius, ex cujus ore se profitetur sua hausisse; hic à *S. Thorlako* educatus & eruditus; hic cathedræ Holensis cum *Gudmundo* candidatus, sed huic postpositus, vid. *Histor. Eccles. Island. Tom. i. p. 307.* Hinc *Gissuri* in nostro erudiendo studium; hinc *S. Thorlako* cumulatae laudes; hinc contra in vita *Pauli* Episcopi iniqui in *Gudmundum* Episcopum animi significatio, in cujus vituperatione, veluti in *Pauli* Episcopi laudibus, totus fere ubique est, homo alias in vitiis Episcoporum haud acute cernens, aut si qua fuerint, studiose tegens.

Hic quoque, occasione se nobis offerente, non est prætermittendum, qui

Ad Lectorem.

qui fuit scriptor *Hungurvakæ* & vitæ *Pauli* Episcopi, eundem etiam scripsisse *vitam S. Thorlaki*, quæ manuscriptam habemus. Hoc tum alia indicant, cum quæ *Hungurvakam* claudunt sequentia pag. 138: “jam ad ea, „ quæ de b.: *Thorlako* episcopo sunt „ referenda, nostra deducta est narratio; „ ratio; cujus quidem historia, ut bonos „ nos oblectet, utque rerum gestarum „ servet memoriam, hic est composita, „ eodem modo, quo supra scriptæ cæteræ historiæ.” Qvodsi igitur *Hungurvakam* & vitam *Pauli* Episcopi scripsit Magnus Episcopus, scripsisse quoque *vitam S. Thorlaki*, recens allata haud obscure indicant.

Thorvalldi historia alium certe, & quem ipsa prodit narratio, Monachum sine dubio habuit auctorem, qui ætate antecessisse videtur scriptorem *Kristniagæ* sive *Historiæ Christianismi*,

Ad Lectorem.

mi, sed vixisse post tempora *Gunnlaugi* Monachi, mortui anno 1218, utpote quam *Thorvalldi* historiæ scriptor loquitur pag. 298, nec non pag. 322, & narrationis suæ auctorem citat; nisi hæc non ab initio adfuisse, sed manu recentioris esse adscripta, existimare vellemus: quod ut verum esse possit, ita nec absurda erit suspicio, *Gunnlaugum* ipsum forte historiæ *Thorvalldianæ* esse scriptorem, qui cum nomen aperte profiteri nollet, id enim istorum seculorum mos non ferebat, tamen hoc pacto obscure & tecte indicare voluit. Monachus certe fuit scriptor dictæ historiæ, & sermonis genus idem fere, quo in scribenda Regis *Olafi Tryggvii* filii historia usus esse *Gunnlaugum* & *Oddum* Monachos, monstrant qui supersunt dictæ historiæ codices, qualem eam hodie habemus. Nec prætermittendum, quod ad rem
b illu-

Ad Lectorem.

illustrandam non nihil faciet, eodem modo, quo narratio de *Thorvaldo* loquitur *Gunnlaugum*, Historiam *Hörði* (Sagann af Hörde ok Holmverium) loqui *Styrmerum Sacerdotem*, Historiam *Gretteri Sturleum Thorði* filium, quos dictarum historiarum scriptores esse idcirco vulgo existimant, sane non immerito aut inepte: in tanta enim aliorum hominum turba, qui hic rerum narratarum testes adhiberi potuissent, eos solos esse nominatos, res alias mira esset, & si quæ alia, inconueniens & incongrua.

Postquam hæc de scriptoribus trium commentariorum, quos hic vulgamus, dedimus explicata, restat ut subsidia enarrentur, quibus usi sumus, in dictorum scriptorum editione ornanda, atque in lectionum varietatibus colligendis. Inter manuscripta, quæ servant foruli Magnæagi, 18 existant

Ad Lectorem.

stant Codices, *Hungurvakam* continentes, qui omnes recens dicti libri editioni parandæ adhibiti fuere, in folio octo, à num. 204 ad num. 211, cæteri in forma, quam qvartam vocant, à num. 372 ad num. 381; qui Codices hic notati atqve distincti sunt litteris alphabeti Latini, à littera A ad R. Inter Codices formæ in folio, qui signum præfert numeri 207, *Asgeiri* manu scriptus, *Jonæ* filii, quo librario usus est *Torfæus*, hujusqve notis criticis & chronologicis locupletatus, is est, ad quem typis est expressa *Hungurvaka* nostra.

Dicti Codices ad qvatuor commodissime referri possunt classes; qvare Antiqvos qvosdam, Holanos alios, alios Jorundinos, cæteros Mixtos appellare libet. Antiqvos vocamus, qvod cæteris sunt vetustiores, num. 205 & 206, nec non 209 & 210 in fol.; qui

Ad Lectorem.

codices, inter lectionum diversitates, hic notantur litteris A, B, C, D. Horum B & C omnium quotquot apud nos exstant, *Hungurvaka* codicum praestantissimi sunt habendi, nempe transcripti manu, quæ nitide satis pinxit, ex progameno codice, atque notas antiquæ scripturæ, e pro æ, N pro nn, atque p pro d præferentes, qui pergamenus codex tamen seculo xv vix erit antiquior, cum dicti codices, ex eo transcripti, y pro i duro ubique habeant. Exarati dicuntur à Sacerdote quodam Islando, *Johanne Olafi* filio. Cæteri ad hanc classem pertinentes, qui notas litterarum D & A ferunt, rebus quidem ipsis cum recens dictis conveniunt, sed orthographiam spectantes, postponendi, præcipue codex A, scriptus manu *Johannis Gissuri*, qui vir, celeberrimi Episcopi *Brynjolfi Suenphii* frater uterinus, (vid. prooemium

Ad Lectorem.

mium Originum Islandiæ, Landnama-bok, pag. II.) bonæ quidem notæ codicibus usus est pergamenis, in vetustis libris transcribendis, sed ad formam scribendi, suo ævo receptam, recentiore & depravatam, suam composuit. Qvi codicem scripsit D, *Johannes Erlandi* filius, sacerdos olim Villingaholti, melius stilum formavit, nec potuit aliter fieri ab homine, qvi dicto Episcopo *Svenonio* à codicibus vetustis exscribendis erat.

Holanos vocamus, qvorum agmen ducit codex E, qvi olim fuit Episcopi Holani, *Thorlaki Skulii* filii. Huc pertinent, qvi inter codices Magnæanos numerati sunt, 204, in fol., & in 4to 376. 379. 380. 381, hic vero notati litteris O. R. E. G. L. Horum præstantissimus est recens dictus E codex, sive num. 379. in pergamena exaratus anno 1654! (plures codices

Ad Lectorem.

pergameni *Hungurvakæ*, *Pauliqvæ* & *Thorvalldi* vitæ, hodie apud nos non exstant) de quo *Arnas Magnæus* hæc annotavit: “Scriptus videtur fuisse ad
,, exemplar probæ notæ, multumqve
,, facit ad loca restituenda alias insana-
,, bilia, ipse qvamvis in multis vitio-
,, fus.” Codices num. 380 & 381, sive G & L, haud sane sunt spernendi, & ipso, qvem nuper locuti sumus, codice pergameno non inferiores, ac in orthographia meliores; sed in codice L deest prooemium. Codex R multis mendis est deformis, sed menda librarii correxit *Ar. Magnæus*, ad codicem recens dictum pergamenum. Codex O sive num. 204 fol., exaratus manu, qvæ ductus suos ad normam antiquorum formavit, dicto codice pergameno antiquior esse videtur.

Forun-

Ad Lectorem.

Forundini dicuntur duo codices, num. 378 in fol. & num. 372 in 4to, litteris hic notati F & M, quia exarati sunt à *Ketillo Forundi* filio, qui vir doctrina seculo proxime præterlapso celebris, (vid. *Histor. Ecclesiastica Islandiæ* Tom. 3 pag. 529) in codicibus transcribendis sedulus fuit, quos perquam nitide pinxit. Inter dictos codices, qui littera F hic notatur, à *Ketillo* exaratus, forma in folio minima, orthographiam ubivis rite & accurate servat, nisi quod pro (y) habeat (i), qui litteræ (y) pro (i) ductus per omnes à *Ketillo* exaratos codices obvius est. Contra codex (M) cum recens dicto cætera conveniens, in orthographiam sæpius impingit. Quem dum loquimur codicem, non possumus notandam ad *Hungurvakæ* paginam 56, sed ibi omissam, hic intactam relinquere

NON b 4 lectio-

Ad Lectorem.

lectionis diversitatem, præcipue cum haud exigui esse momenti videatur, & sensum variare: nam pro: *obægendi, ef* &c., quod habet liber impressus, in codice (M) legitur: *bægendi: en* &c.; quæ lectio loco: *acuantur dolores*, hic ponere jubet: *levantur dolores*, atque eam in rem fiant vota, sensu forsan aptiori, & qui rei ipsi melius convenit.

Cæteri codices, quos Mixtos diximus, modo cum hoc, modo cum isto eorum conveniunt, quos supra recensuimus; quare non est, ut illis diutius immoremur.

Superius dicti codices in folio, nempe A. B. C. D. O., etiam completuntur *Pauli* Episcopi historiam, eadem, quæ *Hungurvaka*, manu scriptam; quocirca nec opus est, ut de illis plura dicantur. Hoc tamen notare abs re non

Ad Lectorem.

non erit, præter dictos codices, inter Msta Magnæana exstare duo fragmenta in 4to, num. 384 & 389, hic signata litteris S & T, quorum posterius in omnibus fere convenit cum supra memoratis codicibus A & B; codex vero S manus esse videtur sat celebris antiquarii Islandi, *Biörni in Skardza*. Fragmentum hocce ad nonnulla, sed pauca loca emendanda usui fuit.

Ad historiam *Thorvalldi* ut denique veniamus, duo tantum apud nos exstant codices ejus chartacei, qui alicujus sunt pretii, ambo seculo proxime præterlapso scripti, alter, qui hic signum litteræ (A) præfert, inter Msta Magnæana, num. 552 in 4; qui codex, si orthographiam spectes, non spernendus, sed in rebus narrandis nimium brevis, compendium videtur esse alterius codicis, qui hic (B) dicitur,

Ad Lectorem.

citur, ad quem igitur, plerisque in locis, typis expressa est, quam hic damus, *Thorvalldi* historia, sed ex codice (A) emendata, ex quo, bona favente fortuna, quæ in (B) corrupta erant, aut deleta vetustate, aut aperte falsa, qualis e. gr. erat anni numerus sub calcem libri adscriptus, corrigi & restitui potuerunt. Dictum codicem inter suos numerat doctissimus Studiosus Islandus *Gud. Magnæus*, cuius opera in indice chronologico, in interpretatione latina, historiæ præsertim *Pauli Episcopi* & *Thorvalldi*, nec non in indice rerum & nominum concinnando usi sumus, sed ita, ut dicta interpretatio, ubi ea re potissimum opus videbatur, nonnihil & quantum fieri potuit, sit emendata. Id quod monere hic necessarium duximus, ne quæ inter prima dictæ interpretationis

pre-

Ad Lectorem.

pretationis, quod opus est cujusdam nostrum, atque ultima deprehenditur diversitas lectorem offendat.

Quæ cætera sunt, tulit instituti nostri ratio, ut chronologia adscriberetur; ut res, quæ narrantur, passim annotationibus illustrarentur, quas operæ & studio s. v. *Johannis Finnæi*, hodie Episcopi Skalholtensis meritisimi, nos debere grati profiteamur; ut *Lectionum* varietates annotarentur; & ut non tantum index chronologicus, sed etiam index alius duplex, alter vocum, cui perficiendo operam adhibuit doctissimus harum rerum *Johannes Olavius*, alter rerum & nominum, nec non tabulæ genealogicæ, opus doctissimi *Grimi Thorkelini*, quatuor adjicerentur, de quibus omnibus quæ dicere visa sunt necessaria, in proœmiis ad *Kristnifagam*
nec

Ad Lectorem.

nec non *Gunnlaugi* historiam monimus; quocirca hic eadem iterare nolumus.

Scriptum Hafniæ non. Decembr.

MDCCLXXVIII.

LÜXDORPH. SUHM. KOFOD. ANCHER. ERICHSEN.

SCHÖNING. SCHLEGEL.

Corrigenda.

- P** ag. 61. not. 38. pro, it, lege: ita.
- 77. Lin. 4. — ante, lege: post.
 - 97. — 9. — cimbria, lege: sîmbria.
 - 131. — ult. — quam hodie, deleatur.
 - 157. — 18. — stipatum, lege: stipatus.
 - 165. — 8. — visum, lege: gavisum.
 - 200. — ~~zapun~~ gîðningi, lege: gîðringi.
 - 204. — 12. — magt, lege: margt.
 - 246. — 11. — Skyni, lege: Skini.
 - 256. — 6. — kunni, lege: unni.
 - 266. — 5. — mestar, lege: mestr.
 - 258. — hic littera (h), signum diversitatis lectionis, errore quodam interpolationis, relicta est ad vocem & periodum præcedentem, cum ad sequentem pertineat; qui idem error, pluribus in locis, in *Thorvalldi* historia occurrit, dicto modo corrigendus.
 - 280. — ult. — yckur, lege: yckar.
 - 302. — 5. — pess, lege: þess.
 - 303. — 11. — post valle, adde: filius *Thor-*
kelli Grenjadr filii.

In Indice Chronologico.

- Pag. 341. Lin. 9. pro *Johannes*, lege: *Johannai*.
 — 349. — 26. — *Aeglia*, lege: *Anglia*, & lin.
 ult. pro *odiit*, obiit.
 — 351. — 9. — *Náll*, lege: *Niáll*.

In Indice Rerum & Nominum.

- 363. — 14. — *præcepto*, lege: *præcepta*, & pro
vigida, *figida*.
 — 371. — 7. — *freqvans*, lege: *freqvens*.
 — 372. — 19. — *cantileaa*, legg: *cantilena*, & lin.
 22. pro *in*, *vi*.
 — 376. — 14. — *opietus*, lege: *quietus*, & lin. 19.
 post *eruditus*, ponatur; *Islandiam*.
 — 382. — 6. — *moralis*, lege: *moralet*.

In Indice Vocum.

- 393. — 4. — *bere*, lege: *bera*.
 — 394. — 14. — *Koppn*, lege: *Kapa*, v. *Kapn*.
 — 405. — 26. — *φβυδη*, lege: *φραδη*.
 — 410. — 10. — *ρευω*, lege: *ρυνω*, & lin. ult. cor-
 neum, pro, *cornerum*.
 — 411. — 26. — *kyrkium*, lege: *kyrkiuna*.
 — 412. — 15. — *tel*, lege: *til*.
 — 413. — 16. — *hvatember*, lege: *qvatemben*.
 — 414. — 12. — *encoemia*, lege: *encznia*.
 — 415. — 10. — *kvada*, lege: *kveda*.
 — 416. — 23. — *maculus*, lege: *maculas*.
 — 423. — 7. — *μαγος*, lege: *μαγος*.
 — 425. — 13. — *βιμμη*, lege: *βιμμη*.
 — 426. — 13. — *βοδος*, lege: *ποδov*.
 — 434. — 7. — *biniō*, lege: *bini*.
 — 437. — 12. — *apparæus*, lege: *apparatus*.

HUNGRVAKA.

I. Cap.

Bækling penna kalla ec *Húngvöku*, af því at svo mun mörgum mönnum ófróðum oc þó óvitrum (a) gefit vera, þeim er hann hafa yferfarit, at miklu mundu giör vilia vita upprás oc æfi þeirra merkis manna er her verit hafa oc fátt verdr frásagt á þessari skrá. Enn ec hefi þó nálíga öllu viðflegit at rita þat sem ec hefi í minni fest; hefi ec af því penna bækling saman sett, at ei falli mer með öllu úr minni þat er ec heyrda af þessu máli segia hinn (b) fróða mann *Gitzur Halls* son (1) oc enn (c) nokkura menn adra

(a) virdaz, *reputabitur*. H. M. Q.

(b) fróðasta. C. fróma, *probum*, H. J. K. Q.

(c) marga, *multi*. F.

(1) De Giffure Halli filio vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 513. F. *Johannæi* Histor. Eccl. Island.

Cap. I.

Libellum hunc famis incitamentum
voco, eò quòd. ita cum multis, non
solum indoctis sed & imperitis, compara-
tum esse judico, ut, eo perlecto, multi-
plici desiderio afficiantur originem vitam-
que noscendi virorum, qui in his clarue-
runt regionibus, de quibus ut pauca qui-
dem attigi, ita tamen ferè omnia, quæ
mihi succurrebant, huic scripto includere
animus fuit. Equidem libellum hunc du-
plici ratione conscripsi, tum ne mihi e-
memoria laberentur, quæ Gissurem Halli
filium, virum doctissimum, de his re-
bus narrare audiui, quæque quidam

A 2

alii

Island. Tom. 1. pag. 195. Genealogiam ejus ex-
hibuimus ad calcem *Kristnisfage* pag. 188. Ut
observandum, ipsum illum Teitum Haukadalen-
sem, qui nostri avus erat, fuisse filium Isleifi Epi-
scopi, ejus majorum series enumeratur loc. cit.
pag. 189. 192. 193.

4 HUNGRVAKA I. Cap.

aðra merkiliga hafa í frásögur fært. Þat ber oc annat til þessa rits at tegia til þess unga menn, at kynniz vort mál at ráða (d) þat er á *Norrænu* er ritat, lög, edr sögur, edr mannfræði; set ec af því heldr þetta á skrá, enn annan fróðleik þann er ádr er skrásettr, at mer sýniz mínum börnum edr öðrum (e) úngum mönnum, vera í skyldasta lagi at vita þat (f); hvörnin framaz edr med hvörum hætti at her hefr magnaz kristnin oc Biscups stólar setter verit her á *Islandi*, oc vita síðan hvorer (g) merkismenn þeir hafa verit Biscuparner er her hafa verit, oc ec ætla nú frá at segia; enn þat skyldar mic til at (h) greina hvorfu stadrinn hefr eflz oc magnáz í *Skálabólte*, oc um þeirra manna ráð er hann hafa vardveittan; (i) at ec hefir med

(d) þá á norræno, *plures*.

(e) úngmönnum, 6. *Codd*.

(f) edr forminnaz, *pro* huernin framaz 4.

(g) mætis menn, A. B. C. D. & 4 *alii*.

(h) vita, *sciam*. *Quidam Codd*.

(i) enn pro at, *plares*.

alii celebres viri præterea tradiderunt, tum, ut adolescentes alliciantur ad linguam nostram noscendam, quæ Norræna, (Norvegica) audit, sive legum codices, seu historiarum monumenta, ii-ve, qui in honestioribus disciplinis versantur, libri consulendi sint. Atqui eam potissimum ob causam hanc mihi præ aliis, quæ jam dudum pertractatæ sunt, scientiis materiam elegi, quòd illud præcipuè & liberis meis, & juventuti reliquæ officium incumbere autumo, ut discant, quo pacto, hic in Islandia ortum duxerit, & incrementa ceperit Christianæ religio, sedesque episcopalis constitutæ sint; porro, quibus meritis excelluerint viri, de quibus nunc dicere aggredior; & quoniam iis, quicquid mihi in vita commodi accidit, totum debeo, tanto magis obligatum me dico, ut quibus ex causis robur suum & potentiam nacta sit ipsa Cathedra Skalholtensis, & qualis illorum, qui eam

6 HUNGRVAKA I. Cap.

med Guds miskunn alla gæfu af þeim
 hlotit þessa heims; enn mic varer at
 vitrum mönnum muni þikia bæklingr
 þesse jafnlíkr sem hornspónar efne;
 (k) þat er ósmiligaft, meðan vangiórt
 er, enn þá (l) allfagrt er algiört
 er. Enn þeir menn er svo henda (m)
 gaman at þessum bæklinge, mega þat
 af nýta at íkemta sér við, oc þeim
 öðrum er lítillátliga vilja til hlýða,
 helldr enn hætta til hvað annat legst
 fyrir, þá er ádr þikker daufligt; því
 margr hefr þess raun, ef hann leitar
 sér ískammrar ískemtunar, at þá kemr
 eptir á laung áhyggja; fýniz mer þat
 ráð, (n) at hver hafi af þessu sem
 her er ritat, þann fróðleik, er best
 gegnir, oc hann hendi svo gaman at,
 oc varðveiti þat eptirá, er siálfum
 mun í ged falla, enn felli þat niðr
 er

(k) af því at er ósmiligaft, 4. ósmidligaft, 3.

(l) alla giört, 4.

(m) giarnan *pro* gaman A. B. C. D.

(n) at fá hafi af þessum fróðleik, (or) hinum fát-
 ka er ritadr, er best gegnir; G. O. R. af þessu
 fátaka. *plurimi*.

tutati sunt, gubernatio fuerit, edisser-
 ram. Suspicio autem, libellum hunc
 à prudentibus assemblatum iri mate-
 ria cornea, ex qua cochlearia vul-
 go fabricamus, quippe qua nihil ab-
 jectius videtur, quamdiu rudis est, at-
 qui eadem, si bene informatur, venu-
 stissima apparet. Si quibus autem li-
 bellus placeat, iis hanc ex eo utilita-
 tem capere licebit, ut & se ipsos oble-
 tent, & alios; qui ad audiendum fa-
 ciles & modestos se præbeant, neque
 potius ducant, quicquid primum se
 offert, arripere, quando eos ceperit
 tædium. Quem enim non experien-
 tia docuit, breviusculam voluptatem
 longum saepe post se trahere fastidium.
 Equidem consultum duco, ut unusquis-
 que inde decerpant, quam sibi conveni-
 entissimam ducat, quæque adeo sibi
 arrideat, doctrinam, servando quod
 placeat, & negligendo, quod minus.
 Magis utique decebit, eos, qui rectio-

8 HUNGRVAKA I. Cap.

er honum fellr eið skap. Enn þeim sýn-
iz mer þat best (o) sóma er bæta vilja
um þat er ádr þiker her ómerkiliga sagt
vera oc þeir vita annat sannara, heldr enn
þeir færi þetta edr hafi at spotti, enn vilie
ei edr hafi ei faung á um at bæta; enn því
hefer ec jafnat þessu til horn-spónsins, at
mer sýniz forkunnar efni í vera, enn ec
veit at miðc þarf um at fegra, oc skal ec
þadan (p) at um vera, meðan ec er til fær,
um at bæta, verd ec oc (q) af því skyld-
ugr til, at þad muniaf mínum völdum oc
vanrækt, ef þat er nockut í þessu máli,
sem rángt reyniz þat er ritat er, enn ei
þeirra manna er ec þikiunz þenna fród-
leik (r) eptir hafa. Enn þat er forn ords-
kviðr at hús skal (s) hiónum fá, segi ec af
því fyrst hvorsu bærinn hefr bygdr verit
í *Skálabolti*, enn síðan frá þeim er stad-
inn hafa vardveittann.

II. Cap.

(o) sagna. F.

(p) af. G. *Quidam omittunt.*

(q) at því. O.

(r) eptir gefa. F. & s. *al.*

(s) hióna. E. G. O. R. hús skal hiónum bióða
edr fá. M. Q.

ra noverint, minus accuratè traditâ in melius mutare, quàm quibus ad hoc vel animus defuerit, vel facultas, quæ scripsimus in pejus traducere, vel habere ludibrio. Ideo autem hoc opusculum cochleari corneo simile dixi, quod ei egregia quidem inesse videatur materia, sed quam magnopere lima indigere sentio; utque eam totis viribus, & quam maxime possum, expoliam, me obstrictum duco. Merito enim, si quid prave dictum deprehendatur, incuriæ id meæ adscribendum, mihiqve vitio vertendum est, neutiquam verò viris illis, quorum ex ore me singula hausisse profiteor. Quoniam verò, ut in proverbio est, ædes postcit familia, primùm aggredior dicere, quomodo villa in Skálholto ædificatâ fuerit, & postea de iis, qui sedi episcopali præfuerunt.

II. Cap.

Ketilbiörn (2) hinn *Gamli* (t) bió á *Mosfelli* oc átti margt barna. *Teitr* het son *Ketilbiarnar*, hann var fá gæfumadr at hann bygdi þann bæ (u) fyrst er í *Skálabolti* heitir, er nú er allgöfugastr bær á öllu *Islandi*; sú var önnr gæfa hans at hann átti at syni *Gitzur* hinn *Hvíta* (3) er med kristni kom út til *Islands*, oc bió í *Skálabollte* eptir *Teit* födr sinn. *Gitzur* hinn *Hvíte* átti þriár (x) konur; fyrst átti hann *Halldóru* dóttir *Hrólf*s af *Gautlandi*, þeirra dóttir var *Vilborg* er átti *Hialti Skeggiason* (4); *Gitzur* átti síðan (y) eyverska konu er *Pórðis* het, oc var þeirra son *Ketill*, er átti *Þorkötl*u *Skapta* dóttir; *Gitzur* átti síðar

(t) Ketils son, *Ketelis filius*. L. *addit.*

(u) fyrstr, *primus*. F.

(x) þessar *pro* þriar. F. & 10. *al.*

(y) Eyfirdíska, J. Svenska, *Svecam*. H. M. Q.

(2) De Ketilbiörne Grandævo vid. *Ladnámabók* Edit. Hafn. pag. 368. *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 1. Ejus genealogiam vide in *Kristnisaga* pag. 192.

Cap. II.

A. C.

Ketilbiörn Grandævus *habitavit* in Mosfello, & *multos habuit liberos*. Unus filiorum ejus Teitus *nominabatur*; *vir felix, tum quod villam, quæ Skalholtum appellatur, totiusque Islandiæ celeberrima est, edificavit, tum quod Gissurum Album, qui Christianam religionem in Islandiam introduxit, & in Skalholti post patrem Teitum habitavit, genuit. Tres Gissuri Albo uxores erant. Duxit primum Halldoram, Hrolfi ex Gothlandia filiam, ex quo conjugio nata est Vilborga, quæ Hialltio Skeggii filio nupsit. Deinde foeminam ex insulis, Thordisam nomine, eratque eorum filius Ketell, maritus Thorkatlæ, Skaptii filia. Denique Thordisam, filiam Thor-*

- (3) De Gissure Albo vid. *Kristnisf.* pag. 8. 189. 192. *F. Johannis Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 58. seqv. & loca nuper cit.*
- (4) Plura de Hialltio Skeggii filio vid. *Kristnisfaga* p. 9. 66. seqv. & *F. Johannis Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 57. seqv. 79.*

A. C. síðarz Þórdísi dóttir Þóródds Goda (5) á *Hialla* í *Ölvesi*, oc áttu þau margt barna, þeirra son var *Isleifr*, hönum fylgdi *Gitzur* utan, oc seldi hann til læringar abbadísi einni í borg þeirri er *Herfurda* (6) heitir. *Isleifr* kom svo til *Islands*, at hann var prestur oc vellærdr, hann kvongadiz oc feck *Döllu Þórvallds* dóttur úr (z) *Afi*. Þau gátu þrjá sonu. *Gitzur* het son þeirra, er síðan var Biscup. Annar het *Teitr*, er bió í *Haukadal*, þridi *Þórvaldr* er bió í *Hraungerdi*, mikill höfðing. *Gitzur Hvíti* let giöra hina fyrstu kyrkiu í *Skálaholtti*, oc var þar grafinn at þeirri kyrkiu. *Isleifr* bió í *Skálaholte* epter födr sinn; *Isleifr* var vænn madr at álitu, oc vinsæll vid alþýdu oc alla æfi rettlátr oc ráðvandr, (a) giöfull oc góðgiarn, enn alldrei audigr; enn er *Isleifr* var fimtugr at alldri, oc *Island* hafdi ei (b) fiarri því at

(z) Hálf í Hníólskadal *rectius esse sentit* A. Magnæus, *in margine exemplarium*, F. M.

(a) gíafmíldr. F. M.

(b) fiarri áleingd. A. B. C. D. *cum pluribus*.

Thoroddi Pontificis in Hialla in Ölveso, A. C. multosque hi conjuges procrearunt liberos. Erat filius eorum Isleifus, quem Gissur peregrinationis comitem habuit, & cuidam abbatissæ erudiendum tradidit in urbe, quæ Erfurda dicitur. Erat verò Isleifus & sacerdos, & bene doctus, cum in Islandiam rediret. Matrimonium iniit, duxitque Dallam Thórvalldi filiam in As. Eorum tres filii erant, unus Gissur, postea episcopus, alter Teitus, qui postea in Haukadal habitavit. Tertius, cui Thórvalldo nomen, habitabat in Hraungerde, vir dignitate conspicuus. Gissur Albus primum in Skalhollto templum, in quo & sepultus est, exstruxit. Isleifus in Skalhollto habitavit post patrem. Erat Isleifus forma spectabilis, popularis, semper justitiæ & honestati addictus, largus & beneficus, at opulentus nunquam. Postquam Isleifus

quin-

-
- (5) De Thorodda Pontifice vid. *Kr. saga* pag. 8. 90. & *Gunnlaugs saga Ormsungu* pag. 57. 63. 315. Ubi & Isleifi genealogiam, ex ramo in *Kristni saga* loc. cit. omisso, exhibuimus.
- (6) Abbatissam illam Erfordensem nominant *Kristni saga* pag. 106. & *Landnámabók* in Mantissa p. 382.

14 HUNGRVAKA II. Cap.

A. C. at lengd verit kristit, þá var hann bedinn til utanferdar, oc (c) valinn til Biscups af allri alþýðu á *Islande*. Síðan fór hann utan, oc sudr til *Saxlands*, oc sókti heim *Henrik* Keyfara *Konráds*son, oc gaf hönum hvíta biörn er kominn var af *Grænlandi*, var þat dýr hin mesta gersæmi; enn Keyfarinn feck *Isleifi* bref sitt med infigli um allt veldi sitt, síðan fór hann til fund-
 1056 ar við *Leonem* Páfa (7), enn Páfinn sendi bref sitt *Adalberto* Erkebiscupi í *Bremen*, at hann skyldi gefa *Isleifi* Biscups vígflu á hvítadrottinsdag, oc qvedz Páfinn þess vilja vænta með guds miskunn, at þá mundi (d) lán-gæduft tign vera at þeim biscupsdómi, ef hann fyrsti Biscup væri vígdr til *Islands* á þeim degi er gud prýddi alla verölld í gift H. anda, oc var *Isleifr* þá vígdr til Biscups á þeim degi at bodordi Páfa af *Adalberto*
 Erki-

(c) valldr, *plerique*. (d) lán-gæduft. H.

(7) De Papa Leone, num *Isleifus* eum converterit, quædam annotavimus ad *Kristnifgam* p. 106: seqv.

quingagesimum ætatis annum absolve. A. C.
 rat, Islandiâ jam durante eodem fere tem-
 poris intervallo Christianis sacris initiata,
 rogatus, ut exteras adiret regiones, ab
 universo populo episcopus eligitur. Pere-
 gre deinde austrum versus in Saxoniam
 profectus, Imperatoris Henrici, Conradi
 filii, aulam petiit, eique ursum album, in
 Grönlandia captum (quod animal pro maxi-
 mo cimelio reputabatur) dono dedit. Im-
 perator autem Isleifum litteris, sigillo
 suo munitis, per regnum suum transeun-
 tem instruxit, quo factò, Isleifus Leonem 1056
 Pontificem M. adiit. Pontifex litteras ad
 Adalbertum Archiepiscopum Bremensem
 mittit, ut Isleifum episcopum consecraret
 festo Pentecostes, addens: confidere se,
 dignitatem hujus episcopatus dei gra-
 tia diuturnam fore, si prius Islandiæ epi-
 scopus initiaretur ipsa ead die, qua Deus to-
 tum orbem sancti spiritus communicatione
 ornaverat. Isleifus igitur, eadem, qua Pon-
 tifex

Sturlungaſaga libr. 4. cap. 1. conceptis verbis eum
 appellat Leonem Nonum. Hoc certum est, quod
 obitus Leonis Noni in Islandiam non potuit esse
 perlatus ante Isleifi ad externos abitum.

A. C. Erkibiscupi í *Bremen* IIII nóttum fyri
 1056 Columba meflo (g) oc feck Erkibiscup
 hönum alla pá (e) reidu er hann
 þurfti at hafa med Biscupstign, epter
 því sem Páfinn sendi ord til oc Key-
 farinn. Síðan fór *Isleifr* Biscup þat
 fama sumar til *Islands*, oc setti Bi-
 scupsstól sinn í *Skálakholtti*; hann hafdi
 naud mikla á marga vega í sinum
 Biscupsdómi, fyri sakir (f) óhlýdni
 manna, má þat af því merkia nokkut,
 í hvörum naudum hann hefir verit,
 fyrer saker ótrú oc óhlýdni, oc ósídunna
 undirmanna, at Lögmadrinn átti
 mædgur tvær, oc pá lögduz sumer
 menn út í víking oc á (g) herskap,
 oc mörg endemi tóku menn þau til
 önnr, þau er nú mundi ódæmi pikia
 ef menn hendti slíkt. Um daga
Isleifs

(e) fido, *moribus*, F. & 4. al. hlúti, *rebus*, H. K.

(f) óheillra manna. M. Q.

(g) herfkip, *naves bellicas*, B. D. & 3 al. hernat
 F. M.

(8) Omnes nostri *Annales* in anno 1056 consentiunt,
 quo *Isleifus* inauguratus fuerit, nam *Compilationem*
Odden.

*tifex iusserat, die in Episcopum inaugu- A. C.
ratus est ab Adalberto Archiepiscopo 1056
Bremenſi quarta nocte ante feſtum Colum-
bae. Inſtruxerat eum Archiepiſcopus om-
nibus rebus ad manus Epifcopi obeundum
neceſſariis; prout Pontifex & Imperator
mandaverant. Eodem anno vertente Epi-
ſcopus Isleiſus Islandiam petiit, & Ca-
thedram epifcopalem in Skalholto fixit.
Multum illi moleſtiae variis modis in hoc
officio devotandum fuit; detrectante ob-
ſequium populo. Quas autem ærumnas
irreligioſi & contumaces ſubditi, eorum-
que pravi mores, ei creaverint, vel ex
hoc ſatis liquere poteſt, quod Legiſer mā-
trem & filiam eodem thoro ſibi copulave-
rat, quod quidam piraticam exercerent
& prædarentur, multaſque alia flagitia exer-*

*Oſtenſum, quæ hanc ſolemnitatem ad annum 1055
refert, non moramur. Cum vero feſto Penteco-
ſtes inauguratus fuerit, illud hoc anno in diem 26
Maji incidit, adeoque 14 noctibus ante feſtum S.
Columbae, ita ut hic ſit mendum XIV; pro XIV.
unico X. culpa librariorum omiſſo.*

B

A. C. *Isleifs* Biscups komu út Biscupar af öðrum löndum oc budu margt linara enn *Isleifr* Biscup, urdu þeir af því vinsælir vid vonda menn, þar til er *Adalbertus* Erkibiscup sendi bref sitt út til *Islands*, oc bannade mönnum alla þiónustu af þeim at þiggja, oc (h) kvad þá sumu vera bannsetta, enn alla í óleyfi sínu farit hafa. Um daga *Isleifs* Biscups, kom út Biscup sá er (i) *Kolr* het, oc andadiz hann út her, hann var grafinn í *Skálabolti*, oc var sú kirkja her á landi fyrst prýdd í tígins manns (k) greftri, enn at rettu kallaz má andlig móðer allra annara vígdra húsa á *Islandi*. *Isleifr* Biscup hafði ávalt óhægt bú fyrri peninga, voru tilfaung lítil, enn (l) aðsókn mikil, oc var hönum af því ervidt búit. Margir mennfeldu hönum sonu sína til læringar, oc voru þeir síðan góðir kennimenn, enn tveir urdu Bi-

(h) bad. G. R.

(i) Ketill. F. & 6. al.

(k) grepti. F.

(l) ásókn. A. B. C. D. & 4. al.

exercerent, quæ, si nunc acciderent, pro A. C. portentis haberentur. Isleifi tempore ab aliis regionibus episcopi huc advenērunt, qui multa remissius fieri, quam Isleifus jusserat, mandabant, & hac ratione malevolorum hominum sibi conciliabant favorem, donec Adalbertus Archiepiscopus, missis huc in Islandiam litteris, omnes eorum ministerio uti vetuit, quasdam eorum communione fidelium exclusos, omnes vero injussu suo huc profectos, commemorans. Etiam, sedente Isleifo, peregre huc advenit episcopus, Kolus nominatus, qui hic (in Islandia) mortuus & in Skalholto sepultus est; & sic primum omnium inclyti viri tumulo honestatum est hoc templum, quod merito omnium sanctarum in Islandia ædium matrem spirituales dixeris. Solitum Isleifo erat argenti penuria laborare, pauca in acceptum referre, multa in expensum; hinc crebra rei familiaris angustia. Multi filios suos ejus fidei erudiendos commiserunt, qui postea egregii evaserunt sacerdotes, quin & duo illorum episcopi facti

A. C. Biscupar, Kolr í Vík, aultr í Norrgi,
(9) oc Jón Biscup at Hólum.

1080 Enn þá Isleifr hafði Biscup verit
(m) XXIII. vetr (10), þá tók hann
fótt á alpingi um (n) messu, svo fast
oc skíótt at hann varð þegar at fara
úr messu klæðum, oc fór þá í (o)
messu klæðinn Guthornir prestir Finn-
ólfsón úr Laugardal, at ráði Biscups,
oc tók þar til messunnar er Biscup
lívarf frá, oc láuk messunni. Síðan var
Biscup færdr heim í Skálaholt, oc var
giórt rúm hans í kyrkiu, menn leit-
idu þá eptir (p) heilræðum við hann,
bæðr um Biscups kosning oc þá hluti
aðra er þeim þótti at skyldu þurfa
um at tala, enn hann lagði þau ráð
til, at þeir skyldu bidia til Guthorn
prest til utanferðar, oc taldi hann
best tilfallinn af þeim mönnum er þá
voru samfendir, enn sagði þó, at þeim
mundi

(m) XXV. M. N. P. Q.

(n) á Mário mello. M. Q.

(o) messuför. A. B. & 6. al.

(p) heilráðum. A. B. C. D.

*facti sunt, Kolus in Vikia, orientem ver. A. C.
sus in Norvegia, & Johannes, episcopus
Holenfis.*

1080

Cum Isleifus per 24 hyemes episcopus fuisset, in conventu universali, sub ipso missæ officio, tam acris & subito morbo correptus est, ut amictum sacrum exuere coactus fuerit, quem consilio ejus, sacerdos Guthormus Finnolfi filius ex Laugardal resumens, & in vicem episcopi subiens, officium continuavit & absolvit. Postea episcopus ad Skalholtum reducitur, eique lectus in templo statutus est. Consulebatur tunc de eligendo episcopo, aliisque rebus, quæ maximi videbantur momenti. Inter alia tum autor fuit persuadendi Guthormum, ut peregre abiret, eum enim omnium, qui in Islandia tunc degebant, maxime idoneum fore. Submonuit tamen, diu præstolatu-

B 3

latu-

-
- (9) Kolus Episcopus expressis verbis appellatur, in quibusdam Annalibus, *Ostloensis*. Conf. Langebek Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512.
- (10) Episcopo Isleifo 24. officii annos attribuunt *Arius Polybister* Selied. Edit. Havn. pag. 56. & *Kristnif*. Edit. Havn. pag. 108.

A. C. mundi seint atdit Biscups á *Islandi*.
 1080 ef þeir heti (11) ei því at vera (q).
 vid þann samiligar er sidar kæmi til
 enn þeir höfdu vid hann verit. Hinn
 efra hlut æfi *Isleifs* Biscups, bar mar-
 ga hluti hönum til handa þá er miöc
 bireu gæðsku hans, fyri þeim mönn-
 um er þat kunnu at skynia, af því,
 at marger menn óder voru þeir færd-
 ir hönum til handa, er heilir gengu
 frá hanss fundi. Munngát blessaði hann
 þat er (r) skiadak (12) var í, oc var
 þadan frá vel drekkande, oc margt
 annat þessu líkt bar hönum til handa,
 þótt ec greini nú ecki svo serhvát
 þat sem hann gjörði, oc hinum vitru-
 stu mönnum þótti hinir mestu kraptar
 fylgia. *Isleifr* var vígdr til Bi-
 scups þá hann var fimtugr at ald-
 ri

(q) þeim hlýdugri. A. B. F. & 7 al.

(r) skadsemd, *nocivum quid*. N.

(11) Hanc stipulationem anno 1050 vel 1054 factam,
 & anno 1082 repetitam fuisse, tam ex nostro Au-
 ctore colligi potest, quam a S. V. F. *Johanneo* plu-
 ribus adstructum est; in Hist. Eccl. Island. Tom. 1.
 p. 133.

laturos esse, antequam episcopo bearetur Islandia, ni majorem successori suo, quam sibi, obedientiam prestare promitterent. Sub extremum Islei tempus multa sanctitatis ejus indicia diligenter attendentibus manifestata sunt, nam & multos mente captos, qui ad eum deferebantur, sanatos dimisit, & cerevisiam lolio, quod cerebro nocet, insectam, adhibita benedicendi formulâ, innoxiam reddidit, ut plura ejusmodi præteream, neque enim omnia ejus facta, quæque præcipua virtutis signa continuisse à prudentioribus observatum est, enumerare est animus. Initiatus in episcopum Isleifus est anno ætatis 50, Harald,

(12) *Skindak* illud, cujus etiam mentio fit *Specul. Reg.* pag. 322. non videtur fuisse *Myrica Gale*, Dan. *Pors*, sed lolium temulentum, Nidarosensibus *snak*, *skinak*, vel *snak*, Gothlandis vero hodiedum *skiäde*, quod fatuitatis, quin & cæcitatis temporaneæ inducendæ effectum habet, præsertim in potulentis; Vid. *Act. Societ. Scient. Holm.* Anni 1743. C. *Linne* *Flora Svecic.* No. 103. Figuram exhibet *Oeder* in *Flor. Dan.* fascic. 3. fig. 160, & synonyma in *Nomencl. Flor. Dan.*

24 HUNGRVAKA II. Cap.

A. C. ri (13), þá var *Haraldr Sigurdarson* 1080 Kóngr yfer *Noregi*; *Isleifr* Biscup and-
adiz á drottins degi í kyrkiu í *Ská-
labolti*, um middegi dags (s), III nótt-
um (t) fyri seliumanna messu, þá hafði
hann Biscup verit (u) XXIII. vetr, oc
var hann grafinn hiá leidi *Kols* Bi-
scups, þá var lidit frá hingatburdi
Krists (x) M. ára LXXIII. vetur (14).

III.

- (s) at midium degi dags. E. G. O. R.
- (t) þremur nóttum, legit A. Magnæus in margi.
ne. M. (u) XXV. N.
- (x) MLXXX. K. J. *Qui communem hunc cal-
culum ubique sequentes eatenus à reliquis
exemplaribus discedunt.*

(13) Qvod *Isleifus* ætate quinqvagenarius inaugura-
tus fuerit, cum nostro asserit *Arius Polybistor* Sched.
pag. 56. Sed noster pridem dixerat *Isleifum* tunc
electum fuisse, quæ sententia inde roboris quod-
dam adipiscitur; quod Autor noster dicat, *Frideri-
cum* unicum *Episcoporum* ante religionem chri-
stianam legibus receptam, sive ante annum 1000,
& *Kolum* tempore *Isleifi* in *Islandiam* advenisse,
cum tamen hic anno 1001 aut 1002 in *Islandia*
fuerit. Vid. *Viga-Glamsfoga* pag. 240. & *Finni Jo-
hannæi* Histor. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 87.

(14) Cum hæc vice primò apud Autorem occurrat cal-
culus chronologicus ad annos Christi determinatus,
qui calculus per totum librum eodem fundamento
su-

raldo Sigurdi filio, Rege Norvegiæ. A. C.
Decesfit die dominica, hora meridiana, 1080
in templo Skallholtenfi, quartâ nocte ante
festum Sanctorum in Selia, postquam se-
disset per 24 hyemes, & prope tumulum
Koliepiscopi sepultus est. Transierant tunc
à natali die Domini J. C. 1073 anni.

B 5

Cap.

superstruitur, & ita sibi constat, ut mendum libra-
rii hic vix admitti queat, operæ pretium esse duci-
mus, si collatis invicem Datis dispiciamus, nūm hæc
simul consistere queant. Præter communem tot
exemplarium *Hungrovaka* consensum, quorum re-
censum in Præfatione exhibuimus, multum robo-
ris huic calculo conciliari videtur ex expresso con-
sensu *Vitæ Thorlaci Sancti*, *Vitæ Pauli Episcopi*,
utriusque ab auctore non tantum cœvo, sed & ut
videtur, utriusque viro familiari conscriptæ, *Vitæ*
Jonæ Episcopi Holensis, & *Legendæ* perantiquæ de
Sancto Thorlaco Episcopo, quam ex *Breviario Ni-*
darosienfi exhibet *Danske Magazin* Tom. 3. p. 9. sq.
Sed quotquot illa testimonia sint, accuratius tamen
perpensata corruunt, nam *Vitæ Sancti Thorlaci* &
Pauli Episcoporum absque dubio eundem auto-
rem agnoscunt, ac *Hungrovaka*, sed *Legendam de San-*
cto Thorlaco ex ejusdem *vita* excerpta esse videtur,
ita ut omnes hæc historiæ unius tantum testis loco
habendæ sint; *Vita autem Jonæ Episcopi Holensis*
hoc

A. C.

hoc loco aperte sibi contradicat, cum primo dicat, *Isleifum Episcopum post viginti quatuor annos in officio exactos, obiisse die dominica 5. Non.* (mendum hic est, & legendum, aut die 5 Julii, aut 3 Non. Julii) *Julii, sive pridie octavam Apostolorum Petri & Pauli, octoginta annis post eadem Regis Olai Trygvini, quæ omnia ad amussim quadrant in annum Christi 1080, nihilominus dicta Jona Episcopi Vra annum Isleifi emortualem secundò refert ad annum Christi 1073, quo anno 5. Non. Julii incidit in diem Jovis, & 3 Non. Julii in diem Veneris, ita ut, quomodocunque calculus ille sumatur, consistere nequeat. Similiter & vira Johannis Episcopi dicit Johannem illum, postea Sathæ nomine celebratum, obiisse die Saturni 9. Cal. Maji 1114, quo tamen anno 9 Cal. Maji in diem Jovis incidit; sed anno 1121 dies 23 Aprilis, sive 9 Cal. Maji in diem Saturni incidit, & dictus etiam annus, fide omnium Annalium, Johanni Sancto erat emortualis. *Legenda de Sancto Thorlaco* ex Breviario Nidarosensi, libro ecclesiæ liturgico publico desumpta, magnam postularet fidem, nisi aperta adsit contradictio, cum dicat Sanctum illum *obiisse feria quinta, decimo die Kalendarum Januarii* (nam quod cel. *Pontoppidanus* Ann. Eccl. Dan. Tom. 1. p. 463. scribit: 12 Cal. Junii, non unicus est in paucis istis verbis exscriptoris lapsus calami) *advesperascente, qui est proximus dies ante vigiliam natiuitatis Domini.* Quæ omnia coincidunt cum die 23 Decembris anni 1193, quo Thorlacus Episcopus obiit, sed anno 1186, ad quem mortem Thorlaci refert *Legenda*, dies decimus Kalendarum Januarii incidit in diem Martis, sed ipsum festum natiuitatis*

tivitatis Domini in feriam quintam hebdomadis. A. C.
 In his etiam omnibus cum *Legenda* consentit *Vita*
Thorlaci Sancti, inqviens: "Þorlákr, Biskup and-
 „adist á Þórsdag einni nótt fyrir Jóla aptan —
 „Þá var lidit frá burd Christi MCLXXX. ok VI.
 „vetur " qvæ recens antea refutavimus.

Vita Pauli Episcopi á principio ad finem eundem
 hunc calculum servat, qvi tamen neutiqvam con-
 sistere potest, nam ut cætera sicco pede transea-
 mus, autor *Paulum obiisse* testatur, *feria tertia heb-*
domadis, *pridie festum Andree*, qvod recte se ha-
 bet, cum *Sturlungasaga* libr. 5. cap. 8. dicat Pau-
 lum decessisse 3 Cal. Decembr. cui nec dissentit *Ne-*
crologium Islandicum apud *F. Johannæum* Hist.
 Eccl. Island. Tom. 1. pag. 598. Illo enim die
 Paulus certe obiit, sed anno 1211, qvo omnia hæc
 coincidunt, non autem anno 1204, ut vult ejus
 vitæ auctor, nam tunc dies 29 Novembr. Paulo
 Episcopo emortualis incidit in diem solia. Tan-
 dem calculus chronologicus *Hungrvaka* nobis ob-
 venit, qvi simili in mendo cubat, qvod scilicet
 omnia facta integro septennio anticipentur. De
 die emortuali Isleifi Episcopi omnes scriptores con-
 sentiunt, qvod fuerit dies dominica, qvam *Arius*
Polybistor Sched. Edit. Havn. pag. 58. ut & *Stur-*
lungasaga libr. 4. cap. 2. dicunt incidisse sex nocti-
 bus post Petri & Pauli; *Vita Johannis Episcopi Ho-*
lensis pridie octavam Petri & Pauli; *Hungrvaka*
 qvatuor (sive rectius tribus) noctibus ante 8 Id.
 Julii; *Kristnisaga* Edit. Havn. pag. 108. 3 Non.
 Julii; & *Necrologium Islandicum* in *Langebek* Script.
 Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512. obitum Isleifi ad diem
 5 Julii, referunt, qvæ omnia annum 1080 loqvun-
 tur,

III. Cap.

Þessi er getit at Biscupar kæmu
 út hingat til *Islands* um daga *Isleifs*
 Biscups, enn *Fridrekr* (15) einn kom
 ádr út sá er sögur seu frágiörfar, enn
 þessir hafa svo útkomit at menn hafa
 hellz

tur, annum quem omnes nostri Annales antiqui
 Isleifo emortualem fuisse testantur. Quodsi cum
 auctore *Hungruaka* annum 1073 assumamus, obi-
 tus Isleifi, tam contra ipsius *Hungruaka*, quam re-
 liquorum, quos mox laudavimus, scriptorum fidem,
 incidet in feriam sextam hebdomadis. Eodem etiam
 modo, in reliquorum Episcoporum anno emortuali
 recensendo, idem error calculi constanter servatur,
 ut infra ad cujusvis eorum obitus mentionem plu-
 ribus monebimus, qui error etiam per totam se
 diffundit narrationem & chronologiam perturbat.
 Ita verbi gratia noster Giffurem Episcopum an-
 no 1111 obiisse vult, & tamen in ejus tempora obi-
 tum Olai Norvegiæ Regis & S. Magni Comitæ in-
 cidisse, quæ anno 1116 certe evenerunt; Klængum
 Episcopum noster, & quidem recte, vult decessisse
 triduo (anno autem bissextili quarto die) post fe-
 stum Matthiæ, die Saturni, qui hebdomadem qua-
 tuor temporum in quadragesima claudit, qui diei
 28 Februarii anno 1176, quem etiam *Necrolo-
 gium* supra laudatum pag. 506. comprobatur, exacte
 respondet. Quod si annum 1169 cum auctore assu-
 mamus, dies Klængi emortualis ad idus Martias, ul-

Cap. III.

A. C.

Isleifo episcopo, ab exteris regionibus episcopos quosdam Islandiam petiisse traditur. In Annalibus unicus nominatur Fridericus, huc antea advectus; sed, qui sequuntur, advenæ imprimis noti sunt:

tra dimidium mensis, deprimetur. Similiter & relatio auctoris sibi non satis constat, si Klængus anno 1169 decesserit, & tamen ejus tempore martyrizatio S. Thomæ Cantuariensis, obitus Biarnhedinis, eadesque Helgii Skaptidæ & Nicolli Sigurdi filii evenerint; nam de omnibus his notum est, ut infra suis locis commonstrabimus, ea post annum 1170 accidisse. Hæc autem ideo tam prolixè persecuti sumus, ne à chronologia auctoris temere recessisse videamur, quæ quoad solos annorum numeros, (in serie autem rerum nullibi) vacillat, adeoque fide auctoris nihil deträhere censenda est.

(15) De Friderico illo vid. *Kristnisaga* pag. 2. 10. sq. 22. seqv. *Landnámabók* Edit. Havn. p. 395. *Afri Polyhistoris* Sched. Edit. Havn. pag. 49. sq. *F. Johannis Hist. Eccles. Island.* Tom. I. pag. 41. seqv. 86. seqv. Quibus in locis etiam de mox ab auctore nominandis Episcopis peregrinis, qui in Islandia hoc temporis tractu aliquandiu permanserunt, plura peti possunt. De Friderico etiam quædam habent *Thorvalds Vidforlasaga*, *Vangdalasaga* M. S. cap. ult. *Olafsaga Tryggvasonar* Edit. Skalh. part. 2. pag. 42.

A. C. hellz skyn á vitat: *Jón* Biscup (y) *Irski*, oc hafa þar sumer menn fyrir satt; at hann færi síðan til *Vindlands* oc sneri þar mörgum mönnum til guds, oc var síðan tekinn oc bardr, höggnað af bæði hendr oc fætr, enn höfudit síðan, oc fór með þeim (z) þíníngum til Guds. Hinn þridi Biscup kom til *Islands*, *Biarnvardr Vitráðs* son er kalladr var hinn *Bókoífi*, oc sumer menn segja at af *Englandi* væri, oc (a) hafði fylgt *Olafi* hinum *Helga*, oc hafi síðan at hans ráði farit til *Islands*. Hinn IIII var *Rúðúlfr* Biscup er sumir kalla at (b) *Ulfr* hetu, oc væri kyniadr af *Rúðu* á *Englandi*, hann var XIX. vetr á *Islandi*, oc bió á *Bæ* í *Borgarfirði*. Fimmti kom til *Islands* *Henrik* Biscup, oc var II vetr á *Islandi*. Enn setti var *Biarnvardr*

(y) gríski, *Græcus*. M. N. P. Q.

(z) píslum. A. B. & 6. al.

(a) hafi, A. B. C.

(b) Rólf, D.

sunt: Johannes episcopus, Hibernicus. A. G. Sunt, qui pro certo affirmant, eum postea, in Vindlandiam profectum, multos ad cultum Dei perduxisse, sed postea comprehensum & tortum, præcis manibus & pedibus, tandem capite truncatum fuisse, eoque cruciatu mactatus ad Dominum sublimis abiit. Tertius, qui Islandiam adiit, episcopus, Biarnvardus Vilradi filius fuit, Eruditus vulgo dictus. Sunt, qui dicunt, eum ex Anglia oriundum, Olaum Sanctum secutum, ejusque consilio in Islandiam profectum esse. Quartus erat Rudolfus Episcopus. Rolfum hunc quidam Ulfum nominant, & genus ex Ruda () Angliæ urbe duxisse tradunt. Per 19 hyemes in Islandia mansit, & in Bæ. in Borgarfiorde habitavit. Quintus, qui in Islandiam venit, erat Henricus episcopus, qui duas hyemes ibi commoratus est. Sextus erat Biarnvardus episco-*

(*) Rothomago Nordmanniæ, conf. F. Johanni Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 87.

A. E. varðr Biscup hinn Saxlendski, oc var med Magnúsi Kóngi hinum Góða Olafsfyni, oc fór síðan til Islands, oc var á Islandi XX. vetur (16), hann hafdr II. bústadi í Vatzdal at Giliá, oc Steinsstöðum, hann vígdi marga luti þá er merki hafa á ordit, kyrkiur oc kluckur (c) brúar oc brunna, vöð oc vötn, biörg oc biöllur, oc pikia þessir hlutir hafa birt sanna tign hans oc gæðsku. Biarnuvarðr var á Islandi meðan Haraldr Kóngr var í Noregi Sigurðarson, því at þeir voru ei samfáttr; síðan fór hann utan, oc til handa Olafi Kóngi Kyrra syni Haralds, oc síðan fór hann til Róms at bæna Kónge, oc fridadi fyrri (d) öndudum. Enn er Biscup kom aptr, þá skipadi Kóngr hann Biscup í Selio, enn síðan fór hann í Biörgvyn oc andadiz þar, oc er (e) enn mælt at hann hafi verit hinn mesti merkis maðr.

IV.

(c) brúar. L. R. becki, rivos, pro brúar. J.

(d) öndunum, animabus. J. —

(e) Legefis: einmælt.

episcopus, Saxo, qui, postquam Regi A. C. Magno Bono, Olafi filio, adhæserat, in Islandiam iter fecit, & 20 hyemes hic transegit. Ille in duobus Vatnsdalæ locis domicilium habuit, in Gilia & Steinstader. Plurimas ille res, per quas miracula facta sunt, consecravit, ut templa & campanas, pontes & fontes, vada & lacus, scopulos & nolas, quæ omnia pro indubitabilibus virtutis ejus & sanctitatis documentis reputantur. Quamdiu Haraldus Sigurdif. Norvegiæ rex, Biarnvardus in Islandia se continuit, minus enim benè inter eos conveniebat. Postea peregrè abiens Regi Olafø Kyrrè, Haraldifilio, se addixit, ejusque rogatu Romam petiit, & pacem defunctis impetravit. Reducem Rex episcopum in Selja constituit, unde Bergas profectus, ibi mortuus est. Frequens fama est, præ aliis eum virum fuisse maxime insignem.

Cap.

- (16.) Biarnhardo Saxoni *Schedæ & Landnámabók* locc. cit. attribuant annos permanſionis in Islandia undeviginti.

C

A. C.

IV. Cap.

A dögum *Isleifs* Biscups urðu stór oc mörg tíðendi, þá varð í *No-regi* fall hins *Helga Olafs* Kóngs (17), þá varð oc andlát *Magnúsar* Kóngs hins *Góða* (18) sonar *Olafs* Kóngs, oc andadiz hann í *Danmörk*, enn lík hanns var fært norðr til *Þrándheimis* til *Nidaróss*, þeir önduduz bádir áðr enn *Isleifr* varð Biscup, enn síðan hann var Biscup, fell *Haralldr* Kóngr *Sigurðarson* (19) á *Englandi*, oc litlu síðar *Haralldr* (f) *Gudina*son, þá andadiz *Magnús* Kóngr (20) sonr *Haralðs*

(f) *Gudna*. A. F. 5. *al.* *Gvidna*. B. *Guidina*. C.

(17) Omnes nostri Annales & historiæ antiquæ in eo consentiunt, quod Rex Olaus Sanctus anno 1030 occubuerit, & series rerum gestarum inquilinarum, quas recensent, cum illo calculo satis bene conveniunt.

(18) Regis Magni Boni Norvegiæ & Daniæ Regis obitum ad annum 1047 referunt *Torfeus* Histor. Norv. Tom. 3. p. 287. *Rogerus Hovedenus* Annal. part. 1. p. 440. & *Schöning* Forbedring. i danske og norske Hist. p. 302. Quibus consentiunt *Annales Regii*. Vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Danic.

Tom. 3

Cap. IV.

A. C.

Isleifi episcopi tempore multa memorabilia acciderunt. Olafus Sanctus in Norvegia cæsus est. Obiit Magnus Bonus Olafi filius in Dania, & corpus ejus boream versus ad Nidarosiam in Trandheimensi provincia translatum est. Mortui sunt ambo, antequam Isleifus episcopus ordinaretur; sed post hoc tempus Rex Haraldus Sigurdi filius in Anglia cecidit, & brevi post Haraldus Gudinae filius. Tunc decesfit Magnus,

C 2. filius

Tom. 3. p. 43. *Annales Reseniani, Flateyenses, Odenenses & Holenses antiquiores.* Sed ad annum sequentem, sive 1048, *Annales, dicti Lögmanns Annáll* (in Biblioth. A. Magnæ Num. 427. in Qv.) *Annales Breviores* (ibid. Num. 417.) *Ann. Skálholenses recentiores* (ib. Num. 420.) & alii *Annales membranei.*

(19) Eadem Haraldus Severi Regis Norvegiæ & Haraldus Godwinidæ Regis Angliæ *Annales* ad annum 1066 constanter referunt.

(20) Regis Magni filii Haraldus obitum ad annum 1069 narrant omnes *Annales antiqui*, exceptis foliis *Brevioribus*, qui annum 1068. adscribunt.

36 HUNGRVAKA IV. Cap.

A. C. *ralds* Kóngrs *Sigurðarsonar* oc *Sveinn* *Ulfs* son (21) *Dana* Kóngr, oc her í landi *Þórkell Eyólfs* son (22), *Geller Bölverks* son (23), *Þórsteinn Kugga* son (24), *Snorri Godi* (25) oc adrir mikils háttar menn.

V. Cap.

1042. *Gitzur* son *Isleifs* Biscups var fæddr í *Skálabolti*, enn hann var lærdr á *Saxlandi* oc vígdr til prests þegar á unga alldri, enn er hann kom út til *Islands*, þá kvongadiz hann oc feck *Steinunnar Þórgríms* dóttur, er ádr hafdi átta *Þórir Brodda* son, oc biuggu þau

(21) In anno 1076 emortuali Regis Sveinæ, jam à patre, ut hic, Ulfo, jam à matre Estritha vel Astrida denominati, omnes scriptores antiqui consentiunt.

(22) Thorkelis Eyolfi filii mortem anno 1026 accidisse, innuunt *Annales Regii*, in *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40. De illo pluribus agit *Laxdalasaga*.

• (23) Geller Bölverki filius Legiferi officium plus simplici vice in patria gesfit. Vid. *Arii* Sched. Edit. Havn. pag. 53. 56.

filius Haraldī Sigurdi *filiū*, & Svenō A. C. Ulfonis *filius*, Rex Danorum. *Hic vero* (in Islandia) Thorkell Eyolfi *filius*, Geller Bölverki *filius*, Thorsteinn Kuggi *filius*, Snorrius Pontifex, *aliique viri inclyti*.

Cap. V.

Gissur Isleifi *Episcopi filius* na-1042 *tus erat in* Skalholti, *eruditus in* Saxonia, & *à prima juventute sacerdotio initiatus*. *Peregrè in Islandiam rediit* *matrimonium iniit cum* Steinunna Thorgrimi *filia, quæ antea* Thoreri Broddii *filio nupsit, pri-*
C 3 *moque*

-
- (24) De Thorsteine Kuggii filio pluribus *Laxdælasaga*. *Grettisfaga* Edit. Island. p. 105. seqv. 124. 129. Mortem ejus anno 1027 adscribunt *Annales Reseniani* (sive ex Bibliotheca Reseniana olim exscripti, hodie in Bibliotheca Arnæ-Magnæana Num. 424. in Quarto reperiundi) & *Regii in Langebek* *Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40.*
- (25) Snorrii Pontificis obitum omnes *Annales antiqui* ad annum 1031 narrant. Cetera de viro celeberrimo vid. *Kristnisfaga* & loca ad eam citata pag. 7. 90. 100.

A. C. þau fyrst at *Hofi* í *Vopnafirði*; *Gitzur* var mikill madr oc vel bolvexti, biarteygdr oc nockut opineygdr; tíguligr í yfirbragdi, oc manna góðgiarnastr, rammr at afli, oc (g) forvitri; *Gitzur* var algiör at fer um alla hluti þá er karlmadr átti at fer at hafa, hann var farmadr mikill; hinn fyrri hlut æfi finnar medan *Isleifr* lifdi, oc var jafnan mikils (h) virðr, hvár sem hann kom, oc var þá tignum mönnum á hendi er hann var utanlands. *Haraldr Sigurðarson* var þá Kóngur í *Noregi*, oc mælti hann þeim ordum vit *Gitzur*, at (i) hönum kvadz svo sýnaz til, at hann mundi best til fallinn at bera hvört tignar nafn sem hann hlyti. Til *Róms* fóru þau bæði hión ádr þau færu til *Islands*; *Gitzur* var ei samlendr þá fader hanss andadiz, oc kom hann út annat sumar eptir 1081 alþing í *Rángárófi*, oc var á skipi nockrar nætur, oc vildi ei til þings ríða

(g) forvittr. E. F. G. *plures*.

(h) metinn 7.

(i) at hann kvad svo &c. A. E. & 9. al.

namque in Hof in Vopnafiordo habita- A. C.
bant. Erat Gissur homo procerus, sta-
tura concinna, oculis claris & paulum
eminentibus, vultu augusto, benevolus
ut qui quàm maximè, robustus & per-
spicacissimus. Excellebat in omnibus,
quæ viros decent. Primis ætatis annis
& vivente adhuc Isleifo, in peregrinatio-
nibus assiduus, magnam sibi existima-
tionem, quocunque diverteret, concilia-
verat, celeberrimos semper in exteris re-
gionibus viros frequentans. Prædixerat
ei Haraldus, Sigurdi filius, qui tunc in
Norvegia regnabat, videri sibi, nulli
eum honoris titulo, queticunque adeptus
fuisset, imparem fore. Adierat Romano
cum uxore, antequam in Islandiam ap-
pellerent. Nondum patriam reviserat
Gissur, cum Isleifus moreretur, sed
estate sequente, convocatis jam Comitibus,
in Rangaros redux, per aliquot noctes 1081
in navi delituit, neque enim ad comitia

A. C. ríða meðan eingi var til Biscups kiör-
 1081 inn á þínginu, enn höfðingiarnir báðu
Guthorm prest til utanferdar, eptir
 því sem þeim þótti *Isleifr* Biscup
 hafa hellst (k) ákvedit, oc varð þat
 um síðir at hann játadi því ef ei þættu
 önnur faung villdari á vera. Enn er
Gitzur spurdi þat at *Guthorm* prestur
 var ráðinn til utanferdar, þá reid
 hann til þíngs, oc er *Gitzur* kom til
 þíngs, þá geck *Guthorm* prestur á
 hladið fyrri Kyrkiu, oc lýfti því þar
 fyrer alþýdu manna, at eingi kostur væri
 á hans utanferð, síðan *Gitzurar* var
 við kostur; sneri þá alþýða (l) at
Gitzuri, oc báðu hann utanferdar, enn
 hann taldiz undan á (m) marga vega,
 enn þó kom þar um síðir at hann
 játti at ganga undir þann vanda, enn
 allir höfðingar hetu (n) hönum at
 hallda hlýðni um öll Guds bodord
 þau er hann byði, ef honum yrði
 Biscups vígslu audit; síðan fór hann
 utan

(k) áformar, A. B. C. & 7. al.: umtalar. L.

(l) til Gissurar. A. B. & 9. al.

(m) á allan veg. A. B. & 8. al.

*equitandi ei animus fuit, quamdiu nullus A. C.
 adhuc ibi electus erat episcopus. Sollici- 1081.
 taverant autem optimates Guthormum
 sacerdotem, ut peregre abiret, quod ipsis
 maxime è mente Isleifi episcopi fuisse vide-
 batur, eisque tandem manus dederat,
 quatenus se melior ipsis non offerret condi-
 tio. Ut verò primum rescivit Gissur,
 decrevisse Guthormum sacerdotem peregrè
 proficisci, ad comitia equitavit. Quo
 adveniente, ascendit aggerem templi Guth-
 ormus, & universis publicè testatus est,
 neutiquam sese iter aggressurum, cum
 jam esset, quem eligere possent, Gissur.
 Omnes igitur, conversis in eum oculis,
 rogarunt, ut peregrè iret. Ille quidem
 diu multumque deprecatus, tandem ta-
 men onus hoc se suscepturum promisit,
 spondentibus in antecessum omnibus pro-
 ceribus, omnibus Dei mandatis, quæ
 inauguratus episcopus iis significaret,
 obedientiam sese præstituros esse. Pere-*

C 5

gre

(*) Conf. supra pag. 22.

A. C. utan þat sama sumar, enn er hann
 1081 kom til *Saxlands*, þá var allt embætti
 tekit af (n) *Lemaro* Erkibiscupi, fór
 hann þá á fund *Gregorii* Páfa (25) oc
 sagdi hönum allann mála vöxt sinnar
 (o) ferdar, oc svo vandrædi þau sem
 um voru at vera á marga vegu, enn
 Pávinns sendi *Gitzur* til handa (p)
Harðvíg Erkibiscupi í (q) *Magadaborg*
 á *Saxlandi*, oc bauð at hann skyldi
 1082 gefa hönum Biscups vígslu, enn hann
 tók við honum með mikilli sæmd oc
 virðingu, oc vígdi hann til Biscups
 III nóttum fyri mariu messu hina síð-
 ari, hann var þá (27) fertugr at alld-
 ri oc feck Erkibiscup hönum þat allt
 er hann (r) þurfti bráðafengd til
 naud

(n) *Alii corruptè*, Liemaro, Lienario, Lenardo,
 Lehiaro, Bernhardi.

(o) sinnar kvæðio oc ferdar. A. B. C. D.

(p) Hadding. F. 7. al. Hardrag. 3.

(q) Magdaborg. A. B. C. D. 6. al.

(r) þurfti til navdsynia. A. F. 10. al. þurfti
 bráðaz til navd synia. R. *Pro* bráðafengd,
præfert ex Edda A. Magnæus: bráða fangs,
quod explicat: pro tempore, i. Hast.

gre igitur eadem æstate profectus est, A. C.
ut verò in Saxoniam venit, officio mo- 1081
tus erat Lemarus Archiepiscopus. Re-
et à igitur ad Gregorium Pontificem ten-
dens, totam ei rem, quæque plurimæ
subortæ erant, difficultates exposuit.
Ablegavit Pontifex Giffurem ad Hardvi-
cum, Archiepiscopum Magdeburgensem
in Saxonia, rogans, ut eum in episcopum
initiaret. Ille multo reverentiæ honore 1082
susceptum quarta nocte ante festum b. Ma-
riæ posterius episcopum consecravit, qua-
draginta tunc annos natum, omnibus-
que festinantem necessariis rebus instruxit.

Rever-

(26) Hic fuit Gregorius VII. antea Hildebrandus ap-
pellatus, qui sedit ab anno 1073 ad 1085. Ejus
cum Henrico IV. simultates, & turbæ in ecclesia
ob jus investituræ excitatæ, etiam, ut ex nostro
apparet, Islandiam quodam modo affecerunt.

(27) Giffuri Episcopi ordinationem ad annum 1082
communi consensu referunt Annales.

A. C. naudsýnia; eptir þat fór *Gitzur* Biscup út til *Islands* oc tók öll alpýða feginfamliga við hönum; hann tók tign oc virðing mikla þegar fñemmin-
 . dis biscupsdóms síns, oc svo vildi hvör madr sitia oc standa sem hann baud, úngr oc gamall, sæll oc fátækr, konur oc karlar, oc (s) var rett at segia at hann var bæði Kóngr oc Biscup yfir landinu (28) meðan hann lifði; hann hafði ei allt land til ábúðar í *Skálaholti* fyrst (t) nokkra stund biscupsdæmis síns, af því at *Dalla* móðir hans villði búa (u) á sínum hluta (29) landsins, meðan hún lifði; enn þá er hún var öndud, oc Biscup hlaut allt land, þá lagði hann þat til kyrkiu þeirrar er í *Skálaholti* er, oc hann síálfr hafði giöra látit, þrítuga at lengd, oc vígði *Petri* Postula, oc mörg önnur gæði

(s) mátti segia. F.

(t) mikla, *multum*. F. M. Q. ei alla. H. N.

(u) á helmingi. A. B. C. D.

(28) De Gissuris in incolis autoritate consentit. *Adamus Bre-*

Revertens postea in Islandiam episcopus A. C. Gissur ab omnibus cum gaudio receptus est. Tantam sibi jam à primordio officii sui auctoritatem & honorem peperit, ut omnium, juvenum & senum, divitum & pauperum, mulierum & virorum, nemo, nisi ejus arbitrio, vel standi, ut ajunt, vel sedendi, licentiam sibi sumeret, nec injuria, dum vixit, pro rege simul & episcopo insulæ reputari potuit. Aliquantum officii tempus effluxerat, antequam integram Skalholti villam occupare potuit. Mater enim ejus Dalla partem suam, dum viveret, habitare voluit. Sed, hac mortua, totam ad se relapsam episcopus donq̃ dedit templo, quod ipse in Skalholti, 30 mensuras in longitudine extensum, fabricari fecerat, & apostolo Petro dicaverat, multisque

Bremensis, cujus verba cum epicrisi adfert Johanneus Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 105. conf. & 108.

(29) Quod hic, & quidem vere, de Gissure perhibetur, id Narratio de Isleifo huic tribuere videtur, ob mendosam, ut videtur, ab exscriptore factam transpositionem. *Kristnisaga* pag. 130.

A. C. gæði lagði *Gitzr* Biscup til þeirrar kyrkiu bæði í löndum, oc lausa fe, oc kvad á síðan at þar skyldi ávalt biscupsstóll vera, meðan *Island* væri byggt oc kristni má halldaz. *Gitzr* Biscup gaf til Kyrkiu í *Skálabolti*, purpura hökul hvítann, er þar hefr síðan (x) lengi verit bestr, oc margar gerfimar adrar.

VI. Cap.

Þesir menn voru samtíða *Gitzuri* Biscupi: *Sæmundr* prestur í *Odda* er bæði var forvitri, oc lærdr allra manna best; annar *Marcus Skeggjason* (y), Lögsögumadr, er var hinn mesti (z) spekingr oc skáld, þeir báru ráð til samans, oc sóktu (a) at ráði höfðingia, at þat yrði (b) lögtekit (90), at menn tíundadi fe sitt á hverum tveim

(x) lengstum. A. F. 9. al.

(y) Lögsagnar madr. R.

(z) lögspekingr. A. B. C. D. P.

(a) adra. G. at við F. *pro:* at ráði.

(b) samtekit. F.

*que aliis pretiosis rebus, tam immobili- A. C.
bus, quam mobilibus dotaverat, addita
sanctione, ut, dum habitaretur Islandia,
& religionem Christianam coleret, sedes
ibi episcopalis constaret. Episcopus Gissur
templo dedit purpureum illud & candi-
dum scapulare (pallam), quod multo po-
stea tempore pro optimo ibi habitum est,
& multa alia cimelia.*

Cap. VI.

*Floruerunt Gissuris tempore, viri
sequentes: Sæmundus, Oddensis sacer-
dos, vir magna prudentia & insigni præ-
ditus eruditione. Alter erat Matæus
Skeggii filius, Legifer, vir sapientia
præcipuus, nec minor poëta. Hi &
inter se, & cum optimatibus delibera-
runt, an in hoc conveniri posset, ut ex 1097
cujusque facultatibus, earumque incre-
mentis,*

(30) De introductione decimarum in Islandiam, & de
illius autoribus, Marco Skeggii filio & Sæmundo
Polyhistore, cum nostro consentiunt Arius Polybi-
stor, Sched. pag. 60. fq. *Kristnisaga* pag. 110.
Sturlunga saga libr. 4. cap. 2. Conf. F. Johannai
Histor. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 120. 133. 198. 214.

A. C. tveim misserum, oc allan (c) lögvöxt
 1097 fiár síns, svo sem á öðrum löndum
 er tídt, þar er kristnir menn byggja;
 enn með (d) rádaleitan þeirra oc for-
 tölum spakligum, urdu þau málalok,
 at menn gengu undir (31) tíundar-
 gialldit, oc skylldi síðan skipa í
 fjóra stæði: einn hlut til handa Biscupi,
 annann til kyrkna, þridia hlut skylldu
 hafa kennimenn, fjórda hlut skylldu
 hafa fátækir, oc hefr eí annar slíkr
 grundvöllr verit auðráða oc (e) hæg-
 enda í *Skálabolti* sem tíundargialldit,
 þat er til lagdiz þá fyri vinsæld oc
 skörungskap *Gitzurar* Biscups. *Stein-*
unn Þórgríms dóttir hafði (f) hús-
 forráð

(c) lögvöxt. G. O. R. tavg ávöxt. J.

(d) ráðleitni. A. B. & 9. al.

(e) til hægenda í skilskap. H. M. Q.

(f) húsforráð. F. M. P.

(31) Summe Vener. *Finnus Johanneus* Hist. Eccl.
 Island. Tom. 1. pag. 120. introductionem decima-
 rum in Islandiam anno 1096 factam esse asserit,
 qua in re *Annales Membranos*, in Bibliotheca Ar-
 na

mentis, annuæ penderentur decimæ, sicut A. C. alibi terrarum, quas Christiani incolunt, 1097 moris est. Horum itaque consilio & prudenti persuasum eum res exitum habuit, ut concessæ sint decimæ, in quatuor partes distribuendæ, quarum una episcopo, altera sacerdoti, tertia templo, quarta pauperibus cederet. Neque promptior aut facilior necessitatibus subveniendi via inveniri potuit, decimarum constitutione, quam tunc temporis episcopus Gissur, ea, qua pollebat, animos sibi conciliandi, quæque vellet impetrandi industria, in Skálholto perfecit. Stein-unna Thorgrimi filia rem sedis episcopalis

na Magnæ No. 420. in Quarto, consentientes habet. Sed cum anni officii Episcoporum ab eorum ordinatione sapius quam ab electione computari soleant, & præterea *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 48. ut & *Annales Flateyenses*, *Reseniani*, *Breviores*, *Oddenses*, *Holenses* utrique, *Recentiores* & *Lögmanns Annáll*; (sive *Skálholtenses antiquiores*) decimas lege receptas fuisse anno 1097 asserant, nos hunc annum præcedenti præferimus.

A. C. forráð í *Skálaholti* fyrer innan stock, medan *Gitzur* Biscup redi fyri stólnum, enn *Dalla* medan *Isleifr* Biscup lifdi; enn er *Gitzur* Biscup hafdi sett
 1102 it á stólnum XX. vetur edr því nær, þá felldu Nordlendingar bæn at hönum, at þeir skyldu (g) ná at hafa Biscup einn fer, oc setia þar biscupsstól annann í nordlendinga fiórdungi, allann at aftektum, oc væru II Biscupsstólar á landinu, oc töldu þess von at annathvört mundi sialdan edr alldrei verda Biscups laust á *Islandi*, ef tveir væru Biscupsstólar. Þá bæn veitti (32) *Gitzur* Biscup med gudi nord-

(g) ná af herra biscupi at hafa. A. B. 7. al.

(32) Qvod auctor noster hic numero non satis fixo describit, id *Arius Polybistor* Sched. p. 68. conceptis verbis ad 24 annos restringit, ut ex illo calculo Johannes Sanctus electus fuisse videatur anno 1105. Sed de altera cathedra episcopali instituenda ab aliquot inde annis, (ab anno forsán 1102) consilia agitata fuisse verosimile facit nostri calculus, ut & *Jónsfaga Hólabiscups*, quæ impedimento fuisse dicit, qvod provinciæ borealis incolæ prædium futuro Episcopo inhabitandum concedere aut detre-
 ctaverint, aut saltem distulerint. Qvicquid autem
 de

scopalis familiarem intra parietes domus A. C. sticos dispensabat, gubernante cathedram episcopo Giffure, Dalla verò quamdiu episcopus Isleifus in vivis erat. Postquam Giffur plus minus viginti hyemibus IIO2 federat, Septentrionales orarunt, ut proprium episcopum, propriamque cathedram boreali tractui concederet, omnesque illius provinciae redditus eidem assignaret, rati, si duæ in Islandia essent sedes episcopales, rarò aut nunquam insulæ episcopum defuturum. Annuìt divinis sub auspiciis Giffur precibus

D. 2 cibus

de electione Johannis Sancti sit, id certum est, quod anno 1106 inauguratus fuerit, nam non solum id comprobant *Annales Regii* loc. cit. pag. 49. *Reseniani, Breviores, Holenses* utrique, *Skálholtenses antiquiores & Recentiores, & membranei*; sed & *vita Johannis Ögmundini* testatur eum ordinatum fuisse die dominica duabus noctibus ante festum Apostolorum Philippi & Jacobi, quod anno 1106 exacte convenit. Si igitur *Annales Flateyenses*, qui Johannis ordinationem ad annum 1104, & *Ann. Oddenses*, qui eandem ad annum sequentem referunt, in mendo non cubant, illi de ejusdem electione loqui censendi sunt.

A. C. nordlendingum, oc var síðan (h) val-
 in til Biscups af gudi oc (i) góðum
 mönnum *Jón* prestur *Ögmundarson* (33),
 oc fór hann utan með brefum *Gitzu-*
rar Biscups, oc sókti síðan á fund
 1106 *Pascalis* Páfa, oc var hann vígdr til
 Biscups (k) af *Össuri* Erkibiscupi í
Lundi í *Skáney* II. nóttum fyri *Phi-*
lippi messu oc *Jacobi*. *Jón* fór síðan
 til *Islands*, oc setti biscupsstól sinn á
Hólum í *Hialltadal* í *Skagafirdi*. *Gitzur*
 Biscup hafði telia (34) látit bændr á
Islandi, þá er þingfararkaupi áttu
 at gegna, oc voru þá VII.C. í austfird-
 ínga fiórdungi, enn X.C. í sunnlendinga-
 gafiórdunge, IX.C. í vestfirdinga fiórd-
 ungi,

(h) *Omnes præter* F. valldr.

(i) göfigum mönnum, *nobiliorum*. F. M. landz
 mönnum, *indigenarum*. L.

(k) at hans skipan, *ex ejus mandato*. A. B. C.
 D. addunt.

(33) *Genealogiam Johannis Sancti* vid. in *Kristnisaga*
 pag. 188. sq. ut & *Arii Polyhist.* Sched. pag. 74.
Jónsaga Helga M. S. De anno inaugurationis Jo-
 hannis vid. not. præced.

(34) Hujus census mentionem faciunt *Landnámabók*
 pag. 179. 272. *Arii Polyhistor.* Sched. pag. 64.
Krist.

cibus septentrionalium, & ex Dei & A. C. meliorum sententia episcopus electus est Johannes Ögmundi filius sacerdos. Ille peregre profectus, Gissuris episcopi munitus litteris, Pascalem Pontificem adiit, cujus jussu in episcopum inauguratus est ab Össure, Archiepiscopo Lundenfi in Scania, duas noctes ante festum Philippi & Jacobi. Johannes deinde in Islandiam tediit, & sedem episcopalem Holis in Hialltadal in Skagafiorde fixit. Episcopus Gissur colonorum, qui vectigali ad expeditiones comitiales pendendo erant, censum fecerat. Censi sunt in tractu orientali 700, (840) in meridionali 1000, (1200) in occidentali 900 (1080), in boreali vero

1106

D 3

quæ

Kristnisaga p. 112. Sturlungasaga libr. 4. cap. 2. sed quonam anno initus fuerit, inter 1096 & 1105, incertum est. Si vicesimus cum nostro officii episcopalis Gissuris annus assumatur, quo tam censum, quam de cathedra episcopali in provincia boreali instituenda consilium, iniverit Gissur, tam ratio temporis, quam Annales Breviores consentire videntur, ita enim hi ad annum 1102: "Tiundargialld, lögtekit á Islande í annan tíma". i. e. Decimarum solutio in Islandia altera vice legibus stabilita,

A. C. úngi, enn i nordlendinga fiórdungi XII.C.
oc var fá audgastr at jöfnu manntali.

VII. Cap.

- III7 Enn er *Gitzur* Biscup var ordinn hálfátrædr, þá tók hann þýngd svo mikla at hann (l) reis ei úr reckiu oc hann var ei þýngfær; hann sendi þá ord vinum sínum (m) oc öðrum höfðingium til alþýngis, at menn skyldu bidia *Þorlák* prest *Runólfs*son til utanferdar, enn hann taldiz undan bædi fyrir æsku sakir, oc margra annara hluta. Enn þó lauk svo því máli, at hann játadi at gánga undir þann vanda ef þat væri Biscups ráð; síðan let *Gitzur* Biscup búa ferd hans, unz hann var at öllu vel búinn, oc feck hönum bref sitt á fund *Össur*ar Erkibiscups, enn sótt (n) einadi
- III8 á hendr *Gitzuri* Biscupi, oc giörðiz straung oc óhæg, oc fellu stór fár

(l) retti, G. O. R.

(m) öllum, *pro* öðrum, A. B. & 10. al.

(n) annadi, R. O. anadi, L. R. vóx, H. J. M. Q.

quæ provincia præ reliquis civibus abundabat, 1200 (1440.) A. C.

Cap. VII.

Postquam Gissur episcopus 75 ætatis 1117 annum impleverat, gravi adeo morbo laborare cœpit, ut non amplius è lecto surgere, nedum comitiis interessè valeret. Nuntio igitur ad forum universale misso, amicos & procures monuit, rogarent Thorlacum Runolfi filium sacerdotem, ut peregrè iret. Ille vero excusare se, ætatem, & multa alia causatus. Tandem vero eo perductus est, ut onus non detrectaret, si episcopo ita è re videretur. Tum vero omnia ad iter ejus necessaria convasare fecit episcopus Gissur, iisque probe instructum cum litteris suis ad Össurum Archiepiscopum misit. Ingraveſcebat interim Gissuris morbus, plagis adeo 1118 vehementibus, asperisque, ac molestis, ut grandia & per totum corpus disseminata ulcera,

D 4

A. C. fár (o) á hörundi hans allt at kne,
 1118 inn at beini, oc fylgdu stór óhægindi
 fyri verkium; enn er miöc tók at hön-
 um at sækia, oc menn þóttuz heyra
 at beinin (p) gnötrudu við hræring-
 arnar, þá geck *Steinunn* húsfreya at
 sænginni oc spurdi, hvörsu þá skyldi
 mætti manns komit vera er heita skal
 fyri hönum, enn Biscup svarar; því
 at eins skal heita á Gud at (q) ávallt
 aukiz mín óhægendi, ef til þess er
 heitit, medan ec má standaz, því at
 eingin efni eru á því, segir hann, at
 bidiaz undan Guds bardaga, er nálíga
 mun komit á enda æfi minnar, oc
 gengit ádr margt at (r) ófölu. Hann
 var þá atspurdr hvar hann vildi láta
 grafa sic? enn hann svaradi með vidr-
 kenningu oc miklu lítillæti: grafi þer
 mic hvörgi (s) í nánd födr mínum,
 sagdi hann, þvíat ec er þess eigi (t)
 verdugr

- (o) á hörund. E. G. R. (p) gnötrudu. H. gnurr-
 udu. P. (q) fölu L. O. R. ófælu. G.
 óskum. N. (r) altjafnt, *pro* ávallt. O.
 (s) í nándir. A. B. C. D. O. R. (t) verdr.
 A. B. & 6. al.

*ulcera, non sine maximo incommodo at- A. C.
que dolore, usque ad genua pertingerent 1118
& ad ossa penetrarent. Facta autem in-
dies acriore morbi oppugnatione, ita ut
ossa crepare visa sint, quoties artus mo-
verentur, accedit ad lectum materfamili-
as Steinunna, & quousque ingravescen-
tis morbi vis pertingeret, quando pro ægro-
to vota essent nuncupanda? interrogat.
Tunc episcopus: Ea tantum vota Deo
feri volo, ut acuantur dolores mei,
modo fiant, dum eis ferendis sim; Ne-
que enim castigationes Dei deprecari
convenit, præcipue, cum vitæ meæ
terminus non longè abesse possit, &
hucusque multa secus acta sint, quàm
esse debuerant. Quæsitus porro, ubi
sepeliri vellet? affectu maximè sub-
missò respondit: Ne me, oro, prope
patrem meum sepeliri faciatis, indig-*

A. C. verdugr at hvíla hönum nær. Síðan
 1118 skipadi hann til allra hluta eptir því
 sem hann vildi at væri, ádr enn hann
 andadiz. Synir hans önduduz ádr
 allir, fyrr enn hann, nema *Böðvar*.
Gróa dóttir hans lifdi eptir hann oc
 var gift *Katli Þórsteinsfyni*. *Gitzur*
 var vígdr til Biscups þá hann var fer-
 tugr at alldri, þá var *Olafr Kyrr*
 Kóngr at *Noregi*, sonr *Harallds Sig-*
urdarsonar. *Gitzur* Biscup andadiz
 (u) þridia dag viku XII. nóttum fyri
 columba messu, þá hafdi hann Biscup
 verit (x) XXXII. vetr (35), hann var
 grafinn hiá födur sínum, þá var lidit
 frá hingatburdi Krists XI.C. oc XI.
 ára

(u) annan, *die Lunæ*. M. Q.

(x) XXXVI. M.

(35) Omnes Annales veteres in eo consentiunt quod
 Episcopus Gissur obierit anno 1118, præter *An-*
nales Breviores qui 1117, & *Recenziores*, qui an-
 num 1119 malunt, sed solo, ut videtur, exscrip-
 torum lapsu, qui numeros factis non apposite ad-
 aplicaverunt. Quod si Gissur die Martis obiit,
 ille anno 1118 in diem 28 Maji incidit, quem
 Gissuri emortualem fuisse asserunt *Arius Polybistor*
Sched. p. 70. Necrologium Islandicum in Langebekii
Script.

nus enim sum, qui in ejus quiescam vicini. His dictis cetera, quæ post mortem ejus fieri vellet, ordinavit. Omnes filii ejus, præter Bødwarem, ante ejus obitum elati sunt. Supervixit ei filia, Groa, Ketilli Thorsteinis filio nupta. Inauguratus est in episcopum Gissur 40 annos natus, regente Norvegiam Olao Kyrre, Haraldi filio, Sigurdi nepote. Mortuus est Gissur episcopus die Martis, duodecima nocte ante festum Columbæ, postquam per 32 hyemes episcopus fuerat, sepultus apud patrem suum. Effluxerant tunc a Christo nato anni 1111. Multi
ejus

Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 511. *Kristnisaga* pag. 118: Præterea dictum annum 1118 adstruunt facta cœva, quæ noster & reliqui scriptores similia narrantes ad eundem annum referunt, ex. gr. obitus Paschalis Papæ & sequentia, quorum veritas aliunde in professo est. Hæc omnia in causa sunt, quod nec calculo nostri & auctoris *Vitæ Johannis Sancti* assensum præbeamus, qui mortem Gissuris anno 1111, nec *Annalibus Flareyensis*, qui eam 4 Cal. Maji accidisse narrant, quibus pluribus refutandis post ea quæ supra pag. 28. attulimus, non immoramur,

A. C. ára (36). Svo fell mörgum manni nær andlát *Gizurar* Biscups, at aldrei geck úr hug meðan þeir lifdu, enn þat kom ásamt með öllum mönnum, at hans þóttuz aldri (y) idgiölld fá, þat hefr oc verit allra vitra manna mál, at hann hafi af góðri Guds (z) gift oc síálfs síns (a) atgerfi göfugastr madr verit á *Islandi* bædi lærðra oc leikra.

VIII. Cap.

IIII8 A því ári er *Gitzur* Biscup andadiz (37), þá andadiz oc *Pascalis* Páfi; oc *Baldvini* *Jórsala* Kóngr, *Arnbalt* Pátriarki í *Jórsalaborg*, *Alexius* Grickia Kóngr, *Philippus* (38) Fracka Kóngr, þá

(y) giölld. A. B. C. D. F. & 6. alii.

(z) giöf. P. nád. M. N. Q. gódgípt. R.

(a) áftundan, *industria*. F. M.

(36) Noster annos officii Gissuris ab ejus ad sedem episcopalem adventu numerasse videtur, *Arius* autem *Polyhistor Sched.* pag. 68. & autores *Searlungafage* libr. 4. cap. 3. *Kristnisfage* pag. 118. & *Vise Jóhannis Sancti* ML. annos officii ab ejus inauguratione numerarunt. Conf. p. 49.

ejus morte vehementer adeo commoti A. C. sunt; ut nunquam, dum viverent illius memoria eis excideret, ut in hoc omnes consenserint, jacturam ejus irreparabilem fore, quin & uno ore celebratum est, eum divino munere & congenitarum dotum causa omnium in Islandia hominum, clericorum æquè ac laicorum, celeberrimum fuisse.

Cap. VIII.

Obierunt eodem, quo Gissur episcopus, anno, Pascalis Pontifex, Balduinus Rex Hierosolymitanus, Arnhallus Patriarcha urbis Hierosolymæ, Alexius Græcorum, & Philippus Francorum, Reges.
Tunc

(37) De his & sequentibus vid. *Kristnisaga* p. 118. sq. *Landnámabók* pag. 389. sq. *Arii Polyhist. Sched.* pag. 70.

(38) Philippus Primus Rex Galliarum mortuus est anno 1108, ita ut suspicio esse posset numme numerus unica litera X. hic auctus esse posset, nisi omnes reliqui scriptores ejusdem anni 1118 memorabilia recensentes communi consensu dicerent Philippum Regem Sveciarum anno 1118 occubuisse. Hi sunt: *Arii Polyhist. Sched.* p. 70. *Kristnisaga* p. 118. *Annales*

A. C. þá giördiz óvedrátt mikil, þá var fú
 1118 hríðum dymbildaga at kennimenn
 máttu ei (b) veita tídir í kyrkium fyri
 nordan land föstudaginn lánga, oc þá
 hóf upp knör undir *Eyafjöllum* oc
 fneri (c) á lopti oc kom hvelfandi
 nidr (d), oc lítill hluti manna mátti
 taka (e) corpus Domini á Páskadag,
 enn sumir urdu úti; önnr hríð kom
 þá menn ridu til (f) alþingis, oc drap
 fe manna fyri nordan land, þá braut
 oc kyrkiu á *Þíngvelli*, þá er *Haralldr*
Kóngr Sigurðarson hafði (g) við til-
 fengit. Þat sumar (h) komu til *Is-*
lands XXXV. skipa enn VIII. komuz
 til *Noregs* um haustit eptir Mikáels
 messu, við þat óx svo mikill mann-
 fiölldi á *Islandi*, at þat varð mikill (i)
 óárans-

(b) flytia. R.

(c) á lopt upp. L. O. R. á lopt. F. & 4. al.

(d) fá var þrítugr at rúma tali. L. *addit.*

(e) Guds líkama. A. B. & 9. al.

(f) til þings. A. F. & 8. *alii.*

(g) vidi. A. B. & 6. al.

(h) kom. A. B. & 6. al.

(i) óárs. F. & 4. al.

Tunc magna tempestas coorta est, fuit. A. C. quæ hebdomadæ sancta, festum Paschatis 1118 proxime præcedente, sæva adeo procella, ut sacerdotes officium divinum per templa borealis plagæ celebrare nequirent. Die passionis sub montibus, Eyafjöll dictis, navis in altum sublata, & in aëre circumacta, inversa recidit. Pauci die Pascatos sacræ cænæ participes fieri potuerunt; quidam in itinere extincti sunt. Sub ipsis comitiis alia sæviit tempestas, quæ armenta incolarum septentrionalium enecavit. Tunc templum Thingvaldense, cui Rex Haraldus Sigurdi filius materiem suppeditaverat, corruit. Eadem æstate ad Islandiam appulerunt 35 naves, quarum 8 (tantum) sub autumnum post festum Michaëlis in Norvegiam redierunt.

Annales Reseniani, Flateyenses, Skalholtenses antiquiores, Oddenses, Holenses Recentiores, & Membranæ, & auctor vitæ Johannis Sancti Episcopi Holensis, ita ut hic per mendum Gallie pro Suecia substitutum videatur.

64 HUNGRVAKA VIII. Cap.

A. C. óáransauki í mörgum herudum. Svò hugdiz at hinum vitrustu mönnum, at svo þótti (k) driúpa *Island* eptir fráfall *Gitzurar* Biscups, sem *Róma*-borgar ríki epter fráfall *Gregorii* Páfa, enn fráfall *Gitzurar* Biscups benti (l) tilætlan um öll óhægindi á *Islandi* af óáran, bædi í skipabrotum oc mann-tíoni, oc fiár skada er því fylgdi, enn eptir þat ófridr oc lögleysur oc á þat ofan manndaudi fá um allt landit (m) at einginn hefr slíkr ordit síðan land-
 1120 it var byggt. Tveimr vetrum eptir andlát *Gitzurar* Biscups vard *Hafliði Mársson* fár á alþingi, oc vard (n) eigi um málit dæmt þat sumar.

IX. Cap.

Bödvar einn lifdi sona *Gitzurar* Biscups, þá er hann andadiz, enn ádr önduduz adrir synir hans, *Teitr*, *Asgeir*, *Þórdr* oc

(k) driúpa níðr. A. B. C. D.

(l) til ættar. F. G. & 9. al. áttar. N.

(m) geck, add. A. B. & 9. al.

(n) um eingi mál at lögum dæmt. L.

dierunt. Hinc aucto hominum numero, A. C.

augebatur plurimis in tractibus annonæ

caritas. Visum est prudentioribus, Islan-

diam, morte Gissuris, non minus declinare

et ad interitum vergere, quam morte

Gregorii Romanum imperium. Sed enim

mors Gissuris multas Islandiæ molestias

portendere visa est, utpote per naufragia,

mortalitates, atque inde fluentia bono-

rum damna, tum dissidia et iusti legunt

que contentus, quibus nalis accessit tan-

ta pestilentia, ut post inhabitationem in-

sulæ major non exstiterit. Duobus post

1120

Gissuris Episcopi mortem annis, Haflidus

Maris filius in Comitibus generalibus est

vulneratus, unde exorta lis eadem æstate

dijudicari non potuit.

Cap. IX.

Mortuo Gissure episcopo, de eius

filiiis solus superstes erat Bødvar; re-

liqui filii Teicus, Asgeir, Thordus

E

et Jo-

A. E. oc. Jón; Gróa lifdi oc lengi síðan, oc vard nunna oc andadiz í *Skálabolti* um daga *Klengs* Biscups; í biscups-dómi *Gitzurar* Biscups urdu mörg flóttidindi: Lát hins Helga *Knúts* Kóns á *Flómi* (39), oc *Benedicts* bróðr hans; *Vilbiálms* (o) Englands Kóns (40); andlát *Olafs* Kóns *Kyrre* (41), oc *Hákonar Magnússonar* (42) í *No-regi*, fall *Magnúss* Kóns *Berbeins* (43) vestr á *Irlandi* (p), klaustrafærsla hins H. *Nicoláfs* Biscups í *Bár* (44); andlát *Olafs* Kóns *Magnússonar* í *No-regi*;

CCII (o) Engla. B. C. (p) ulastin, E. G. O. R. addunt; male, pro: á ulastin, pro quo Snorrius in vita Magni Nu- dipedis: uladzstir.

(39) Passionem Sancti Canuti Regis Danie Annales nostri anno 1087 referunt; præter *Brevioris*, quæ illam anno sequenti adscribunt, sola, ut videtur, exscriptoris culpa. Conf. *Annal. Reg.* apud *Langebek Script. Rer. Dan.* Tom. 3 pag. 47. & loca ibid. allegata.

(40) Mortem *Vilhelmi Conqueroris Anglie* Regis anno 1087, recte narrant *Annales Reseniani*. Sed hic à verò errant *Annales Regii*, alias accuratissimi, quæ ad *1087* obliuio, etiam resumptæ. Vid. *Langebek* loc. cit.

& Joannes ante patris decessum occubuit. A. C.
 rant. Etiam Groa (Giffuris filia) longo
 post patrem tempore vixit, quæ sacra-
 rum virginum ordini adscripta, tandem;
 Klango episcopo, in Skalholto obiit. Dunt
 Giffur episcopi munere fungebatur, multæ
 acciderunt res, maxime memorabiles:
 Sancti Kanuti, fratrisque ejus Benedicti
 in Fionia, Wilhelmi Anglorum Regis,
 Regum Olafi Kyrre & Haconis Mag-
 ni filii in Norvegia mori; Magnus Nu-
 dipedis in Hibernia cadere; a Sancto
 Nicolao translatum; Barium, cathobium;
 mors Regis Olavi Magni filii in Nor-
 E 2 i vegia;

(41) Regis Olavi Quæti mors fide Annalium incidit
 anno 1093; quævis Annales Reseniani astimant
 1094 & Breviores 1098 ob causam supra allatam
 adscribant.

(42) Haconem Norvegiæ Regem, Magni filium, anno
 1094 obiisse, Annales constanter testantur. (p)

(43) Cadem Regis Magni Nudipedis referunt Annales
 Regii apud Langebek Scriptor. Reel. Dan. Tom. 3.
 p. 48. Skalholtenses antiqui, Holani utriusque, Odden-
 ses, Recentiores, & Membranæ ad annum 1103; sed
 Flateyenses ad 1102, Reseniani ad 1104, & Breviores
 ad annum 1105.

(44) Translationem S. Nicolai Annales Holani utriusque,
 Reseniani & Regii apud Langebek loc. cit. pag. 47.
 ad annum 1087 referunt.

68 HUNGRVAKA IX Cap.

A. C. *regi*; líflát *Magnúsar* Jarls hins *Helga* (45); andlát *Lögfögumanna Marcúsar* oc *Ulfhedins* (46) oc *Teits Isleifs* sonar, oc annara sona *Isleifs Biscups*; Eilda uppkoma í *Heklu* (47), oc mörg ennur stórtíðendi, þó at her se ei (q) tillögd.

X. Cap.

Pórlátr Rannílf son (48) *Pórláks* sonar, *Hórarins* sonar, *Ponkels* sonar (r) *Shotakolls*, oc sonar *Hallfríðar Snorra* dóttur *Karls* sonar, var fæddr upp með födur sínum í barnæsku, enn hann var lærdr í *Haukadal*; hann var snemmiðis skynsamr oc sídlátr, oc hugþeckr hvörrum góðum manni; bænahalldsmadr

(q) greind. F. M. al. skrifut.

(r) Skattakolls. A. B. C. D. J. O. M. R. Skaptar sonar Kolls. g. Rólfes sonar, pro Kolls. N.

(45) Regis Olai & S. Magni Comititis Orcadum mortem anno 1116 accidisse Annales constanter testantur; nisi quod Flateyenses passionem S. Magni ad 1115 referant.

(46) De Marco & Ulfhedine Legisaris Islandia vid.

Arri

B. I.

i Episcopi Scalholtenfis ad p. 69.

Cap. 20. p. 44.

ibid. P. III. p. 218. & 19.

Hialti

Laugardalo

ormus

vöra

ma

Thordus de Höfda quinto gradu a Ragnare Lodbrog Rege Daniæ Descendens. Uxor *Fridgerda Kiarvali*, Irlandiæ Regis ex filia nep-tis.

Snorrius, uxor *Thorbil-da Riupa* filia *Thoreris Gelleris*. Vid. *Gunn-lögi Ormstunga Saga*

Thordus Hestböfði

Thorfinnus Karlsefni Vinlandiæ Inventor

Snorrius

— uxor — *Hallfrida*

Thorlakus Episcopus Scalholtenfis.

vegia; cædes Comitum Magni Sancti; A. C. Legiferorum; Marci & Ulfhedinis & Teiti Isleifi filii, aliorumque Isleifi episcopi filiorum mors; Ignis æ montis Hekla eruptio; & multæ aliæ maximè momenti res, quæ hic non commemorantur.

Cap. X.

Thorlacus, filius Runolfi, filii Thorlaci, filii Thorarinis, filii Thorkellis Skotakolli, matrem habuit Hallfridam, filiam Snorræ Karli filii. Hic apud patrem puer educatus, sed in Haukadala literis imbutus est. Sapientia & morum honestate mature commendabilis; atque bonis omnibus fuit acceptus. In

E 3

primâ

Arii Polybist. Sched. pag. 61. 21. 31. 65. Kristni-saga pag. 110. 114. Necrologium Island. in Langebek Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 516.

(47) Eruptionem hæc ignis de Hekla subterranei Annales ad annum 1104. referunt, exceptis Brevioribus, qui annum 1106 præferunt.

(48) Genealogiam Thorlaci Episcopi ad calcem exhibebimus. Tab. I.

A. C. madr mikill var hann þegar á unga aldri, oc skiðr í (s) skilningum oc (c) lagdr til kennimannskapar (u), linr var hann oc litilátr oc óaffkiptasamr, heilrádr, oc heilhugadr vid alla þá er hjá honum voru, mlúklátr oc miskunn-samr vid þá er þess þurftu vid, frænd-rækinnc oc forfiáll í flestum hlutum 1117 bædi fyrri sína hönd oc annarra. Þórlákr hafdi þá II vetur hins fiórda tug-ar er hann var til Biscups kiörinn, oc má af því marka hvör madr hann yar, enn fá madr kaus hann (x) í hinn mesta vanda er vitrastr oc göfugastr yar, enn honum kunnastr, er var Gitzur Biscup. Þórlákr var medal-madr at vexti, lán gleitr oc liósjarpr á hár, þockagódr, enn kalladr ecki yann madr af alþýðu ne allskörugr at ávarpi velflestra manna. Enn er hann kom utanlands, var þá svo átek-it, at lítit mundi mannval vera á landinu

(s) skilningu. L. skilningi. A. 6. al.

(c) lagadr. A. B. 6. alii.

(u) liúfr. F. 3. alii.

(x) til hins. A. B. 12. alii.

prima juventute, frequentissimus erat in A. C. precibus, ad discernendum celer & acutus, sacerdos à natura formatus, lenis, humanus, quique alienis negotiis se non temere immiscebat; in consiliis quoque dandis salutaris erat, & erga familiares sincerus, mansuetudinis & misericordiae erga merentes singularis, cognatorum amans, & in plerisque negotiis prudens & cautus, tam in suis, quam aliorum negotiis. Thorlacus triginta duos III 7 *annos erat natus, cum in episcopum eligeretur; qualis vero & quantus fuerit, inde cernere licet, quod illum vir sapientissimus, aequè ac præstantissimus, ei què notissimus, Gitzur episcopus, muneri gravissimò parem judicaret. Thorlacus staturæ erat mediocris, vultu longiusculo, capillis ex fusco albicantibus, oris habitu, quem ad favorem conciliandum natura finxerat, sed qui vulgo non dicebatur formosus; nec, ut plerique judicabant, eloquio*

E 4 *satis*

A. C. landinu, oc þeim fyndiz hann ósendi-
 1117 ligr til slíkrar tignar, enn hann svaradi
 sva siálfr, at ei kæmi þat til þess, oc
 kvad meirr þat vallda, at hann hefði
 meirr leynt annmörkum fyri mönnum
 enn Gudi, oc af þessum svörum þótt-
 uz menn vita at hann mundi vel fall-
 ian vera til slíkrar tignar; enn er hann
 kom á fund Össurar Erkebiscups, þá
 sá hann brádt hvörr madr Þórlákr
 var, oc tók við honum með sæmd
 oc virðingu, enn hafði í (y) nokkra
 tregdu um vígslu hans, oc taldiz ei
 kunna at sēia höfud á höfud ofan;
 enn þó, at orðfendingu Gitzurar Bi-
 scups, þá het hann honum vígslunni,
 oc vildi ei til þess stadar vígia er ádr
 var annar Biscup at, oc bad hann
 kíósa sér stad at hann væri til vígdr,
 enn leyfði þó at hann væri í *Skála-*
holzi, ef Gitzur Biscup leyfði honum
 þet, of hann væri á lífi. þá Þórlákr Bi-
 scup kæmi út. Þórlákr var vígdr til
 1118 Biscups III nóttum fyri *Philippi* messu
 oc *Jacobi*, oc var hann vígdr til
 stadar

(y) mikla, multa. F. M.

satis gravis erat. Cum is igitur III 7
ad externos venerat, visa est illis Islandia
virorum præstantium admodum paupera;
ipse, qui ad tantam dignitatem capeffen-
dam ablegaretur, non satis dignus; quibus
ille respondit, rem ita non esse compara-
tam, sed se in causa esse, qui hominibus ma-
gis quam Deo vitia sua celasset; quo respon-
sio id fecit, ut eum hoc honore dignissimum
esse judicarent. Ascervit Archiepisco-
pum postquam convenerat, hic qualis vir
Thorlacus esset, statim perspexit, quare
omni reverentia honore eum excepit, sed
tamen ejus inaugurationi dubia: quodam
et moras nexuit, asserens, non posse se ca-
piti capiti imponere; precibus tamen
Gissuris episcopi id dedit, ut promitteret
inaugurationem, sed eo pacto, ut eum nolle-
episcopum inaugurare sedi, cui alius præ- III
erat jam tunc episcopus; jussu igitur alium
eligere sedem, et præficeret inauguratus;
permisit tamen in Skalholto sedere, si post
reditum Thórlaci, superstes Gissur id ei con-
cederet. Thorlacus episcopus tribus ante
Philippi et Jacobi festum diebus inaugu- III 8
ratus est, episcopi titulum accipiens à

E 5
prædio

A. C. stadar í Reykiabolti í Bergarfirði; enn
 1118 hann var vígdr í Danmörk XXX (2)
 dögum fyrr enn Gitzur Biscup and-
 adiz í Skálabolti.

XI. Cap.

Þórlákr Biscup fór til Islands þat
 sama sumar sem hann var vígdr, oc
 tóku menn feginfamliga við hönum
 sem verdugt var; hann hellt hinu
 sama lítilæti í biscupsdómi sínum sem
 hann hafði ádr haft, oc alla let hann
 sína mannkosti í vöxe færa, enn eing-
 ann þverra, medan hann lifdi; hann
 tók marga menn til læringar, oc urðu
 þeir síðan góðir kennimenn, oc í
 mörgu efldi hann kristnina á Islandi.
 1121 Þá er Þórlákr Biscup hafði III vetr
 ferit at stóli í Skálabolti, þá andadiz
 Jón Biscup Ögmundurson (49) at
 Hólum
 (2) nóttum, *noctibus*. M. N. P. Q.

(49) De anno Johannis Episcopi Holsensis emortuali
 1121. omnes nostri *Annales* & Historici antiqui
 consentiunt, omnes etiam ordinationem Ketillis
 anno 1122 factam esse asserunt, præter Skalholsen-
 ses

*prædio Reykiaholti in Borgfiordensi pro A. G.
vincia; id quod in Dania factum est, tri- 1118
ginta diebus antequam Gissur episcopus
in Skalholti mortem obiret.*

Cap. XI.

*Thorlacus episcopus eadem æstate,
quæ inauguratus fuerat, Islandiam peti-
vit, ubi nostrates eum, pro ut dignum
erat, læti & humaniter receperunt. Quan-
diu episcopi munere fungebatur, eadem
ille, quæ antea, modestia usus est, suas-
que, dum in vivis erat, virtutes omnes,
augeri potius quam imminui curavit.
Multos ille suscepit erudiendos, qui postea
egregii sacerdotes evaserunt. Multis
etiam aliis modis rem Christianam in Is-
landia promovit. Cum Thorlacus episcopus 1121
triennium cathedræ Skalhokinæ præfue-
rat, mortuus est Johannes Ögmundi filius,
episcopus*

*ses antiquiores, Recensiores & Membranæ, qui
annum sequentem præferunt. Genedogias Episco-
porum Johannis & Ketillis exhibuimus ad Kristni-
sagom pag. 188. 19. conf. & Arii Polybist. Sched.
pag. 74. Surlungesaga & Landnámabók passim.*

76 HUNGRVAKA XI. Cap.

A. C. *Hólmur*, enn síðan var klörinn í staðinn
Ketill Þorsteinsón og fór hann utan
1122 og fudr til *Danmerkur*, og var þar
vígdr til Biscups X nóttum (a) eptir
Kindilmessu, og kom til *Islands* hit
sama sumar eptir. *Þórlákr* Biscup
ruddi til þess á sinum dögum, at þá
var settur og ritadr (b) kristinna laga
þáttir eptir hinna vitrustu manna (c)
forlíá á landinu og umráðum *Öffur*ar
Erkibiscups, og voru þeir bádir vid-
staddir til forráða, *Þórlákr* Biscup og
Ketill Biscup, og margt var þat annat
sem þeir fettu og sömdu á sinum dög-
um, til (d) síðbótar lands mönnum.
Þórlákr Biscup baud barnföstr *Halli*
Teits syni í *Haukadat*, og fór þá *Gitz-*
ur son *Halls* í *Skálabolt*, og var Bi-
scup vid hann svo ástúðligr, sem hann
væri hans son, og spáði (e) honum þat,
er

(a) fyrir, *ante*. E. R.

(b) kristinna laga þáttir. A. B. C. D. J.
kristinna laga rettr. F. 3. *alii*.

(c) forlíá. A. B. C. D. forlíán. F.
ráði og forlíá. H.

(d) síðfemdar. 5. (e) var vid Biscup. A. F. 7. *al*.

episcopus Holanus, & in hujus locum A, Q
electus Ketell Thorsteinis filius, qui pe-
regre profectus austrum versus in Daniā I 122
ibi decem noctibus ante purificationis
beatae Virginis festum inauguratus est,
quo facto, aestate proximè sequenti in Is-
landiam rediit. Dum vivebat Thorlacus
episcopus, id sua opera dedit effectum, ut
juris ecclesiastici libellus conspiceretur,
& literis consignaretur, idque virorum
in insula prudentissimorum provida cura,
Asserique Lundensis Archiepiscopi consi-
lio; cui rei ordinanda ambo adfuere epi-
scopi, Thorlacus & Ketell, qui multae
quodque alia, dum in vivis erant, statue-
runt atque sanciverunt, ad mores popula-
rium reformandos spectantia. Thorla-
cus episcopus se filii educatorem Hallo
Teiti filio in Haukadalo obtulit; Halli
ergo filius Gissur ad Skalholtum venit,
quam episcopus non secus, ac si suus esset
filius, humaniter ac amice tractavit,
vatici-

A. G. er síðan geck eptir, at slíkr merkis-
 madr mundi trauðt finnast á *Islandi*,
 sem hann var, oc varð á sú raun
 síðan. Þorláki Biscupi piónaði hinn
 sami prestur ávallt meðan hann lifði
 oc var Biscup, er (f) *Torfi* het oc
 var (g) *Böðvarsson* (h), mikill dýrðar-
 madr, oc hafði hann áður verit með
Gitzari Biscupi, oc mátti af slíku síá
 oc öðrum hans hversdagligum hátt-
 um prýðiligum, hvörsu jafnlyndr hann
 var at göðu í sínu lífi; hann saung
 hvörn dag pridiung af psaltara, seint
 oc skinsamliga, enn þess á milli kendi
 hann oc ritadi, edr (i) las yfir helgar
 ritningar, edr (k) læknaði ráð þeirra
 manna er þess þurftu oc á hans fund
 komu. Alldreir var hann idiulaus, ör-
 var hann við aumíngia, enn kalladr fe-
 fastur (l) af alþýðu, oc spardi þó all-
 fer

(f) *Torfi*. E. G. O. R.

(g) *Böðvarsson*. F. M.

(h) Þorláki Biscup var mikill dýrðar madr. *Þorláki
 liqui de Torfio sacerdote hoc habent.*

(i) yfirlas. F.

(k) læktaði. F. M.

(l) við. E. G. O. R.

vaticinatus fore, ut insigni præstantia A. A. virum, qui cum eo comparari posset, vix habitura esset Islandia, id quod verum esse, eventus docuit. Thoralaco episcopo, dum viveret & episcopi munere fungeretur, famulatus est sacerdos, nomina Porcius Bödvaris filius, vir præstantissimus, qui prius cum Giffure episcopo versatus fuerat. Ex quibus, aliisque, quos quotidie coluit, honestis moribus, cernere licuit, quam constans in vitæ suæ instituto circa res bonas, & sui semper similis fuerit. Tertiant psalterii partem quotidie lentus cecinit & consideratus; inter quæ, vel alios docuit, vel scripsit, vel sacrarum literarum commentarios legit, vel vitæ instituta eorum hominum sanavit, qui opis indigi illum convenerunt; nunquam enim otiosus fuit. In vilis fuit liberalis, & quævis in plenisque aliis rebus pecunie tenax vulgo haberetur, re tamen arteque necessitate ita ferente, nummis nun-

quam

A. Q. rei peninga at nauðsynium, til allra þarfligra hluta.

XII. Cap.

1132 Enn er Þorlák Biscup skorti illi vetr á fimtugann at alldri, þá tók hann sótt eptir þat, oc lá í svefnhúsi því er hann var vanr at sofa í, oc lærdir menn hans, enn er sóttin tók at vaxa, þá bad hann lesa yfir sér bók þá er heitir *Cura Pastoralis*, þá bók hefr giörfa *Gregorius* Páfi, oc segir frá greimiliga hverfu þeim manni skal-(m) farit vera at öllu, er stjórnarmadr skal vera annara manna. Enn þat þóttuz menn á finna, at hann hugdi síðan betr til síns andláts, enn ádr bókin var lesin; hann bióz síðan við andláti sínu sem hann kaus siálfr, oc ei visfi almúginn hvar framför í sóttinni alle til hans andláts. Þorlák var vígdr til Biscups á dögum *Gelasii* Páfa

(m) háttat. M. Q.

quam peperit, ad rem quolibet utilem d. r.
erogandis.

Cap. XII.

Quam Thorlaco episcopo, ad quinquaginta annorum vite numerum implendum, tres tantum deerant anni, eger in cubiculo decubuit, ubi ipse & qui cum eo consueverant clerici, dormire fuerant soliti. Morbo autem ingravescente, ad lectum legi iussit librum, Cura Pastoralis dictum, quem composuit Gregorius Papa, singula hic distincte docens, a quibus paratus esse debet, qui alia regendis dux est constitutus; quo facto, jam hilarius omnibus est visus mortem expectare, quam ante librum fuerat lectum. Deinde, prope rem ipse consultissimam iudicavit, suprema sua meditatus est, populo vespiciente, quid illi accidebat agrote, antequam expiraverat. Tempore Gelasii
F. Papa

A. O. Páfa (50) þá hafði hann III vetr hins
 1118 fiórda tugar (51), þá voru Kóngar í
 Noregi Eysteinn oc Sigurdr Jörfala-
 1133 fari. Hann andadiz nærsta dag fyri
 Brigittar mála (52), þá hafði hann
 Biscup verit XV vetr, oc var grafinn
 1211 hia hmaum fyrri Biscupum; þá var
 lidit frá hngadburdi kristi XLC vetra
 XXVI vetur. Sá atburdr vard fyri
 nordan land, þann sama dag er Þor-
 lakr Biscup andadiz, at á þeirri sömu
 fundu fór leidar sinnar ía prestur einn
 hódr oc göfugr er Arni het, son
 Biarnar (n) Kárleifssonar, hann heyrði
 laung fagrann upp í himnin (o) yfir
 fer

(n) Kárleifssonar, *quidam*. Geirleifssonar L.

(o) yfir sic. E. G. O. R.

(50) Recte noster asserit, Thorlacum inauguratum
 fuisse, die 28 Aprilis Dominica, secunda post Pascha
 anno 1118, sedente Gelasio Papa; qui cum ele-
 ctus fuerit die 25 Januarii hujus anni, sed anno
 sequenti 1119, die 29 Januarii spierit, consistens
 omnino nequit, Thorlacum, quod tamen calculus
 auctoris postulat, inauguratum fuisse anno 1111.
 Quid. supra pag. 28. not. 14. & pag. 72.

Papæ episcopus inauguratus est Thorlacus, A. C. triginta tres annos natus, Eysteino 1118 & Sigurdo Hierosolymipeta in Norvegia imperantibus; decessit autem pridie festum St. Brigittæ, cum quindecim annos 1133 episcopatum gesserat, prope tumulos episcoporum, qui antea decesserant, sepultus, cum mille centum viginti sex anni à natiuitate Christi effluxerant. Eo ipsa die, quo Thorlacus episcopus expiravit, accidit in boreali insulæ parte, ut eadem hora (qua obiit episcopus) iter faceret sacerdos quidam, rerum multarum scientia genereque clarus, nomine Arnas Biðrnis filius, Karleifi nepos, qui dulcem in aëre audiuit

F 2

con-

(51) Arius Pöppelster Sched. p. 68. & auðór Kristýisaga pag. 118. Thorlacum duos supra triginta annos natum fuisse, dum inauguraretur, asserunt.

(52) Thorlacus obiit anno 1133, die 1. Febr. ut testantur Necrologium Islandic. in Langebek: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 505. & Annales Flateyenses, Oddenses, Breuiorcs, Holar, utriusque, Membranæ, Skálholtenses antiquiores & Recentiores. Soli Annales Reseniam annum 1132 adscribunt.

A. C. fer oc var svingin cāsilena *Lamber-*
1133 *tar* Biscups pesfi:

(p) *sic animum claris caelorum red-*
didit astris

enn pat var vitat, þá til var prófat, at
eingi maðr hafði þar í nánd verit.
þótti af því mörgum mönnum mikils
vert um þennan atburð, oc (q) létu
fer ei úr minni falla. Margt er mer-
kiligt oc gæskufamligt at segja frá
Þorláki Biscupi Rúnólfssyni. Þau tíð-
indi urðu í hans biskupsdæmi, at þá
andadiz hinn helgi Jón Biscup at Hó-
lmi oc Elfrínu Kóngi (53) bróðer
Sigurðar Jórsfotafara; Sæmundr prestir
hinn Fróði (54) andadiz þat vor hit
sama, er Þorlákr Biscup andadiz áðr
um vetrin; þá var oc víg Þorsteins (r)
Hávarðs-

(p) *anima clara. (redit astro) F. M.*

anima claris. A. B. C. D.

anima clarus. H. P. Q.

animum — reddidit astris. E. R.

(q) let. A. B. C. D. 4. *alii.*

(r) Hallvarðs sonar. E. G. 7. *alii.*

(53) Rex Eyssheim fide Annalium obiit anno 1122, á
quibus tenent Annales Membranæ & Recensiores
differtunt,

concentum modulantium hanc Lambertj A. a
episcopi cantilenam: 1133

„ Sic animant claris cœlorum red-
didit astris.

habito autem examine, innotuit, nemi-
nem, cum hoc accidit, ibi fuisse vic-
timum; quare multi hanc rem, quam magni
momenti esse judicarunt, memoria exci-
dere non sunt passi. Multum notatu digna
eaque egregia de Thorlaco episcopo Ru-
nolfi filio dicenda veniunt. Illo episcopo,
hæc acciderunt memoranda. Morte obie-
runt, Joannes Sanctus episcopus Holensis,
Et Eysteinn Rex Sigurdi Hierosolymipetæ
frater, necnon Sæmundus sacerdos multi-
fcius, vere hyemem proxime sequente,
qua decesserat Thorlacus episcopus. Eo-
dem tempore cæsi sunt, Thorsteinn

F 3

Havardi

differunt, annum 1123 substituentes. Conf. Necro-
logium Island. in Langeb. Script. Rer. Dan. Tom. 2.

pag. 514.

- (54) Sæmundus, ob haud vulgarem eruditionem, binn
Fróde five Polyhistor appellatus, obiit anno 1133,
ut omnes Annales comprobant; nam Annales Re-
centiores, qui annum 1135 habent, audiendi non
sunt. De Sæmundo plura legi possunt in Arii Sched.
pag. 3. sq. 47. 61. Vita Johannis Sancti. Kristnisaga
188. 192. F. Johannis Hist. Eccl. III. Tom. 1.
pag. 198. sq.

A. C. *Hávardssonar* (55) oc *Pórarinn* (s) *Ivarssonar*; þá andadiz *Bergþór Lögðogumadr* (55); þá var lögdeila (57) þeirra *Haflida Márssonar* oc *Þorgils Oddarsonar*, þá var oc fætt þeirra. Margir höfðingjar voru *Þorláki* Biscupi óhægir fyri sakir óhlýdni sinnar, enn sumir í (t) óráðvendni oc lagabrotum; enn hann hafði allt í höndum sem best voru efni á.

XIII. Cap.

Magnús var sonr (58) *Einars Magnússonar*, *Þórsteinssonar*, *Hallsarsonar* af *Stðu*, oc *Þuridar* (u) *Gils dóttur Hafurssonar*, *Hafrbiarnarsonar* *Molda-Gnúpssonar*. *Magnús* var uppfæddr með *Etnari* föðr sínum oc *Oddnyu* stiúp.

(s) *Einarssonar*. A. B. 6. *alii*.

(t) óráðvendi. E. G. O. R.

(u) *Agils*. D. F. *Asgils*. D. N. P. *Asgeirs*. M. Q.

(55) Vid. *Kristni/saga* pag. 122. *Landnámabók* pag. 391.

(56) De Bergthore vid. *Arii Sched.* pag. 65. *Kristni/saga* p. 118. *F. Johannei Hístor.* Isl. Eccl. Tom. I.

P. 214.

Havardi *filius*, & Thorarinn Ivaris *filius*; A. C. eo etiam Bergthor *Legifer occubuit*; et Hassidius Maris *filius* & Thorgils Oddi *filius* & *litibus in fœdo contenderunt*, & *reconciliati sunt*. Thordaco episcopo *maxima incommoda creantur multorum magnatum contumacia, mores corrupti, & fœde ab eis violatæ leges*; quibuscumque malis ille, pro viribus, optime maderi conatus est.

Cap. XIII.

Magnus parentibus natus erat, Einare Magni *filio*, Thorsteinis *nepote*, Hallida Sida *pronepote*, & Thurida, Gills *filia*; Hafuris *nepte*, Hafur-Björnis *pronepote*, Molda-Gnupi *abnepte*. Magnus *admodum* *tus est apud patrem Einarem, & Oddnyam*

F 4

nover.

(57) Hæc lites fuso enarrat *Surlungasaga* toto fere libro primo. Conf. & *Landnámabók* pag. 391. *Kristnisaga* pag. 124. sq.

(58) Genealogiam Magni exhibuimus ad finem *Kristnisaga* pag. 198. Conf. *Landnámabók* p. 348. ubi alter Genealogiæ ejus ramus explicatur. Rationem nominis suppeditant *Olafsaga Helga*, *Magnus-saga Góða*, & ex his S. Ven. Finnis *Johannæus Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 277.*

A. C. stúpmódr sinni, dóttur Magnúsar prests Þórdarsonar úr Reykjabóltri; þessum kváðuz þau mest unnat hafa af öllum sínum börnum. Magnús var til (x) bókar settur og vígdr öllum vígsluádr hann væri prestur. Magnús var vænn maðr at áiti og helldr hár maðr vexti, fagreygdr og vel himaðr, þýdr og þeckiligr, og allra manna (y) skrautligastr í öllu yfirbragði og látgæði, hann var líufr og líulátr, við alla, stórlýndr og stadfastr í skapi, (z) fullræðasamr, frændrækinn, mangfróðr og stálfinnallr; hann reyndiz og velbrugginn við hvörtivoggia, búnað og farar, og var ávallt alla menn fátandi, hvað sem hann var við mál manna staddir, og spardi þess eigi ord sín ne andæfi.

1133 Enn þá er Þórlákr Biscup hafði andaz ádr um veturinn, þá var Magnús klörinn til Biscups eptir um sumarit, og þat sumar ætladi hann til utanferðar

(x) bækur. A. B. C. D. E. G. O. R.

(y) skörugligastr, *gravisimus*. E. R.

(z) heilræðasamr, *consilia salubria suggerens*, *quidam Cod.*

novæcæm, filiam Magni sacerdotis Reyk- A. G.
holdensis, qui Thordi erat filius. Huic
filio plus quam reliquis suis liberis se fa-
visse, ipsi testati sunt (ejus parentes). Mag-
nus literis fuit imbutus, & ad omnia
sacra initiatus, antequam sacerdos est
factus. Fuit concinna forma, procera sta-
tura, claris oculis, membris venustis,
affabilis & omnibus acceptus, gestuque
omni & agendi ratione ornatissimus, co-
mis & mansuetus, erga omnes liberalis
& constanti animus, ad sua cuique tri-
buenda promptus, & cognatorum studiosus,
multarum rerum scientia imbutus & di-
sertus. Rei familiaris non minus quam
nauticæ peritiâ, haud vulgarem, sæpe
tentatus prodidit; ut iras sedaret, ini-
micosque omnes reconciliaret, ubicunque
bonitatem (iustitiam) negotiis inter esse
ei contingeret, nec verbis nec apibus pe-
percit. Postquam Thorlacus episcopus
præterlapsa proxime hyeme expiraverat,
Magnus sequenti æstate episcopus est
electus, qui etiam iter extra patriam
paravit; sed veniens adversis nubem
in

1133

- A. C. ferðar oc varð aptrreka í *Blöndu-Ofi*, oc var þá í *Skálabolti* um vetrinn, oc fór utan annat sumar eptir til *No-*
 1134 *regs*; þat sumar fór hann utan er þeir *Magnús Sigurðarson* oc *Haraldr Gilli* börðuz á *Ffrisleyf* (59) oc stöck þá *Haraldr* undan sudr til *Danmerkr*. *Magnús* Biscupsefni fór oc sudr til *Danmerkr* hit sama haust, oc gaf gíafir *Haraldi* Kóngi, oc tókst þá vinfengi þeirra mikit. *Magnús* fór á fund *Össur-ar* Erkibiscups oc tók hann við hönum virðuliga oc vígdi hann til Biscups (60) á Simons messu dag. Þann vetr hinn nærsta var *Magnús* Biscup
 1135 í *Sarpsborg*, þar til er *Haraldr* Kóngur varð innlendr, þá fór hann til hans, oc tók Kóngur feginnsamliga við hönum oc með hinni mestu samd oc virðingu, oc var hann með hönum þar til er hann

(59) Prælium Fyrisleifense ad annum 1134 referunt, *Annales Hólenfes* utriusq; & Regii in *Langebek*: Script. Bar. Dan. Tom. 3. pag. 43. *Annales vero Flaccyn-fes, Skálholtenses antiquiores & Membranci* ad 1132. Priorem calculum confirmat series rerum gestarum

*in annis Blandæ oſium retro pellentibus, A. C. proximam hiemem in Skalholto cum trans-
egerat, ſequenti æſtate peregre proſectus eſt* 1134
*in Norvegiam, qua æſtate Magnus Sig-
gurdi filius & Haraldus Gillius in Fyris-
leifo pugnavi conſervare, qua victus Ha-
raldus auſtrum verſus in Daniam effugit.
Episcopus ille designatus Magnus, etiam
auſtrum verſus in Daniam eodem autumno
appulſus, Haraldo Regi dona obtulit, unde
magna ea inter eos amicitia orta eſt.
Convenit deinde Magnus Aſſerem Ar-
chiepiſcopum, qui eum honorifice exceptum
ipſo Simonis feſto epiſcopum inauguravit.
Proximam hiemem Magnus epiſcopus* 1135
*Sarpsburgi tranſegit, donec Haraldum
Regem ad regnum reverſum noſter con-
venit, à quo lubentiffime, nec minori
cum reverentia honore eſt ſuſceptus.
Manſit dein apud Regem uſque ad
ſuum*

a noſtro relata, & ipſius Snarronis Surlai conſen-
ſus in Heimskringla, Edit. Peringskiöld. Tom. 2.
pag. 286. ſq.

(60) Magnum Epiſcopum anno 1234, inauguratum
ſuiſſe, aſſerunt *Annales Roſenſes, Flæmyenſes, &
Holani* utriſque.

A. C. hann fór út aptr til *Islands*, oc þág
 1135 af Kóngi virduligar gíafir, bordker er
 vó VIII merkur, oc var þar úr síðar
 kalkr giördr (a), oc margar adrar
 gíafir, því at Kóngr var gudhræddr,
 enn örr (6r) oc stórlýndr vid vini
 sína. *Magnús* Biscup kom til *Islands*
 um alþing, oc kom í *Eyafjörð*, oc reid
 til þings oc kom þar þá menn vóru
 at dómum, oc urdu ei áfáttir um eitt-
 hvört mál, enn þá (b) kom maðr at
 dómum oc sagdi at þá ridi *Magnús*
 Biscup á þingit, enn menn urdu svo
 fegnir þeirri sögu, at þegar gengu allir
 menn heim, enn Biscup geck síðan
 útá hlaðit fyri kyrkiu, oc (c) tiáði þá
 öllum mömum fenn þau tíðindi er
 giörst höfdu í *Noregi* medan hann
 var utan, oc þótti öllum mönnum mik-
 ils verð (6r) sin málsmilli hannis oc
 skörungs-

(a) Skriödr sem enn er í Skálahöki, *Skriodus
 qui adhuc Skálboltti est, habent in margine.*

D. K.

(b) dómum. E. G. O. R.

(c) sagdi, *plerique.*

suum in Islandiam reditum, quando (dñ. A. R. 1135)
fredens) à Rege honorifice tulit munera,
neuve poculum ponderis octo semilibra-
rum, ex quo calix postea est fabrefactus, ut
multa alia missa fiant. Erat enim Rex
ut Deo devotus, ita erga amicos largus
atque munificus... Magnus episcopus in
Islandiam veniens in Eyafördum ap-
pulit, cum comitia generalia haberem-
tur, quibus ille equo vectus accessit,
quo tempore, coram iudicibus, de re
controversa dissentientes quidam con-
tendebant. Tunc ad sedentes iudices num-
tus accedens quidam, Magnum episcopum
ad comitia equo ubi narrauit, quo nuntii
præsentes omnes adeo exhilarati sunt, ut
domum singuli abirent; episcopus vero in
aggerem, ante templi fores positum, proces-
sit, ubi res memorabiles, quæ dum peregre
fuerat in Norvegia acciderant, frequenti
populo narrauit, cunctis eloquentiam ejus
et gratiam

- (61) De liberalitate Regis Haralldi consentit *Sturlaus*
Heimskringl. Tom. 2. pag. 584. De calice, cujus
hic fit mentio, vid. Finni Johannis Hist. Eccl. Isl.
Tom. 1. p. 278. Tom. 3. pag. 254.
 (62) De aviditate novitatum, quatenus veteribus Islan-
 dis competeat, plura notavimus ad *Gunnlaugsaga*
Ormsungu pag. 23. sq.

94 HUNGRVAKA XIII. Cap.

A. C. skörúngsþkap, þá reyndiz oc bráte
 hvör ágætis maðr hann var í sínu
 stórlýndi oc forsiá, bæði fyrri sína hönd
 oc annara, af því at hann spardi allq-
 rei (d) fíarhlut til þess, meðan
 hann var Biscup, at sætta þá sem áðr
 voru (e) fundurpyckir, oc lagði þat
 jafnan af sínu til (f), er þeirra var í
 milli, oc urdu af því eingar deildir
 með mönnum, meðan *Magnús* var
 Biscup. Hann hellt hinu sama ktilæti
 sínu við alþýdu, sem áðr, þó væri Bi-
 scup, oc var hann af því vinfælli enn
 flestir menn adrir, oc hafði þar marga
 stóra hluti til (g) görva.

XIV. Cap.

Magnús Biscup let miðc auka
 kyrkiu í *Skálabolti* oc vígdi síðan,
 oc var kyrkiudagr settur á *Sölmanna*
 messu, enn áðr hafði verið *Kross* messu
 á vor,

(d) fíarhluti. A. F. 7. *allt.*

(e) fundrlyndir. A. B. 9. *allt.*

(f) er þörf var þeirra &c. F.

(g) görva, *quidam omitt.*

Et gravitatem admirantibus. Tunc quoque se statim prodidit ea indolis excellentia, ea, qua usus est, prudentia, Et in suis Et aliorum negotiis; nam quoad episcopus fuit, impensæ nunquam pepercit, ut discordes conciliaret, ex suo semper id addens, de quo solvendo inter illos non convenit. Quo factum est, ut Magno episcopo, nullæ agerentur lites; nullæ discordiæ. Populo se non minus modestum præhuit factus episcopus, quam antea fuerat; favore ergo civium præ aliis plerisque erat felix; quod Et multis præclare gestis rebus promeruerat.

Cap. XIV,

Templum Skalholtense, magnis accessionibus cum auxerat, ipse deinde consecravit Magnus episcopus, statuens, ut templi encænia, quæ antea in festum crucis vernum

A. C. á vor, þá er *Gitzur* Biscup hafði vígt; *Magnús* Biscup let tialda kyrkiu borða þeim, er hann hafði út haft, oc (h) var þat hin mesta gersemi, hann hafði út þell þat er (i) hökull sá var úrgiördr, er *Skarbendingr* heitir; *Magnús* Biscup efði oc svo miök stadinn í mörgum tillögum þeim er lengi hafa mest (k) gædi at verit, bædi stadnum, oc svo þeim sem hann hafa síðan vardveitt; hann keypti til stadarins í *Skálabóliti Arnes*, oc *Sandartúngu* (l), oc nær allar *Vestmannaeyar*, áðr enn hann andadiz, oc ætlaði þar at setja múnklifi (63), enn hönnu

1145 endtiz ei til þess líf. Enn þá er *Ketill* Biscup var nú ordinn (m) vel siötugr

(h) voro þat enar mestu iðgerfemar. E. F. G. & 4. alii.

(i) háksnaufr, A. B. & alii. er baukr sá úrgördr er skarbendingr heitir. in quo accipitur, nomine skarbendingr, depictus est. E. G. O. R. Sed úrgerdr, babent. G. G.

(k) mæti. F.

(l) Sandartúngur. E. G. 3. al.

(m) nær, fere. H. M. N. Q.

vernam inciderant, postquam Gissur episcopus A. C. scopus (eodem hanc sacram) initiaverat, in festo, Sanctis in insula Selja sacro, celebrantur. Idem templum ornavit episcopus Magnus aulae, quod domum secum portaverat, ingens utique cimelium. Ille purpuram quoque advenit, ex qua pallium sacrum postea factum est, Skarbendingr (cimbrina crenata) dictum. Sedem cathedralem multis etiam accersitibus ditavit episcopus Magnus, quæ longo deinceps tempore & ipso sedi, & sedem tenentibus summo emolumento fuere. Dedit sedi Skalholtensi, quæ suo ære comparavit, prædia Arnæsrum, Sandartungam, & antequam morte decederet, omnes fere insulas Vestmannenses, ubi monasterium exstruere decreverat; sed hæc agentium mors occupavit. Cum Ketell 1145 episcopus ætatem septuaginta annorum impleverat,

(63) De hoc monasterio, vid. Finni Johannei Hist. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 278. Tom. 2. pag. 39. Tom. 4. pag. 24.

A. C. siötuqr at alldri, þá fór hann til al-
 1145 þingis oc (n) fól sic undir bænahalld
 allra lærðra manna á prestastefnu, oc
 þá baud *Magnús* Biscup hönum heim
 med fer í *Skálabolt* til (o) kyrkiu-
 dags síns oc (p) brullaups þess er þar
 skylldi þá vera; sú veitsla var svo
 miöc vöndud, at slík eru síðst dæmi
 til á *Islandi*, þar var mikill miöðr
 blandinn oc (r) öll ölfaung önnur sem
 best máttu verða; enn (s) föstudaginn
 eptir fóru Biscupar bádir til laugar í
Laugarás eptir náttverd, enn þar urdu
 þau miklu tíðindi at þar andaðiz (64)
Ketilr Biscup, oc þótti mönnum þat
 mikil tíðindi; mikill hrygggleiki var þá
 á mörgum manni í því heimabodi,
 þar til er Biscup var grafinn oc um
 hann var búit. Enn med fortölum
Magnúsar Biscups oc dryck þeim hin-
 um

(n) fál. A. F. 5. *alii*.

(o) Kyrkiudagfins. A. B. 6. *al*.

(p) brúðkaups. A. B. 8. *oðro alii*.

(r) öl áfaung. E. G. B. öl áfeng. L. Q.

(s) föstudags aptan, *vespere*. E. G. O. R.

pleverat, comitia petivit, ubi in synodo A. C. sacerdotum omnium clericorum precibus 1145 se commendavit. Tum eum Magnus episcopus ad Skalholtum invitavit, encæniis templi ibi interfuturum, atque nuptiis, ibi etiam celebrandis. Erat convivium hoc tanto apparatu structum, ut similis lautitiae pauca dentur in Islandia exempla; magna (enim) hic erat hydromelis (cereve-sia) mixti copia, aliaque omnia potus genera, quam fieri potuit optima. Die Veneris proxime sequenti, post coenam, ambo episcopi, balneis usuri, ad Laugarsum iverunt, ubi casu admodum notando accidit, ut Ketell episcopus morte obiret; quæ res audientibus visa est maxime memorabilis. Hinc magna in hoc convivio tristitia multos tenuit, donec episcopi funus terræ mandatum & iusto cum apparatu conditum erat. Fecere id vero monita Magni episcopi, una cum potu generoso,

G 2

cujus

- (64) Ketell consensu omnium Annalium antiquorum decessit anno 1145, die 23 Julii, si die Veneris proximo post 9 Nonar. Julii, ut vult auctor noster, obierit. Sed Necrologium Islandicum in F. Johannei Hist. Eccl. Island. Tom. I. pag. 597. statuit eum die 7 Julii satis functum fuisse.

100 HUNGRVAKA XIV. Cap.

- A. C. um ágæta (t) er menn áttu þar at
 1145 drecka, þá urdu menn (u) nockut
 afhuga^m skiótara hörmum sínum, enn
 1146 elligar mundi. Enn eptir þat var (x)
 kofinn til Biscups at *Hólum*, *Biörn*
Gilsfon, oc fór hann utan með bres-
 1147 um *Magnús* Biscups til *Askels* Erki-
 biscups, oc var *Biörn* vígdr til Biscups
 næsta dag eptir Kroffmessa á vor,
 (65) oc fór út hingat hit sama sumar,
 oc var Biscup at *Hólum* (y) XII vetr.

XV. Cap.

- 1148 Enn þá XII vetr vóru lidnir frá
 andláti *Þorláks* Biscups *Runólfssonar*,
 enn *Magnús* hafdr Biscup verit (z)
 XIII vetr, þá (a) bar til sú óhamíngia
 á *Islandi*, at ef hefr önnr þvílík ordit
 at mannskada, þá *Magnús* Biscup hafdr
 farit

(t) er þar var veittr. E. R.

(u) nockut skiótara gladir. *Quidam Codd.*

(x) vígdr, *plerique.*

(y) XV. A. B. & 7. *alii.*

(z) XIII. vetr. 7. *codd.*

(a) brast, *pro*, bar til. E. G. O. R.

ejus bibendi convivis ibi fuit copia, ut A. G. ibi aliquanto citius doloris oblivisceretur, quam alias factum esset. 1145
 Postea in episcopum Holanum electus est Björn Gils filius, qui Magni episcopi ligris munitus, peregre abiens, Askelem Archiepiscopum convenit, a quo postridie festi Crucis verus episcopus est inauguratus. Eadem estate huc in Islandiam rediit, per duodecim annos Holensem episcopatum tenuit. 1147

Cap. XV.

Elapsis a morte Thorlaci episcopi, 1148
 filii Ruolfi, quindecim annis, cum Magnus quatuordecim hiemes episcopus fuerat, in Islandia accidit res adeo acerba, ut par ei hominum ibi non exstiterit perniciēs. Per suus enim occidentales iter permensus Magnus episcopus, cum festo

G 3

Sancti

(65) Ordinationem Björnis Episcopi. Annales, folis Brevioribus exceptis, qui in plerisque annum reliquorum calculum sequentem, adscribere solent, ad annum 1147 referunt.

A. C. farit yfir *Vestfirðu* oc var í *Hytardal*
 1148 um Mikæls messu, enn hinn næsta
 dag eptir messudaginn, þá kom þar
 elldr í bæinn (b) um náttmál, oc værd
 Biscup ei fyrr var vid, enn honum
 þótti ei óhætt út at ganga, oc var
 sem hann villdi ei bæði giöra, at flýia
 ógn dauðans er hann sá þá nálgaz,
 enn hafa þess ádr bedit jafnan almáttug-
 ann Gud, at hann skyldi þat lífat
 spara hönum til handa er hönum
 þætti fer (c) í því (d) laugarpíning
 (66) sin. *Magnús Biscup* let þar líf
 sitt (67) í húsbruninum oc med hon-
 um (e) II menn oc LXXX (68). Þar
 andadiz

(b) um nóttina, *noctu*. M. Q.

(c) eigi, *non*, *addunt*. A. B. 6. *alii*.

(d) laugar píning, *habent*. F. J. K. lángr píning
 A. B. C. D. *alii*. lóngr sír píning. E. G.
 7. *alii*.

(e) II menn oc L; M. N. Q.

(66) Illo & longo post tempore creditum fuisse, pas-
 siones quasvis, & imprimis mortem violentam, re-
 missionem peccatorum promereri, in re tam clara,
 non est quod operose persequamur.

(67) Anno, ut Annales testantur 1148, die 30 Sep-
 tembr.

Sancti Michaëlis in Hytardalo hospitabatur, accidit, ut postridie dicti festi, sub noctem venientem, igne flagraret villa, episcopo rem non prius sentiente, quam cum exitus de ædibus ei periculi non expers videbatur. Cum igitur metum mortis, quam jam appropinquantem videbat, fugere nollit, is, qui precibus Deum omnipotentem assiduis sollicitaverat, ut illi sibi reservaret mortis genus, quo dolorem posset sentire, vitæ suæ maculas purgatorum. Perit hoc incendio Magnus episcopus, & cum illo octuaginta duo alii homines,

G 4

quos

-
- (68) De numero defunctorum differunt auctores, plerique numerum 72 adscribunt, verbi gr. *Annales Flithyenses*, *Breviores*, *Flodani antiqui*, *Regii* apud *Langebek*: *Script. Rer. Dan.* Tom. 3. pag. 53. *Necrologium Islandicum* loc. cit. Tom. 2. p. 515. *Sturlunga saga* Mf. Quidam 71 non adnumerant Magnum Episcopum & Torsum sacerdotem, adeoque 74 petiisse volunt; hi sunt *Annales Skalholsenses* antiquiores, *Recentiores* & *Membranei*. *Annales Odensei* & *Skalholsenses* quidam numerum rotundum septuagenarium assument,

A. C. andadiz (f) *Torfi* (69) prestir *Böðvarsson*, er ávallt hafði honum þjónat í hans biskupsdómi; þar letuz VII prestar ádrir, oc allir göfugir. Lik Biscups oc *Torfa* voru náliga óbrunnin, oc vort bæði færd í *Skálabolt*, oc þá voru sendir skynsamir menn í *Fliðsblá*, *Páll* prestir *Sölvason* (70) úr *Reykjabolti*, oc *Gudmundr Konradsson* (71), at segja þessu tíðindi *Halli Teitsfyni* (72) oc *Eyulfi*

(f) *Tiörfi. E. G. O. R. bít & alibi.*

(69) Ab hoc *Torfi* villam pastorem *Torfastader* nomen traxisse scribit *Brynjolfus Svenonius*, Episcopus diocesis *Skalhóltin* doctissimus, in literis quibus *Thordo Thorleif* filio dictam præbendam contulit, die 28 Mæji 1658 ita inqviens: *Præbenda Torfastader cathedra Skalhóltens* & collationi Episcoporum subiecta fuit, inde a tempore Sacerdotis *Torfi* à quo præbenda denominatur, quique sedem hucusque successive Episcopis simul ac Pastor Cathedrales *Skalhóltens*, cuius etiam nomen in *Hungervaka* inscribitur, quod *Hyerdali* una cum Magno Episcopo *Romæ* consumptis perierit. Villa quæque infra fundum *Skalhóltensium*, quæ *Gissur* Episcopus *Islæi* filius iure hereditatis à maioribus, inde à terra prima occupata, ad se revolutos partem primitivæ construxit, *Gissur* autem hoc templum cathedræ addidit, templum *Torfastædis* fundavit, præbendamque *Torfastæden* solum sacerdotis,

quos inter Torfinus sacerdos Bødvaris A. C. filius, qui ei episcopo semper fuerat sa- 1148 mulatus. Septem alii sacerdotes, cum omnes aggregii, ibi interierunt. Episcopi Torfinique cadavera ab igne fere illesa, ad Skalholum delata sunt. Misit autem fuera viri prudentes, Paulus sacerdos, Sölvii filius, de Reykiahoko, & Gudmundus Conradi filius, hujus rei puniti, in Flotshlidam, ad Hallum Teiti filium & Eyul-

cerdotis, qui templo cathedrali & Episcopo ministraverat, quibus assignavit. Hæc, cum alias hodie fructu præterit, de vitiis doctrinæ, eorumque assiluisse, non est, quod animum inducamus, ne plane intercident, annotasse visum est.

(70) De Paulo Sölvii filio, qui anno 1185 obiit, multis agunt *Sturlunga saga* libr. 2. passim, & *Þorlaks saga* Helga. Genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havnæ p. 48.

(71) De Gudmundo Kætrani filio plura supradixit *Sturlunga saga* passim.

(72) Isleifi Episcopi, ex filio, Teito nepos, Gissurii Halli filii, cujus apud nostrum tam crebra & honorifica mentio fit, pater; cujus genealogiam ad finem *Kristnisaga* 116. 117. 118. persequimur. Conf. supra not. 1. & *Sturlunga saga* passim. De eius in Episcopatum Skalholtensem electione & obitu auctor noster pluribus mox infra agit.

A. C. *Eyúlfi Sæmundarféni* (73) oc öðrum
 1148 höfðingjum er (g) at veitzlu voru
 með (h) hönum; þeir fóru strax í
Skálabolt, enn vestan komo með lík
 Biscups oc *Torfa*, *Gudmundr* prestur
Brandson (74), oc *Snorre Svertings*
 (") son, oc fleiri virdulegir menn, oc
 komo í *Skálabolt* á Dionisius messu,
 enn (i) Geronis dag voru líkin nidr-
 fett hía grepti hinna fyrri Biscupa. Ei
 hefr (k) verit meir til óyndis hagat
 enn þá er menn urðu svo (l) naud-
 skilia, at nálíga varð hvör við sinn ást-
 vin at skilia í *Hytárdal*. *Magnús* Bi-
 soup var vígdr til Biscups af *Össuri*
 Erki.

(g) á pro at. A. B. C. D. 7. *alii*.

(h) með þeim. F. 6. *alii*.

(i) *Gregorius*. E. H. R. *Hieronymi*. J.
Gedeonis. D. F. *Gerconis*. G.

(k) oc hefir vetr meir &c. G. O. R.
 oc hefir verit meir. A. B. 8. *alii*.

(l) nauðskiliaz. A. B. C. D. O. R.
 nauðskeris. M. Q.

(73) *Eyulfus Sæmundi Polyhistoris filius*, ejus ge-
 nealogiam exhibuimus ad *Kristnifagam* p. 188. 192.
 oblit anno 1158, fide *Annalium Flareyenſium*, He-
 lenſium

Eyulfum Samundi filium, aliosque magna-
 tes, qui ibi Hallo aderant convivæ. Illi hanc
 morantes, ad Skalholtum se contulere,
 ab occidente funus episcopi & Torfii de-
 centibus, Gudmundo sacerdote Brandi filio,
 Snorrio Svertingi filio, pluribusque aliis
 viris honestis, qui Dionysii festo ad Skalh-
 oltum venere; die vero Gerionis, cada-
 vera juxta priorum episcoporum sepulcra
 terræ mandata sunt. Major nunquam da-
 ta est moeroris occasio, quam in Hytardalo,
 ubi hominum discessum ea urgebat neces-
 sitas, ut quilibet fere amicus ab amico
 carissimo divelli & abstrahi cogere-
 tur. Episcopus ab Allere Archiepi-
 scopo

lenfiam antiquorum & Regiorum in Langebekii Scrip-
 tor. Rer. Dan. Tom. 3. p. 59. Plus de viro sa-
 pientissimo vid. in Sturlungasaga & Þorkils Biscups
 Saga.

(74) Gudmundus Brandi filius, Pastor Hærdarholtenfis,
 multis laudibus, iisque promeritis, in Sturlunga-
 saga passim extollitur. Mentionem ejus facit Krist-
 nifaga pag. 116. Obiit anno 1151. Vid. Annal.
 Reg. in Langebek. Script. Rer. Dan. pag. 56.

(*) Genealogiam & laudes Snorrii Sturlungasaga plu-
 ribus persequitur.

A. E. Eðkibiscupi á dögum *Anacleti* Páfa
(75) oc *Haralds* Kóns *Gilla* oc *Magn-*
úss *Sigurdarsonar* *Noregs* Kóna,
þá var hann vetri meir en hálfher-
muðr, en hann andadiz í húsbúnaði í
Hytandal fimta dag viku, einn nótt
eftir *Mikaels* messu, þá var lidit frá
híngathurdi *Krists* XI. C. vetra XL. oc
I. vatr (76) þá hafði hann (m) XIII
vatr verið Biscup.

XVI. Cap.

Medan *Magnús* var Biscup sviku
(n) býarmenn *Haralds* *Gilla* (77), oc
þá
(m) XIII. M. Q.

(n) bæjar menn. A. F. 7. *alii*.

(75) *Anacletus Secundus*, Antipapa, electus fuit an-
no 1130, obiit 1138. Quo sedente, id est anno
1134, ut supra pluribus eduximus, *Magnus*
Episcopus inauguratus est.

(76) Omnes nostri *Annales* antiqui mortem *Magni*
Episcopi ad annum 1148 & crastinum festi *Michae-*
lis Archangeli referunt, præter *Annales Breviores*
& *Fragmentum Annalium*, in *Biblioth. Magnæana*
No. 424. in Quarto, (quod cum dictis *Annal.*
Brevioribus in plurimis convenit) qui annum se-
quentem

scopo initiatus est Magnus, Anacleti Papæ, A. C. Harald Gillii & Magni Sigurdi filii, Norvegiæ Regum tempore, triginta sex annos natus, sed in Hytardalo peritis incendio, quinta hebdomadis die; prima post festum Michaëlis nocte, cum à nato Christo elapsa erat millesima centesima quadragesima prima hiems; ipse vero episcopi manus quatuordecim hiemes gesserat.

Cap. XVI.

Magno episcopo, Haraldum Gillium prodiderunt cives (Bengenses). Tunc etiam

quentem 1149 adseribunt. Hoc anno dies 30 Septembris, Magno Episcopo emortualis, incidit in diem Veneris, & anno 1141, quem auctor ex erroneo suo calculo adscribit, in diem Martis. Cum igitur, etiam ex nostri testimonio, evictum sit, Magnum die Jovis periisse, dubio caret, id anno 1148 factum esse.

(77) Eadem Haraldj Norvegiæ Regis, a conjuratis Bergensibus perpetrata, prolixè narrat *Strplaus* in *Heimskringla* Edit. Paringk. Tom. 2. p. 311. seqv. eamque ad annum, ut series rerum gestarum secum fert, 1126 refert, consentientibus omnibus Islandorum Annalibus antiquis, præter solos *Skalbolsenses antiquos*. qui annum 1135 præferunt.

110 HUNGRVAKA XVI. Cap.

A. C. þá fellu þeir *Magnús* Kóngr oc *Sigurdr Slembidiáku* (78), þá varð víg *Þóris Steinmóðssonar* (79) oc andlát *Össurar* Erkebiscups (80), oc *Ulfbedins* Lögðögumanns, oc *Finns* Lögmanns (81) oc *Henriks* Engla Kóngrs (82), oc margt annat varð á hans dögum, þat

er

(78) Cædes eorum refertur ad annum 1138, ab *Annalibus Skálholtensibus antiquioribus*, *Holanis* utrisque, *Membraneis & Recentioribus*; sed ad annum 1139, ab *Annalibus Flateyensis*, *Oddenfis* & *Regiis* apud *Langebek*: Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. quorum calculum confirmat *Saxlaus* in *Heimskringla* Tom. 2. pag. 329. seqv.

(79) Cædem Sacerdotis Thoreris, Steinmodi filii, anno 1136 commissam fuisse, perhibent *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. & *Holenses antiquiores*. *Flateyenses* vero annum 1135 habent.

(80) Obitum Afferi sive Össuris, Archiepiscopi Lundensis sæpe laudati, *Annales* ad annum 1138 narrant, exceptis *Flateyensis*, *Resenianis* & *Skálholtensibus* antiquioribus, qui annum 1137 adscribunt.

(81) De Finno Legifero diversæ auctororum sunt sententiæ, a Summe Ven. *Finno Johanneo* Hist. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 213. allatæ, quas conciliari posse confidimus, si duo ejusdem nominis viri, ætate suppres, ut & revera fuerunt, assumantur. Alter qui 1139 Legifer erat, (nam officii ejus initia

etiam casus sunt Magnus Rex & Sigur. A. C.
 dus, cognomento Slembidiakn (*Diaconus
 transfuga*). Eo quoque tempore accidit ca-
 des Thoreris Steinmodi filii, nec non mors
 Asseri Archiepiscopi, Ulfhedinis & Finni
 Legiferorum, & Henrici Anglorum Regis,
 multaeque aliae res maxima memorabi-
 les.

initia *Annales Reseniani* ad annum 1138 referunt,
Flæyenses vero ad 1140) ut *Annales Regii*, *Holeh-
 ses* utrique & *Oddenses* testantur, sed qui, iisdem
 testibus, anno 1145 obiit. Hic Legifer sacerdos
 appellatur, & Halli filius fuit; sed *Annales Bre-
 viores* ad dictum quoque annum 1145 referunt pe-
 regrinationem Sacerdotis Finni Halli filii. *Anna-
 les Oddenses* ad annum 1159 Finnum Legiferum
 fuisse asserunt, sed illud manu recentiori adjectum,
 ex *Arngrimi* Crymogæa insertum esse, suspicione
 non caret, ubi pro 1139 forte mendum 1159 ir-
 repit. Anno 1172 Sacerdos Finnus Halli filius
 Ormum Sacerdotem Thordi filium interfecit, ut
 testantur *Annales Regii* & *Holenses* utrique. Ex
 quibus patet duos quidem fuisse Sacerdotes nomine,
Finnus Halli filius, quorum prior anno 1145 obiit,
 qui Legifer fuerat; Posterior anno adhuc 1172 su-
 persuit, sed numis Legiferi officio unquam functus
 fuerit, dubitatur.

- (82) Henricus Primus Rex Angliæ decessit anno 1135,
 ut exteris scriptoribus consentiunt *Annales Rese-
 niani* & *Regii* apud *Langebek* in *Script. Rer. Dan.*
Tom. 3. pag. 53.

110 HUNGRVAKA XVI. Cap.

- 10 C er mikil tíðindi voru í. Eptir andlát
 1149 *Magnúsar* Biscups hit nærsta sumar,
 varð at kiósa mann til Biscups, *Hall*
Teitsfon (83), fór hann utan og mælti
 allstadar þeirra máli, sem hann væri
 (a) allstadar barnfæddr sem þá kom
 1150 hann. *Hallr* andadiz í *Freske* þá þeir
 fóru aptr, og var ei vígdr til Biscups.
 1151 Enn þá er útspurðiz andlát *Halls*
Teitsfonar til *Islands*, mátti enn Bi-
 scup kiósa, þá var þat allra manna
 kiör sem ráða áttu, með forfió *Blarnar*
Biscups at *Hólum*, at menn kiöra til
Biscups Nordlendskann mann þann er
Klangr het, og var *Þórsteinsfon* og
Halldóru Eyólfs dóttur.

XVII. Cap.

Klangr Þórsteinsfon var vinn
 madr at álitu og medalmadr at vexti,
 kvikligr og sköruligr og algjör at fer,
 og ritari gódr, og hian mesti lærdóms
 madr; hann var málsmiallr og örugg
 at

(a) ávallt, *semper*, addunt. E. F. G. O. R.

les. Æstate Magni episcopi mortem A. C. proxime secuta, cum episcopus erat eli- 1149
gendus, electus est Hallus Teiti filius,
qui peregre profectus exterorum sermone
scite adeo utebatur, ac si patriam habuisset,
quancunque adiiisset regionem. Hallus 1150
Trajecti ad Rhenum mortuus est, cum
suis Roma domum reversurus, quare epi-
scopus non est inauguratus. Fama de
Halli Teiti filii morte in Islandiam perla- 1151
ta, cum ad episcopum eligendum iterum ac-
cedebatur, factum est communi omnium con-
sensu, quorum hac in re valuit auctoritas aut
consilium, nec non Biörnisi episcopi Holensis
provida cura, ut in episcopum eligeretur vir
è tractu boreali oriundus, nomine Klængus,
filius Thorsteinis & Haldoræ Eyolfi filia.

Cap. XVII.

Klængus, Thorsteinis filius, fuit vir
facie decora & mediocri statura, vegetus,
& qui se magnifice gerebat, artibus om-
nibus perfectè instructus, scribâ eximius,
& literis probe imbutus. Fuit item ore
facun-

(83) De Halli Teiti filio vid. plura supra not. 72. p. 105.

114 HUNGRVAKA XVII. Cap.

A. C. at vinfesti oc hit mesta skáld, hann hafði verit með *Katli* Biscupi oc hafði hann í mörgu lagi hans háttu góða. *Klængr* fór utan þat sama sumar sem hann var til Biscups kosinn, með bresum *Biarnar* Biscups, á fund *Askells* Erkibiscups, oc vígdi hann *Klæng* (p)

1152 Biscup XII nóttum eptir Máriu messu á vor, oc hit sama sumar eptir fór hann út til *Islands* (84), oc var þá kominn fra *Róm* sunnan oc allt utan úr *Þár* (85) *Gitzur Hallsson*; fór hann út með hönum, oc áttu menn þá at fagna tveim senn hinum (q) mestu (r) mann gerselum á *Islandi*. A tveim skipum komu út (s) stórvidir þeir er *Klængr* Biscup let höggva í *Noregi*,
til

(p) til Biscups. E. R.

(q) besto. E. G. R.

(r) mönnum oc gerselum. A. B. & 6. *alii*.

(s) undirvidir, M. Q.

(84) Klængi Episcopi ordinationem & in Islandiam reditum anno 1152 omnes *Annales* adscribunt, præter *Skalboltenfes antiquos*, *Recentiores* & *Membraneos*, qui annum 1150, & *Oddenses* qui 1151 scribunt, quos errorem calculi commisisse, series gestorum ab auctore nostro & *Sturlungasaga* relatorum arguit.

facundus, in amicitia constans & poëta A. G. peritissimus. Cum Ketille episcopo conversatus, probos hujus mores adoptaverat plurimos. Eadem æstate, qua in episcopum eligebatur Klængus, peregre profectus est, Biörn is episcopi literis munitus; ita convenit Askelem Archiepiscopum, qui noctes duodecim, à festo illo Mariæ, quod vere celebratur, (festo Annuntiationis Mariæ) Klængum episcopum 1152 inauguravit. Is eadem æstate in Islandiam reversus est. Tunc Gissur, Halli filius, Roma & longius Bario redux factus, comes Klængo in Islandiam navigavit, quo pacto duorum simul pretiosissimorum in Islandia virorum reditum sibi gratulandi civibus data est occasio. Duabus navibus advecta sunt ligna eximie longitudinis, quæ Klængus episcopus in Norvegia cædi fe-

H 2

cerat,

(85) Barium illud sine dubio est, unde ager Bariensis Italiae nomen trahit. Huc translatio S. Nicolai Episcopi Myrensis, qui seculo tertio floruit, facta est, & loco celebritatem conciliavit. Vid. supra pag. 67. & S. Ven. F. Johannis Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 217.

116 HUNGRVAKA XVII. Cap.

- A. C. til kyrkiu þeirrar er hann let giöra í
1152 *Skálabolti*, oc at öllu var vöndut fram
 yfir hvört hús annat þeirra er á *Is-*
landi vóru giörd, bædi at vidum oc
 smíði. Enn er Biscup kom til stólsins
 í *Skálabolti*, þá vard hann þegar svo
 vinsæll vid alþýdu, at jafnvel unnu
 hönum þeir menn hugástum, er hann
 hafði íkamma stund at stóli setit, er
 helldr höfdu vid honum horft í sín-
 um huga. Enn þat er ei kynligt þó
 svo yrði, því at hann var stórlýndr
 oc stórgjöfúll vid vini sína, enn örr
 oc ölmufugódr vid fátæka menn (t).
 Linr oc lítilátr var hann vid alla,
 kátr var hann oc kefkifimr, oc jafn-
 lýndr madr vid vini sína, svo at þáng-
 at var til allra úrlausna at (u) síá, er
 hann var með; þar var á stólnum
1153 hvörfkyns er vidþurfti. Hann let
 þegar taka til (x) kyrkiusmídis er
 hann hafði einn vetr at stólnum setit.
 Svo fýnduz öðrum mönnum tillög
 vera

(t) líúfr. F. & 4. *alii.*

(u) leita. A. B. 8. *alii.*

(x) smíðar. A. B. & 6. *alii.*

cerat, ad templi fabricam, quod eo curante, A. C.
in Skalholto exstructum est, tam materiae 1152
delectu, quam ipsa materiatio, qualibet,
quam Islandia unquam habuit, domo
præstantius. Episcopus, cathedra Skal-
holtensi potitus, tantam mox populi ami-
citiam sibi paravit, ut postquam in cathedra
paulisper sederat præsul, vel illi eum
amore amplecterentur, quorum aversus
nonnihil ab eo antea fuerat animus. Mi-
rum autem non est, rem ita cecidisse, cum
animo fuerit magnanimus & summe mu-
nificus erga amicos, largus erga pauperes,
& ad stipem erogandam paratissimus.
Erga omnes mitis erat, & humanus, fe-
stivus & lepidus, nec non animo erga
amicos sui semper simili, ut à qua ille ste-
tisset parte, omne ibi sperandum veniret
auxilium. Nec sedi unquam defuit ullus,
quo opus erat apparatus. Unam cum se- 1153
derat hiemem episcopus, templum ædifican-
dum aggressus est. Tanti autem aliis visi
sunt,

A. C. vera mikil til kyrkiugiörðar, at hvör-
um misserum, bæði í vidar faungum
oc smídakaupum oc mannhöfnum þeim
er þar fylgdu, at svo þótti skynsöm-
um mönnum sem öll lausafe þyrfti til
at leggja, þau er til stadarins lágu í
tíundum oc öðrum tillögum. Búit
þyrfti í annann stad svo mikilla tillaga á
hverium misserum, fyri sakir fólks fiöllda
oc gestrisni oc annarar atvinnu, at
svo þótti sem þar mundi þurfa til alla
lausu áura þá er stadrinn átti. I (y)
þridiu grein hafði hann svo veitflur
fiölmennar oc stórar fegjafir vid vini
sina, er bæði voru margir oc göfugir,
at þar þyrfti nálíga ógrynni fiár til
at leggja; enn al máttugr Gud er allt
gott gefr af sér, let eingann (z) þann
hlut skorta er hafa þyrfti bæði til
kyrkiugiörðar oc annarar atvinnu, þeir-
ar er Biscup villdi láta hafa meðan
hann lifdi. Þessir voru höfufsmidir at
kyrkiunni í Skálabolti: *Arni*, er kall-
aðr var *Höfufsmidr*, oc *Biörn* hinn
Hagi

(y) þridia máta, A. R. & 9. *altá*.

(z) þann skort á, E. G. 9. *alis*.

sunt, qui templi structurae singulis semestribus impendebantur sumtus, erogandi tam in lignorum apparatus, quam fabricorum mercedem, atque alios sustentandos homines, quibus hic erat usus, ut visum sit prudentioribus, omnem hoc opus postulare pecuniam, quantamcunque sedi vel cummlarent decimæ, vel alii hujusmodi redditus. Tantas secundo impensas postulavit ipsa alenda familia, tantos sumtus domesticorum multitudo, hospitum frequentia, & aliæ res necessariae, ut ad has impensas eroganda viderentur, quæ sedes possidebat, bona omnia mobilia. Conviviorum tertio frequentes adeo erant apparatus, tantaque largitus est (episcopus) dona amicis, qui & multi fuere & nobilissimi, ut ad hos sumtus ferendos prope modum immensa pecuniæ vis requireretur. Sed omnipotens Deus, qui omnia bona de suo nobis largitur, fecit ipse, ut nihil eorum deesset, quibus opus erat, tam ad templi structuram, quam ad alias res necessarias, ex voluntate episcopi, dum viveret, parandas. Templi Skaltholtenensis hi præcipui fuere architecti: Arnas, quem Architectorum dixeris principem, & Biörn

120 HUNGRVAKA XVII. Cap.

A. C. *Hagi Þórvaldsson, Illugi Leifsson* telgdi oc vidu. Enn þá er kyrkjan var algjör, orti *Rundólfr* Biscups son (86) vísu þessa:

Hraust (a) var höll sú er Kristi,
Hugblíðum let smíða,

Gód er rót und ráðum,
Ríkr (b) stjórnari slíkum.

Gipta vard þat er gjörði
Guðs rann (c) iugtanni.

Petr hefr eignaz ítra
Arna sínid oc *Biarnar*.

XVIII. Cap.

Klængr Biscup var svo mikill (d) málafylgismadr, ef hann var aðsókr til áfiár, at hann var bæði höfðingi mikill sakir vitku oc málsmíldar, hönum voru oc landslögin í (e) kunnara lagi, af því höfdu þeir höfðingiar allann

(a) er. E. G. L. O. R.

(b) stjórnar. E. G. 5. *alii*, ríkum stjórnara P.

(c) Igultanni. E. R.

(d) málafylgiu. A. B. C. D. L.

(e) kringara. H. M. Q.

*dictus Hagi (artificiosus) Thorvaldi filius. A. C.
Illugius quoque Læsi filius ligna dolavit.
Absoluta templi structura, Runolfus epi-
scopi filius hoc carmen cecinit:*

Firma fuit basilica, quam Christo,

Benigno animo exstrui fecit

(Bonæ est talis consilii ratio)

Potens præsul.

Feliciter accidit, ut faceret

Donum Dei Urfus (i. e. Biörn).

Petrus (Apostolus) nactus est præstantium

Arnæ & Biörn. ædificium.

Cap. XVIII.

*Klængus episcopus eam sæpe operam
præstitit coram iudice litigantibus, si pa-
tronus & consultor adhiberetur, ut ob
prudentiam non minus, quam eloquentiam,
in magno honore esset. Leges (enim) pa-
trias melius caltuit quam plerique alii,*

H 5

quare

(86) Runolfus filius erat Ketillis Episcopi Holensis,
cujus in *Surlungasaga* non incelebris mentio. Obiit
anno 1186 ut ex communi Annalium antiquorum
testimonio constat.

A. C. allann hlut mála er Biscup var í fylgi med, var oc engi sú giörd um stór mál, at ei väre *Klengr* Biscup til hvörrar tekinn. Þeir vóru oc hans vinir (f) traustastir (g) er mest var undir á *Islandi*, *Jón Loptsson* oc *Gitzur Hallsson*; *Klengr* Biscup átti giafa (h) víxli vid hina stærstu höfðingia í öðrum löndum þeim er í nánd vóru, oc af slíkum hlutum vard hann vinsæll bæði utanlands oc innan. Enn pá er kyrkia var giör í *Skálabolti*, svo Biscupi þótti hún til vígflu fallin, pá giörði Biscup veitflu mikla oc ágætta vinum sínum, oc baud þangat *Birni* Biscupi oc *Nicoláfi* Abóta (87) oc mörgum höfðingium, oc var þar hinn mesti fiölldi bodsmanna. Þeir vígdu bádir kyrkiu í *Skálabolti*, *Klengr* oc *Biörn*, annar utan enn annar innan, oc helgudu bádir *Petri* Postula svo sem ádr hafdi verit, enn *Nicolás* Abóti hafdi formæli. Þat var á degi Viti,

(f) trúfastir. F. 4. *alii*.

(g) er mest voro virðtir. E. G. O. R.

(h) víxl. A. B. C. F. veitflu. M. P. Q.

quare magnates, à quorum partibus ste- A. C.
tit episcopus, victores ferro cessere; nec ulla
extitit lis gravioris momenti, cui Klængus
episcopus non adhiberetur arbiter.
Fuere etiam amicorum ejus fidisissimi, qui
in Islandia omnium erant potentissimi,
Joannes Lopti filius & Gissur Halli filius.
Munera alternavit Klængus episcopus, cum
summis apud exteros principibus regionum
vicinarum; quibus rebus, tam intra quam
extra patriam, amicos sibi paravit. Tem-
pli Skalholtini cum eo perducta erat stru-
ctura, jam ut illud inaugurari posse ju-
dicaret episcopus, magnum & opiparum
convivium amicis struxit, cui convivas
vocavit Biörnem episcopum Holensem, Ni-
colaum abbatem, & multos insulæ optima-
tes, adeo ut ibi ingens convivarum multitu-
do adesset. Uterque episcoporum, Klæng-
us & Biörn, alter extrinsecus, alter intrin-
secus, templum inaugurarunt, consecrarunt-
que Petro apostolo, cui antea fuerat sacrum,
orationem habente Nicolao abbate, id quod
Viti

(87) Nicolaus iste erat primus Abbas monasterii Thveraënsis, distinguendus ab altero Nicolao, Abbate Nidrosiensi, qui eidem ætate erat suppar.

A. C. Viti þíningarvotts. Enn eptir tídir baud *Klængr* Biscup öllum þeim mönnum er vid kyrkiu vígflu höfdu verit at hafa þar dagverd, þeim er fer þótti þat betr gegna, oc var þat enn giört meir af stórmensku enn fullri forfiá, af því at á einn veg (i) reyniz þat ávallt, at eiga undir mörgum heimskum, er einn vitr madr má vel fyrifiá med stillingu, mátti þar oc þá mikit at raun um þat komaz, fyr því at ei höfdu þar færri menn dagverd enn VII.C manna, oc urdu tilög med óhægindum ádr letti. Sú veitzla var allvirduglig, at öllum mönnum er þángat var bodit, oo voru þeir allir, er virdingamenn voru, med stórgjöfum á burt leyfir. Eigi at sídr feck Biscup til kyrkiu í *Skálabolti* (k) allt þat er þurfti, uns hún var at öllu velbúin; hann let giöra gullkaleik, oc setia gimsteinum, oc gaf Kyrkiunni, hann let oc rita tíðabækur miklar

(i) manni, *add.* A. B. C. D.

(k) þat mest hann mátti til fá, *quantum comparare potuit.* E. G. O. R.

Viti martyris die factum est. Sacris per- A. C.
actis, invitat episcopus ad prandium ad-
venas omnes, qui encæniis interfuerant,
quibuscunque id volupe esset; quod tamen
fecit, magis ut magnificentiam ostenta-
ret, quam rem rite præmeditatus: eun-
dem enim semper sortitur res eventum, si
id multorum stultorum arbitrio permise-
ris, quod unus sapiens, adhibita modera-
tione, cavere facile posset; id quod tunc
maximè experientia docuit: cum enim
non pauciores, quam septingenti, ibi pran-
dium sumerent, non sine magna difficul-
tate apparatus datum est istud prandium,
antequam ejus factus est finis. Fuit (ta-
mien) hoc lautissimum convivium, si ad
illud vocatorum multitudinem respexe-
ris, quorum honoratiores omnes amplissi-
mis aucti xeniis dimissi sunt. Nibilo
minus episcopus ad templi Skalholten-
sis structuram necessaria omnia postea
comparavit, donec illud à rebus om-
nibus probe paratum erat & instru-
ctum. Calicem ex auro factum &
gemmis ornatum, templo ille dono de-
dit.

A. C. miklar oc (l) miklu betri enn ádr vóru. Sú var öll idia hans fenn, at kenna prestflíngum, oc ritadi, oc saung psáltara, oc mælti þó alle þat er naud (m) bar til. (n) Meinlátsfamari í mörgu lagi, vid sílfan sic, enn adrir Biscupar höfdu verit, í vökum oc föstum oc klædabúnadi; hann geck opt berfattr um (o) nætur í sníóum oc frost-

1162 um. Þá er *Klængv* Biscup hafdi X vetr Biscup verit, þá andadiz (88) *Biörn* Biscup at *Hóltum* II nótrum eptir Lúcas messu, þá er hann hafdi XV vettr Biscup verit, enn um sum-

1163 arit eptir var kiörinn *Brandr* prestfr *Sæmundarson*, oc hafdi hann utan med fer bref *Klængs* Biscups á fund *Eysteins* Erkibiscups, oc var hann vígdr til Biscups Máriumessudag hinn síðari, oc var í *Biörgvyn* um veturinn,

oc

(l) lángrum. A. B. & 8. *alii*. öllu. O.

(m) bad. A. B. D. G. K. R. baud til. F.

(n) meinkátsfamr. A. B. 10. *alii*.

(o) vetur, *hiemes*. 7. *Codd.*

(88) Biörn Episcopus (fide Annalium) obiit anno 1162, ejus vero successor Brandus Episcopus inauguratus

dit. Ille etiam exscribi curavit breviora A. C. optima notæ, prioribus multo meliora. Omnis ejus industria in eo junctim versabatur, ut pueros instrueret sacerdotii candidatos olim futuros, (libros) exscriberet, & psalterium cantaret, sub his junctis negotiis ea simul loquens, quæ usus tulisset. Variis modis incommoda sibi ipsi facescit, plura quam episcopi priores, vigiliis, jejniis, & vestitu; etiam sæpe noctu, inter nives & frigora, pedes ambulavit. Cum Klængus episcopus decem hiemes episcopi munere functus erat, Biörn Holensis episcopus obiit, duabus noctibus post Lucæ festum, cum quindecim hiemes episcopus fuerat. Sequenti vero æstate, electus est Brandus sacerdos Sæmundi filius, qui ex Islandia Klængi episcopi literas secum portans ad Eysteinem Archiepiscopum profectus, festo Mariæ posteriori episcopus est inauguratus. Hyeme Bergis una cum

1162

1163

tus est anno 1163; nam quod annus 1164 ab *Annalibus Skalbolsensibus antiquioribus, Recensioribus, & Membraneis* adscribitur, de ejus in patriam reditu intelligi potest; quamvis nec negandum sit, quod *Sturlungaþaga* libr. 3. cap. 1. hunc ad annum 1165 referre videatur.

A. C. oc svo *Jón Loptsson*, enn síðan fór Biscup
 1164 út um fumarit eptir, oc settiz á Biscups-
 stólinn á *Hólum*, sem hann var til vígdr.

XIX. Cap.

Klængr Biscup hellt allt til elli
 vegfemd finni oc (p) vinsældum, svo
 at allir virdu hann mikils, þeir ed
 mest voru verdir. Enn er hann tók
 at (q) elldaz, þá sókti at hönum van-
 heilsa mikil, oc tóku í fyrstu fætur
 hans at opnaz af kulda oc mein-
 lætum oc óhægindum þeim er hann
 1173 hafði haft. Enn er hann tók at
 mæda bæði elli oc vanheilsa, þá sendi
 hann utan bref sín til *Eysteins* Erki-
 biscups, oc bad hann leyfis, at hann
 skyldi ná af hendi at selia (r) land-
 fiölskyllir biscopsdóms síns, oc at taka
 annann Biscup í stadinn, eptir dæmum
Gitzurar Biscups, enn þau ord kómu
 aþr

(p) vinsæld. F.

(q) ellaz. F.

(r) lanz fiölskyldu biscopsdæmis. A. B. 8° 7. al.

*cum Joanne Lopti filio transacta, in Is-A. C.
landiam proxime sequenti aestate redux, ¹¹⁶⁴
sedem occupavit episcopi in Holis, cui
erat inauguratus.*

Cap. XIX.

*Klango episcopo ad senectutem usque
suus mansit bonos populique favor, adeo
ut eum magni facerent omnes, quotquot
ipsi dignitate erant maxime conspicui.
Senescentem adversa & gravis incescit
valetudo, cui primum obnoxii pedes ejus,
doloribus vexabantur ulcerum, quæ ibi
aperuerant frigora, incommoda varia
atque molestia, quas olim pertulerat. Se ¹¹⁷³
nio igitur & morbo paulatim fatiscens,
Eysteini Archiepiscopo literas misit, quibus
id sibi dari petiit, ut depositis plu-
sulis sui officii muneribus, exemplo Gissu-
ris episcopi alium liceret suo loco sufficere.*

130 HUNGRVAKA XIX. Cap.

A. C. aptr frá Erkibiscupi at í hans leyfi
 1174 skyldi Biscup kíósa oc senda utan, enn
 hann skyldi hallda upp tíðagiörd oc
 kenningu, medan hann væri til fær,
 þótt hann væri ei fær til yfirferdar.
Klængr Biscup fór til alþingis, oc
 sókti þá (s) at höfðingia at madr
 væri til Biscups kosinn, oc var þat allra
 manna ráð at hann skyldi kíósa þann
 sem hann vildi, enn hann kaus *Þorlák*
 (t) *Þórhallason*, er þá var Abóti í
Þyckvabæ, oc var þat mikil gæfa
Klængs Biscups, er hann kaus þann
 mann eptir. *Þc* er nú er sannheilagr,
 oc allir mega vita at alldrei fyrrmeir
 hefr neinn madr at því reynst á *Is-*
landi (89) nema hinn Heilage *Þorlákr*
 Biscup er þá var til Biscups kosinn.
 Enn þó hafði *Klængr* Biscup stadar-
 forráð þau missere, oc var þó óhægt
 fyrir at ráða, því at þá lágu eingar
 gíafir til stadarins, enn afvinna vard
 eingu

(s) á pró at. A. D. F.

(t) *Þórhall*, B. C. K. *Þórvalds*. A. D. *Þorláks*.

7. Codd. male.

Redditæ ab Archiepiscopo litteræ id tu. A. C. lere responsi, licere ejus permissu novum 1174 eligere episcopum, electumque peregre mittere, ipsum vero (Klængum episcopum) sacrorum administrationem continuare jusserunt, licet obeundæ dioecesi impar esset. Klængus episcopus ad comitia profectus, procures rogavit, ut episcopus eligeretur alius quidam, quibus omnibus visum est consultum, ut ipse, quemcunque vellet, eligeret; elegit ergo Thorlacum Thorhalli filium, tunc temporis monasterii Thyckvabæensis Abbatem; quæ in re magna fuit Klængi episcopi felicitas, cum in suum locum eligeret illum, qui nunc verè sanctus est, & de quo omnibus constet, talem in Islandia repertum esse neminem, præter ipsum episcopum Thorlacum Sanctum, qui tunc episcopus est electus. Per ea tamen semestria penes Klængum episcopum sedis episcopalis fuit administratio, licet ea administratio ei valde difficilis esset: tunc enim sedi nullæ accesserant donationes, expensæ vero necessariae nihilo quàm hodie erant minores. Cum

I. 2

Sedis

(89) Hinc ætas scripti facile intelligitur, nam Thorlaci sapientia publice recepta fuit 1198, sed Jonæ Episcopi anno 1200, ita ut scriptum hæc, dicti biennii tempore, scriptum esse inde concludi possit.

132 HUNGRVAKA XIX. Cap.

A. C. eingu minni. *Klængr* Biscup feldi
 1175 siálfr af hendi stadarins forráð, oc
 feck þau í hendr *Þorláki* (u) Abóta
 oc þeim mönnum er hann kiöri til
 með fer. Enn hin sídurstu misseri er
Klængr Biscup lifdi, reis hann nálíga
 alldrei úr reckiú, oc bióz eptir því
 vidr andláti sínu, sem hvör vitr madr
 mundi fer helkt kiósa í laungum van-
 mætti. *Klængr* Biscup var vígdr til
 Biscups á dögum *Eugenii* Páfa (90),
 af *Askeli* Erkibiscupi á dögum *Ey-*
steins oc *Sigurdar Noregs* Kónga,
 hann hafdi þá II vetr hins fimta tug-

1176 at, oc var Biscup XXIII vetur. Hann
 ándadiz þrin nóttum eptir *Mattias*
 messu oc ber tvo ártíð hans, enn fiór-
 um ef hlaupár er. Þá var þvottdagr
 í imbrudögum um lángeföstu. Þá
 var lidit frá hínagadburdi *Krists*, at
 áratali, einum vetri midr enn siötígir
 hins tólfta hundrads, oc var hann
 grafinn hiá hinum fyrrum Biscupum.

Enn

(u) Biscupi. E. G. L. O. R.

(90) *Eugenius Tertius* Papa sedít ab anno 1145 ad
 1153.

sedis administrationem Klængus episcopus 1175
deponebat, eam in manus tradidit Thor-
laco Abbati aliisque quos hic socios ele-
git. Ultimis vero, quibus Klængus epi-
scopus vixit, annis, de lecto nunquam fere
surrexit, sed se ut morti obviam iturum
paravit, eo modo, quo id facere optasset
sapiens quisque, quem longa detinet vale-
tudo. Klængus episcopus ab Askele Ar-
chiepiscopo inauguratus est, Evgenii Papæ
Eysteinisque & Sigurdi Norvegiæ Regum
tempore, quadraginta duas hiemes na-
tus, viginti quatuor hiemes munere epi- 1176
scopi functus est, sed tres noctes post Mat-
thiæ festum mortuus, quo festo die ejus
anniversaria celebrantur, quatuor autem
noctes (post dictum festum) si annus fuerit
bisfertilis, die Saturni, in quatuor tem-
porum jejuniis quadragesimalibus, quo
tempore, à nato Christo, secundum com-
putum vulgarem, undeseptuaginta se-
culi duodecimi hiemes erant elapsæ. Prio-
ribus episcopis vicinus est sepultus; adfuit

1153. Quod ea quæ de Chronologia nostri supra
 p. 28. notavimus, ulterius confirmat.

134 HUNGRVAKA XIX. Cap.

A. C. Enn Þorlákr Abóti stóð yfir hönum,
 1176 bæði yfer greftri hans, oc andláti,
 oc bar hönum allskonar (x) giptusam-
 liga til, er slíkr maðr skyldi yfir
 hönum standa bæði lífs oc (y) öndud-
 um, sem nú reyniz fyri Gadi hinn
 (z) sæli Þorlákr Biscup.

XX. Cap.

Mörg urdu stór tíðindi meðan
Klængr var Biscup, þó at ec geti her
 ei margra. Þá varð fyrst fráfali þeirra
 bræðra *Haralds*ona *Gilla* Noregs Kóniga,
Sigurðar fyrst, þá *Eysteins*, enn *Inga*
 (91) síðarst, oc andlát *Jóns* Erki-
 bscups (92) oc fall *Hákonar Herdi-*
breids

(x) gæfufamliga. M. O. P. Q.

(y) lidnum. A. B. & 9. *al.*

(z) helgi, *Sanctus*. A. B. C. D.

(91.) Rex Sigurdus interfectus est anno 1155, Rex
 Eysteinn anno 1157, & Rex Ingius anno 1161.
Annales eqvidem *Skalholtenses antiquiores*, *Recentio-*
res & *Membranei* cædem Sigurdi ad 1154 & *Bre-*
uiore cædem Eysteini ad 1158, sed Ingii ad 1160,
 referunt, quæ in se fidem vix merentur.

autem Thorlacus Abbas, & sepultura A. C. ejus & morti, id quod feliciter admodum 1176 ei accidit, ut tam vivo quam mortuo vir tantus adstaret, quantus coram Deo beatus Thorlacus episcopus esse nunc cognoscitur.

Cap. XX.

Klængo episcopo, plurimæ res acciderunt maxime memorabiles, licet hic multæ non memorentur. In hoc tempus fratrum, Haraldi Gillii filiorum, Norvegiæ Regum, decessus incidit, primo Sigurdi, deinde Eysteinis, & ultimo Ingii; Joannis Archiepiscopi obitus; Haconis

I 4

Herda-

(92) Johannes primus Norvegiæ Archiepiscopus obiit anno 1157, ut *Annales Regii, Reseniani, Flateyenses, Oddenses, & Holani* utrique testantur, non autem 1158, ut volunt *Annales Skalholtenses, apriquiore, Membranci, Breuiore & Recentiores. Vita Johannis Sancti*, quæ Augustinum (sive Eysteinem) primum Norvegiæ Archiepiscopum appellat, graviter errat, & in hac re audienda non est.

136 HUNGRVAKA XX. Cap.

A. C. *breids* (93), oc andlát *Biarnar* Biscups at *Hólum* (94). A dögum *Klængs* Biscups var píndr hinn heilagi *Thómas* Erkebiscup (95) í Englandi; oc á hans dögum kom annat sinn upp elldr í *Heklo* (a) fialli (96), þá vard oc (b) jardskiálfti fá er mannskadi vard at (c). Þesir menn önduduz Islendskir meðan *Klængr* var Biscup: *Jón Sigurdarson* (97) oc (d) *Hreinn* (e) á *Bári* (98), *Páll Þórðarson*, oc *Gud-*

- (a) fellí, *monticulo*. E. F. G. O. R.
- (b) landskiálfti. L. skíálfti jarðar. F.
- (c) *Hic Codex L. prolixam subnectit relationem de ignis ex Hecla monte eruptione anno 1300, quæ vero ad hunc locum non spectat.*
- (d) *Hreinn á Bári, omittunt.* A. B. C. D. F. & 7. al.
- (e) *Legendum Abóti, monente.* A. Magnæo in marg. R.

(93) Rex Hacon merofus cecidit anno 1162. Soli *Annales Breviores*, pro more, ejus mortem ad annum præcedentem anticipant.

(94) Vid. supra not. 88. *Annales Breviores* annum Biörn's emortualis 1163 minus accurate adscribunt.

Herdabreidi cædes, & Biörn's episcopi A. C.
 Holensis nubs. Klengi episcopi tem-
 pore, Sanctus Thomas Archiepiscopus
 in Anglia obiit, tortus necatusque. Ejus
 etiam tempore Hecla mons ignem se-
 cundo evomit; & tunc quoque terræ
 motus exstitit, quo homines aliquot
 perierant. Klengo episcopo, mortui
 sunt Islandi: Joannes Sigurdi filius &
 Hreinn Baren'sis, Paulus Thordi filius,
 I 5 Gud-

(95) Martyrium S. Thomæ Archiepiscopi incidit in
 29 Dec. 1170. *Annales Regii* apud Langebek Script.
 Rer. Dan. Tom. 3. pag. 63. illud anno sequenti
 adscribunt.

(96) Eruptionem ignis subterranei ex monte Hekla
 omnes *Annales* antiqui ad annum 1158 referunt,
 soli autem *Flateyenses* annum 1157 adscribunt.

(97) Si hic mendum esset, Sigurdar pro Sigmundar,
 certe indicaretur mors viri in patria celeberrimi Jo-
 næ Sigmundi filii, quem anno 1164 fati's cecisse
 testantur *Annales Regii* loc. cit. pag. 63. *Flateyenses*
 & *Holavi antiqui*; sed *Sturlunga saga* libr. 3. cap. 1.
 videtur ejus mortem ad annum 1166 referre.

(98) Hreinn sive Reiner Abbas, Strymeris filius, cu-
 jus genealogia multis in *Landnámabók* Edit. Havn.
 locis pertextitur, erat Sancti Johannis Episcopi Ho-
 lensis discipulus, & Abbas consecratus anno 1166,
 obiit anno 1171, ut *Historiæ* & *Annales* constan-
 ter

A. C. *Gudmundr Ketilsfön, Biarnhedin prestfr Sigurdarfön* (99) oc *Beinir* bródir hans, víg *Helga Skaptafönar* (100), oc *Nicolás Sigurdarfön* (101) var þá felldr í *Prándheimi*. Nú má oft fýnaz sem ei hafi slíkr skörúngr verit á *Islandi* fyrri margs sakir sem *Klængr Biscup* var, vilium ver oc þat ætla at hans raufn muni uppi vera medan *Island* er byggt.

Nú er komit at frásögn þeirri er segia skal frá hinum sæla *Þorláki Biscupi*, oc er þessi saga her samín til (f) skemtunar góðum mönnum, oc til frásagnar sem adrar þær er her eru fyrri ritadar. Enn fyo vel sem frásögn (g) fer frá hverium þeirra,

(f) eptirtektar. F.

(g) er *pro fer. A. B. & 10. al.*

ter testantur. Hic ipse erat tertius Abbas Thingeyrensis, & postea primus Hytardalensis Abbas. *Sturlungasaga* libr. 2. cap. 34. qvæ hunc Abbatem Thveraenssem appellat, in mendo cubat, cum Thingeyrensem vocare debuisset.

(99) Biarnhedinis laudes multis cantunt *Þorláks saga Helga Mf. & Sturlungasaga*, sed genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. pag. 37. Obítum ejus Annales omnes anno 1173 adscribunt.

Gudmundus Ketillis *filius*, Biarnhedinn A. C. *sacerdos* Sigurdi *filius*, & Beiner *ejus frater*, *caesus* Helgius Skaptii *filius*, & Nicolaus Sigurdi *filius* in Thrandhemia *occisus*. *Hæc nobis manifestum reddent, talem tantumque, varias ab causis, virum nunquam habuisse Islandiam, qualis erat Klængus episcopus; quare speramus, fore, ut quamdiu habitata erit Islandia, magnifici adeo viri ibi superstes futura sit memoria.*

Ad ea, quæ de beato Thorlaco episcopo sunt referenda, jam nostra deducta est narratio; cujus quidem historia, ut bonos oblectet, utque rerum gestarum servet memoriam, hic est composita, eodem modo, quo ceteræ superscriptæ historiæ. Quamvis autem de singulis eorum multa
nar-

(100) Hunc in comitibus universalibus interfectum fuisse anno 1175, testantur plerique Annales & *Sturlungasaga* libr. 3. cap. 1. Factum autem ipsum *Gudmundarsaga Góða* multis enarrat. Sed *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium* supra allegatum, quod dictos Annales presso pede sequitur, annum 1176 præferunt,

(101) Eadem istius Nicolai *Sturlungasaga* loc. cit. *Annales Regii, Flateyenses, Oddenfes, Breviores & Holenses* utrique, ad annum 1176 referunt.

A. C. þá eru þó eingin dæmi fegri í alla stadi, enn frá þessum hinum dýrdliga Guds vin er at segja, *Þorláki* Biscupi, er at rettu má segiaz geisli edr gimsteinn (h) heilagra bæði á þessu landi oc annarstadar um heiminn, hann má at sönnu kallaz *Postuli Islands*, oc fem (i) hinn heilagi *Patrekr* Biscup kallaz *Postuli Irlands*, því at þeir frömdu verk Postula síálfra í sínum kenningum oc polinnæði bæði við óhlýdna menn oc rángláta.

(h) *Islandi* oc svo annarstadar, hann má oc. A. B.
& 2. al.

(i) heilagr. F.

Saga

narrentur egregia, nulla tamen ab A. C. omni parte pulchriora occurrunt virtutum exempla, quam quæ de hoc pretioso dei amico dicenda veniunt, de Thorlaco episcopo, qui merito inter sanctos radius solis vel gemma dici potest, in hac non tantum insula, sed alibi etiam terrarum. Islandiæ Apostolus ille vere saluari meretur, quem admodum Hiberniæ Apostolus vocatur sanctus Patricius episcopus: vicibus enim ipsorum Apostolorum functi sunt ambo, siue doctrinam respexeris, siue, quæ erga contumaces ac improbos usi sunt, patientiam.

Vita

A. C. Saga af PALE Skálahollts Biscupi.

I. Cap.

Páll var son Jóns hins göfugasta manns (1), *Loptsonar*, *Sæmundarsonar* hins *Fróða*. Módir Jóns var Þóra dóttir *Magnúss* Kónigs *Berfatts*, enn módir Páls var *Ragneidr Þorballs* dóttir, systir *Þorláks* Biscups hins *Helga*. Páll var fæddr upp í *Odda* með Jóni födr sínum oc lagdi hann siálfr, oc svo aprir, því meiri virðingu á hann sem hann var elldri. Páll var vænn at álit, fagræyr oc fastæyr, hrockinhárr oc fagrhárr, limapr vel oc lítt feitr (a), litbjartr oc hörundslíós, meþalmadr at vexti oc manna kurtæis- astr, hann var næmr oc vel lærdr þegar á unga alldri, oc hagr at hví-
vetna

(a) fætr. Sz.

(1) *Genealogiam Pauli Episcopi infra Tab. 2. ut & uxoris*

Ten

Hifras.

8. or *Thorunna Forni*

s Haltbóri, filia

olfus, uxor *Valgerda Gamli* fil.

ali

orlaci Episcop. *Holenfis*.

e Ogri.

onionis de Tbingörís

Magnus, u. *Thorunna Joannis*, v. *Di-*
ves dicta.

c. *Se Munkathveraa*

Fon, u. *Jorunna Magni*, Nomoph.
filia.

e A

Ragnbeida, m. *Enarus Torfi*, Pastor.

tyd

Thorunna, m. *Magnus Biörnnonis*, Jud.
ped.

denfis.

Enarus, Jud. ped. ux. *Helena Johan-*
nis

Sig

isb *enfis*

Magnus, in-
ter archite-
ctos milita-
res centurio
† 1728.

Magnus
Pastor.

Thorunna,
m. *Brynjol-*
fus Johan-
nis de Liá-
skogis

Helena, m.
Johannes,
liberi ali-
quot ad-
huc in vi-
vis sunt.

eo *erfunt*.

7

Vita PAULI Episcopi Sca- A. C. laholtensis.

Cap. I.

Paulus *filius fuit viri nobilissimi* Joannis Lopti *fili*, Sæmundi *fili* multiscii. Mater Joannis erat Thora, Magni Regis Nudipedis *filia*, Pauli *vero mater* Ragneida Thorhalli *filia*, Sancti Thorlaci episcopi *soror*. Paulus *in prædio* Odda *educatus est apud Joannem patrem suum, apud quem, ut & alios plures, eo magis crevit ei honor, quo magis ipse crevit ætate.* Paulus *facie fuit decora, venustis & fixis oculis, crispo nitidoque capillo, membris concinnis, & pinguiusculus, serena faciei colore, cute candida, mediocri corporis statura, moribus cultissimis; docilis & in prima etiam adolescentia literis probe imbutus, ad rem omnem dexter, sive*

Scribe-

uxoris ejus Herdisæ Tab. 3. exhibebimus, ex quibus innotescit eos, optimo genere natos fuisse.

A. G. vetna því er hann giörði bæpi at riti oc öðru. Hann kvangapiz úngr oc fær *Herdísar Ketils* dóttir, vænnrar konu oc vel at fer, at hvívetna því er kvennmann mátti prýða. Enn er þau höfdu fá vetr saman verit, þá fór *Páll* utan, oc var á hendi *Haraldi* Jarli í *Orkneyjum* oc lagði hann mikla virðing á hann, enn síðan fór hann suðr til *Englands*, oc var þar í skóla, oc nam þar svo mikit nám, at trautt vóru dæmi til, at nockr madr hefði jafnmikl nám numit, ne þvílíkt, á jafnlángri stund; oc þá er hann kom út til *Islands*, þá var hann fyrir öllum öðrum mönnum at kurteifi lærðoms síns (b), verlagiört oc bókalestri (c); hann var svo mikill raddmadr oc saungmadr, at afbar saungr hans oc rödd af öðrum mönnum þeim er þá voru honum samtíða; hann fór þá enn til vistar í *Odda*; oc hafði þá enn gott yfirlæti, sem vert var.

II.

(b) lærðomss. O.

(c) bókalestri. St.

scriberet, siue aliud ageret. Adolescens A. C. matrimonium contraxit, uxore ducta Herdisa Ketillis filia, eleganti muliere & rebus omnibus, quæ faminam decent, optime instructa. Paucas hiemes cum coniuges fuerant, Paulus peregre profectus aliquamdiu mansit apud Haraldum Orcadum Comitem, qui magnis eum honoribus affecit. Dein versus meridiem nauigavit in Angliam, ubi scholam frequentans, tantam ibi scientiam sibi comparavit, ut exempla vix suppetant eorum, qui pari temporis spatio tantam & talem doctrinam sibi compararunt. In Islandiam redux eruditione, quæ eum ornat, poëseos studio & frequenti librorum lectione ceteris omnibus præstitit. Vocis adeo sonoræ & canoræ fuit, ut cantus ejus & liquida vox, aliorum vocem superaret, qui ejus vixere tempore. Post reditum, ut antea, in Odda domicilium habuit, etiamnum, ut par erat, magni æstimatus.

II. Cap.

Enn litu síðar gerdi Páll bú í Skarði, oc var margs til fyrst fátt, þess er hafa þurfti, enn svo kom skörúngsþak þeirra beggia hiona oc (d) góðvilldar umfýsla í halld, at þau áttu æri hvervetna skamms bragds, oc urðu þau þá fyrir hinum stærstu fiárfköðum, oc báru þau þat vel oc þrúðliga, enda var svo sem ecki gerdi af því, oc þá vóxu fe þeirra, sem fær gengi á land. Páll var (a) raun-
góðr

(d) góðvild, *instar adjectivi*. A. B. C. D. góðvilld vinnu í halld. *Sv.*

(a) Quod ad nostri genium & agendi cogitandique modum pertinet, ille ex dictis & jam dicendis patet; quibuscum reliqui scriptores consentiunt. *Vna Episcopi Gudmundi auctor*, quamvis totus in eo sit, ut stulto & precipiti Gudmundi zelo omnem sanctitatis colorem inducat, Paulum tamen esse virum bonum & sanctum, qui multas à subditis perpersiones exantlandas habeat, adeoque & coram Deo tanto sit honoratior & acceptior, non dissimulat. Quantam & quam felicem operam Paulus optimatibus Islandiæ in gratiam invicem reducendis impenderit, *Snurlungasaga* multis persequitur. Ita
ei

Cap. II.

A. C.

Paulo post in prædio Skardi domicilium
 fixit Paulus, licet initio deessent multa,
 quibus opus fuit; verum utriusque con-
 jugis strenue navata opera & benevola
 cura eo profecit, ut brevi cujuslibet rei
 satis haberent, quamvis maximam pecu-
 dum facerent jacturam, quam æquo &
 magno animo pettulerunt; fuitque ea
 res, quasi non accidisset: postea enim opes
 illorum, instar maris, terranti inuidantis
 accreverunt. Paulus benignus erat na-
 tura;

K 2

tura;

et præprimis tribuitur pacis publicæ in Comitibus gene-
 ralibus anni 1196 conservatio, & anno 1200, fratrem
 Semundum cum Sigurdo Ormi filio reconciliavit,
 Anno 1206, inter Episcopum Gudmundum &
 Kolbeinum Thomæ filium gratiam reconciliit, felix
 uterque, si pacis infans stetit. Nec Paulus in
 subsequenibus turbis collegæ defuit, sed Gudmun-
 dum vagum & inopem ad se invitavit, salutaria
 ei communicavit consilia, & suam auctoritatem re-
 bus ejus desperatis restituendis interponendam ob-
 tulit, quæ omnia rigidus ille zelotes respexit, nisi
 Paulus etiam ad omnia miscendum, & cæco Gud-
 mundi fervori valificandum, totum se daret, quod
 à viro prudenti frustra petebatur. Nec tamen
 diffidendum est, Kolfskeggum Divitem post fata
 Pauli

A. C. gódr oc fályndr, oc þýdr vid alla vini sína, oc alla góða menn, enn hann var (e) stríðlyndr vid vonda menn, þíofa oc (f) illmenni stjórnarmadr mikill var hann um alla hluti í sinni sveit, oc örr til fara allstadar þar er þurfa þótti hans tilkomu. Páll var godordsmadr, oc helit hann svo alla sína þingmenn, til allra rettramála, at hvergi vord þeirra (g) hlutr undir; Páll átti III börn, þau er úr barnæsku komuz, (h) vid *Herdífi* konu sinni, sonu tvá oc datur tvær, synir hans hetu *Loptér* oc *Ketill*, enn datur *Halla* oc *Póra*, þau voru öll væn at álitu, oc vel at sér þegar þau vóxu upp. Þorlákr Biscup móðurbródir *Páls*, lagdi á hann mikla virding, oc unni hönum mikit, oc baud hönum

(e) stríðlyndr. B. C.

(f) illræðis menn. O.

(g) hluti. O.

(h) með. B.

Pauli Episcopi de eodem dixisse: *Paulus quidem
princeps temporibus: huius facis equus, & causa sua
plus*

tura, sed taciturnus, erga amicos bo- A. C.
nosque omnes obsequiosus, at in ma-
los, fures & nebulones asperrimus; in
sua ditione res omnes naviter & sum-
ma gravitate administravit, promptus ad
omnia adeunda, quæ ejus opera indigere
videbantur. Curiam, cui præerat Pau-
lus, ita rexit, suisque curialibus in re
quavis æqua, ita adfuit, ut nusquam illo-
rum partes essent deteriores. Ex uxore
Herdisa quatuor Paulus suscepit liberos,
qui adultam attigere ætatem, filios duos,
duasque filias; dicebantur filii Loptus &
Ketell, filia autem Halla & Thora, om-
nes, cum adoleverant, venustate formæ
honestisque moribus commendabiles. Pau-
lum in magno honore habuit ejus avun-
culus Thorlacus episcopus, eumque exi-
mie carum, & ad se convivium sæpe voca-
vit,

K 3

vit,

plus justo insistens reputabatur, quomvis, ex quo Epi-
scopus factus erat, bonum virum se præstiterit, quod
ab inimico dictum, ut sententiam quandam, cui à
Pauli actis auctoritas quærebatur, infringeret, con-
tra nostrum non valebit, in primis cum ejus ope-
ram avunculo præstitam, haud obscure notare vi-
deatur. Conf. Surlandz saga libr. 3. cap. 26.

A. E. hönum opt til sín, enn þó nockrir höfðingjar adrir væru (i) andstreymir Þorláki Biscupi, þá var Páll hönum því traustari frænda og (k) fulltrúi, sem adrir gengu meir undan. Enn er Þorlákr Biscup andadinn, þá fyndi Páll enn sína (l) ást, enn flestir ellir hans göfger vinir.

III. Cap.

1194 Id nærsta sumar eftir andlát Þorláks Biscups ins *Helga*, var Páll kiörinn til Biscups, áðr var mjöc (m) laung (n) ræða um þat mál, enn þar kom at um fidir, at þat var lagt undir *Brand* Biscup (o), mest at ráði *Hallt Gitzwarfonar* (a), enn hann kaus Pál til utanfordar, enn hann játti ei brádt undir

(i) nockut andstreymir. O.

(k) fulltrúadri. Sv.

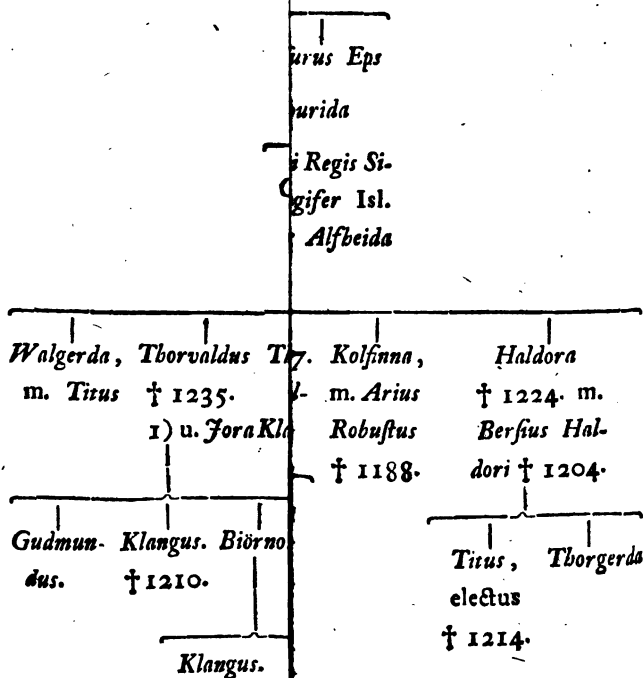
(l) dygd ástligri. O. ástligri frændsemi enn flestir. Sv.

(m) laung. O.

(n) tilræða. A. B. C. D. Sv.

(o) es aðra ástvinir hans, add. O.

Genealogia ad *Inec* non Origg. Island.

vit, adeo ut licet quidam alii magnates A. C. Thorlaco episcopo adversarii essent, eo fidelior ei adesset Paulus cognatus, cui eo magis fidere posset, quo se magis subduxerunt alii. Thorlaco episcopo mortuo Paulus majorem, quam plerique alii nobilissimi ejus amici, amorem præbuit.

Cap. III.

Proxima æstate post Thorlaci Sancti episcopi mortem, Paulus in episcopum 1194 electus est; longo de hac re sermone habito, eo demum ventum est, ut ex Halli Gissuris filii potissimum consilio, hoc negotium Brandi Episcopi arbitrio committeretur; ille autem peregre profecturus (ad munus capeſcendum) elegit Paulum, qui non cito consensit (omni

K 4

1194

-
- (3) Hallus filius Gissuris, de quo supra pag. 1. 105. supradictam in patria magistratum gessit, quo anno 1209 abiit, postea Abbas an. 1221 consecratus, monasterio Halgafellenſi, & post Thyckvabjens præfuit, obiit anno 1230. Plurima de filo Surlungasaga & Annales referunt, quæ omnia laudes ejus canunt. Genealogiam ejus vide infra Tab. 1.

A. C. undir at ganga, oc geck annar til at
 1194 öðrum at bidia hann, *Brandr* Biscop,
 oc svo bræðr hans, oc adrir hans ást-
 vinir, enn hann syniadi, oc fór vid
 þat heim af þingi, síðan fór hann í
Odda til Kyrkiudags, um Seliumanna
 messu, med mikilli áhyggju, enn er
 allir voru protnir á at bidia hann til,
 oc hann fá at þá var vid einga at
 bægiáz, nema í móti Guðs vilia væri,
 oc villdi hann þat víst eigi, þá er
 hann ihugadi sitt ráð; Þá skaut hinn
 Helgi Andi honum því í hug, at legg-
 gia siálfan sic í ábyrgd til pyrfar
 mönnum, oc geck hann þá síðan
 röskliga undir þann vanda er honum
 hafði lengi áðr (p) hugr vid bodit.
 Enn litlu síðar fór hann í *Skálabolt*
 oc *Jón* faðir hans med honum, oc
 bræður hans, oc tók þegar vid öllum
 fjarforráðum stadarins. Hann haud
 þá þegar þar at vera *Gitzuri Halts*
 syni, er áðr hafði þar verit um daga
Þortaks Biscups hins *Helga*, oc mest
 stadarprýði var at oc hýbýlabót
 þeirra
 (p) framan til, *addit. Sv.*

illud) subire, quare alter post alterum ac- A. C.
cedentes illum rogarunt, hos inter Bran- 1194
cus episcopus, fratresque ejus & alii ami-
corum intimi; sed detrectavit ille, & re
ita constituta, à comitiis domum ivit.
Postea festo Sanctorum in insula Selia, cu-
ris æger, ad festum dedicationis templi ce-
lebrandum, ad prædium Odda profectus
est. Omnibus autem rogando fatigatis,
cum videret à se nemini hac in re incom-
modum fieri, nisi ipse voluntati divina
obluctaretur; quod crimen nequaquam
admittere voluit, rem serio meditatus:
subiit divino spiritus sancti afflatu men-
tem ejus id consilii, ut pro aliorum utili-
tate se ipsum periculo objicere vellet, quo
facto, grave negotium strenue subiit, à
quo mens ejus diu aversa fuerat. Paulo
post, patre Joanne fratribusque ipsum
sequentibus, ad Scalholtum ivit, ubi
rerum opumque, quæ sedis erant, curam
omnem, mox in se suscepit, Ibi manere
statim jussit Gissiprem Halli filium, qui
tempore Thorlaci Sancti episcopi in Scal-
holto sederat, sedis istius summum orna-
mentum, & præcipuum, præ aliis, qui

A. C. þeirra manna er þar (q) væri. *Páll*
 1194 let öll hin sömu fiárferrád vera í *Ská-*
labolti sem ádr höfdu verit, enn hann
 setti *Þorkel* Prest *Hallsson* til kyrkiu
 vardveitzlu, (r) oc þá piónadi hann
 honum fyrst er hann kom út, enn
 hann var síðan Canúki í *Veri*. *Herdís*
 vardveitti bú þeirra í *Skardi* oc börn
 þeirra öll, oc audrædi þeirra vel oc
 samiliga (s) meðan hann var utan,
 oc var þat almælt, at eingi börn væri
 svo vel vanin, sem þeirra börn í
 öllu heradi, oc hellt þat vel skapi
 meðan hún lifdi, af því at hún var
 allra kvenna vönduz, bæði fyrri sína
 hönd oc annara manna sem opt bar
 raun á.

IV. Cap.

Páll fór utan hit sama sumar er
 hann var kofinn til Biscups, oc var
 þá diákni at vígfu. Honum greiddiz
 sín

(q) þá Sv.

(r) sí *pro* þá. O.

(s) sköruliga Sv.

*ibi erant, decus & fulcimentum. Cæ. A. C.
 zera, in Scalholto opes administrandas 1194
 eisdem reliquit, qui ibi antea fuerant,
 templi vëro custodiam (sacerdotis munus)
 Thorkeli sacerdoti Halli filio, qui episco-
 po in Islandiam reduci primum ministra-
 vit, sed postea Canonicus Verensis factus
 est. Eam, quæ in Skardio erat, rem
 familiarem, liberosque omnes & posses-
 siones bene ac prudenter curavit Herdisa,
 quo tempore ipse peregre erat, ferebatque
 omnium servio, per totum territorium
 liberos non dari, qui cultis moribus possent
 cum Pauli & Herdisæ liberis comparari;
 id quod, quoad ea vixit, tenuit: fuit enim
 tam in suis, quam aliorum negotiis, om-
 nium mulierum laboriosissima; id quod
 experientia sæpe docuit.*

Cap. IV.

*Paulus eadem æstate, qua in episco-
 pum eligebatur, peregre profectus, tunc
 ordine Diaconus, prosperum habuit iter,
 in*

Á. C. sin ferd vel, uns hann kom til No-
1194 *regs* oc fór síðan til kaupánga í *Nid-*

arós, oc var þar um veturinn, uns,
(t) leid jól, oc þóttiz hver þeirra
manna bezt hafa, er hans sámd oc
virding giördi mesta, því helldr er
göfigri vöru, oc virdu þeir þá rett.
Eiríkr (4) *Erkibiscup* var í *Dannör-*
ku, þá er *Páll* (u) kom utan til vígslu,
oc var hann með *Abfaloni* *Erkibi-*
scupi, enn *Sverrir* *Kóngr* (x) *Mag-*
nus var austr í *Vík*, oc fór þadan á

1195 *Upplönd*. Enn eptir jól fór *Páll* nord-
an úr kaupangi á fund *Kóngrs* með
sínu föruneysi, oc var þá með hön-
um fiölldi *Kóngrsmanna*, enn *Kóngr*
tók svo vel við honum, sem sonr
hans edr bróðir væri til handa honum
kominn, oc giördi svo mikla virding
hans oc tign, sem hann mundi siálfr
kiósa edr hans vinir. Enn bæði var
at hann kunni betr enn flestir menn
adrir, oc hafði betri færi á, oc sló
öllu

(r) kom. O.

(u) *Biscups* efri, *addit* *Su*.

(x) *Magnússon*, *omnes*, *matè*.

in Norvegiam usque; ubi emporium pe- A. C.
 tens, quod Nidrosia est, ibi hiemem trans- 1194
 egit, ultra festum natalitiorum Christi,
 omnibus adeo honoratus, ut is primas
 ferre videretur, qui honorem ejus & dig-
 nitatem maximè promovisset, eo majore
 quisque studio, quo erat nobilior, qua in-
 re recte senserunt. Ericus Archiepiscopus
 in Dania, apud Absalonem Archiepi-
 scopum morabatur, cum Paulus in Nor-
 vegiam venit inaugurandus. Rex au-
 tem Sverrick Magnus in Vikia versabatur,
 unde in regiones superiores (Upplandias)
 se contulit. Post festum natalitiorum 1195
 Christi, Nidrosia relicta, de septentrio-
 ne profectus est suo cum comitatu Paulus,
 ut Regem conveniret; tunc magna re-
 giorum satellitum frequentia stipatum,
 qui ea humanitate eum suscepit, ac si fra-
 ter vel filius ad eum venisset, tantaque
 veneratione ac honore coluit; quantam
 ipse (Paulus) amicive ejus optassent: ete-
 nim Regem hac in re & melior, præ aliis
 plerisque, juvit scientia, & major fa-
 cultas,

(4) De Erico Archiepiscopo ejusque exilio voluntario
 multis Sverrisfoga, & ex illa Torfæus Hist. Nor-
 veg. Tom. 4. pag. 15. seqv.

A. C. öllu við því er til (y) gæða var, er
 †199 þeir mætti báðir göfgastir af verða
 Þórir Biscup vígdi Pál til prests í
 Hamar kaupangi, þar var á imbru-
 dögum á lángaföstu, einni nótt eptir
 Matthías messu, oc fór hann síðan
 aptr til Kóngrs hina sömu nótt, oc var
 þá með honum uns hann fór til *Dan-*
merkr, oc feck Kóngr honum alla
 hluti þá er hann þóttiz hafa þörf á
 tír landi, Kóngr let oc alla Biscupa
 fá honum bref sín með innfiglum, þá
 er í landi voru. Fór hann síðan til
Danmerkr um föstuna, oc kom til
Lundar Páskadaginn fyrsta, á fund Er-
 kibiscupa, oc baud *Abfalon* honum
 þegar til sín, er hann kom, með hinum
 mestu samd; enn beid hans at há-
 messu, þegar hann vissi at hans var
 þángat von. Var hann síðan með
 Erkibiscupi um Páskavíkuna, oc var
 í hinu tíguligasta yfirlæti af þeim báð-
 um, oc var þá þegar ráðin vígsla
 hans; af því at þeir gátu brátt
 reynt

(y) girnda Sv.

cultus, nulli rei parcentem, qua latari A. C. uterque, quave quam maximè posset honorari. 1195 Thorer episcopus, in ampore Hamarenſi, Paulum consecravit sacerdotem; id quod factum est, quatuor venporum diebus quadragesimalibus, postri die festi Sancti Matthiae. Eadem nocte ad Regem reversus, apud eum mansit, donec in Daniam iter faceret, ad quod Rex eam rebus omnibus instruxit, quibus ipse sibi, extra regnum ituro, opus fore iudicavit. Rex omnes, qui in regno aderant, episcopos, literas (commendatitias) ei dare iussit, quo facto, tempore quadragesimali in Daniam profectus, prima pascatiferia Londinum (Scanorum) venit ad Archiepiscopos, ubi venientem Absalon maximo cum honore mox invitavit apud se hospitaturum, & ad publicam missarum solenniam, quibus eum interfuturum audierat, accedentem expectavit. Apud Archiepiscopum cum hebdomade paschali commoratus fuerat, ab utroque praesule in summo honore habitus, ejus statim fuit decreta inauguratio, mox eos docente experientia, quam insignis esset & doctri-

A. C. reynt þat, hver skörungur hann var, þá bæði at lardómi oc vitrleik oc atger-
 vi, enn hann beid vígslu í múnklífi því er heitir á *Heradsvadi*, oc var hann fyrr vígdr enn þeir höfdu þó ætlat er þeir skilduz, oc kom þat mest til þess, at *Knútr Kóngur Valdimarsson* lagdi þau ord til, at hans ferd skyldi flýta, eptir því sem honum bezt gegndi oc þeim mönnum er hann skyldi Biscup yfir vera; oc fór þat enn eptir annari hans gæfu, at hinn göfgasti madr virði hann þar svo mikils (z) ófen, at hann gaf þat ráð til sem hann mundi sálfr kíósa. *Absalon* Erkibiscup vígdi *Pál* til Biscups *Jóns* dag Biscups, VIII nóttum fyri *Philippus* messu, oc *Jacobus*, at ráði *Eiriks* Erkibiscups, er ei hafði þá sálfr sýn til at vígia hann, vöru Biscupar vid vígslu *Páls* Biscups, *Eiríkr* Erkibiscup oc *Petr* Biscup af *Róiskeldu*. *Páll* Biscup gaf gullhring *Absaloni* Erkibiscupi oc annan *Eiríki* Erkibiscupi oc öllum þeim öðrum neokkrar,
 (z) ófen, smitt. D. O.

*Et doctrinae Et prudentiae, Et ad gravis. A. C.
 firma negotia quam promptus atque habilis. 1195*
*In coenobio, quod Heradsvadum dicitur,
 dum inaugurationem praeſtolabatur, acci-
 dit, ut illa prius succederet, quam Ar-
 chiepiscopi digreſſi decreverant, ea prae-
 cipue de causa, quod huic negotia inter-
 pres pro eo interceſſerat Knutus Rex, Wal-
 demari filius, ſuadens, ut iter ejus acce-
 leraretur, prout ipſi maxime foret com-
 modum, iisque omnibus, quorum episco-
 pus eſſet futurus; quæ res ei accidit, pro
 reliqua ejus felicitate, ut vir ſummæ dig-
 nitatis nondum viſum tanti faceret, ut
 de itinere ejus accelerando conſilium da-
 ret, quod ipſi eſſet optatiſſimum. Abſa-
 lon Archiepiſcopus Paulum inauguravit
 episcopum, feſto Joannis episcopi, octo no-
 ctibus ante Philippi Et Jacobi feſtum, con-
 ſilio Et conſenſu Erici Archiepiſcopi, qui
 ipſe eum non poterat inaugurare, oculo-
 rum lumine deſtitutus. Pauli episcopi
 inaugurationi præſentes aderant episcopi,
 Ericus Archiepiſcopus, Et Petrus episco-
 pus Roſkildeniſis. Paulus episcopus Ab-
 ſaloni Archiepiſcopo aureum annulum Et
 alium Erico Archiepiſcopo donavit, nec
 L cæteros*

A. C. nockrar gerfimar er studdu embætti
 1195 hans vígslu, oc (a) tignar. *Cælestinus*
 var pá Páfi (5) er *Páll* Biscup var
 vígdr. *Páll* Biscup var pá fertugr at
 alldri, er hann var til Biscups vígdr
 (6), fór hann síðan til *Noregs*, oc
 fann *Sverri* Kóng í *Vík* austr, oc fór
 med honum til *Biörgvynar*, oc var
 med honum (7) uns hann fór til *Is-*
lands hit sama sumar, oc tignadi Kóngur
 hann því meir í öllum hlutum, sem
 hann hafði lengr med honum verit,
 oc hann kunnir hann giör, allir virdu
 hann mikils sem von var at, oc
 frændr hans voru allir þeir er göfg-
 astir vortu í landinu.

V. Cap.

Páll Biscup fór pá út til *Islands*
 hit sama sumar, sem hann hafði vígdr
 verit

(a) tign. A. B. C. D.

(5) *Cælestinus Tertius* Papa sedet ab anno 1191 ad
 1198, quo anno die 8 Januar. decessit.

(6) Paulum anno 1195 consecratum fuisse; omnes
Annales, *Sverrisfaga* & *Sturlunga*faga, testantur.

*cæteros omnes, qui ejus inaugurationi A. C. 1195.
 Et honori opitulati fuerant, suis donis ca-
 vere est passus. Cœlestino Papa, Paulus
 inauguratus est episcopus, tunc annos
 quadraginta natus. In Norwegiam dein
 redux, Sverrerem Regem in Vikia conve-
 nit, quocumq; Bergas profectus, Et ibi apud
 illum commoratus est, donec eadem æstate
 in Islandiam reverteretur. Omnimodo
 autem honore eo magis eum coluit Rex,
 quo diutius apud eum commoratus, Et
 quo ei notior factus est episcopus. Omnes
 etiam alii eum magni æstimarunt, prout
 æquum erat, cum inter cognatos ille nu-
 meraret, quotquot habuit Islandia nobi-
 lissimos omnes.*

Cap. V.

*Eadem æstate, qua episcopus fue-
 rat inauguratus, in Islandiam redux,*

L 2

in

-
- (7) Paulus quoque Concilio Episcoporum, hoc anno Bergis celebrato, interfuisse videtur, in quo crimen feloniz Haraldus Comiti Orkadum à Rege Sverrere intentatum pertractabatur, & literæ ea de re ad Pontificem Romanum exarabantur.

A. C. verit til Biscups, oc kom í *Eyafjörð*,
 1195 oc veitti hann þá þegar dýrliga veizlu
Brandi Biscupi, oc öðrum vinum sínum
 þeim (b) er þar var vid kostur,
 vín at dreicka oc öll önnar atfang
 sem mest máttu verda; sýndiz þat þá
 þegar í fyrstu, sem opt urdu síðan
 raunir at, at hann undi þá ávallt
 bezt, er hann gladdi vini sína sem
 flesta oc vandamenn í veizlum virdu-
 ligum, með ástúd oc skörtungskap.
 Hann hafdi þá út með sér tva gler-
 glugga at fara Kyrkiunni í *Skálabolti*,
 fæstarmeyiu sinni andligri, oc sýndi
 hann þá þegar þat er síðar kom enn
 meir fram, hvat honum bió í hug,
 hverfu mið hann vildi þá kyrkiu
 prýða um þat fram sem ádr var, er
 hann var til vígdr, þótt hún væri
 ádr gerviligri, oc dýrligri enn hvert ann-
 ara húsa er á *Islandi* vóru. Sú var
 hin fyrsta virðing er *Páll* Biscup gerdi
 til stóls síns, oc sinnar kyrkitt um þat
 fram sem neinn Biscup hafdi ádr gert,
 at hann saung enga messu ádr hann
 kom
 (b) þeim er þar voru þá, oc var þá kostur vín at. Sv.

in Eyaförðum appulit, ubi lautum sta- A. C.
tim instruxit convivium, Brando episco- 1195
po aliisque amicis, qui fuere praesentes,
in quo convivio vino fuit propinatum,
aliusque, qua fieri potuit, maximus erat
apparatus. Hoc initio id mox apparuit,
quod saepe deinceps docuit experientia,
eum in sinu maxime fuisse visum, quando
sincerae cum amicitiae tum magnificentiae
cultor, amicos suos & necessarios quam plu-
rimos opiparis conviviis posset exilara-
re. Ab exteris tunc advexit duas vi-
treas fenestras, templo Scalholtenfi, spon-
sae suae spirituali, offerendas, ea re sta-
tim monstrans, quod postea clarius appa-
ruit, id ei statutum cum animo esse, tem-
plum hocce, cui erat inauguratus, nova
splendore & pluribus, quam antea habue-
rat, ornamentis augere, licet ceteris om-
nibus Islandiae aedibus instructius longe &
augustius esset. Primum, quo Paulus
episcopus sedem templumque suum auxit,
plusquam ullus alius ante eum epi-
scopus, honor, hic erat, quod nullam
cecinit missam, ante suum ad se-

A. C. kom til stóls í *Skálabolt*. Enn í ölli
 1195 um löndum er sú virðing á, at ecki
 se minna vert at hlýða prests messu
 hinni fyrstu nývígds, helldr enn Bi-
 scups messu einhverri, enn þetta mátti
 því meira, sem þá var bæði fenn at
 hlýða prests messu oc Biscups hinni
 fyrstu, oc dreif þá síðan fiölldi manna
 í *Skálabolt* til þeirra fagnadar (c) erin-
 da, at hlýða messu *Páls* Biscups. Þar
 voru þá margir göfgir menn vid stadd-
 ir, *Jón Loptson* fadir hans, *Sæmundr*
 oc *Ormr* brædur hans, oc *Gitzur Halls-*
son, oc var þar þá mikit fiölmenni.
 Biscup mælti þá langt mál oc fagurt,
 oc þá het hann þegar því sem flestir
 urdu fegnastir, at hann mundi öll
 þou þau bióða, sem *Þorlákr* Biscup
 hafdi bodit. Þat mátti oc þá þegar
 brátt fiá, er hann tók yfirföer um
 fýflu sína, hverfu blídr oc þeckr hann
 var vid alla sína undirmenn, oc
 hverfu óvandt hann let giöra vid sic,
 öllum er hönum skyldu beina vinna,
 eðr adra hluti þá er skyldt var hann
 at

(c) tíðenda, A. B. C. D. Sv.

idem Scalhóltensem adventum; in omni A. E.
 bus enim terris ita fere judicatur, quod 1195
 minoris momenti non sit, primæ sacerdo-
 tis, nuper inaugurati, missæ interesse,
 quam missæ episcopi, quæ res hic fuit
 eo insignior, quod prima & sacerdotis &
 episcopi missa audiretur. Hinc magna
 hominum multitudo ad Scalholtum con-
 fluxit, ut Pauli episcopi primam missam
 auscultantes novo hoc gaudio animum
 pascerent. Multi igitur nobiles viri ibi
 præsentés fuere, Joannes Lopti filius,
 pater episcopi, Sæmundus & Ormus fra-
 tres ejus, & Gissur Halli filius, una cum
 alia hominum multitudine. Tunc epi-
 scopus longum & concinnum orsus sermo-
 nem, id mox pollicitus est, quo plurimo-
 rum maxime lætabatur animus, omnia se
 ea mandaturum, quæ Thorlacus episco-
 pus olim mandaverat. Docuit mox etiam
 experientia, cum suam obire cæpit pro-
 vinciam, erga omnes subditos quam blan-
 dus esset & amabilis, & quam parabili ap-
 paratu excipi vellet ab omnibus, quorum
 erant, vel hospitio eum aut convivii exci-
 pere, vel aliis honoris officiis colere;

L 4 quæ

A. C. at tigna, yard hann vid þat svo ást-
 fæll vid alþýdu, at allir unnu honum
 hugástum, nálíga um allt land, bæði
 í sinni fýllu, og svo annari fýllu ei
 at sídr. Þat var oc audsfynt hve mik-
 ill femadr hann mundi vera fyri
 sakir umfiár oc skörúngskapar allt
 1196 af í sífellu. Páll Biscup hafdi einn
 vetr setit í *Skálabolti* ádr *Herdís* kona
 hans kom þángat til umfýllu fyrir
 innan stock, oc var honum svo mikil
 stod oc styrkr at, bæði stadinum oc
 honum síálfum, sem eingi vârd önnur
 slík af mönnum medan hann var at
 stóli. Svo var skörúngskapr hennar
 mikill oc umfýlla, at hún hafdi fá
 vetr þar verit ádr þar var hvervetna
 ærit (d) nóg þat er hafa þurfti, oc
 einskis þurfti (e) adra at bidia, þótt
 C manna væru á búi, enn LXX edur
 LXXX heima manna.

VI.

(d) ærit mîðc. A. D. ærit. O.

(e) þurfti þá í bú at bidia. Sv.

quæ res favorem populi universi adeo ei A. C. conciliavit, ut omnes, per totam propemodum insulam, ei optime cuperent, tam istius, cui ipse præerat, quam alterius dioeceseos incolæ. Facile etiam apparuit, quam esset in parandis opibus felix, rem juvante provida, qua usus est, cura, & strenua in rebus omnibus administrandis opera. Unam hiemem in Skaltholto federat Paulus episcopus, cum uxor ejus Herdisa illuc veniret, rem familiarum intra domum administratura, id quod & ipsi & sedi tanto erat adminiculo atque auxilio, quantum, quoad sedi præfuit, alius nullus ei præstare potuit. Huic rei adhibuit illa insignem adeo operam, eam curam & diligentiam, ut paucae effluerent hiemes, antequam omnium rerum, quibus opus esset, ibi exstaret abundantia tanta, ut nulla in re operum aliorum flagitare necesse esset, licet centum quandoque homines ibi hospites alerentur, præter septuaginta aut octoginta homines domesticos.

A. C.
1196

VI. Cap.

Páll Biscup sá þat brátt, er hann kom til stóls í *Skálabolti*, at honum þótti þat skylt, at styrkia oc styrkia oc til loka fara, er hinn heilagi *Þorlákr* Biscup hafði sinn vilia um sýndann, oc hann let kaupa til. Enn þat var at búa um kluckur þær er hann hafði keypt til stadarins í *Skálabolti*, er þá vóru beztar á öllu *Islandi*, oc hann hafði oc IIII tre út haft med kluckunum, tvítug at hæd, álnum at mæla. *Páll* Biscup feck til síðan þann mann, er hogastr var á öllu *Islandi*, á tre, er *Amundi* het *Arnason*, oc let giöra stöpul, svo miöc vandadaen at efnum oc smídi, at hann bar ei minnt af öllum trefsmídum á *Islandi*, enn ádr kyrkian siálf. Hann let oc giöra kyrkiu uppi í stöplinum, oc rid upp at gánga, oc vígdi hann þá kyrkiu hinum heilaga *Þorláki* Biscupi, hinn X í jólum, oc bió þá kyrkiu at öllu (f) fagrliga oc feck þær hvervetna

(f) vírduliga.

Cap. VI.

A. C.
1196

Ad cathedram Skalholtensem postquam accesserat Paulus episcopus, mox justum esse judicavit, ut confirmaret, promoveret, & ad finem perduceret omnia, quæ sibi cordi esse Sanctus Thorlacus episcopus ostenderat, quæque coënni fecerat, videlicet ut locum pararet campanis illis, quas (Thorlacus) in cathedræ Skalholtensis usus emerat, tunc temporis omnium in tota Islandia optimas. Una cum his campanis quatuor etiam tigna advehere rat, altitudine viginti ulnarum, si ulnis essent mensuranda. Hinc per fabrum lignarium, qui in tota Islandia eam artem omnium optime calluit, nomine Amundium Arnæ filium, exstrui curavit turrim ligneam, & materia & arte adeo affabre factam, ut aliis in Islandia ligneis ædificiis illa non minus præstaret, quam ipsum inter ea excelluit templum. In turri etiam superiore strui curavit sacram ædiculam, quique ad eam ducebant, gradus. Hanc ædiculam Thorlaco Sancto episcopo, decimo natalitiorum Christi die, consecravit, per omnia elegantissimè exornatam,

A. C. vetna til þat er hafa þurfti; hann let *Atla* prest skrifara þenta innan allt (g) ráfr í stöplinum, oc svo biórin, oc tialda allan hit nedra prenum tiöldum vel oc fagrliga, oc svo let hann skrifa yfir ser hvers leidi þeirra nidrfetning (h), er þar hvila í stöplinum, hann lagdi ej minna fe til stöpulsmídar, at því er hönum hugdiz síálfum at, enn fiógr hundrut hundrada edr þadan af meira. Hann keypti kluckur þær í stöpulinn er hinar mestu gersimar vóru jafnmiklar, at þeim manni *Norrænum* er *Kolr* het. Hann keypti enn fleiri klóckur til stöpulins, oc svo samhríngius tvær uppi í kyrkiunni, oc prýddi hann í hvívetna því er hugum mátti hyggja, bædi kyrkiu oc svo stöpul, í búningi öllum (i) í kyrkiunni, oc krossum, í skriptum, líkneskium, oc lömpum oc glergluggum, oc í Biscups skródi allskyns. Hann let oc höggva steinpró (k)

ágæta

(g) ráfr. O.

(h) hvers þeirra, *bic omnes repetunt.*(i) öllum í bríkum oc krossum. *Sv.*

(k) ágæta oc hagliga. C.

notam, & à rebus omnibus necessariis optime paratam. Per Atrium sacerdotem, qui pictor fuit, laquearia totius turris interioris, una cum frontispicio super limen pingi curavit, reliquam vero turrin inferiorem triplici aulao bene & nitide ornari. In turri quoque, supra cuiusque ibi quiescentis monumentum, ejus sepulturam fecit notari. Non minus quam quadringenties centum (bis mille ferè imperiales) prout ipsi visum est, vel summam etiam majorem, turris hujus structura impendit. A Norvego quodam, cui nomen erat Kolus, in turris usum campanas enit, pro ea, quæ erant magnitudine, res maximè pretiosas. Plures quoque turri campanas enit, è quibus quæ erant consonæ, superius in sacra æde pendentes; templum enim, æque ac turrin, omnimodis, quæ excogitari poterant, decoravit ornamentis, utpote omnibus, quæ templorum sunt, utensilibus, crucibus, inscriptionibus, imaginibus, lampadibus, vitreis fenestris, cultuque vestium omnis generis, quæ episcopum bruant. Summo præterea artificio excidi fecit

A. C. ágæta hagliga, þá er hann var slagdræptir andlát sitt, oc hann let búa gróft virðuliga í stöplinum, þeirra manna er hönum þótti mest (1) vandi á.

VII. Cap.

1197 A hinu þridia ári (8) biscupsdóms Páls Biscups, andadiz Jón Loptsson fadir hans, allraheilagra dag, sá madr er þá var göfgastr höfðingi á öllu *Islandi*. Hann virði sér þat mikit niðrfall vera, er þá var þess manns við mist, er mest mátti hans virðing hessa oc styrkia, oc var skyldastr til allra manna. Enn allsvaldandi Gud, er hans gipt oc gæfu let ávallt vaxa dag frá degi, enn alldrei minka, gæddi hans virðing svo, at eingi madr hafði áðr á *Islandi* vordit af sínum frændum jafngöfgr oc rígin, sem hann vord þá af sínum náfrænda, Þorláki hinum *Helga* Biscupi,

(1) mestu um varda. O.

(8) Obitum Jonæ Lopti filii omnes Annales ad annum

1197

fecit loculum lapideum, in quo mortui A. C. funus est conditum. Non minori cura eorum intra turrin sepulcra ornavit, qui ipsi videbantur maxima veneratione digni.

Cap. VII.

*Cum tres annos episcopus fuerat Paulus, omnium Sanctorum festo, mortuus est. 1197
pater ejus, Joannes Lopti filius, vir inter omnes Isländiæ magnates nobilissimus. Illius mortem magno (episcopus) sibi damno duxit, jam desideraturo, qui dignitatem suam augere & confirmare posset, qui que etiam præ aliis omnibus (id facere) deberet. Sed omnipotens Deus, lætam ejus sortem & fortunam indies crescere, nunquam decrescere passus, dignitatem ejus adeo promovit, ut in Islandia neminem ita nobilitarint cognati, ut illum nobilitavit proximus cognatus ejus Thorlacus Sanctus episcopus, cujus tunc gloria*

1197 constanter notant. Vid. *Langebek: Script. Rer. Dan. med. ævi* Tom. 2. p. 517.

A. C. leupi, af því at þá birtiz dýrd hans
 1197 oc heilagleikr, fyrst fyrri nordan land,
 oc þar eptir um allt *Island*, oc öll
 lönd önnur þau er í nánd voru. Enn
 þó *Páll* Biscup yrði þessum tíðindum
 fegnari enn flestir menn adrir, þá fór
 hann svo (m) vandliga med því máli,
 at hann hafði alla höfðingia, oc hina
 vitrustu menn fyrri ser mest um (n)
 þetta atkvæði oc medferd þessa máls,
 oc var þat ei traudt at ei legðiz sá
 orðrómr á af nockrum mönnum, at
 hann vildi þetta mál lítt á lopt færa
 af heilagleik hins sæla *Þorláks* Biscups.
 Enn honum kom þó þat til, at hann
 vildi svo launa Gudi dýrd þá er hann
 lét verða á hans dögum, or ádr hafði
 alldrei slík orðit, at hann villði þá alla
 medferd hafa er von var at Gudi
 mætti best þykja, þótti honum van-
 fært med vera sem var, at (o) munda-
 ángs mikit væri aftekit í fyrstu, oc
 ei mætti at sönnu að finna, enn eingi
 trúdi

(m) varúðliga. Sv.

(n) þeirra. Sv.

(o) munþáng B. C.

gloria & sanctitas clarescere coepit, pri- A D.
 mum in insulae parte septentrionali, po- 1197
 stea per totam Islandiam terrasque victi-
 nas. Cujus rei nuntio quamvis Pau-
 lus episcopus prae aliis omnibus in
 sinu gauderet, adeo tamen caute in hoc
 negotio versabatur, ut in hac re appro-
 banda & dirigenda, magnates & prae-
 dentiores omnes sibi haberet praesentes;
 quare non multum absuit, quin rumor a
 quibusdam surgeret, eum esse episcopum,
 qui de beati Thorlaci episcopi sanctitate
 sparsam famam vix divulgare vellet. Ec-
 cit autem hoc, gratiam Deo relaturus,
 qui tantam, illo episcopo, oriri fecit glo-
 riam, quanta nunquam antea fuerat;
 quare modum hujus rei servare voluit,
 quem Deo putavit fore acceptissimum:
 visa est enim ei res difficillimi negotii,
 adeo ut mediocri cum assensu haec fa-
 ma esset excipienda, nec id posse iusto
 jure vituperari. Etenim nemo citius,
 M quam

A. C. trúði fyrr, ne (p) framkvæmði, enn hann, dýrd oc heilagleik ins sæla *Þorláks* Biscups, þótt hann færi með varúðligar enn adrir. Enn þó var þat allra manna ráð hinna vitrustu, með

1198 orðsendingu *Brands* Biscups, at (q) helgr dómr *Þorláks* Biscups væri upptekinn (9) úr jördu it sama sumar, eptir því sem hann hafði gíálfr fyrirsagt í (r) þeirri vitran *Þórvalds* prests á jólum hinum nærstum ádr. Eptir þing, hit sama sumar er þetta var rádit, fendi *Páll* Biscup ord *Brandi* Biscupi, oc bræðrum sínum *Sæmundi* oc *Orni*, oc sonum *Gitzurar Halls-sonar Þórvaldi* oc *Magnúsi*, *Þórleifi Þorláksfyni* úr *Hytardal* móðrfödr *Herdífar*, *Katli* oc syni hans *Þorláki Ketilsfyni* bróður *Herdífar*, *Gudmundi Presti Arasfyni*, er síðar var Biscup á *Hólum*,

oc

(p) framar. Sv.

(q) helgidómr. B. C.

(r) berri. Sv.

(9) Communi Annalium & Historicorum consensu
translatio S. Thorlaci facta est annino 1198; sed
anno

quam ipse, gloriam ac sanctitatem beati A. C. Thorlaci episcopi & credidit & ratam habuit, licet hac in re maiorem quam alii cautelam adhiberet. Omnium tamen prudentiorum commune erat consilium, cui accessit Brandi episcopi per nuntios mandatum, ut sanctæ reliquiæ Thorlaci episcopi, eadem illa æstate, de sepulcro tollerentur, prout ipse, Thorvaldo sacerdoti, proxime præterlapso julensi festo, per somnium oblatus præceperat. Eadem æstate, qua dicta res fuit decreta, Paulus episcopus, post comitia, nuntium misit Brandi episcopo, Sæmundo & Ormo suis fratribus, Thorvaldo & Magno filiis Gissuris Halli filii, Thorleifo Thorlaci filio de Hytardalia, Herdisæ (sue uxoris) avo materno, Ketilli, & huius filio Thorlaco Herdisæ fratri, Gudmundo sacerdoti Arii filio, postea episcopo Holano, mul-

M 2

tisque

anno sequenti festi ejus celebratio legibus injuncta fuit. Quæ translatio diversa est ab illa, quam anno 1229 factam fuisse *Annales Flareyenses* & *Holenses Antiquiores* asserunt. Ita ut aliud festum, sed in ejusdem Divi honorem, anno 1237 inditum fuerit, testibus *Annalibus Flareyensibus*, *Skatbolkinsis*, & *Holanis* utrisque.

A. C. oc mörgum öðrum ástvinum sínum.

1198 *Páll* Biscup giörði dýrliga veizlu þeim mönnum er þar komu, oc var þar þá síðan tekinn upp úr jörðu heilagur dómr hins sæla *Þorláks* Biscups, oc búið þá um virduliga, sem sómði, eptir forsiá oc fyrifögn *Páls* Biscups, oc fylgdu jarteiknir þá þegar stórar sem sagt verður í sögu hans, oc var þat dýrd hans, enn gæfa *Páls* Biscups.

VIII. Cap.

1199 Hít næsta sumar eptir var leiddur í lög messudagr *Þorláks* Biscups um allt land, oc fætt fasta fyrir, tveggja dægra. Eptir þat sóktu menn. þangat öf allt land, at dýrka hinn sæla *Þorláks* Biscup í vökum, föstum, í bána-hálldi oc fegiöfum, oc svo sóktu oc þeir menn þangat er í förum voru á hverium misserum fiölmennir, bæði titlendiskir menn oc Islendiskir, oc færdur heit sín þau er þeir höfdu heitit, oc feldu í hönd *Páli* Biscupi, oc sögdu hortum

tisque aliis interioris admissionis ami- A. C.
cis, (ut ad Skalholtum venirent). Ve- 1198
nientes Paulus episcopus lauto excepit con-
vivio, quo finito, beati Thorlaci episcopi
sanctæ reliquæ de terra sublata, & prout
decurt, ex consilio & præscripto Pauli epi-
scopi, honorifico apparatus suo loco positæ
sunt; quam rem magna mox secuta sunt
miracula, ut in ejus (Thorlaci) Vita pro-
lixius narratur; id quod ipsius gloriam,
Pauli vero episcopi felicitatem adauxit.

Cap. VIII.

Æstate proxima, festum Thorlaci 1199
episcopi per totam insulam lege sancitum
est, & ut prævium haberetur bidui jeju-
vium, statutum. Postea eo profecti sunt
insulæ totius incolæ, ut beatum Thorlac
cum episcopum vigiliis, jejuniis, preci-
buz, & donationibus colerent; illuc etiam
frequentes confluxere, qui quotannis ad
mercatus proficiscebantur, tam peregrini,
quam Islandi, qui quæ voverant donaria,
Paulo episcopo allata tradiderunt, rem

M. 3 modum.

A. C. honum sérhverja atburði finna (s) áheita, og jarteikna þeirra er þeir págu á móti, og voru honum þat ávalle feginfögur, þeir báru allir á burt sannar raunir heilagleiks og dýrðar hins sæla Þorláks Biscups, enn rauða og stórmensku Páls Biscups. Enn þótt ádr væri mikil virding Páls Biscups, sem verdugt var, ádr uppkæmi helgi Þorláks Biscups, þá gæddi þat í miöc metord hans, er hann átti sanngöfugastann módrbróðr, og væntu margir at hit fornkvedna mundi sannaz, at *módrbræðrum verði menn líkastir*, og þótti þar líkindi mörg á giöræz, at þar mundi og svo vera, af því hann giörði marga hluti eptir því sem hinn sæli Þorlákr Biscup hafði giört. Hann var ráðvandr og rækinn at tíðagiörd, hann var meinlætisamr í föstum og klæðabúningi, hann hafði og ákenníng allra hluta þeirra, er hann mátti var við verða at hinn sæli Þorlákr Biscup hafði í sínum háttum, lítilæti og ölmusu(t) gædi,

(s) háttu. Sv.

(t) ölmufugiördum. Sv.

modumque susceptorum votorum referen- A. C.
 tes, & quæ, votis nuncupatis, oblata eis
 erant miracula, quæ illi narrationes nun-
 quam non jucunda fuere; isti vero omnes,
 tam beati Thorlaci episcopi gloriam &
 sanctitatem, quam liberalitatem & ma-
 gnificentiam Pauli episcopi vere experti dis-
 cesserunt. Cæterum quamvis magna,
 ut par erat, fuisset Pauli episcopi digni-
 tas, ante Thorlaci episcopi exortam san-
 ctitatem, ejus tamen honores plurimum
 adauxit avunculus iste, qui ei erat,
 longe nobilissimus, speraruntque multi
 hic completum iri vetus proverbium: fieri
 avunculis suis plerosque virorum simili-
 mos; cujus rei, heic etiam futuræ, multa
 tunc exstare videbantur indicia, cum plu-
 rima faceret, eodem modo quo fecerat
 beatus Thorlacus episcopus: fuit enim
 vitæ rectè instituendæ studiosus, horarum
 canonicarum rigidus observator, jejuni-
 rum & vestitus incommoda sponte ferens;
 quin etiam præ oculis habuit specimene a-
 rum omnium rerum, quas beato Thor-
 laco episcopo in moribus fuisse scire ei da-
 batur, mansuetudinis nempe, in stipe erō-

A. E. gædi, hardlífi oc polinmædi; sem hver-
 tvæggi þeirra vard (u) í raun margri
 oc mikilli, í sínum biskupsdómi. Þá
 er Páli Biscupi þótti nockut sáfnaz
 oc samandragaz fiárlutr sá er menn
 gáfu af góðvilja hinum sála Þorláki
 Biscupi, þá sýndi hann brátt hvar
 honum bló í skapi, hann keypti þá
 síðan við Gullsmid þann er Þorsteinn
 (x) het, oc þá var hogastr maðr at
 málari (x) á öllu Íslandi, enn svo
 urdu tilfaung af hende hans, at eckert
 skorti þat er hafa þurfti til þeirrar
 smíðar, er hann vildi smíða láta, hann
 let taka til skringerdar oc lagdi þar
 til ógrynna stár í gulli oc gimstein-
 um oc í bröndu sylfri. Hann lagdi
 þar til ~~en~~ minna fe til skrinis oc
 smíðar kaupis, með tillögum annara
 manna, enn CCCC hundrada. Þat
 smíði var miöc sva varðat, at þat
 bær ei minna af öðrum skrinum þeim
 er

(u) forte addendum: at pola.

(x) málari, Sv.

(16) Thorsteinnis scríðul fæðr, líli Skeggji, circa an-
 num

gunda liberalitatis, vitæ severitatis insti. A. C.
tuta & patientiæ, quam utramque do-
cuere res, quas experti sunt episcopi,
multæ atque gravissimæ. Videns Paulus
episcopus opes aliquantulum augeri & ac-
crescere, quas sua sponte, benevoli multi
beato Thorlaco episcopo obtulerunt, quæ-
navi ei animo sederet sententia, brevi
monstravit: pactus enim cum aurifabro,
cui nomen erat Thorsteino, totam per
Islandiam in sua arte dexterrimo, cui
tantum suppeditavit rerum omnium ap-
paratum, ut nihil deesset, quibus ad fa-
bricam, quam eum jusserat, perficien-
dam opus erat, scrinium ei conficien-
dum mandavit, cui immensam auri, gem-
marum & argenti defecati pondus imper-
dit. Scrinia hujus, & fabricantis mercedi,
non minus pecuniæ quam quadringentes
centumnummorum (supra mille ducentos
imperiales) insunxit ipsa, aliorum simul
largitionibus adjutus. Fuit autem hoc
opus tanta arte elaboratum, ut ceteris

M 5

in

num 1190 in *Sturlunga Saga* libr. 3. cap. 16. simi-
liter & Thorsteinis aurifabri de Bagisæ, ib. cap. 19.
mentio fit, qui cum nostro idem fuisse videtur.

A. C. er á *Islandi* vóru, um fegurd enn um vöxt, oc var þat betr enn III álna, enn ecki var annat betr enn álnar langt, þeirra er þá vóru á *Islandi*. Eingi mun spyrja þess vitra manna, er skrínit ser, hvert stórmenni fá madr verit hefr er þá gerfimi hefr giöra látit, edr til hvers hann hefir fær verit, fyrir efna sakir.

IX. Cap.

1202 A dögum *Páls* Biscups kom utan af *Grænlandi* *Jón* Biscup (ix), oc var
 1203 í *Auðsiörðum* um vetrinn, enn kom síðan á ófanverdri lángeföstu í *Skálabolt*, á fund *Páls* Biscups, oc kom þar at skírdegi, oc vígdu þeir bádir Biscupar (y), oc höfdu þeir margar tölur trúligar oc spakligar rædur sín á millum. Tók *Páll* Biscup við honum med

(y) mikinn krifma, *addit Sv.*

(ix) Johannes iste anno 1187 in Episcopum Grönlundie consecratus, hyemem 1188-9 & jam hac vice annum 1203 in Islandia transegit; obiit anno 1209 fide

in Islandia scriniis ornatu non minus A. E. quam magnitudine præstaret, erat enim supra tres ulnas longum, cum cæterorum, quæ in Islandia erant, nullum una ulna longius esset. Prudentiorum nemo, scrinium istud videns, interrogabit, quantus fuerit heros, quantisque rebus efficiendis par, qui absolutissimum hoc artificium confici curavit.

Cap. IX.

Tempore Pauli episcopi ex Grænlania venit Joannes episcopus, qui eadem hieme in tractu sinuum orientalium commoratus, sed jejunio quadragesimali ad finem vergente, ad Skalholtum profectus, Paulum episcopum ibi convenit, quod factum est die Viridium. Tunc ambo illi episcopi (cbrisma) consecrarunt, multosque sermones, quales inter fidos amicos & cordatos conferri solent, inter se habuerunt. Paulus enim episcopus (Joannem) summo

fide Annalium Reg. apud Langebek: loc., tit. Tom. 3. pag. 73. 76. Skalholtinorum, Oddensum, & Holanorum utrorumque.

A. C. með hinni mestu sæmd, oc veitti hon-
 1203 um virðuliga veizlu meðan hann var,
 enn leyfti hann á brott með mikilli
 stórmensku, bæði í fegiðfum oc annari
 virðingu. Jón Biscup gaf mönnum
 ráð til hverfu vín skal göra af krækiberi-
 um, eptir því sem Sverrir Kóngur
 hafði honum fyrir sagt. Enn svo bar
 til, at hit næsta (z) sumar eptir, gat
 nær hvergi beð á *Islandi*, enn sá
 madr er *Eiríkr* het, ok bió skamt
 fra *Skálabolti*, á bæ þeim er heitir á
 2021 *Snorrastöðum*, bar saman (a) nokkut
 vín, oc varð vel á því hinu sama
 2022 sumri. Enn Jón Biscup fór til *Nor-*
egs, oc síðan til *Róms*, oc ræddi
 hvervetna þar sem hann kom frá
 raufu oc tign *Páls* Biscups. Á dög-
 um *Páls* Biscups þá er *Gitzr Hall-*
son hafði lögsögn, þá gekk mest af
 fer ránglæti manna um álnir, bæði
 útlenskra manna oc Íslenskra, at eigi
 þótti svo lengr (b) vera mega; gaf
 þat

(z) sama. Sv.

(a) mikil. B. C.

(b) lengi. Sv.

*summo honore exceptum, & dani in Skalh. A. c.
 Holto commorabatur, lauto convivio adhi- 1203
 bitum, donis aliisque honoribus auctum
 summa cum magnificentia dimisit. Ra-
 tionem docuit Joannes episcopus, qua ex
 empetri nigris baccis vinum posset parari,
 ad modum quem Sverrer Rex ipsum do-
 cuerat; accidit autem æstate proxime se-
 quenti, ut nusquam fere in Islandia ejus-
 modi baccae provenirent; aliquantulum
 tamen vini paravit, vir nomine Ericus,
 haud procul à Skalholto villam, Snorrafta-
 dum dictam, habitans, quod eadem æstate
 maturuit. Primum in Norvegiam, dein-
 de Romam profectus Joannes episcopus,
 magnificentiam & liberalitatem Pauli
 episcopi, ubique locorum prædica-
 vit. Pauli episcopi tempore, Gissure Halli filio munus
 Legiferi gerente, tam peregrinorum quam
 Islandorum, adeo invaluit iniquitas in
 rebus, quæ ulnis essent mensurandæ, ut
 diutius ferri non posse videretur. Dedit
 tum*

A. C. þat ráð til *Páls* Biscup, at menn skyldu hafa stíkur þar er væri tveggja álna lengd, oc möttu menn þat mikit, oc kváduz undir þat mál; styrktu þat þá margir aðrir höfðingjar með Biscupi, *Gitzur* oc synir hans *Þórvaldr* (c) oc *Magnús*, einnig brædur hans, *Sæmundr* er þá var göfgastr madr á öllu *Islandi*, oc *Ormr*, er bæði var lögsþakr, oc at flestu forvitri, oc allir höfðingjar, oc voru þá lög á lögd, eptir því fem ávallt hefr haldiz síðan.

X. Cap.

1201 A hinu síöunda ári biscupsdóms *Páls* Biscups, andaðiz *Abíalon* Erkibiscup í *Danmörk* (12) *Benedict's* dag, oc á því hinu sama ári (13) andaðiz *Brandr*

(c) *Þórvaldr*, Hallr oc *Magnus*. *Sv.*

(12) Decesit anno 1201, die 21 Martii, consensu omnium *Annalium*, *Recentioribus* exceptis, qui annum sequentem mendose adscribunt.

(13) *Vita Gudmundi Boni* dicit *Brandum* Episcopum obiisse 8. Idus Augusti, feria secunda, in festo *Sixti*;

tum Paulus episcopus consilium, ut ul. A. G. nis bicubitalibus uterentur, qua in re episcopo consulenti adfuere, idem suadentes, multi alii proceres, nempe Gissur & filii ejus Thorvaldus & Magnus, nec non fratres episcopi, Sæmundus omnium Islandorum tum nobilissimus, & Ormus, qui & legum peritus, & plerarumque artium apprimè fuit gnarus, aliique omnes proceres; quare tunc ea de re sancitæ sunt leges, quæ postea semper ratæ fuerunt.

Cap. X.

Septimo anno, à quo munere episcopi fungi coepit Paulus, Benedicti festo in Dania mortuus est Absalon Archiepiscopus, nec non anno eodem, festo Sixti, Brandus

Sixti; Vixit autem Rasmus Sveinbjörnide id quatuor noctibus ante festum Laurentii Martyris accidisse statuit, quod in eundem diem sextum Augusti recidit, & quidem anni 1201, quem Sturlunga saga libr. 4. cap. 7. & omnes uno ore Annales Brando emortualem fuisse testantur, excepto uno Annalium Fragmento, quod annum 1202 habet.

- A. C. *Brandr* Biscup, Sixtusdag, þá er hann hafði Biscup verit VIII vetur hins fjórða tugar, hinn mesti skörúngr.
- 1202 Eptir andlát *Brands* Biscups, kiöru Nordlendingar til Biscups, *Gudmund* Prest *Ara*son, oc feck *Páll* Biscup honum bref sin á fund *Einars* Erki-
 1203 biscups, oc var *Gudmundr* vígdr (14) til Biscups í *Prándheimi* X. nóttum fyrir (d) *Jóns* messu Biscups, oc var þá *Hákon* Kóngur í *Noregi*, son *Sverris* Kóngrs. *Gudmundr* Biscup fór til *Islands* hit sama sumar, oc kom í *Austfjördu*, oc funduz þeir *Páll* Biscup, oc gerdu mikla sæmd sín í millum í veizlu oc fegiöfum; síðan fór *Gudmundr* Biscup til *Hóla*, oc sat þar at stóli með óhægindum hinum mestum fyrir margs sakir. (e) Auðræði urðu brátt ei mikil, enn afvenstur þóttu varla með mikilli stillingu, enn þeir sem fyrir urðu, virðu hann heldr stírdann oc stríðann í sínum bodordum. Enn

(d) fyrir *Joannis* messu Baptiste. *Su.*

(e) andræði pro-andræði. *hic & alibi. Su.*

Brandus episcopus, vir gravissimus, post A, Q.
 quam triginta octo annos episcopi munus
 gesserat. Post Brandi episcopi mortem I 202
 Islandi septentrionales Gudmundum sa-
 cerdotem, Arii filium, in episcopum elegere,
 quem Paulus episcopus ~~h~~ris ad Einareg
 Archiepiscopum nuntiavit. Nidrosiæ decem
 noctes ante Joannis episcopi festum I 203
 Gudmundus inauguratus est episcopus,
 Hacone Svefræris filio Norvegiæ impe-
 rante. Gudmundus episcopus, eodem
 ætate in Islandiam redux, in sinus orien-
 tales appulit, ubi congressi, ille Paulus,
 quæ episcopus, mutuis se invicem honorifi-
 bus, convivis & donis, coluerunt. Gud-
 mundus deinde episcopus ad Holas pro-
 fectus, sedi isti præfuit, non sine sum-
 mis difficultatibus, quibus multas ob cau-
 sas conflabatur: accepta enim & opes
 ut brevi attenuabantur, ita expensæ
 videbantur parum moderate fieri; quin
 etiam illi, quibuscum episcopo reserat, eum
 in suis mandatis nimis asperum & rigidum
 judica-

(14) Gudmundum Episcopum anno 1202 consecratum
 fuisse, ejus Vita, quæ duplex existat, & Annales
 testantur.

A. C. enn því vinsæli varð *Páll* Biscup, oc
 afstelli vid alþýðu landsmanna, sem
 menn sá hvervetna hans forsiá, enn
 þagindi hans vidrúistar oc bodorda
 vid alla þá er til hans áttu at hníga,
 oc ælktu fer þess yfirboda allir lands-
 menn ef kosti áttu.

XI. Cap.

Páll Biscup let telja í þeim þrimr
 flórðungum lands er hann var Biscup
 yfir, kyrkiur þær allar er hann þurfti
 Presta til at fá, oc hann let Presta
 telja, hve marga þyrfti í hans fylku,
 oc voru þá kyrkiur XX, oc CC tí-
 ræd. Enn Presta þyrfti þá X tindr,
 enn CCC (f) tíræd, enn því let
 hann telja, at hann villdi leyfa utan-
 ferd Prestum ef ærnir væru eptir í
 hans fylku, enn hann villdi oc fyrirsjá,
 ef svo felli, at ei væri prestafátt í
 hans fylku medan hann væri Biscup.

XII.

(f) CC. Sv.

judicarent. Popularem autem Paulus A. C. episcopus eo majorem amicitiam & gratiam sibi conciliavit, quod magis in rebus omnibus ejus emicuit provida cura, presentisque & mandantis facilitas, erga omnes, quibus necesse erat ejus opem aut imperium implorare, quare ejus populares omnes talem sibi optassent antistitem, si optio illis data fuisset.

Cap. XI.

In tribus insulae quadrantibus, quibus episcopus praeerat Paulus, & templa, quibus sacerdotes ab eo erant constituendi, & sacerdotes, quibus in sua dioecesi opus esset, numeravit; quo facto, templa reperta sunt ducenta viginti, quando centum per decies decem computatur, sacerdotes vero ea requirere ducentos nonaginta. Propterea vero hunc numerum inivit, quod sacerdotibus (quibusdam) peregrinandi vellet veniam concedere, si per ejus dioecesin, quantus sat esset, restaret numerus, sed etiam providere, ne forte, dum ipse erat episcopus, inopia ibi esset sacerdotum.

XII. Cap.

1206

A hinu tólfta ári bífupsdóms Páls Bífups, urdu þat tíðindi er mikils vóru verd, þá andaðiz (15) *Gitzur Hallsson*, tveim nóttum fyrir Olafs messu, um hann mælti *Sæmundr* bróðir Páls Bífups þeim orðum, at hann væri hrókr alls fagnadar, hvargi er hann var stæddr. Þá kom elldr upp í *Heklu* felli (16) hit þridia sinn, þrim nóttum fyri Ambrosiusdag of vetrinn eptir. Páll Bífup var svo mikill gæfumadr, at honum gengu nálíga allir lutir at sólu, hinn fyrra lut æfi sinnar, oc þág hann svo þat, sem nú má nockut heyra í hiðkóli þeirrar frásögu er ec hafi frásagt, ei marga luti hía því sem efni eru til, at þat þótti öllum mönnum áfgóði (g). Enn allsvalldandi Guð gæddi hann því meir er ofar var, bæði at audræðum

(g) áfgóðr. 98.

(15) In anno 1206 Giffurtemortuali omnes scriptores antiqvi consentiunt. Cæterum conf. supra p. 2.

(16) Igns istius eruptionem anno eidem 1206 adscribunt

Cap. XII. 20 11 101 A 9

Duodecimo Pauli episcopi anno, ha 1206
 res magni momenti acciderunt. Duobus
 ante Sancti Olavi festum noctibus Gissar
 Halli filius mortuus est, de quo illud Sec-
 mundi, Pauli episcopi fratris, fuit effa-
 tum, eum festivo conversandi ducem fuisse
 per fuisse & auctorem, ubicunque ver-
 batur. Sequenti hieme, tres ante festum
 Ambrosii noctes, tertio igne arsit mons
 Hecla. Habuit Paulus episcopus fortu-
 nam adeo suventem, ut ineunte ætate
 omnia prope ei ex voto cederent, quæ for-
 tuna est usus, quemadmodum colligere li-
 cet ex narrationis hujus serie, quæ non
 multa rerum, pro rei dicende materia,
 ut (quæ ei acciderunt secunda) præmia
 humanitatis omnibus videntur. Quæ
 magis autem crevit ætate, eo majoribus
 fortunis & honoribus eum lauxit omni-
 tens Deus. Si quibus videat amoris causa
 N 3. 11 101 de

bunt *Annales Regii* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3.
 pag. 75. quod perbene se habet; cum festum S.
 Ambrosii Episcopi dici 8 Decembris *Calendaria*
Romana adscribant.

A. C. ræðum oc mannvirdingum. Enn ef þat ætla nockrir menn at fyrir ástar-
 sakir hafi ee meira aftekit um frásögn,
 æfi oc (h) líf, *Páls* Biscups, enn efni
 so tilfeld, þá (i) geta þeir ei rett, því
 þat stendr mer meira í hug, at ee
 hafi margt merkiligt eptir látit liggja í
 frásögn hans æfi fyrri fáfræði sökum,
 oc ógá, oc leti at rita, heldr enn
 þat, at ee hafi neitt logit í frásögn.
 Þann gæfu hlut bar enn *Páls* Biscupi
 til handa, þá er mönnum þrengdi óát-
 an, oc biludu mönnum sáð oc sáfaung,
 oc vel flestr vetrar vidbúnadr, oc
 (k) raskadiz af því forlag fenadar
 fyrst, oc síðan manna, þá tók hana
 þat ráð með ásiá *Þóruvalls Gitzuror-*
sonar, oc annara vitra manna í sinni
 sveit, at heita á Guð oc helga menn
 til árbótar, at sýngja III *Pater Noster*
 hvern dag til dýrdar Guði, oc í minn-
 ing hins heilaga *Þorláks* Biscups, gela
 á hans dag um sumarit, saðanyt
 at

(h) æfi oc lífs. Sv.

(i) *forte rectius* gera.

(k) raskadiz. Sv.

de Pauli episcopi laudibus; etate & vitæ A. G. plura hic dixisse, quam quæ fert rei dicendæ materia, illi recte non faciunt: magis enim vereor, ne me ignarum, negligentem aut socordem, in vita ejus describenda, multa fugerint notatu digna, quam ne narrans falsum dixerim. Paulo episcopo id etiam contigit fortunæ beneficium, ut graviore annona populum premente, cum agrorum æque ac maris proventus deficeret, una cum omni fere hiemem proviso apparatu, unde primum pecudes, deinde homines victus destituit, Thorvaldi Gisluri filii, aliorumque, qui istud territorium habitabant, prudentiarum suasu, consilium cepit voti pro annonæ restitutione Deo Sanctisque nuncupandi, eo pacto, ut oratio dominica ter quotidie in gloriam Dei recitaretur, & ut in Thorlaci episcopi memoriam, die æstatis, qui ei erat sacratus, lac, quod de ovibus

A. C. at morgunmáli, vöndul heys af kýr-
föðri hverju, enn mörk af mjölvætt
hverri, og kom allrei síðan hallærit
medan hann lifdi. Enn af því Gud
vill ei ávallt eptirlæti einu reyna sína
áftvini, heldr vill hann sína menn al-
giörfa verða láta í freistninni og
mannraunundum ef vel standaz, sem hafa
raunir (1) á ordit. Nú er Páll Bi-
scup í þeim blóma, at hans
yrding og vegfemd geck ávallt í
vöxt, enn Herdis afladi þeirra hluta
allra í sínum skörungskap og forsi
er stadinn hafa þurfti, og öllum giön-
ingi þeim er hafa þurfti, at þú
var (m) allrar umfyllu nákvæmt
þeirra manna er þar var heima at stæd,
og at öllum öðrum búum þeirra er
Biscup átti. Börn þeirra er gerduz
atgervimenn þegar á unga alldri.
Loptir (17) í hagleik, og lærdómi og
vitaleik, Kerell (18) í skilningum og
ræði,

(1) af ordit; A. B. C.

(m) í allri vinfælu. Sv.

(17) Lopti fata multis persequitur *Sturlunga saga*. Is
decescit, ex quo vitæ religioſæ nomen dederat, an-

no

niāne ejus diei mulgebatur, foeni mani- A. &
pulus, de vacca cujuslibet pabulo, & seli-
bra denique de mensura qualibet frumenti
octuaginta librarum (pauperibus) daren-
tur, quo facto, nunquam postea, quan-
diu ille erat superstes, gravior annona in-
cidit. Cum vero Deus non rebus tantum
secundis suorum amicorum fidem semper
reddit probatam, sed temptationibus quo-
que & adversis rebus vult eos fieri per-
fectos, si probi permanserint atque fide-
les: rem hanc docuit, hic etiam, experien-
tia. Paulo enim episcopo adeo florescente,
ut dignitas ejus & honor majores semper
incrementa caperet, cum Herdisa res om-
nes, quae sedi erant necessaria, dexteritate
sua & prudentia non minus, quam stre-
nua, ubi opus erat, opera atque arte ac-
quireret, foemina rerum familiarium
studiosissima prae omnibus, qui sive domi
in sede episcopali, sive in aliis episcopi
villis res administrabant; cumque liberi
eorum, à tenera usque aetate, bonis imbuti
erant artibus, Loptus excellens dexteri-
tate fabricandi, doctrinaque & pruden-
tia, Ketell ingenii acumine & scribendi
peritia,

N 5

peritia,

no 1261, testibus *Annalibus Resenianis*, *Flaceyen-*
ensibus, *Skalboltrinis*, *Oddensibus* & *Regiis* apud *Lang-*
gebek: loc. cit. Tom. 3. pag. 403.

(18) *Annales Regii* loc. cit. pag. 79. *Skalbohenfes* &
Oddenses & *Falini* utriusque, affirmant *Kunhem* anno
1215 obiisse, quod tamen anno praecedenti *Annales*
Flaceyenses accidisse statuunt.

A. C. riti, *Halla* í verknadi oc bókfræði,
Póra í hlýdni oc áttsemi. Enn af því
 Gud mælir svo í gudspíalli, at *allt*
mál skal standa (n) í *tveggja* eðr
þriggja vitni, þá ber ec fram med
 mer vitni *Amunda* smids, er bæði var
 merkr oc rettordr (19), hann kvad
 vísu þessa:

Lopt eflir Gud giftu,

Gengr fæst af því, hæstri.

Kiænn stydr krapti sínum

Ketils lán jöfr mána.

Ædstr liær æfi beztrar,

Alls drottinn þer *Halla!*

Dýr magni þrif *Póru*,

Pengill Höfud-Engla.

slíku geck of þeirra hagi ávallt,
 medan þau áttu of heilt at sitia.

XIII. Cap.

1207

Enn þá er *Páll* Biscup hafði setit
 at stóli XII vetur í *Skálabóliti*, þá
 vard

(n) undir *pro* í *Su*.

(19) Amundius Arnæ filius, vulgo templi Archite-
 ctus,

peritia, Halla sedulitate & eruditione, A. C.
 Thora obedientia & omnium favore.
 Quoniam in evangelio asserit ipse Deus,
 opus esse, ut omnis causa duorum vel
 trium testimonio rata fiat, testem citabo
 Amundium fabrum illum, & fide dignum
 & vera loquentem, qui carnis hujus
 erat artifex:

Optum Deus maxima suffulcit felicitate,
 Paucissima secus eveniunt.

Gnarus lunæ præses potentia sua Ketillis
 Fortunam stabilit.

Suprenus omnium Dominus Tibi, ol Halla!

Felicissimam indulget vitam.

Excellens Archangelorum Rex

Incrementa Thoræ adaugeat,

Talis eorum semper erat fortuna, dum
 salvis & integris rebus fruerentur.

Cap. XIII.

Postquam autem Paulus duodecim 1207
 hiemes sederat episcopus, accidit ut Her-
 disa

Etas, obiit anno 1229, fide Annalium Holanorum
 antiquiorum & Regiorum apud Langebek: loc. cit.
 pag. 88. ubi pro Auunde legendum est Amunde.

A. C. varð lá atburdr, at *Herdís* fór heitnan
 1207 um vorit (26) eptir Páska í *Skardi* til
 bús þétt er þau Biscup áttu, oc skylldi
 hún taka hionum, oc um adra þá
 futi sýlla er þar þurfti, henni fylgdu
 börn hennar II, *Ketill* oc *Halla*, enn
 heima var með Biscupi, *Loptr* oc
Póra. Enn þá er *Herdís* var í *Skardi*,
 þá gerdi vatnavöxt mikinn, oc gerdi
 ána *Þíorsá* óreida, enn hún vildi
 heim koma at nefndum degi, af því
 magt var heima óráðit er ætlat var at
 hennar skyldi bíða; lot hún síðan
 sækia skip, oc fara til árinna, oc
 fara þau síðan til skipans, *Herdís*,
Ketill oc *Halla*, oc *Jón* bródir *Herdísar*,
 oc *Biörn* het Prestur Capellán
 Biscups, lá er þeim (6) fylgdi; *Pór-*
steinn het diákni úr *Skardi*, *Gudrún*
Pórodds dóttir, oc systurdóttir *Herdísar*;
 Yfir ána fór fyrst *Ketill* oc *Biörn*, farar-
 1208 skiótar oc reidningar þeirra, þá lýndiz
 reidhestur *Herdísar*; Ht eftir ána er
 yfir ána skyldi fara, var á skipi
Sigfús

disse vere post pascha domo profecta Skar, A. C.
dium peteret, suam & episcopi villam, 1207
novos ibi exceptura domesticos, aliaque
negotia, prout usus tulisset, ibi cura-
tura, comitantibus illam liberosum duo-
bus, Ketille & Halla, sed domi apud epi-
scopum manentibus, Lopro & Thora.
Herdisa in Skardio commocante, alluvie
aquarum flumina adeo crevere, ut annis
Thiorla equo transiri non posset. Her-
disa die statuto domum redire certa, cum
multis rebus domesticis provisum non erat,
que tam redeuntem expectabant, navem
parari & ad annem deduci curavit. Ad
navem descendunt Herdisa, Ketill &
Halla, Joannes Herdisæ frater, Biörn
sacerdos, episcopi Capellanus, qui eos co-
mitabatur, quidam nomine Thorsteinn,
Dietonus Skardensis, & denique Gudruna
Thoroddifilia, Herdisæ de sorore neptis.
Annem prius transgressi sunt, Ketill &
Biörn, secum jumenta ducentes, cum eo-
rum apparatu, quo trajectu periret equus
Herdisæ vector. Ultimi annem navi
trans-

(20) Herdisam anno 1207 periisse innuunt *Annales Re-
gii* loc. cit. pag. 76. *Reseniani, Skalholtini & Ho-
lenses Antiquiores.*

A. C. *Sigfús* prestur *Grínusson*, *Pörsteinn* *Diákn*,
 1207 *Herdís* og *Halla* og *Guðrún*, enn vedr
 var nockur byliótt, enn er þau komu
 í straum þann er skamt var frá landi
 því er þau skyldu til fara, þá barf
 þeim á, og kastaði skipinu undir þeim,
 enn þau fóru öll í kaf, og komu öll
 upp síðan, og var þat heyrt til þeggja
 þeirra (p) mædga, at þær sýngu, og
 fálu líf og fálir sínar Guði almáttikum
 á hendu; skildi þar þá feigann og ófeig-
 ann; *Sigfús* (q) sveif at landi, enn
Herdís, *Halla* og *Guðrún* drucknudu,
 og *Pörsteinn* *Diákn*, enn *Sigfús* var
 þeckadr (r) miðr er hann kom at
 landi. Enn eðli var þeirra manna á
 landi er knáleikr var yfir. Enn al-
 máttigr Guði endi öll sín fyrirheit,
 lá er því hefr heitin at hann mundi
 gefa huggun með hverjum hafni, og
 hann mundi einskis framir frella,
 enn hver mundi bera megi þessi (s)
 hann biðr, og sýndi Guði þat hver
 svagga

(p) mædga. Sv.

(q) *Sigfús* prestur. Sv.

(r) þiackadr. Sv.

(s) þat hann býðr. Sv.

*transvecti sunt, Sigfus Grimi filius, Thor- A. C.
 steinn Diaconus, Herdisa, Halla & Gu- 1207
 druna, ventis nonnihil faviente aëre.
 Rapidum vero in annum haud procul à
 ripa, quam petebant, cum venerant,
 sinistro accidit fato, ut navis subversa
 vectores effuderit, qui omnes in profundum
 mersi postea tamen emerferunt, audita-
 que sunt mater & filia orantes ambræ, suas-
 que animas gratiæ divinæ omnipotentis
 commendantes. Hoc pacto disjuncti sunt,
 fato mortis destinati, & non destinati:
 Sigfusamenim ad terram undis ejicienti-
 bus, Herdisa, Halla, Gudruna & Thor-
 steinn Diaconus submersi periere. Sigfus
 autem ad terram elapsus, toto erat cor-
 pore debilis multumque fatigatus, nec
 aderant alii in ripa viribus valentes.
 Hic autem Deus omnipotens suis omni-
 bus stetit promissis, pollicitus, se unicui-
 que dolori solatium esse adhibiturum, nec
 quengquam gravius tentaturum, quam
 ut inpositum onus ferre posset; cujus rei
 utriusque documentum in casu hocce tri-
 stissimo dedit Deus, id dolori adhibens
 solatium,*

A. G. tveggja í þessum hörmuliga (t) atburði,
 1207 þá huggan brátt með harmi, at hinn
 sama dag funduz öll lík þeirra manna
 er þar höfdu fariz, oc var sú huggan
 þá mest þeim er eptir lifdu, enn þat
 var þó lítt með líkindum, nema Gud
 gæfi af sinni mildi oc miskunnsemi,
 af því svo var vatnevöxtr mikill, at
 fám nóttum síðar rak hestinn *í Vef-
 mannaeyjar*, þann er þar hafdi fariz.
 Enn er þessi tíðindi komu til eyrna
Páli Biscupi á náttar þeli vofesliga, þá
 fyndiz öllum at Gud hefði mer veltat
 hvat hann mundi þerra mega, í hann
 mátti ecki mætar reyta, so ecki hafði
 hann svefn ádr líka vórat niðrsett,
 enn þó leitadi hann allt at gledia í
 því er hann mátti, enn þó má hver
 ætla hvílíka mannræn hann hafði.
 Hafa mist með hörmúngu mannsins
 þess er hann unni mest, enn *þá* í
 sífelli hryggd á böntum sínum, oc
 öllum þeim, er hann átti fyrir at
 hyggja. Stílliliga fór hann með alri
 eptirgjörð eptir þar, bæði í fegðöfum
 vid

(t) hættuliga. Sv.

solatii, ut eodem die omnia illorum, qui A. C. hic perierant, funera invenirentur; id 1207 quod superstitionibus summo erat solatio, sed præter omnium spem accidit, vix even-
durum, nisi Deus illud misericordiæ suæ & clementiæ dedisset: tanta enim aquarum alluvie redundabat fluxu, ut qui ibi periiit, equus, paucas post noctes in lit-
tora insularum Vestmannensium ejice-
retur. Nuntio autem hujus casus ad au-
res Pauli episcopi, concubio noctis, præter
expectationem allato, visus est omnibus
Deus ad mensuram virium ejus exegisse,
quantum ferre posset; illi enim nec cibo
vesci libuit, nec somno frui, priusquam
funera sepulcro essent condita. Nihil
tamen minus omnes exhilarare conatus
est, quocunque licuit modo, quamvis fa-
cile judicari possit, quanta fuerit cala-
mitas, amissam acerbo casu dolentis,
quam omnium maxime amore fuerat
amplexus, suosque liberos gravissima do-
lore semper videntis moestos, aliosque
omnes, quorum illi incubuit cura. Justa
defunctis (uxori & filiæ) omnibus in re-
bus moderato sumtu persolvit, nec hic
usus pompa, nec in muneribus, tam sacer-
dotibus, quam inter pauperes, distribuen-
dis, id animo perspicuens, quod res ipsa
tulit,

O

A. C. vid kennimenn, oc svo vid fátæka
 1207 menn, oc sá hann þat, sem var, at
 um allt þat er miklu vardar, er *betri
 sigandi ardr enn snúandi*. Artíð *Her-
 dísar*, oc þeirra manna er líf sitt letu
 með henni, er XIII nóttum eptir
 Crúcis messu um vorit, oc var þat
 margra manna skylda, lærdra oc
 ólærdra, at minnaz hennar svo rætti-
 liga oc ástfamliga, sem hinna skyld-
 ustu náunga, fyrir sakir margra hennar
 dýrligra matræða (u). *Páll* Biscup
 veitti *Þorláki* bróðr *Herdísar* (*) mikla
 huggun, bæði í ordum oc stórmann-
 ligum fegjöfum, þeim er hann gaf
 honum, oc virði hann í öllum lutum
 ecki minnr, enn ádr hann misti henn-
 ar vid, oc huggadi þat allt ecki midr
 eptir fráfall hennar, enn sitt lid. Þóra
 dóttir hans tók til forræða fyrir inn-
 an stock eptir fráfall móðr sinnar, með
 ástfamligri ásiá föðr síns, oc var hún
 þá ei eldri enn XIII vetra gömul,
 oc bar hún þat þó fram svo, at þeim
 virðiz

(u) niotræða Sv.

(*) Thorlacus Ketillis filius anno 1240 decessit, ut
Annales

tulit, in nullo non magni momenti A. C. negotio aratrum, ut habet proverbium, ¹²⁰⁷ lente ductum magis proficere, quam violenter protrusum (lente veniens lucrum repentino præstare). Herdisæ, cæterorumque, qui cum illa vitæ fecerant iacturam, dies anniversarius tridecim post festum inventionis crucis celebratur noctibus, fuitque multorum officii, clericorum æque ac laicorum, ejus memoriam, qua fuerat, in cibariis distribuendis eximia largitate, non minore pietate & amore colere, quam proximi cujusque cognati. Thorlacum Herdisæ fratrem variis Paulus episcopus consolatus est modis, tam verbis, quam donorum largitione, nec ulla in re eum minus honoravit & coluit, quam ante Herdisæ mortem, post quam omnes, qui ei erant consanguinitate juncti, æque ac suos consolatus est. Post matris obitum filia ejus Thora, rei familiaris intra domum in se suscepit administrationem, sub patris benigno auspicio, quæ quamquam majorem quam quatuordecim annorum ætatem non attigerat, hoc

O 2

tamen

Annales, Reseniani, Skalholtini & Holani antiquiores testantur.

A. C. virdiz öllum best hennar hættum er kunnastir voru. Biscup drap svo brátt yfir harm sinn, þann er hann hafði bedið, at flestir menn þóttuz lítt á finna, enn þó megu allir þat at líkindum ráða, at meir olli því polinmæði hans, oc þat, at hann villdi sæma við alþýðu í sínu blíðlæti, enn þat, at honum gengi úr hug sá harmr, meðan hann lifdi.

XIV. Cap.

Páll Biscup let sialdan, nema þá er hátídir voru, kenna kenningar, hiá því sem áðr var, oc (x) undi hann þá enn öllum meira um vera er sialdan næði (y), enn hann let nálíga hvern helgan dag tvær messur sýngja; fióra daga kendi hann síálfr kenningar á hverium XII mánudum, jóladaginn fyrsta, oc midvikudaginn fyrstann í föstu, skírdag, oc kyrkiudag, enn því at eins fleiri daga, at honum þætti (z) nockur

(x) *forte*, hugdi.

(y) tíaði. Sv.

(z) ör. A. B. C.

*tamen negotium ita gesfit, ut illis omni- A. C.
bus optime probaretur, qui ejus agendi
rationem maxime perspectam habuerant.
Suam episcopus tristitiam cito adeo re-
presfit, ut plerique illam vix sentirent,
id tamen judicent omnes, quod veri maxi-
me est simile, hujus rei causam potius
fuisse patientiam ejus, & quod populo bi-
larem se vellet præbere, quam quod ei,
dum vixit, hic dolor mente & memoria
exciderit.*

Cap. XIV.

*Raro, nisi festis majoribus, Paulus
episcopus doctrinas doceri (homilias reci-
tari) voluit, si præteriti temporis consue-
tudinem respexeris, ratus, hoc pietatis
exercitium omnibus fore eo carius,
quo rarius ejus copia dabatur; sed quousq;
fere festo die his sacra celebrari fecit. In-
tra spatium quodlibet duodecim mensium,
quatuor diebus ipse docuit doctrinas (ho-
milias habuit); primo natalitiorum Christi
die, quadragesimæ die primo Mercurii,
die viridiana, & festo encaniorum (tem-
pli Skaltholtensis) quin & aliis præterea
O 3 die-*

A. C. nokkur naudsýn tilbera, enn því get
 ec slíkra hluta við, er ólíkt hafa gert
 þeir menn er (a) auðvandastir eru,
 oc vel kunna, oc þat er mest gædi
 þeim er eptir lifa, at menn megi
 þeirra dæmi sem flest vita sem öllum
 er gott eptir at glíka. A hverium
 gistingar stad hafði hann formála (b)
 siálfr, eða feck annann mann til, þá er
 hann hafði yfirför um kýlu sína.
 Nockut piönudu honum ymsir menn:
 fyrst *Pórkell Prestir Hallson*; góðr kenni-
 madr oc rádvandr, nokkra vetur,
 þinz hann redz í kanúka setr. Eptir
 þat piönadi honum *Leggr Prestir* (21),
 VII vetur, enn síðan Nordlendskr Prestir
 sá er *Biörn* het; ktiill madr vexti,
 enn þó vitr oc vellærdr, oc fóltri
Brands Biscups; hann fór utan síðan.
 Eptir þat piönadi honum *Brandr Prestir*
Dalks son (22), er ádr hafði enn Bi-
 scupum

(a) ráðvandastir. Sv. (b) formáli. Sv.

(21) De Leggo Presbytero, qui & Prior interdum
 appellatur, vld. *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 2.
 p. 506. Tom. 3. p. 93. Obiit anno 1238 fide *As-
 salium Regiorum, Flacayensium, Skalholtensium &
 Holarorum* utrorumque.

diebus, si qua id necessitas postulare vi- A. C.
deretur. Hæc vero propterea conueniemo-
ro, tum quod aliter facere solent homines
in rebus gerendis solertissimi, licet ita
facere possent, tum quod posteritati sum-
mo sit emolumento, ea exempla scire quam-
plurima, quæ imitari omnibus expedit.
Suam provinciam (dioecesin) quoties obi-
bat, ubicunque locorum hospitabatur, vel
ipse (partes officii aggressurus) verbis præi-
vit, vel alii hoc facere demandavit. Plures
ei variique ministrarunt, primo Thorkell
sacerdos Halli filius, numeri docendi aptus
& integræ vitæ, aliquot per hiemes, donec
se in canonicorum coenobium conferret.
Post eum Leggus sacerdos septem hiemes
ei famulatus est, post hunc autem sacer-
dos de insulæ parte septentrionali orien-
dus, nomine Biörn, homo statura qui-
dem brevi, sed vir prudentiæ haud vul-
garis & doctrinæ, qui Brandi episcopi
olim fuerat alumnus, sed peregre demum
profectus est. Deinde et ministravit
Brandus sacerdos Dalki filius, qui etiam

O. 4. Episcopis

(22) Anno 1203 Gudmundo Episcopo consecrando in
exteris comes adhæsit, sed anno 1205 obiit, ut
testantur Gudmundarsaga Gæda, Annales Regii, Re-
seniani, Flæyensæ, Skallholmi & Hølenfæ utrique

A. G. seupum piónat, *Brandi* oc *Gudmundi* Biscupum. *Ketill* Presti *Hámmundarson* (c) var oc hans piónustumadr áðr hann andadiz, oc hann vardveitti oc stadnum konur (d), oc kennimeni eptir fráfell *Páls* Biscups. Af því letu hinir fyrri Biscupar fer hinn sama ávallt pióna hver þeirra, at þeir sýndu stadfesti oc jafnlyndi skaps síns í því sem mörgu öðru; enn því let *Páll* Biscup fer ymsa pióna, at honum þótti því betr er fleiri tignuðuz oc gófguðuz af honum, enn hvers semd var med góðri virðingu medan honum piónadi, hvat sem fyrirlegdiz síðan.

XV. Cap.

1207 I þann tíð *Herdís* andadiz, tóku *við* vandhafi mála (e) *Norðlandinga*, *Gudmundar* Biscups, oc *Kolbeins* Tuma-sonar, enn svo sem vitad er, at alla landsmenn tók med miklum óhægind-

um

(c) *Hámmundar*, Sv.

(d) *kör, ríðari*, Sv.

(e) *vandræðamál*, Sv.

Episcopis Brando & Gudmundo fuerat A. C. famulatus; & denique Ketell sacerdos Hamundi filius, ad ejus usque mortem, qui post Pauli episcopi decessum, quæ sedis erant cathedralis, mulierum & sacerdotum omniam gessit. Ob eam autem rem priorum episcoporum singuli semper eundem sibi ministrare voluerunt, quo constantiam animi, & ingenium sibi semper simile hac in re, sicut in multis aliis, ostenderent. Sed Paulus episcopus sibi diversas ministrare fecit, quod eo utilior aliis sibi videbatur; quo plures honorem & decus per illum, consequi possent, omnium enim famulantium, dum ei ministrarent, certum erat & satis conspicua dignitas, quicquid illis postea evenisset.

Cap. XV.

Quo tempore Herdisa abiit, per in- 1207
sue partem septentrionalem servare ce-
perunt lites gravissimæ & impeditis-
simæ, quæ inter Gudmundum episcopum
& Kolbeinum Thunifilium sunt agitate;
quæ res difficillima quærens, ut notum est,
incolis

A. C. um þetta vandræði, þá sat þó **Páll** Bi-
 1207 scup fyrstr allra manna fyrir þeim
 vanda, er ecki var ádr í *Nordlendinga*
 fiórdungi. Enn hann var í svo vand-
 ann sef kominn um þat mál, því Er-
 kibiscup hafði sendt honum bref sin
 med infiglum, at hann skyldi styrkia
 oc stydia, eptir því sem hann hefði
 faung oc færi á, mál *Gudmundar* Bi-
 scups. Enn *Kolbeins* mál studdu
 margir ástvinir *Páls* Biscups oc frændur
 oc tengdameinn, þeir ed hann vildi í
 öllu ástúd lýna, enn mót þeim ecki
 giöra. Enn þeim ráðum var ecki
 hægt fæst at koma, er *Gudmundi*
Biscupi þótti ser ei veitt vera nema
Páll Biscup stæði á öndverðann meid
 med honum, oc hann virði hverki
 mennina né lañdslögin, enn forbod-
 adi edr bannsetti hvern þeirra er
 1208 nockud vildu móti hans vilja giöra;
 enn *Páll* Biscup var í mörgu sinni
 góðr í bidum, þótt ei væri allt eptir
 því gert sem hann fæ at best sómdi,
 oc giörði hann ser oc Guð þann veg
 marga at ávexti, at hann hyrti aðra
 hógliga, enn þó nenntu ei aðrir ávallt illa at
 hafa.

incolis omnibus maximo esset incommoda, A. C. Paulus tamen episcopus, præ aliis omnibus, 1207 huic discrimini maxime erat expositus, quale in quadrante septentrionali nemo antea fuerat expertus. Huius autem reſtrictis ac incommodis ille ea de causa fuit implicatus, quod litteras, sigillis suis munitas, ei miserat Archiepiscopus, rogans, ut Gudmundi episcopi causam pro facultatibus & occasione fulciret ac iuvaret. Ast Kolbeinis à partibus steterè plurimi, qui Paulo episcopo arcta iuncti erant amicitia, nec non cognati ejus & affines, quibus quovis modo suam benevolentiam, non vero se adversarium, voluit exhibere; quæ diversa adeo non facile poterant conciliari: nam Gudmundus episcopus idoneum sibi auxilium ferri non judicavit, nisi una cum illo Paulus episcopus pari se periculo objiceret, hominumque non minus, quam patria legum contemptor, vel sacris interdiceret vel diris devoveret, quicumque ejus voluntati ullo modo obsequi nollat: cum Paulus episcopus è contrario moras rectè patiebatur facilis, rei eventum expectans, licet omnia non fierent normæ convenienter, quæ optima ei videbatur; quæ ratione sibi deoque multos est lucratus, quod alios leniter castigaret, qui causa semper cadere ægre tulerunt.

A. t. hafa. Enn *Gudmundr* Biscup vögðiz ecki við þá menn meir er í *Páls* Biscups fyllu voru, at ei forbodadi hann þá, edr hannsetti, þegar er þeir dæmdu þá dóma er honum voru ei (f) í skap, þó lögdómar væru. Enn *Páll* Biscup let ei þau ummæli bíta niðr, enn þó lagði hann á hönd þeim nokkra líta skript, til varúdar þeim mönnum er fyrri því urðu, edr áneignuduz hans banni, af því at hann unni betr sínum mönnum, at hafa tvo góð, heldr enn fýra nokkúrum (g) ótta ífa, hvert þeim mætti þat nokkut granda edr
 1208 ecki. Enn er þeirra vandræði gengu svo miök af sér, at þeir átta bardaga þann er *Kolbeinn* fell í (23), oc margir adrir neytir menn, bæði lærdir oc ólærdir, enn letu límar sínar þeir er eptir voro, enn eptir þat gördó þeir Biscup atfarir at þeim er eptir lifdu,

(f) við B.

(g) ótta yfa. D. nokkut, heldr enn at fýra í nokkrum ótta, hvert &c. Sv.

(23) De prælio Videnesensi anno 1208, & invasione optimatum in Cathedram Holensem anno 1209,

com-

tunt. Gudmundus autem episcopus ho- A. C.
minibus, qui Pauli episcopi erant dioece-
seos; adeo non pepercit, ut eos vel sacris
interdiceret, vel diris devoveret, quoties
sententias ferrent, quæ non ad ejus men-
tem, licet cætera ad legum normam, lata
essent. Quas imprecationes Paulus epi-
scopus hominibus (sue dioeceseos) fieri
noxias non quidem passus est, sed tamen
leviorem quandam illis disciplinam præ-
scripsit, quo sibi in posterum caverent,
qui istud malum incurrerant, aut Gud-
mundi diras fuerant experti, nam dioe-
ceseos homines frui maluit duplici bono,
quam occasionem dare incerti metus, utrum
hæc (Gudmundi interdicta) noxia essent,
necne. Cum demum eo temeritatis proce- 1208
derent ortæ turbæ, ut pugna inter eos sit
commissa, in qua occubuit Kolbeinn alii-
que plurimi præstantes viri, tam clerici
quam laici, sed membris truncati sunt;
qui è prælio evaserant multi; cumque hoc
facto, episcopus & qui à partibus ejus
stabant,

commisissis, vid. *Sturlungasaga*, *Gudmundarsaga*
Góða, *Rafn Sveinbjarnarsonarsaga*, *Aronsaga Hjar-*
leifsonar, & *Annales* magno numero.

A. C. oc nánastir varo *Kolbeini*, oc stöcktu
 1208 þeim í burt, enn eignadu fer öll þeirra
 fe, enn kölludu þá í banni. Enn er
Páll Biscup vard þessara ótíðinda vís
 oc var, þá bad hann vini sína at þeir
 skyldu eigi giöra bráða atföör at þeim,
 oc bar þat til þess, at hann villdi
 vænta at *blóðesir* oc *blóðætur* væri
serhverium bráðastar, oc þat mundi
 sannaz sem mælt er, oc ætladi med
 meiri stillingu oc ráði farit verda, ef
 lengi væri bidat. Enn hann vætti í
 öðru lagi, at *Gudmundr* Biscup mundi
 misfími á síá, hve mikit at var ordit,
 oc bióða góð bod til fættar oc fæmd-
 ar þeim er eptir vóru. Enn er þat
 dróz undan, enn spurðiz í öðru lagi
 ágánger þeirra á hendur mönnum, oc
 rán, oc áverkar, oc allskyns óhættir
 nálíga; Þá fendi *Páll* Biscup Capellan
 finn *Biörn* til fundar við *Gudmund*
 Biscup, at bidia, at hann leidretti oc
 lægdi vandræði þeirra med yfirbót-
 um, oc baudz til undirstöðu med hon-
 um nálíga sem þyrfti, ef hann drægiz (h)

ei

(h) dregr, Sv.

stabant, superstites Kolbeinis proximos necessarios aggressi, eos sedibus ejicerent, bona eorum occuparent, & ipsos excommunicatos dicerent: horum malorum certior factus Paulus episcopus, amicos suos rogavit, ne illos statim adorirentur, spem fovens, fore, ut cædis aspectu & tempore quemque maxime ferri præcipitem, verum fieret proverbium, credensque majori cum moderatione & consilio hoc negotium gestum iri, si diutius protraheretur. Speravit etiam Gudmundum episcopum, illati damni magnitudinem & quam perverse res esset gesta, cum cerneret, æquas pacis & honoris conditiones superstilibus esse oblaturum; quod cum non procederet, sed è contrario frequentes venirent nuntii, violentos eorum (qui à parte Gudmundi stabant) in cives impetus, rapinas, injurias, & omnia propemodum ab iis patrata flagitia narrantes, Paulus episcopus Capellanum suum Biörnem ad Gudmundum episcopum misit, rogatum, ut has turbas componeret & damna resarciret, promittens suum ei auxilium, ubicunque fere opus esset, modo ipse non tergiversa-

A. C.

1208

A. C. ei fiálfr undan, finn góðvilja, oc sin
 1208 efni þau er hann hefði faung á í
 audræðum eðr í öðrum tillögum, var
 þat audfýnt á leit (i) hvertveggja, (k)
 letordi *Páls* Biscups norðrferar höfðingia
 fyrst um haustit, meðan barmr manna var
 nýastr oc síst dofnadr af fárleik (l) manna
 misfirs (m) ofvegs. Enn síðan þess (n)
 var leitat við *Gudmund* Biscup, at hann
 unnir þeim, sem eptir lifdu sína frændr göf-
 uga oc góða, audvældri leiddrett (o)
 sinna harms saka, enn nú virði oc
 villði firra hálfka *Gudmund* Biscup oc
 hans fylgdarmenn, meðan koftr væri.
 Enn *Gudmundr* Biscup. þecktr þat
 ecki, oc virði hann vera vinhallana
 undir höfðingia í slíkri umleitan, enn
 þat fýndiz þá brátt, með hverri vitku
 at var hvers þeirra forslá, af því at
 á sama ári fóru höfðingiar til *Hóla*,

OC

(i) hueruteggja. *Sv.*

(k) leitordi. A. C. D.

(l) af fárleikum máta mikils afvegs. *Sv.*

(m) of vegs, A. D. *legendum*: oc vegs.

(n) þeirra umleitan. *Sv.*

(o) leiddrettingu. *Sv.*

versaretur, nec benevolentia sua & fa- A. C.
cultatibus, rei deesset, quantum fieri posset, 1208
sive pecunia foret opus, sive aliis admi-
niculis. Utriusque hujus conatus ratio
facile apparuit: magnatibus disvasit Pau-
lus episcopus, boream versus copias du-
cere eodem autumno, cum recens animi
erat ægritudo, nec ulla in re lenita, do-
lentium jacturam amicorum honorisque;
Gudmundum autem episcopum postea ro-
gavit, vellet eis, qui nobilibus & præ-
stantibus erant cognatis superstitibus, be-
nevoluntiam se & facilem præbere, in dolore
eorum explando; qua utraque in re, Gud-
mundum ejusque comites, quoad fieri
poterat, periculo liberare voluit; quod
cum Gudmundus episcopus dedignatus
est, ratus, quod Paulus episcopus reconci-
liationem tentaret, id fieri ex ejus in
procures studio: apparuit mox prudentia,
qua eorum uterque hac in re fuerat
usus; eodem enim anno procures Holas

P

ag.

A. C. oc ráku *Gudmund* Biscup af stólnum, 1209 oc ruddu á braut fiölda illpýdis er þar var, sekir menn oc ránsmenn oc reyfarar (p), enn drápu fuma, oc vard þá at riúfaz sú illínga seta, oc urdu þá oc padan frá góð forlög manna. *Páll* Biscup baud til sin *Gudmundi* Biscupi með gæðsku oc góðvilja, þág hann þat eigi, oc gerði at vidfiám at finna hann, því at hann villdi ei hlýða hans heilráðum.

XVI. Cap.

I þann tíð fór *Loptur* son *Páls* Biscups utan, oc sókti heim tigna menin í öðrum löndum, *Biarna* (24), Biscup í *Orkneyum*, enn eptir þat *Inga* Kóng í *Noregi*, oc *Hákon* Jarl bróðr hans, oc þág af þeim virduligar gíafir oc femiklar. Enn er Biscup íat

(p) ravfarar. *Sv.*

(24) *Biarnus* Episcopus Orcadensium anno 1222, ex communi Annalium consensu, decessit. Ejus carmen

aggressi, Gudmundum episcopum de sede A. C. deturbarunt, turbæ male feriatae, quæ¹²⁰⁹ illuc confluerat, hominum utpote sceleris damnatorum, prædonum & latronum, magnam simul multitudinem, abigentes partim, partim occidentes, quo pacto cum iste hominum flagitiosorum confessus erat solutus, facta est melior populi conditio. Quæ erat Paulus episcopus humanitate & benevolentia, Gudmundum episcopum ad se invitavit, qui tamen oblatam respuit conditionem, ejus fugiens congressum, cujus salubribus consiliis parere noluit.

Cap. XVI.

Illo tempore Loptus Pauli episcopi filius, peregre profectus, aliarum terrarum viros nobilissimos visitavit, Biar-nium Orcadum episcopum, Ingium Norvegiæ Regem, & Haconem Comitem ejus fratrem, à quibus dona amplissima variasque res pretiosas muneri accepit. Ab-

P 2

sentis

men satis prolixum, de pugna págilam Jónsvi-
censium adversus Haconem Norvegiæ Dynastam
anno 994 commissa, adhuc exstat.

A. C. sat í þeirri áhyggi um son sinn, oc
 1210 um frettir adrar hverfu þá gengi, þá
 gladdi Gud hann svo á einu sumri,
 at *Lopt* kom þá út með góðri virð-
 ingu oc femiklum giöfum; er hann
 hafði þegit, oc kunni þat at fegia, at
 hann hefði födr síns mest at notit,
 hvar sem hann kom. A því sumri
 komu út gersimar þær, er Þórir Er-
 kibiscup af *Noregi* hafði sendar *Páli*
 Biscupi, kóróna gullsaumut, fú er eingi
 hafði fyrr jafngóð komit til *Islands*,
 fingrgull dýrligt, oc glófar virduligir.

1211 Enn annat sumar eptir (q), þá komu
 enn út gersimar ágætligar, er *Nicolás*
 Biscup af *Oslo* sendi *Páli* Biscupi,
 fingrgull mikit er vo II aura, oc
 steinn (r) í virduligr, oc hann sendi
 honum baklám svo mikinn, at von var
 at þat virði alldregi at vandræðum
 síðan. Enn ecki var annat jafntorgætt(s)
 er

(q) þá er Páll Biscup hafði XVI. vetur at stóli
 setit í Skálaholti, *addit. Sv.*

(r) í *omittit. Sv.*

(s) *torógar; einnes, quod mendosum videtur.*
 torógar, *Sv.*

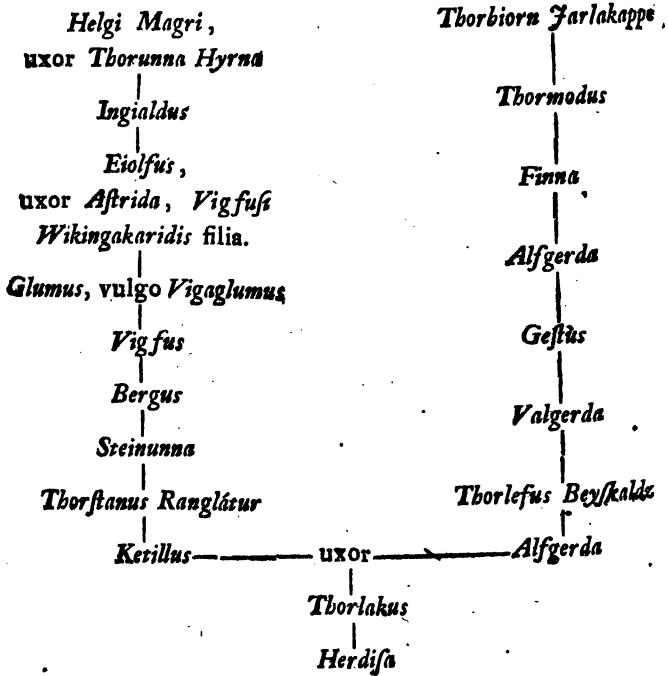
sentis filii, rerumque aliarum, quas no- A. C.
scere avebāt, cum Paulus episcopus deſi- 1210
derio flagrabat, quadam cum æſtate eo
gaudio Deus perfudit, ut rediret Lop-
tus, multa honore & muneribus magni
æſtimandis mactus, id ex vero reſe-
rens, quod quocunque veniret, patris
ſui meritis fruitus eſſet. Eadem æſtate
in Islandiam deportata ſunt, quæ Thorer
Norvegiæ Archiepiſcopus Paulo episcopo
miſerat, cimelia varia, nempe corona,
auro acupicta, cui pretio par nondum in
Islandiam venerat, aureus annulus pre-
tioſiſſimus, & præſtantiſſima chirotheca.
Sequenti etiam æſtate adeum miſſæ vene- 1211
runt aliæ res pretioſiſſimæ, quas Nico-
laus Oſloënsis episcopus miſit Paulo epi-
ſcopo, annulus aureus magnus, uncialis,
cui inserta erat gemma pretioſiſſima, &
balsami pondus adeo ingens, ut ſpes eſſet,
hujus rei nunquam poſtea fore inopiā;
rerum autem, quarum neceſſarius erat
uſus, nulla tum erat æque inventu diffi-

A. C. er at skyldn þurfti at hafa, hafði
 1211 þat oc ei kóstat minna enn nockrar
 merkur brends sylfrs. Þess er oc
 skyldt at geta, at *Páll* Biscup sendi
 oc margar gíafir utan vinum sínum,
 bæði vóru þat valir oc adrar gersim-
 ar. Hann sendi *Þóri* Erkibiscupi
 biscupsstaf af tönn giörfann svo hag-
 lga, at eingi maðr hafði fyrr set-
 jafnvel gersann á *Islandi*, er smídat
 hafði *Margret* hin *Haga*, er þá var
 oddhöguft allra manna á *Islandi*, þau
 vóru þá bæði hið í *Skálabolti* er *Páll*
 Biscup andadiz, oc hafði *Þórir* (t)
 prestur bóndi hennar þar þá öll fiár-
 forráð, enn hún gerði slíkt allt sem
 hann villdi. *Páll* Biscup hafði látic
 tiltaka at gera tabolu fyrir altari, áðr
 hann skildi við, oc ætladi þar til mikit
 fe bæði í gulli oc sylfri. *Margret*
 gróf oc tönn til ágæta vel, oc er
 þess von at þat mundi hún mesta
 gersemi verda af fyrirhyggju hans,
 enn þau *Þórsteinn* Skrínsníðr oc *Margret*
 sendi

(t) *Reclius*, *Þórsteinn*. Sv.

T A B. III.

Genealogiam sistens *Herdise*, quæ uxor erat *Paulo* Epi-
scopo Schallholtenfi. ex Landnama pag. 231.
& 366. desumpta.

cilis, nec minoris constiterat hoc donum, A. C.
 quam aliquot selibris argenti puri. 1211
 Est nostri quoque officii commemorare,
 multa Paulum episcopum amicis suis mi-
 sisse munera, qualia erant falcones & alie-
 res magni pretii. Thoreri Archiepi-
 scopo pedum misit ex dente (ceti unicornis).
 affabre adeo factum, ut ei artificio par ne-
 mo in Islandia vidisset. Erat id opus
 Margaretae (cognomine) artificiosa, quæ
 omnes alijs in Islandia celandi arte supe-
 rabat. Hæc, ejusque conjux, Paulo epi-
 scopo mortem obeunte, in Skalholto do-
 mesticorum instar fuere; nam penes Tho-
 rerem sacerdotem, Margaretae maritum,
 bonorum sedis episcopalis tota erat admini-
 stratio, ad cujus illa nutum res ministra-
 bat. Antequam decessit Paulus epi-
 scopus, tabulae, qua ornare voluit templi al-
 tare, fabricandæ, eo curante, manus ad-
 moverant artifices, cui rei magnam auri
 & argenti vim destinaverat. Huic al-
 tari Margareta dentem affabre sculpsit;
 adeo ut sperandum esset, curante episcopo
 rem evasuram pretiosissimam, quam Thor-
 steinn Scripsi artifex, & Margareta;
 P 4 qua

A. C. semdi síðan af hagleik sínum; varð
 1211 þat mikill svartafvipr at fráfalli hans,
 oc þá urdu slíkir hlutir fyrst stadar
 at nema í brád, fyrir annara fiölskylda
 sakir. Þórfsteinn var ráðinn til tabolu-
 smíðar. Þat sumar hie sama er Bi-
 scup lifði síðarst, kom út húfu (u)
 vidr úr Noregi, sá er Páll Biscup
 hafði höggva látit, oc þá (x) gaf
 hann í hönd öll kaup þau til stad-
 arins er at skyldu þurfti at hafa.

XVII. Cap.

Nú eru sagdir þeir hlutir er vel
 fellu í hag á því sumri. Þá skal oc
 geta þeirra hluta er miöc þóttu and-
 streymir; þá var landkíslsti mikill
 hinn nærsta dag fyrí Seljumanna messu
 (25), oc letu margir menn líf sitt, oc
 fell ofan alhiýfi á fiönda bæum, oc
 gerdu

(u) hrafn vidr 3b.

(x) gaf hönd B. C.

(25) Festum Sanctorum in Selia incidit in diem 8 Ju-
 lii.

quæ erant dexteritate, adornassent, in A. C. sua arte excellentes ambo. Verum epi-
scopi decessu omnia lugubrem faciem induerunt; ut hujusmodi res primum necessario cessarent, aliorum negotiorum causa. Thorsteini, tabula fabricanda erat commissa. Ea æstate, quam episcopus vixit ultimam, materies ædibus struendis de Norvegia est advecta, quam ipse cædi fecerat; quo etiam tempore aliis demandavit res omnes comparandas, quibus sedes cathedralis opus habuit.

Cap. XVII.

Postquam res diximus, quæ ea æstate feliciter cecidere, res commemorandæ sunt; quæ adverse admodum videbantur. Prius festi Sanctorum in Setia martyrum; magnus terræ motus extitit, quæ multi periere, plurimum etiam villarum evertendædes omnes, & damna illata sunt gravis.

P. 5

finis

lii. Ceterum hunc terræ motum anno 1211 accidisse referunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 77. Reser-
vati, *Blomsef, Skalholtsef* utriusque, *Flolmi*
utriusque, & *Oddenf*.

A. C. gerdu hina stærstu skada. Þá var oc
 1211 perraleysi hit mesta, oc urðu stór-
 skáðar af því. Þá var oc sagt út
 andlát *Klængs Þórvaldsfsonar*, (26) er
 hinn vænsti pótti til mikils höfðingia
 ef lífi helldi. Þat sumar tók fótt oc
 óhægindi mikil *Páll* Biscup, þá er
 hann fór um Vestfirðinga fiórdung,
 oc komst hann nauduliga til *Hytardals*.
 Lá hann þar í reckiu nálíga fiórar
 vikur; Síðan fór hann heima með lit-
 um mætti, oc kom í *Skálabolt* þrim
 nóttum fyrir Simons messu, oc lagdiz
 þá þegar í reckiu. Hann saung messu,
 allra heilagra messudag, oc saung þá
 síðurstu messu Gudi almáttigum til
 dýrðar, oc öllum Helgum, enn fer til
 hialpar oc miskunnar, oc öllum krist-
 num mönnum, lifendum oc öndudum.
 Enn fyri Marteinismessu tók at óhæg-
 iaz með verkium miklum fótt hans,
 oc fylgdi bæði svefnleysi oc matleysi,
 oc pótti hann þá einrænn vera. Þar
 vóru

(26) Klængi obitum ad annum 1210 narrant *Annales*
Fla.

finia. Pluvium semper ea æstate coelum A. C. plurimum dedit detrimenti. Allata est 1211 *in Islandiam fama mortis Klængi Thorvaldi filii, juvenis eximia spei, qui virum pollicitus fuerat, longe omnium præstantissimum, si longior ei vita contigisset. Hac etiam æstate, morbo & gravissimis incommodis, laborare coepit Paulus episcopus, quadrantem visitans occidentalem, adeo ut ad Hytardalum pervenire vis posset. Hic quatuor propemodum hebdomades lecto hærebat affixus; domum dein eger ac debilis profectus, tribus ante festum Simonis noctibus ad Skalholtum venit; ubi lecto mox decubuit. Omnium Sanctorum festo die missam cecinit, quam missam, Dei omnipotentis Sanctorumque omnium in honorem, suam vero & christianorum omnium, vivorum pariter ac mortuorum, in salutem & auxilium, ultimam cecinit. Ante Martini festum morbus ejus multis cum doloribus ingravescere coepit, morbum comitante & insomnio & cibi fastidio, quo in rerum statu, suo sensu videbatur omnia velle metiri*

Flateyenses, Skalholti. Antiquiores & Regii loc. cit. pag 77.

A. C. vóru þá synir hans oc brædur oc
 1211 margir adrir vinir hans. Eptir þat
 sendi *Páll* Biscup eptir *Þórvallði* oc
Magnúsi Gitzurarsonum, oc komu
 þeir í *Skálabolt*, oc skipadi hann þá
 til allra hluta fyrri þeim, eptir sinum
 vilia. Enn hann var oléadr oðtabo
 dag Martini. Enn ádr hann væri
 smurdr helgu vidsmiöti, mælti hann
 miöc langt mál, at dænum hins Helga
Þortaks Biscups; játti hann þá á hönd
 fer; fyrir öllum lærdum mönnum,
 þeirra er vid vóru, frekliga alla hluti,
 er hann virði sic hent hafa til var-
 údar í sinum biscupsdómi, oc bad
 alla at hönum skýlldu fyrirgefa þat
 er hann hafdi misgert vid, enn hann
 fyrirgef öllum blidliga, þat er vid
 hann höfdu misgört, oc sal sic undir
 Guds miskunn. Enn eptir þat hann
 var oléadr, var nockut ren (y) á
 fótt hans, uns hann fór af smúrning-
 ar klæðum, oc tvær nætur síðan, enn
 þá tók at fella óhægindi fóttar hans
 af nýu; oc lifði hann þá ecki lengr
 enn tvær nætur síðan, oc tók hann
 þá

(y) ró. Sv.

tiri. Filii & fratres ejus multique amico- A. C.
rum ibi tum aderant. . Postea illuc Pau- 1211
lus episcopus per nuntios etiam arcesivit
Thorvaldum & Magnum Gissuris filios,
qui cum ad Skalholtum venerant, ipse
illis præsentibus, pro sua voluntate, omnia
disposuit. Unctione extrema unctus est
octavo die post Martini festum; verum
antequam sacro isto chrismate ungebatur,
beati Thorlaci episcopi exemplo longum
sermonem habuit; quo facto, ut caute re-
bus in omnibus ageret, coram cunctis;
qui aderant, clericis, confessus est omnia
prorsus quæ sibi episcopo acciderant, om-
nes precatatus, vellent sibi condonare omnia,
quacunque in re eos offenderat, cunctis
vicissim humaniter condonanti, quicquid
sibi ægre fecissent; divinæ se cætera mise-
ricordiæ commendavit. Unctus aliquam
morbi remissionem sentiebat, donec ve-
stes deponeret, quas induerat ungendus,
perque duas deinde noctes. Tum vera
morbus ejus rursus ingravescebat, nec
postea ultra binotium vixit, cum summo
in ipso vitæ mortisque confinio corpore
domini,

A. C. pá corpus domini vid síálft andlát sitt,
1211 oc sofnadi (z) pá til Guds.

XVIII. Cap.

Enn viku fyrir andlát *Páls* Biscups fyndiz túngl svo sem róðra væri, oc gaf ecki liós af fer um midnætti í heidvidri, oc baud þat pá þegar mikla ógn mörgum manni. *Páll* var vígdr til Biscups á dögum *Cælestinus* Páfa, af *Abfalon* Erkibiscupi, á dögum *Sverris* Kóngs, pá var hann fertugr at alldri, hann stýrði Guds kristni með mikilli stillingu XVI vetur, oc andadiz þridia dag viku, einni nótt fyrir *Andres* messu, oc var pá lidit fra Guds burdi III ár hins þrettánda hundrads (27). *Ari* prestur hinn Fródi, er mörg dæmi spaklig hefr samant

(z) safnadiz. *Sv.*

(27) In die Pauli Episcopi emortuali consentit *Necrologium Islandicum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 518. Qvi tamen dies cum anno 1204 consistere nequit; qvo anno festum *Andree* diem Lunæ occupat. Nec melius cum anno 1210, qvem

domini, placida morte ad Deum de- A. C.
cesfit. 1211

Cap. XVIII.

Septem diebus, ante Pauli episcopi discessum, luna sanguinis instar rubra apparuit, adeo ut ipsa media nocte & sereno aëre omne lumen foedaret, id quod mox magnum multis terrorem incusfit. Cœlestini Papæ & Sverreris Regis tempore, ab Absalone Archiepiscopo Paulus episcopus est inauguratus, tunc quadraginta annos habens. Dei ecclesiam magna cum modestiâ sedecim hiemes ille rexit, tertio die septimanæ mortuus, una ante festum Andree nocte, cum à nato Christo seculi decimi tertii quatuor anni (mille ducenti quatuor anni) lapsi erant. Refert Arius sacerdos Polyhistor, qui multa rerum documenta

quem Paulo emortualem *Fragmentum* quoddam *Annalium* in Bibliotheca Magnæana adfert, quo anno festum S. Andree in ipsum diem Martis incidit. Sed cum omnes omnino reliqui *Annales* in anno 1211 consentiant, & cetera omnia data hunc annum poscant, nullum relinquitur dubium, illum Paulo Episcopo vere emortualement fuisse.

A. C. saman töld, segir hve miðoc vort land
 1211 drúpnadi (a) eptir fráfali *Gitzurar*
 Biscups, er menn virdu mestann skör-
 úng verit hafa á *Islandi*; enn her
 má síá hverfu margr kvíðbióðr hefr
 farit fyri fráfalli þessa hins dýrliga
 höfðingia *Páls* Biscups: jörðin skalf
 öll oc pipradi af ótta, hitmin oc skýin
 gretu, svo at mikill hlutr spilltiz jarð-
 ar ávaxtarins, enn himintúnglin fýndu
 daudatákn her (b) á fer, þá er nálíga
 var komit at hinum efftu stundum
Páls Biscups. Enn síórin brann oc
 fyri landinu þá, þar sem hans bi-
 scupsdómr stóð yfir, (c) fýndiz nálíga
 allar höfutskepnur nockut hrygdar
 mark á fer fýna frá (d) hans fráfalli.
 Enn á síðrstu nótt er *Páll* Biscup
 lifdi, dreymdi *Póroabá Gitzurarson*,
 hinn vitraða höfðingia, at *Jón Lopt-*
son fæli *Petri* Postula á hendi þá
 hiörd er *Páll* Biscup sonr hans hafði
 gætt.

(a) driúpdí. Sv.

(b) ber *pro* her. Sv.

(c) fýnduz. D.

(d) á oc frá. Sv.

menta collegit, quam moestum insula nostra demiserit vultum, Giffure episcopo obeunte, quem in Islandia virum fuisse omnium præstantissimum, vulgo æstimaverunt. Verum hic videre licet, quot moerorem portendentia, præstantissimi magnatis Pauli episcopi occasum præcesserint ostenta: tremuit tota terra, metu commota; lacrymas coelum & nubes ita fuderunt, ut frugum terræ plurima pars perderetur; mortisque signa præ se tulit luna, sub ipsum Pauli episcopi ultimum fere vitæ tempus; & ante littoræ ipsum incendio flagrabat mare, adeo ut in quantum ejus dioecesis patuit, omnia propemodum elementa aliquod tristitiæ signum ob ejus discessum dare, viderentur. Ultima nocte, qua Paulus episcopus vixit, Thorvaldo Giffuris filio, magnati sapientissimo, per somnium apparuit Joannes Loptifilius, Petro apostolo gregem commendans, quem Paulus episcopus filius

Q *ejus,*

A. C.

1211

A. C. gætt. Enn Jesús Krístr fal sína hiörð
 1211 á hendr födr sínum ádr hann væri
 píndr. Enn Páll Biscup bífaladi sic
 oc hana á valld al máttugs Guds ádr
 hann var frá öfs kalladr.

XIX. Cap.

Nú má síá hvertveggja stafn bi-
 scupsdóms þessa dýrliga Biscups, oc
 hyggjum ver á þeirri tíð hafi ei adrir
 til verit at síá skutstafninn, er ei
 laungudu til at síá framstafninn. Enn
 við þat er öfs at una hans áftmön-
 num, er eptir lifum, at hann hefer ná-
 liga öll þau gæði eptir sic leift er
 menn megu eptirhafá góds manns oc
 göfugs: börn virðulig med góðum
 efnum, til líkadabóta þeim er mest
 yndifall (e) er orðit í andláti Páls
 Biscups, auðr gnógr, oc allskyns stad-
 ar prýði, flest framkomin, enn sum
 stofnud med góðum efnum, heilræði
 hans med kenningum þeim er hann
 kendi í lífellu í orðum oc fögrum
 dæmum

(e) níðrfall, Sv.

*ejus custodiverat, quemadmodum Jesus A. C.
Christus gregem suum Patri commenda- 1211
vit, priusquam cruciatus necabatur.
Paulus autem episcopus se & illum (gre-
gem) Deo omnipotenti tradidit, antequam
nobis eum auferbat mors.*

Cap. XIX.

*Jam & initium simul & finem vi-
dere nobis licet muneris episcopalis, quod
gesfit eximius hic episcopus, nec puta-
mus quengquam exstitisse, ejus tempore,
qui visa puppe (fine) non desideravit vi-
dere proram (initium). Nos autem ami-
corum ejus intimi, ei superstites, nobis
ea re videamur beati, quod omnia fere
reliquit emolumenta, quæ relinquare no-
bilissimo homini datur & præstantissimo,
liberos nempe honestissimos, bonis instru-
ctos satis luculentis, ad damna eorum
resarcienda, quibus mors Pauli episcopi
maximo fuit lætitiæ detrimento; divitia-
rum largam copiam; rerum, quibus orna-
ri posset sedes, ingentem apparatus, per-
fectarum maximam partem, partem ex
suppeditata materia inceptorum; salubria
Q 2 consilia*

A. C. dæmum síns lífs, auðræði og (f) unat-
 1211 famar vístir, er hann ætladi velflestum
 sínum nánnum frændum, enn hann
 mán til þess hugat hafa, at Guð mán
 þá hugga, er hann hefr ei (g) fyrr
 huggada. Enn þessa sögu mína styrkir
 (h) vitr maðr *Annundi Arnason*,
 smidr *Páls* Biscups, oc kvedr vífur
 þessar:

Red grams laga greidir,
 Góð var stjórn yfir piódum,
 Sextán vetr hinn snotri,
 Sólar, biscupsstóli.

Nú er (i) meinbönnudr manna
 Málsmaalr hedað kalladr.

Komi *Páll* í frid fullann
 Fliótt með himna drottni.

Dáð hittir gat drottins
 Dýrgedr (k) lögum stýra

Sitt

(f) ununarfamrar. B. C.

(g) fe *pro* fyrr. A. B. C. eigi einkum ádr fe
 huggada. Sv.

(h) styrkti. Sv.

(i) meirbönnudr. A. D.

(k) dýrgeda. Sv.

consilia & doctrinas, quas jagiter tra- A. C.
didit, tam verbis quam optimis vitæ 121
exemplis; facultates & jucundas sedes,
quas proximorum necessariorum pleris-
que destinavit, haud dubie sperans,
ipsum Deum illos consolaturum esse, quos
ille antea non fuerat consolatus. Quam
meam relationem confirmat vir sapiens
Amundus Arnæ filius, qui Paulo epi-
scopo fuerat faber & artifex, cujus
sequens est carmen:

Ille elegans divina legis tradi-
tor, per sedecim hiemes cathedræ
præfuit, bene tunc homines rege-
bantur. Nunc facundus, damna
hominum cohibens, hinc vocatus
est. Utinam Paulus in plenam
pacem apud cæli dominum cito
veniat.

Præstanti indole virtutis pos-
sessor, domini leges dispensavit;

Q 3 verè

A. C.

§211

Sitt bló samvitr (l) retta

Sextán vetr til betra.

Hyggjum hitt at (m) seggia

Hjálprikum vel líka,

Gagn (n) vann af hug hreinum

Hans (o) önn Gudi og mönnum.

Lídur á allt (p) fyrir eydi

Orfætis (q) við Gud matann

Þeim er gerdi frið fyrða

Farfælum vel mæla.

Bænum brátt at líkni,

Blíðgedr höfudfedra

Þeim er íta bøl bætir

Biscup vor með kora (r).

XX. Cap.

Þá XVI vetur er Guðs Kristni
prýddiz undir blóma biskupsdóms

Páls

(l) samvitr. Sv.

(m) segja. A. C. D.

(n) gjöriz vann af hug hreinum. Sv.

(o) hann ann Gudi og mönnum. Sv.

(p) lídr á alldr fyrir eydi. Sv.

(q) orfætis. A. D. örfætis. Sv.

(r) með vilku. Sv.

veritatis gnarus, per sedecim hie- A. C.
mes, rem sibi demandatam melio- 1211
rem in modum administravit. Spe-
rans gratum illi fore, hoc dici;
integro cum animo cura ejus Deo
& hominibus profuit.

Licet beato, qui pacem publi-
cā restituit, pro hominibus
apud Deum semper interpellare.
Ut episcopus noster miti. animo
precibus, hominum mala sanan-
tibus, in choro patriarcharum
glorificetur.

Cap. XX.

Per sedecim hiemes, quibus Dei
ecclesiam ornabat flos presulum Paulus

A. C. Páls Biscups urdu mörg stór tíðindi í heiminum, þá andadiz *Cælestinus* Páfi (28), *Abfalon* (29) Erkibiscup, *Svegrir* Kóngr (30), *Hákon* (31), *Guttormr* (32) *Noregs* Kóngr, *Knútr* (33), *Sörkver* (34) *Svíá* Kóngr; *Ríkharðr* (35) *Engla* Kóngr, *Níall* Biscup (36), *Brandr* Biscup (37), *Jóan* Biscup (38), *Havalldr* Jarl í *Orkneyjum* (39), *Philippus* Jarl (40), *Einar* (s) Abóti (41) *Mársfon*

(s) Asbiarnarson, *pro* Abóti Mársfon. Sv.

(28) Vid. supra pag. 162.

(29) Vid. ibid. pag. 190.

(30) Sverrerem Regem anno 1202 obiisse in confesso est.

(31) Hakonem Regem anno 1204 ipfis Calendis Januarii decessisse omnes scriptores coevi uno ore testantur.

(32) Rex Guttormus anno 1204 obiit. Mandumigitur in notas ad *Necrologium Islandico-Norvegicum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 514. irrepsit ubi anno 1205 fati sup̄us dicitur.

(33) Canutum Svecie Regem anno 1195 decessisse testantur *Sverrisaga*, *Annales Holani* utrique, *Skálholtenses* utrique, *Breviores*, *Resnuigni*, *Lögmanns-Annáll*, *Membranci*, *Fragmentum* saepius citatum, & *Regii* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 71.

(34) Sörkver Rex Svecorum anno 1211 decessit, fide

• 63110

1. 0

Anna-

episcopus, acciderunt res plurimæ maxime memorabiles. Mortui sunt, Cælestinus Papa, Absalon Archiepiscopus, Sverrer, Hacon, Guttormus, Norvegiæ Reges, Kanutus & Sörkver Sveciæ Reges, Richardus Rex Angliæ, Nialus episcopus, Brandus episcopus, Joannes episcopus, Haraldus Orcadum Comes, Philippus Comes, Einar Abbas Marii
Q 5 filius,

Annalium Holanorum utrorumque, Skalbolsensium antiquiorum, Oddensium & Regiorum loc. cit. p. 17. Annales Membranei & Skalbolsini Recentiores hunc Regem Sveinem appellant.

(35) Richardus Rex Angliæ ex scriptorum Islandicorum traditione obiit anno 1199, quod & exterorum consensus confirmat.

(36) Nialem Episcopum anno 1207 decessisse, testatur *Annales Flateyenses, Skalbolsenses, Oddenses, Breviores, Holenses utrique & Regii in Langebek; Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 75.*

(37) Vid. supra pag. 190.

(38) Vid. ibid. pag. 186.

(39) Haralldo Comiti Orcadum annum 1206 æmortalitatem adscribunt scriptores cœvi.

(40) Comes Philippus anno 1200 obiit. Vid. *Annal. Regg. loc. cit. pag. 72.*

(41) Obitum Einaris Abbatis filii Maris, ad annum 1196 referunt *Annales Breviores, Oddenses, Flateyenses, Holæni, Skalbolsenses Antiquiores, & Regii loc. cit. pag. 71.*

A. C. son, *Gudmundr Biálfa*son (t) Abóti (42); *Haflidi* Abóti Þórvalds~~son~~ (43), Þórkell (u) *Skúms*son (44); margir hafa oc adrir göfugir menn andáz meðan Páll var Biscup bædi lærdir menn oc ólærdir. Jón Lópts~~son~~ (45), Gitzur Hall~~son~~ (46), Sigmundr Orms~~son~~ (47), Þórleifr Þorláks~~son~~ (48), Þórvaldr Þórkels~~son~~ son, Kálfr Snorra~~son~~ (49), Ari Biarnar~~son~~ son, Önundr Þórkels~~son~~ (50), Hermundr (x) Kodrans~~son~~ (51), Þórdr Snorra~~son~~ (52),
Gud.

(t) Biálka~~son~~. Sv.

(u) Þórkell Abóti Sanctus. Sv.

(x) Bødvars~~son~~. Sv.

(42) Idem testes sunt, Gudmundum Bialfi filium anno 1197 satis functum esse.

(43) Haflidum Thorvalldi filium Abbatem obiisse anno 1201, testantur *Annales Skálholtenses, Flæeyenses, Holavi antiquiores, & Regil*, loc. cit. pag. 72. conf. *Notas ad Necrologium supra laudatum in Langebek: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 507.*

(44) Thorkelem Skumi filium anno 1203 obiisse, narrant *Annales* not. 41. laudati.

(45) Vid. supra pag. 174. not. 8.

(46) Vid. ibid. pag. 196.

(47) Sigmundi Ormi filii obitum *Annales Reseniani*,

Flæ

filius, Gudmundus *Abbas* Bialfii *filius*, A. C. Hassidius *Abbas* Thorvaldi *filius*, Thor-kell Skumi *filius*. *Præter hos*, Paulus *episcopo*; alii *multi nobiles viri*, & *clerici* & *laici*, *mortem obierunt*, Joannes Lopti *filius*, Gissur Halli *filius*, Sigmundus Ormi *filius*, Thorleifus Torfæci *filius*, Thorvaldus Thorkelis *filius*, Kalfus Snorrii *filius*, Arius Biarnii *filius*, Onundus Thorkelis *filius*, Hermundus Kodranis *filius*, Thordus Snorrii *filius*, Gud-

Flateyenses, *Holani* Antiquiores & *Regii* loc. cit. pag. 72. ad annum 1198 referunt.

- (48) Thorleifus Thorlæci *filius* anno 1200 decessit, ut *Annales* constanter testantur.
- (49) Kalfus Snorrii *filius* anno 1198, & Arius *filius* Blörnis anno 1196, vivis excessisse, perhibent *Annales Flateyenses* & *Regii* loc. cit. pag. 71. sq.
- (50) Incendium & mortem Onundi, filii Thorkelis, quæ anno 1197 acciderunt, multis persequitur *Sturlunga Saga* libr. 3. cap. 20. sq.
- (51) Hermundi filii Conradi mortem *Annales* permulti anno 1197 adscribunt.
- (52) Thordi, filii Snorrii, mors accidit anno 1201 fide *Annalium Regiorum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 73.

A. C. *Gudmundr Amundason* (y) (53), *Berfi* Presti *Halldórson* (54), oc margt vard annat til tíðinda í hans bísupsdæmi, skipatið oc elds uppkoma í *Heklu-felli*, ófridr, rán, oc brennur (55), oc með mörgum (z) fátíðindum liflát manna (a). Nú hefir ec yfirfarit nockur með skyndingu æfi *Páls* Bísups, oc hefir mer meira at gengit úkænka, enn illvilie, þó at þessi frá-saga se ei jafnmeckilig ordin, sem hann hafdi efni til sett af sinni hálfu. Gledie almáttugr Gud hann í lifellu í eilífri dýrd Amen.

(y) *Gudmundr Snorrason*, D. *addit.*

(z) öðrum. B. *addit.*

(a) oc annat fleira. *addit. Sv.*

(53) *Gudmundum Amundi filium* *Gris* anno 1210 obiisse, omnes *Annales* testantur, exceptis *Regiariis*, qui annum precedentem adscribunt.

Sögu

Gudmundus Amundi filius, Bersius *sa*, A. C. cerdos Haldoris filius, alia præterea plura illo episcopo, evenerunt relatu digna: naufragia, ignis in monte Hekla eruptiones, pacem turbantes lites & prælia, rapinae, incendia, & hominum cædes, variis præter solitum quæ fiebant modis. Pauli episcopi vitam quadammodo citus percurri, factumque erit ignorantia magis mea, quam malevolentia, si hæc narratio rei non respondeat præstantiæ, quam mihi summi narrandam. Deus omnipotens eum perpetuo exhilaret in æterna gloria. Amen.

(54) Bersium Halthoris filium anno 1204 decessisse, volunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 74. & *Holan* antiquiores, sed *Flaceyenses* annum sequentem adscribunt.

(55) De publicis illis calamitatibus, quæ Islandiam fœderisiculo Episcopo affligebant, *Annales* multa narrant; conf. ea, quæ *Regii* quovis fere anno à 1196 ad 1211 notant.

Suc-

Sögu þáttr af Þórvalldi (a) Kodransfyni Vid- förla.

I. Cap.

A. C. **M**adr er nefndr *Eylífr Örn*, (b) við hann er kennt eitt hið hæðsta fiáll í *Skagafirði* á *Reykiaströnd*. *Eylífr Örn* var son *Atla Skíðasonar* ens Gamla, *Bárdarsonar*, *Jarlsonar* (1). *Eylífr Örn* átti *Þórlaugu* dóttur *Sæmundar* ens *Sudreyska*, er nam *Sæmundarblíð*. Þau áttu III sonu, het einn *Sölmundur*, faðir *Gudmundar*, föðr *Víga-Barda*, oc bræðra hans. Annar var *Atli* hinn *Rammí*, er átti *Herdísu* dóttur *Þórdar* frá *Höfða*, þeirra dóttir var *Þórlaug*, er átti *Gudmundr* hinn *Ríki* á Mö-

(a) Konráðsfyni, oc Fridrek Biscupi — & *Fridrico Episcopo*. B. (b) Hann átti þann son er Kodran het. *Is filium habuit, Kodranem nomine. Omnibus intermediis exclusis*. A.

Succincta narratio de Thorvaldo Kodranis filio, cognomento Peregrinatore.

Cap. I.

Fuit vir nomine Eylifus, dictus Örn, A. C.
(aquila) *cujus nomen refert mons, unus
omnium in Skagafördo altissimus, ex-
tans in tractu Reykiaströnd. Hic Eyli-
fus Aquila filius erat Atlü, filii Skidii
Grandævi, filii Bárði, filii Jarlis. Ha-
buit autem in matrimonio Thorlögam,
Sæmundo natam Hæbudensi, primo qui
(tractum) Sæmundarhlídam occupavit.
Hi tres genuerunt filios: Uni nomen erat
Sölmundo, patri Gudmundi, patris Vi-
ga-Bardii (Bardii cognomento hominidæ).
& fratrum hujus. Alter erat Atlus Ro-
bustus; is ex Herdisa, Thordi de Höfdio
gnata, Thorlögam suscepit, Gudmundi
Po-*

(1) Rectius, or Al. cf. *Landnámab.* p. 205. *Krifa* p. 185.

A. C. á *Möðruvöllum*. Pridie son *Eylífs Arnar* var *Kodrann*, er bió á *Giliá* í *Vatnsdal*, hann var audigr madr. Kona hans het *Járngerdur*. Son þeirra het *Ormr*, enn annar ÞORVALLDR. *Kodrann* kunni (c) miög *Ormi* syni sínum, ena *Þórvalldi* lítit, eda ecki, var honum halldit til vinnu, þegar hann mátti sér nockut, hann var (d) lítt settr at klædum, oc giörr hvervetna hornúngr bróður síns (e), hann þiónadi í húfi föður síns þat honum var tilskipat með öllum góðvilja.

II. Cap.

I þennan tíma bió *Þórdís Spá-kona* (2) útá *Skagaströnd*, þar sem síðan heiter at *Spákonustelli*. A einu sumri þág hún heimbod at *Kodrani* á *Giliá*, því at hann var (f) vin hennar. Enn er *Þórdís* var at veitslunni, oc hún fá hverr munr giörr var þeirra brædra,

(c) mikir. A. (d) lítt klæddr. male (parcè) vestiebatur. B. (e) *Reliqua capitis nov sunt in d.* (f) vinr. A.

Potentis Mödruvallensis conjugem. Tet. A. C.
 eius filiorum Eyliſi erat Kodrann, qui
 fundum Giliá in Vatnsdalo coluit, vir di-
 vitiis pollens. Conjugi ejus nomen erat
 Jarngerðæ. Filius horum dicebatur Or-
 mus; alter vero THORVALLDUS. Ko-
 drann multum amabat Ormum gnatum
 suum, Thorvalldum vero parum, aut nihil;
 Hic (enim) laboribus exercebatur (servi-
 libus), quamprimum quicquam à viribus
 potuit; vestitu malignè curabatur, & ad
 omnia fratri (ut spurius) posthabebatur:
 idem (nihilominus) in domo paterna, quic-
 quid injungeretur laboris, omnium æqua-
 nimitate, obibat.

Cap. II.

Hac tempestate Thordisa Spákona
 (heriola) in Skagastranda prædium coluit,
 quod deinðe Spákonufell (monticulus he-
 riolæ) appellatur. Hæc æstate aliqua apud
 Kodranem in Giliá, ut qui amicus sicut
 esset, convivium accepit: in quo convivio
 cum adesset, animadvertissetque, quam
 dispariter fratres (filii herilas) haberen-
 tur;

(2) De Thordisa Spákona multis Vatnsdalas. & Karmakj.

R

A. C. brædra, þá mælti hún til *Kodranns*:
 þat legg ec til ráds með þer, at þú
 sýnir meiri manndóm *Þórvalldi* sýni
 þínum, enn þú hefer giört her til,
 þvíat ek fe þat með sannendum, at
 (g) fyri margra hluta saker mun hann
 verda ágætari enn allir adrir þínir
 frændur (h). Enn ef þú hefer á hon-
 um litla elsku at finni, þá fá þú hon-
 um kaupeyri, oc lát hann lausann, ef
 nokkur verdr til at fiá um með hon-
 um. *Kodrann* sá at hón taladi slíkt
 af góðvilja, oc (i) segizt mundi fá
 honum nokkut silfr. Let hann þá (k)
 fram einn fiód, oc sýndi henni. *Þóráðs*
 leit á silfrit, oc mælti: eigi skal hann
 hafa þetta fe, þvíat þat hefer þú tekit
 með afli oc ofríki af mönnum í sek-
 eyri. Hann bar þá fram annan fiód,
 oc bad hana (l) á líta. Hún giördi
 svo, oc mælti síðan, ecki tek ec þetta
 fe fyri hans hönd. *Kodrann* spyrr,
 hvat

(g) hann mun. *omiss.* fyri — sakir, A. (h) oc
 skalku þegar fá honum kaupeyri, oc láta
 hann &c. *Statim da &c. exclusis, quæ in-*
terce-

tur, ita allocuta est Kodranem: hoc tibi A. C. consilium do, ut majorem in gnato tuo Thorvalldo humanitatem (pietatem) ostendas, quam huc usque fecisti, quem ego ex veris indiciis video ceterâ stirpe tua multis nominibus clariorem extitutum, quodsi in præsentî minus diligis puerum, da illi pecuniam mercaturæ faciendæ, & dimitte, si quis existat, qui ejus rebus velit prospicere. Kodrann intellexit, hæc eam ex bona loqui voluntate, aitque se aliquid argenti daturum. Tum unum exprimit marsupium, illique ostendit. Thorðisa intuens argentum, fatur: absit, puero hanc pecuniam tradas, quam multæ nomine per vinum & tyrannidem extorsisti. Hospes aliud marsupium protulit, rogans ut examinaret. Mulier ita fecit, & postea dixit: hoc argentum nomine pueri non accipio. Kodrann interrogat: quid tu in hac
R 2 pecuniâ

tercedunt. A. (i) sagdiat skylldi. B. Re-

ctius autem diceretur, mundâ & skyllân,

(k) fram þera feliód cinn, expræmisset. A.

(l) þar á. A.

A. C. hvat finnr þú at þessu (m) fe. Þórdís
 svarar: þessa peninga hefer þú saman
 dregit (n) fyrri ágirndar sakir í land-
 skulldum, og fiarleigum; meirr enn
 rettiligt er (o); fyrri því heyrir slíkt fe
 eigi þeim manni til meðferdar, er
 bædi mun verða rettlátr og mildr.
 Síðan fyndi *Kodrann* henni einn digran
 fesiód, og var fullr af silfri, vó Þórdís
 þar af III. merkur til handa Þórvaldi,
 enn feek *Kodrann* apar þat sem meira
 var, þá mælti *Kodrann*. Fyrri því
 völdir þú heldr taka af þessum pen-
 ingum til handa fyrri mínum, enn af
 þínum er ek feek þer fyrri. Hún
 svarar: þvíat þú hefer at þessum vel
 heimzt, er þú hefer rekit í arf eptir
 födr þinn. Eptir þat fór Þórdís frá
 vestrutni með familigum gjöfum, og
 minsta (p) *Kodrann*. Hafði hún Þór-
 vald heim með fer, var hann með
 henni um hríd vel halldinn (q), at
 klædum,

(m) silfr A. (n) með ágirnd seq. *deside-*
ratis A. (o) og skal eigi fara þinn þem
 A. (p)) fe

pecunia desideras? Illa respondet: hoc A. C. nummos, ultra quam rectum est, per lucelli cupiditatem ex fundorum & pecudum mercedibus contraxisti; ideo talis pecunia ei homini ad usum non convenit, qui & justus, & liberalis existet. Tum Kodrann illi monstravit turgidum quoddam marsupium, argento refertum, unde Thordisa expendit Thorvalldo sesquilibram; quod autem supererat, Kodrani reddidit, qui tunc ita locutus est: quam ob rem ex hac summa, quam quas tibi prius dabam, gnato meo pecuniam capere malebas? Mulier respondit: quia ad hanc pecuniam iusto titulo per hereditatem paternam pervenisti. Post hac Thordisa è convivio discessit, cum honestis numeribus, & amicitia Kodranis; eadem Thorvalldum domum suam secum duxit, qui apud eam aliquamdiu versabatur, vestitu, atque

R 3

alii

se hafa, er bæði mun verða &c. Neque hanc pecuniam habeto filius &c. A. . . (p) Kodrans, non est in A. . . (q) Hinc usque ad, em et &c. omitt. A. . .

A. C. klæðum, oc öðrum kosti þeim er hann þurfti, oc þroskadizt mikit. Enn er hann var vel frumvaxta, fór hann nitan at ráði Þárálfar. Letti hann eigi fyrr, enn hann kom fram í *Danmörk*, þar fann hann *Svein Tiugu/kegg*. *Sveinn* var líteillar ættar í móðurkyn (r). Enn hann sagdizt vera son *Haralldz* Konungs *Gorms* sonar *Dana* Konungs. *Sveinn* var ecki í landi í þann tíma í *Danmörk*, þvíat *Haralldr* Konúngr villdi þigi gánga vit (s) faderni hans. Lá hann (t) þá lengi í hernadi, (u) oc var kalladr Konúngr af lidsmönnum, sem þá var fídr víkinga. Enn er (x) *Þórvalldr* kom á fund *Sveins* Konungs, sæk hann vel við honum, oc giördizt *Þórvalldr* hans madr, oc var með honum nokkur sumur í hernadi fyri veltan haf (y). *Þórvalldr* hafði eigi lengi verit með *Sveini* Konúngi, fídr Konúngr virdti hann umfram (z)

adra

(r) því hann var *Saumaefu* son, enn var þó son *Haralldz* &c. *Filius nimirum erat Saumæse, & tamen filius Haralldi &c.* A.
 (s) frændsemi, *consanguinitatem.* A.

alio cultu necessario bene habitus, mag- A. C.
 nosque fecit ad maturitatem progressus.
 Ceterum ubi ætate erat bene maturus,
 eadem suadente, peregre abiit; neque cur-
 sum prius interrupit, quam in Daniam
 pervenerat, ubi Sveinem barbæ furcatæ
 deprehendit. Sveinn maternò genere erat
 humilis; verùm se Hafalldi Gormsonii
 Danorum Regis filium esse prædicavit.
 Is hac tempestate in terra Dania non ver-
 sabatur, quòd Haralldus, se ejus esse pa-
 trem, nollet agnoscere. Piraticæ igitur
 diu operam dedit, proque ejus ævi pira-
 tarum consuetudine, Rex à militibus ap-
 pellatus est. Ubi autem Thorvalldus
 Regem Sveinem convenerat, bene excep-
 tus, nomen ei suum dedit, & per aliquot
 æstates, trans mare occidentale, cum eo
 militavit. Neque diu cum Sveine Rege
 fuerat, antequam ab eo, cum ceteris
 hominibus, tum amicis quoque ipsis uni-

R 4

versis,

(t) Þá lengi, refecat. A. (u) De Regia
 nomine Sveinis nihil visitur in A.

(x) Þórvarðr. A. lapsu scribæ. (y) Kon-
 úngr virdri Þórvalld um fram, Rex Thor-
 valldum ante posuit cet. A. (z) adra-
 menn, oc ignorat. A.

A. C. adra menn, oc alla sína vini, þvíat Þórvalldr var mikill ráðagiörðar madr, (a) öllum auðsærr at dygd, oc skynsemd, (b) stíkr at afli, oc (c) hugadr vel, vígkænn, oc snarpr í orrostum, (d) mildr oc örlyndr af peníngum, (e) oc reyndr at fullkomnum trúleik, oc lítilætiss þínoftu, hugþeckr, oc áftúdligr öllum mönnum, þvíat þá enn heidinn sýndi hann rettlæti um fram hátt heidinna manna, svo at hlutskipti allt er hann fekk í hernadi veitti hann (f) þurföndum, oc til útlausnar herteknum mönnum, (g) oc hialpadi mörgum þeim meinastaddir voro. Enn ef honum hlotnuðuzt herteknir menn, sendi hann þá aptr til fedra sinna, edr frænda, (h) svo sem hina er hann hafdi med peníngum útleyst. Nú af því hann var fræknari (i) í orrostum enn adrir lidsmenn, þá (k) giörðu þeir lög til at hann skyldi hafa kostgrip

(a) öllum — skynsemd, *non extat in A.*

(b) Sterkr. A. (c) hugdiarfr. A. (d) örr at peníngum. A. (e) hann var svo mildr, at

versis, anteponeretur. Erat enim Thor. A. Q. valldus multi consilii vir, candore & prudentia omnibus conspicuus, corporis animique viribus firmus, peritus & acer praeliator, largus & liberalis pecunia, expertus (Regi) inegra fide, & obsequiosus ministerio, omnibus gratus & amabilis; is enim ethnicus, supra modum ethnicorum, æquitatem ostendit, ita ut totam prædæ partem, quam in piratica sortiebatur, & egenis præberet, & in captivorum redemptionem conferret, multosque calamitosos juvaret. Si bello vivos captos per sortem adipisceretur, remisit hos ad parentes suos & cognatos; haud secus illis fecit, quos pecunia redemerat. Verum, quoniam in præliis fortitudine præstabat milites ceteros, hinc legem con-

R 5

stitue-

at alle þat hlufskipti, er hann feck í hern-
 adi &c. Tamque liberalis, ut &c. (omnibus,
 quæ intercedunt, neglectis.) A. (f) þurf-
 andi mönnum. A. (g) Hæc clausula abest
 ab. A. (h) Item hæc abest indidem.
 (i) enn adrir menn, alios homines. A.
 (k) lögtóku þeir, lege sanciverunt. A.

A. C. grip af (l) hverri tekiu, enn hann neytti svo þeirrar (m) frumtekiu tignar, at hann kiöri ríkra manna fonu, eda þá hluti adra, er þeim var (n) mestar ætíðar at er látit höfdu, enn hans felögum þótti (o) mest fyri at (p) gefa upp, oc fendi síðan þeim er átt höfdu. Þar fyri elskudu hann (q) jafnvel þeir sem fyri ránum urdu af *Sveins* mönnum, oc víðfrægdu lof hans góðleika (r). Þáðan af frelsti hann auðveldliga sína menn, þó at gripnir væri af sínum óvinum, oc eigi síðr eitt finn sílfan *Svein* Konúng. Svo bar til einn tíma sem *Sveinn* Konúngr heriadi á *Brettlandi*, (s) oc í fyrstu vann hann sigr, oc feck mikit herfang. Enn er hann sókti langt á land upp frá skipum, þá kom í móti honum svo mikit riddaralid, at hann hafði öngva viðtöku, (t) varð *Sveinn* Konúngr

- (l) hverju herfangi. A. (m) frumtignar, *ed*
prærogativa. A. (n) mest ætíðar. A.
 (o) minst fyri, *promptissime*. A. (p) missa,
amiserunt. B. *Quod autem est in textu*,
 at

stituebant, ut rem (quandam) pretiosam, A. Q. de quavis præda indivisa sumeret: sed hujus præsumptionis primatu sic usus est, ut nobilium virorum filios, aut eas res alias, quas spoliati maxime desiderarunt, sui vero consortes ægerrime concesserunt, elegerit, dominisque restituerit. Igitur hominem amârunt vel illi, quos Sveinis milites spoliabant, ejusque bonitatem laudibus celebrarunt. Ab eo etiam tempore suos commilitones, quamvis ab hoste essent intercepti, facile liberavit: nec minus quodam tempore ipsum Sveinem Regem. Consigit aliquando cum Sveinn in Bretlandia militaret, primoque victor magnâ prædâ potitus esset, ut longius in terram sursum à navibus pergenti tanta equitum multitudo occurreret, cui excipiendæ prorsus impar erat. Vivus itaque captus, & victus Sveinn

Rex,

at gefa upp, þótt & að Þorvalldum, & að homines spoliatos referri. (q) svo

vel vinir sem óvinir Sveins Konúgs, tam amici quam inimici Sveinis &c. A.

(r) Hæc periodus vacat in A. (s) at

hann sókti langt á land upp &c. A. (t) var

— handtekinn, A.

A C. úngr þá fanginn, (u) oc bundinn, oc kastað í fangelsi, oc med honum Þórvalldr Kodranson, oc margir ædrir göfugir menn oc mikils virðir. A næsta degi kom einn ríkr hertugi til myrkvastofunnar, med miklu lidi, at taka Þórvalld út af (x) henni, þvíat litlu ádr hafði (y) sami hertugi verið hertekinn af Sveins mönnum, enn Þórvalldr hafði leyftan hann, oc sent friálsan heim apr til föður síns. Bad Hertuginn nú Þórvalld ganga út af myrkvastofunni, (z) oc fara friálsan á burtu. Þórvalldr fór (a) um, at hann skyldi (b) fyri öngvan mun þaðan lífs fara, nema Sveinn Konúngr væri leystr, oc allir hans menn. Hertuginn giörði þetta fyri hans skulld; þetta vottadi Sveinn Konúngr síðar, þá er hann sat at einni ágiætri veitflu med tveimr Konúngum öðrum. Oc er sendingar komo inn, þá mælti einn

(u) oc svo Þórvalldr, oc margir ædrir, oc settir í fangelsi — *Et in custodiam conditi*. A.

(x) díblifunni. A. (y) hann hertekir sono

Rex, und cum Thorvalldo Kodranis filio, A. C.
 & multis aliis nobilibus, magnæque dig-
 nitatis viris, in custodiam conjectus est.
 Die sequenti Dux quidam potens mag-
 nò comitatu ad carcerem venit, ut Thor-
 valldum inde eximeret: nam paulo ante
 idem Dux à Sveinis exercitu præliò cap-
 tus fuerat; at Thorvalldus eum solve-
 rat, liberumque domum ad patrem remi-
 serat. Nunc adeo Dux Thorvalldum
 iussit egredi è carcere, & liberum disce-
 dere. Thorvalldus jurejurando negavit,
 se inde ullò pactò vivum abiturum, nisi
 Sveinn Rex, & omnes sui solverentur:
 quod etiam Dux ejus gratiâ fecit. Hoc
 postea testatus est Sveinn Rex, in convi-
 vio quodam celebri cum duobus Regibus
 accumbens: nam cum intro portarentur
 fercula, quidam eorum, qui erant satel-
 litio

(1) Sono þessi sama Hertuga, leyft oc fællad, oc
 sidan liduga heim sent, til fæds sine. Thor-
 valldus vivos cepexet ejusdem Ducis filios,
 solverat vero & liberaverat, deindeque li-
 beros ad patrem remisit. B. (2). Hæc
 absunt ab A. (1) Karlamagnus. A.
 (b) þadan ecki lífs fara. B.

A. C. einn dróttseti, oc segir, at eigi mundi
 síðan einn skutull verða svo vegliga
 skipaðr, sem þá er III svo volldugir
 Konúngar snæddu af einum disk. Þá
 svarar Sveinn Konúngur brofandi, oc
 mælti, finna mun ec þann bóndason
 útlendann, (c) at einn hefir með sér;
 (d) ef rett virðing er á höfð, eigi
 minna göfugleik, enn vær (e) III
 Konúngar, eða í öngan stæð minni
 sæmd. Nú varð af þessu gleði mikil
 í höllinni, oc spurðu hlæandi allir hvar
 eða hverr þessi maðr væri, er hann
 sagði svo mikla frægd af. (f) Hann
 svarar: þessi maðr sem ec tala her
 til, er svo vitr sem spökum Konúngi
 hæfir at vera, stíkr oc öruggur sem
 hinn hugdiarfazti berferkr; svo síðugr,
 oc

(c) svo volldugan, *tam potentem* (addit) A.

(d) ef — á höfð; *non extat in A.* (e) allir,
omnes, add. A. eða — sæmd; *omitt. Idem.*

(f) Kóngr svarar: Þat er Þórvalldr Kóðranns-
 son enn Islenski, hann er svo spakr, stærkr,
 oc vinsæll, sem einum Konúngi býr at vera.
 Segir þeim síðan hverfu hann varð fyrir hans

(c) vin-

litio præfecti, locutus negavit, ullam A. C. mensam in posterum tam illustri accubitu ornatam fore, quam hanc, ubi tres Reges tam potentes ex una patina cibum capiebant. Tum Sveinn Rex subridens respondit his verbis: inveniam rustici extranei filium, qui, si rectâ æstimatio adhibeatur, unus non minori gaudet claritate, nec ulla ex parte inferiori honore, quam nos tres Reges simul. Hinc magna letitia in coenaculo exorta; sciscitanti-
bus cunctis cum risu, ubi aut quis esset iste vir, de quotantas laudes prædicaret? Respondit ille: vir de quo hæc loquor, ita sapiens est, ut Regem sapientem esse decet, ita fortis & intrepidus, ut audacissimus athleta, et vitæ morumque honestate

vinfælldir af fangelsi leystur, sem fyrr er ritat.
Rex respondit: is est Thorvalldus Kodranis filius, Islandus, vir tam sapiens, fortis, & gratosus, quam Regem esse oportet, porro iis memorat, quomodo ejus gratiæ gratiâ, e vinculis liberatus fuerat: quod supra scriptum est. (Tam compendiose reliqua capitis exhibere) A.

A. E. oc góðháttaðr sem hinn síðugasti spekt-
 ingr. Sagði hann síðan af Þórvalldi
 þennan atburð sem nú var ritadr, er
 hann frelsti Konúnginn fyrri sína vinsæld,
 oc fyrrmarga ágiætta hluti oc loffamliga.

III. Cap.

(g) Þessu næzt sem Þórvalldr hafði
 farit víða um lönd, tók hann trú-
 retta, oc var skírðr af (h) Saxlend-
 skum Biscupi, þeim er (i) Fridrekr
 het. Eptir þat bad hann Fridrek Bi-
 scup með (k) öllu kostgæfni at fara
 með fer til *Islands*, at predika Gæds
 erendi, oc leita at snúa til Gæds, föðr
 hans oc móður, oc öðrum náfrænd-
 981 um hans. Biscup játadi því giarnan,
 oc fór með honum til *Islands*, oc
 greiddizt vel ferd þeirra. Kodrann
 tók vel syni sínum, voro þeir hinn
 fyrsta vetr á *Giliá* með Kodraní við
 XIIIða mann. Tók Þórvalldr þegar
 at

(g) Eptir þetta fór Þórvalldr víða — oc var hann
 um síðir skírðr. *Rolfag Thorvalldus —*
perluframt, tandemque baptizatus est. A.

neſtate (prædixit), quæ Philoſophus optime moratus: Tum rem veteris ſcripturæ de Thorvalldo commemorabat, Tum illi Regem, quæ valebat gratia, multisque præclaris ac divinis meritis, libera vitæ

Cap. III.

Postea Thorvalldus, ubi terras paſſim perluftraverat, veram religionem amplexus eſt, ſed ab Epifcopo Saxone baptiſatus, qui Fridricus vocabatur. Deinde omni ſtudio gravit Epifcopum, ut ſacrum in Islandiam profeſtus, & verbi ibi divini factus præco, patrem ac matrem, & ceteros proxime ſibi cognatos, ad Deum convertere tentaret. Epifcopus lubenter annuit, Islandiamque cum eo petiit: atque itineris curſu ſatis expedito uſi ſunt. Kodrann filium benigne amplexus eſt, apud quem, in prædio Giljá, primam ab adventu hyemem cum XI. hominibus tranſegerunt. Statim Thorvalldus cognatis ſuis,

(h) einum Saxerkum; ad omnia ſua ſcribendum eſt beati conſuetudine antiquorum; non Fofſet, & Fridrik, ſed Fofſet in Codd. eſt. (k) allri koſtgæfni. A.

S

A. C. at boda Guds erendi frændum sínum;
 981 oc öllum þeim er komo at finna hann,
 þvíat Biscupi var ókunnig tunga lands-
 manna, oc sneruzt nokkurir menn til
 rettrar trúar, fyrri ord Þórvallds, á
 þeim vetri (l). Enn nú skal fyrst
 segia hvörfu hann leiddi til sanns átrún-
 adar föðr sínn oc hans heimamenn (m).
 Á nokkurri hátt þá *Friðrekr* Biscup
 framdi tidagiörd með sínum klerk-
 um (n), var *Kodrann* nærstaddr, meirr
 takir förvitni, enn þess hann ætlaði
 fer at finni at (o) samþykktazt þeirra
 síðferdi. Enn er hann heyrði klucku
 102 hlíod oc fagran klerka söng, oc kendi
 satan reykelis ilm, enn sá Biscup veg-
 ligum skrúda skryddan, oc alla þá er
 honum þionudu vera klædda hvítum
 klædum (p), með biörtu yfirbragdi,
 oc þar með birti mikla um allt húsi
 af fögru vakkerta líofi (q), oc adra
 þá

(l) *Presbiterio bax nulla certat in A.* (m) Svo
 þar til ástæðu stór hátt, er Biscup &c.
 1000 *Factum est magno quodam festo; &c. A.*
 A. 1000. 1000. (n) oc

suis, & cæteris, qui ad eum visendum A. C.
 veniebant, dogmata divina coepit an- 981
 nunciare: gentis enim lingua vernacula
 Episcopo erat ignota; adeo ut nonnulli
 hac hyeme, per verba Thorvalldi, ad
 veram fidem conversi sint. Cæterum
 hic anticipanda est narratio, quo modo
 patrem suum, & ejus familiam, ad ve-
 ram fidem adduxerit. Festo quodam,
 Fridricô Episcopô, cum clericis suis, sa-
 cra celebrante, Kodrann affuit, magis
 curiositate ductus, quam quod eo tempore
 decreverat in eorum ritus consentire.
 Cum vero clangorem campanæ, & dul-
 cem cantum clericorum audiret, suavem
 thuris odorem olfaceret, ipsum autem
 Episcopum, angusto habitu ornatum, om-
 nesque ejus ministros, vestibus albis ve-
 stitos, & lucis instar splendidos videret,
 nec non multam tota æde lucem, à claro
 cereorum lumine, & quæ cetera ad ejus

S 2

festi

(n) oc gudligt embætti, & divinum mini-
 sterium, add. B. (o) samþykia. B.

(p) Hæc non agnoscit, A. (q) oc —
 halldi, desunt in A.

A. C. þá hluti sem til heyrdu því hátíðar-
 halldi, þá þökkmuðuzt honum allir
 þessir hlutir heildir vel. Enn á þeim
 sama degi kom hann at Þórvalldi syni
 sínum, oc mælti; Nú hefir ek sed,
 oc (r) nockut hugleitt, hverfa (s) al-
 vörusamliga þionosto þer veltid gudi
 ydrum. Enn þó eptir því sem mer
 skilzt, ero (t) miök sundrlausir síðir
 vorir, því mer sýnizt (u) at Gud
 ydar muni glediaz af líófi því er
 vorir gudir hrædazt. Enn ef svo er
 sem ek (x) ætla, þá er þessi maðr (y),
 sem þú kallar Biscup, spámaðr þinn
 (z), því ek veit, at þú nemr af hon-
 um alla hluti, sem þú boder öllum
 af Guds þíns álfu. Enn ek á mer
 annan spámann þann, er mer veitir
 mikla nytsemd, hann segir mer fyrir
 margá óordna hluti, hann varðveitir
 kvikfe mitt, oc minnir mik á hverju
 ek skal framfara, eda hvat ek skal
 varazt,

(r) heyrt, *andvi.* A. (s) alvörusama. A.

(t) *Rectius*; mikir sundrleitir. A. (u) gud-
 ir

festi celebrationem pertinuerunt: hæ res A. C.
 omnes majorem in modum homini place-
 bant. Eodem vero die quatum suum
 Thorvalldum conveniens, ita locutus
 est: Vidi nunc, & nonnihil animi ad-
 verti, quam sedulum cultum præstatis
 Deo vestro. Verum tamen, pro ea, quod
 mihi intelligere licet, multum inter se
 discrepant religiones nostræ: nam quod
 lumen Dii nostri formidant, eodem Deus
 vester mihi delectari videtur. Quod si
 res ita est, ut opinor, homo, quem
 eas episcopum, vates tuus est, discis-
 que ab eo, omnia quæ omnibus, ex
 Dei tui parte, promulgas. At ego
 alium mihi habeo vatem, qui magna
 in me confert commoda: is multa
 mihi prædicit futura; conservat pecus
 meum; & me monet, quid facien-
 dum, quid fugiendum sit. Igitur in

S 3 •

eo

ix ydrir, Dii vestri — videntur. B.

(x) ala. B. (y) er þer kallit Biscup ydar,
 quem vocatis episcopum vestrum. A.

(z) Nihil horum adest in A.

278 THORVALLD'S VÍÐFÖRLA

A. C. varazt, og fyrir því á ek mikil traust undir honum, og hefi ek hann dýrkað lánga æfi. Enn misþócknast þú honum miög, og svo spámaðr þinn (a), og fidiðferdi yckar, og miök afletr hann mik at veita yckr nokkura víðfætning, og danna mest at tákka yokarn síð. Þórvalldr (b) mælti: hvar byggir spámaðr þinn. Kodránn svarar: her býr hann íkarni þá bæ mínum, í einum miklum steini, og þó vegligum. Þórvalldr spýrr: hverfu lengi hann hafi þar búit. Kodránn segir hann þar byggt hafa lánga æfi. Þá mún ek, segir Þórvalldr, setja her til máldaga með ockr, fadir, at (c) þú (d) kallar þinn spámanni miög stirkvan, og segir þik á honum hafa mikit traust, enn Bileup, er þú kallar spámann (e) minn, er audgætligr, og ecki afmíkill. Enn ef hann má, fyrir kraptr himna Guds, þess

- (a) *Hoc quoque deest ibid.* (b) spýrr, rogat. A. (c) þar þú. A. (d) kallar. B. *Quæ lectio recta est, si pro þá, initio bu-*
jus

eo magnam fiduciam habeo collocatam, A. Q.
 & (eum) longam jam ætatem colit. Tu
 autem illi oppidum displices, item vates
 tuus, cum cærenioniis vestris: is vehe-
 menter deterret me, ne ulla (vel minima)
 in re me vobis præbeam facilem, omnium
 vero maxime à vestra religione accipien-
 da. Thorvaldo interroganti, ubi ha-
 bitaret vates ejus? Kodrann respondet;
 hic habitat prope à villa mea, in grandi
 quodam saxo, etiam ad speciem venera-
 bili. Thorvaldo roganti, quamdiu ibi
 habitaverit? Kodrann affirmat, habi-
 tasse eum ibi (longam) jam ætatem. De
 hac itaque re, inquit Thorvalldus, pa-
 ctum inter nos, mi pater, constituam:
 quando tu quidem datem tuum perquam
 validum esse prædicas, teque vehementer
 in eo confidere affirmas; Episcopus autem,
 quem meum vatem appellas, gracilis est, &
 parum validus: quod si is per virtutem Dei

S 4 coele-

jus periodi, substituitur p̄b, per T mef z à
 particula at, eleganter separatum, & sic sen-
 sus erit: Tamen ego at pactum constituo,
 et si tu vatem tuum &c. (c) minn, omitt. B.

A O. þessi er ver trúum á, reka burtu spá-
 mann þinn af sínu stirkva herbergi,
 þá er rett at þú fyrilátir hann, og
 fátízt til þess ens stirkva Guds skap-
 ára þíns, sem er at sönnu Gud, og
 einginn (f) stirkleikr má sigra. Hann
 byggir í eýlfu líófi, þágnad leidir
 hann alla á sik trúandi, og trúliga
 þiónandi, at þeir lifi þar með honum
 í óumræðiligri sælu fyrri utan enda.
 Og ef þú villt fátízt til hins háleira
 himna Kóngsins, þá (g) máttu skiótt
 skilia, at þessi er þik afert á hann at
 trúla, er þinn fullkominn stirkari, og
 hann girnist at draga þik með sér
 frá eýlfu líófi til óendanliga myrkra.
 Enn ef (h) fátízt sem gjörir hann þer
 nokkura góða hluti, þá gjörir hann
 þat allt til þess, at hann megi þvi
 áudveldligar fé þik svikar, ef þú trúir
 hann þer góðann og meidlyngann.
 Kodrann svarar, áudsed er mer þat,
 at (i) fátízt er skilning (k) yckur
 Bi-
 (f) stirkleiki. A (g) munu skilia, intelliges.
 B. áttízt, áttízt (c) og áttízt (h) þer,

coelestis, in quem nos credimus, vatem A. Q.
 tuum firmo suo domicilio expellere valeat,
 iustum erit, ut eo relicto, convertaris
 ad Deum illum potentem, creatorem
 tuum, qui verè Deus est, quique nulla ro-
 bore superari potest: habitat autem lu-
 cem eternam, quo ducit omnes creden-
 tes in se, & se fideliter colentes, ut ibi
 secum vivant, in beatitudine inenarra-
 bili, nunquam finienda. Quodsi ani-
 mum tuum vis adungere, ad summum
 illum regem coelorum, statim poteris in-
 telligere, eum, qui te à fide in illum de-
 terret, insidias tibi vere struere, cu-
 pientem te secum abstrahere ab aeterna
 luce ad tenebras infinitas. Quodsi au-
 tem videatur quæ in re tibi commoda fa-
 cere, id omne eâ facit, quo te facilius
 decipere queat, si eum benevolum tibi
 & necessarium credideris. Ad quæ Ko-
 drann respondet: haud difficulter ani-
 madverto sensum tuum. & Episcopi
 S. 5 ab

(b) per. tibi. add. A. (i) Sundeletur
 Sundeletur. A. (k) yekar. A. yekur, quod
 in contextu exhibetur, foemininum est.

A. C. Biscups oc hans; oc eigi síðr skil ek þat, at med kappi miklu (l) fylgia hvarirtveggja sínu máli; oc alla þá hluti sem þú segir af honum, slíkt hit sama flytr hann af yckr. Enn hvat þarf her margt um að tala, þessi máldagi sem þú hefir (m) áleitt, mun prófa fannindi (n). Þórvalldr varð gládr víð ræðu föðr síns, oc segir Biscupi allan mála vöxt, oc samtál þeirra. Á næsta degi eptir vígdi Biscup vatn, fór síðan með bænum, oc psálmasöng, oc dreifdi vatninu umhverfis steininn, oc svo steyptri hann því ofan yfir at allr steinninn varð (o) alvotr. Um nóttina eptir kom spámaðr *Kodrans* at honum í svefni; med (p) döpru bragði, oc skiálftafullr sem af hræðslu, oc mællti til *Kodrans*, illa hefir þú giört at þú böðst hingat mönnum þessum, er á (q) svikum síða vit þik, svo at þeir leita

(l) fylgir hvert. A. (m) áleide. A. *Ellipsis est, supplenda; ord áleitt s: cæjus movisti*

men-

ab illius esse diversum; nec minus intel- A. C.
 ligo, utrosque suam causam magno studio
 tueri: omnia nimirum quæ de illo dici-
 tis, itidem ille de vobis fert. Quid au-
 tem verbis opus est? Conditio à te lata,
 veritatem probabit. Thorvalldus ora-
 tione patris lætatus, totius rei faciem
 aperuit Episcopo, suumque & patris col-
 loquium. Proximâ post die Episcopus
 aquam consecravît; deinde præcibus &
 hymnorum cantu præcedens, aquam cum
 circa saxum sparsit; tum super id ita
 effudit, ut totum udum fieret. Se-
 quenti nocte per somnum Kodrani vates
 apparuit, tristi vultu, & tremebun-
 dus tamquam ex metu, sic eum allocu-
 tus: Fecisti malè, dum istos homines ad
 hospitium vocasti, qui ita insidiantur
 tibi, ut quærant me mea sede depellere;
 effuderunt enim aquam ferventem su-
 per

mentionem. (n) þín, veritatem tuam, (seu,
 veracitatem). A. (o) votr. A. (p) dapr-
 liga áfíónu, nubila facie. B. (q) súkrád-
 um. A.

A. C. leita (r) at reka mik hurt af bústað mínum; þvíat þeir steypu vellandi væni yfir mitt herbergi, svo at börn mín þola (s) mikla kvöl af (t) dropum þeim er inn renna um þekinna. Enn þó at slíkt skæði sjálfan mik ecki miök, þá er allt að einu (u) þúngt at heyra þyt smábarna, er þau æpa af bruna. Enn at morgni (x) komandi segir *Kodrann* syni sínum (y) allt þetta. Þórvalldr gladdizt við, og (z) bad Biscup, at hann skyldi framhallda (a) uppteknu efni. Biscup fór til steinsins með sína menn, og giörði allt sem hinn fyrri dag, og bad (b) rækiliga almáttkan Gud, at hann ræki sandann í hurt, (c) og leiddi manninn til hialpar. A næstu nótt eptir (d) sýndizt fá flærdarfulli spámaðr *Kodrani*, miök gagnstæðiligr hiá því, sem fyrr var hann vanr at vera, og birtazt

(r) við, *add. B.* (s) ecki litla, *band par-*

vum. B. (t) þeim dropum bænnandi —

candentibus. B. (u) þúngad, *ihí-audire*

est &c. A. (x) *Hanc nocem abjicit. A.*

(y) þessa

per domum meam, adeo ut liberi mei & magnum patiantur cruciatum, ex guttis istis, quæ intro per tectum manant. Verum tamen talia non multum mihi ipsi noceant, nihil tamen minus grave est audire ululatum parvulorum, ambulationis dolore ejulantium. Die proxime sequenti, Kodran filio hæc omnia memoravit. Quibus gavisus Thorvalldus, Episcopus, ut incepto insisteret, orabat. Episcopus cum suis consortibus ad saxum se contulit, ac faciens omnia, quæ pridie, evixit oravit Deum omnipotentem, ut (malis) demone pulso, hominem ad salutem perduceret. Proximam post nocte vates ille, fallaciarum plenus, Kodran per somnum oblatus est, perquam diversus ab eo, qui esse consueverat,

aut

- (y) þessa alla hluti. B. (z) eggiadi, hor-
tabatur. B. (a) uppteknum henni, in-
cepta ratione, A. (b) almatugan gud
köstgæfiliga, — diligenter. B. (c) Hæc
non agnoscit. A. (d) kom spáinnr Ho-
drans næsta döckr de illiligr, de mætti svo
til &c. venit propheta Kodranis, valde &c.
A. (omnibus interjectis omisiss.)

A. C. birtazt honum með biartri, oc blíd-
 ligri yfirfýn, oc ágiætliga búinn, enn
 nú var hann í svörtum oc herfiligum
 skinnastacki, döckr oc ílliligr í áfíónu,
 oc mælti svo til bónda með sorgfullri
 oc skjálfandi rödd. Þesir menn stunda
 (e) fast á, at ræna báða ockr gæðum
 oc nytsemdum, er þeir vilja elta mik
 í burt af mini eginnligri erfd, enn
 svipta þik vizkuligri umhyggju, oc
 framfýniligum forspám. Nú giör þú
 svo mannliga, (f) oc rek þá í burtn,
 svo at við þörfnunzt eigi allra góðra
 hluta fyri þeirra ódygd, þvíat alldri
 skal ek flýia, enn þó er þúngt at
 þola (g) þeirra (h) morgiördir oc
 óhægindi. Alla þessa hluti, oc marga
 adra er sá fiandi hafdi talat fyri *Ka-*
drani, sagdi hann fýni sínum um
 morguninn. Biscup fór til (i) steins
 enn þridia dag, (k) með því móti
 sem fyrr. Enn sá (l) hinn álgiarni
 fýndizt
 (e) eptir at ræna &c. A. (f) at þú rek &c.
 (g) lengr allar, *diutius tolerare om-*
nes

aut (saltem) Kodrani apparere, scilicet A. C. serena & comi facie, amictuque splendido, nunc atra & foeda mastruca indutus, faciem niger & truculentus, moestaque voce ac tremula sic affatus colonum: Isti homines vehementer student nos ambobus nostris bonis & commodis spoliare, dum me à proprio mihi heredio fugare, te vero sagaci providentia, & providis vaticiniis (meis) privare student. Nunc tu te virum praebe, & hos ejice, ne ob eorum crinem omnibus bonis careamus. Sanè mihi certum est numquam fugere, verum tamen grave horum injurias ac incommoda tolerare. Has omnes res, & multas alias, quas iste cacodæmon apud Kodranem erat locutus, hic filio postera luce narrabat. Episcopus tertia die saxum, quemadmodum prius, visitavit. Cæterum malignus ille nocte sequenti

nes &c. B. (h) motgiördir oc, omitt. A.

(i) steinsins. B. minus eleganter. (k) svo

sem fyrr. A. (l) enn illi andi, malus

ille genius. A.

A. C. sýndizt bónda (m) nóttina eptir með hryggiligu yfirbragði, og (n) bat upp fyri hann þess háttar kvein, með snóktandi röddu, og segir svo. Þessi vondi svikari Kristinna maðna Biscup hefer afsett mik allri minni eign, herbergi mínu hefer hann spilt, steypir yfir mik vellandi vatni, vatt klæði mín, og ónýtt með öllu, enn mér og mínu hyfi hefer hann veitt botalausan bana, hér með rekit mik nauðigan langt í burt í auðn og útlegd. Nú hlófum við at skila samvið og vinfeingi, og giorizt þetta allt saman af einu saman dygðarleyfi þínu. Huxa þú um hedaft af, hverinn þitt gótz mun varðveitast, og fara, svo dyggiliga sem ek hefi hingad til varðveitt. Þú kallast maðr rettlatr og trúlyndr, enn þú hefir (o) umbúnað illu gótt. Þá svarar Kodrann: ek hefi (p) pik dýrkað svo sem nytfamligan, og (q) sterkan

(m) um nóttina í þridia sinn, *et nocte tertium.*

B. (n) málli, *seqq. exclamts.* A. (o) laun-

at

quenti apparuit colono, vultu moestissimo, hujusmodi querelam, voce singultiente, coram eo effundens, his verbis: malus ille impostor, christianorum episcopus, omnibus me fortunis meis deposuit; domum meam violavit; aqua ferventi in me effusa, vestes meas madescit, & prorsus inutiles reddidit; mihi meaeque familiae cladem irreparabilem attulit; ad hoc notentem me in remotissimam solitudinem & exilium pepulit. Nunc dissolvamus, necesse est, consuetudinem atque amicitiam; haec autem omnia fiunt unice ex tua perfidia. Vide in posterum, quomodo res tua servabitur, & qua ratione ei consuletur, pro ea fidelitate, qua ego eam huc usque servavi. Justus homo & fidelis perhiberis, at bonum malo rependisti. Tum Kodrann respondit: Te ut utilem mihi Deum.

at mæc illu gott, mibi &c. (p) hingat
 til, huc usque, add. B. (q) starkvan, B.

T

A. C. sterkan Gud, meðan ek var óvitandi
 ens fanna; enn nú með því ek hefi
 reynt þik flærdarfullann, oc miök (r)
 ómegnann, þá er mer (s) nú rett,
 oc fyri utan allan glæp, at fyriláta
 þik, oc flýia undir skiól þess Guds,
 sem miklu er (t) betri oc sterkari
 enn þú. Vid þetta skilldu þeir (u)
 með stygd, enn öngum blíðskap (x).
 Því næzt var *Kodrann* skírdr (y), oc
 kona hans *Járngerdur*; oc adrir heima-
 menn, utan *Ormr* (3) son hans villdi
 eigi skírazt láta í þat sinn.

IV. Cap.

982 Um vorit eptir fóro þeir Biscup
 oc Þórvalldr vestr til *Víðidal*s með
 lid sitt, oc settu bú (z) at *Lækiamóti*,
 oc biuggu þar III^a vetur, oc fóro á
 þeim tíma víða um *Island*, at predika
 Guds

(r) ómáttkan. A. (s) rett. at fyrileyta þik,
forte pro fyrirlita, *asfernari*. A. (t) stirk-
 vari enn þú. B. (u) *Hæc in A. non extant.*
 (x) at

Deum & potentem colui, dum veri eram A. C. insciens: Nunc autem, cum te fallacissimum, ac valde impotentem, expertus sum, fas mihi, & extra omne crimen est, te relicto, ad præsidium Dei illius, qui te multo melior & potentior est, confugere. Ita, cum offensione mutua, nulla autem gratia separabantur. Postea Kodrann baptizatus est, nec non uxor ejus Járngerda, cæteraque familia; nisi quod filius ejus Ormus hac vice baptizari noluit.

Cap. IV.

*Vere sequenti Episcopus & Thorvall- 982
dus cum suo comitatu migrârunt in Vi-
didalum occidentem versus, & habitacu-
lum sibi in villa Lækiamoti constitue-
runt, ubi habitârunt IV hyemes, quo
tempore Islandiam passim peragravere,*

T 2

verbum

(x) at morgni, sequenti luce. A. (y) kona
hans oc heimamenn. A. (z) samann add. A.

(3) Vid. *Krífisfaga* pag. 12. *Finn Jónsson* Hist. Eccl.
Is. Tom. I. p. 43.

A. C. Guðs ord. A (a) þeim fyrstu misser-
 982 um er þeir biuggu á *Lækianóti* (4)
 bad Þórvalldr til handa sér konu þeir-
 rar er *Vigdís* het, dóttir *Oláfs* frá
Haukagili í *Vatnsdal*. Enn er þeir
 Biscup, oc Þórvalldr komo til (b)
 brullaupfins; var þar (c) fiölldi fyrir
 bodsmanna heidinna. Þar var mikill
 skáli (d) sem þá var síðr til, oc felt
 einn hlið (e) bekr um þverann skál-
 ann; oc bitt um vel. Enn hvörigir
 villdu öðrum samneyta Christnir menn
 oc heidnir; þá (f) var þat ráds tekit,
 at tialldad var um þverann skálann
 (g) í milli þeirra þar sem lækinn (h)
 fell; fkylldr Biscup vera fram í (i)
 skálanum með Kristna menn, enn heid-
 ingiar fyrri innan tialldit. At (k) þessu
 bodi

(a) þessum verri bad Þórv: *hac hyeme* &c. A.

(b) veizlunnar, *convivium*. B. (c) fyrir

fiölldi heidinna manna — *hominum. et bni-*
corum. A. (d) *Hæc non occurrunt in A.*

(e) lækr. A. (f) varð þat ráð tekit. B.

(g) á millum. B. (h) var, B. (i) *In*

A.

verbum Dei prædicantes. Anno primo A. C. habitationis in Lækiamoti Thorvaldus 982 uxorem sibi petiit Vigdísam, filiam Olavi de Haukagili, in Vatnsdalo. Quò cum veniret, una cum Episcopo, ad nuptias celebrandas, magna ibi præsto fuit conviviarum ethnicorum turba. Erat ibi magnum coenaculum, ex ejus ætatis consuetudine, per quod transversum modicus cadebat rivus (), apparatus omni rite exornatum. Cæterum ad eandem mensam convivæ sedere volebant, Christiani & ethnici. Quare id captum est consilii, ut velò, per transversum coenaculum, quò rivus cadebat, inter eos suspensò, Episcopus & Christiani in anteriori coenaculo, ethnici autem intra velum constituerentur. Huic convivio, inter cæte-*

T 3

ros

*A. videtur esse Skálann, nempe per Antip-
tofn, frequentatam antiquis. (k) Því
fama brúðkaupi. B.*

(4) Vid. ibid. pag.

(*) Si ita capias, Hysterologia est. Verum potest etiam de rivo sermo esse, & verti, alveò apte instructò, vel ductu concinnò.

A. C. bodi voro með öðrum heidnum mönnum II. brædur, hinir römmustu berferkir, oc miök fiolkunnigir, oc hetu (l) bádir *Haukar* (m). Enn af því at þeir stódo með öllu afli á móti rettri trú, oc kostgæfdu at eyda kristiligu siðferdi, þá (n) báðu þeir Biscup, ef hann hefði þoran til eðla nockurt traust á Gudi sínum, at hann skyldi reyna vit þá ípróttir, þær sem þeir voro vanir at fremia, at vada logandi elld með berum fótum, eðla láta fallast á vopn, svo þá skadadi ecki. Biscup, treystandi á Guds miskun, neitadi eigi þessu. Voro þá gjörvirk elldar stórir eptir endilaungum skálanum; sem í þann tíma var títt at drecka öl við elld. Biscup skryddizt öllum Biscups skrudu, oc vígdi van, gekk þá at elldinum (o) með mítur á höfði (p), oc bagal í hendi; hann vígdi

(l) hvörtveggi. B. (m) þeir stódo einna mest í móti trúnni, þeir báðu Biscup &c. *omnium*
maxi-

ros ethnicos, intererant fratres duo, A. C. immianisfini Berserki, & artium magicarum oppidò periti, cui Haukus utrique erat nomen. Hi, omnibus viribus veræ fidei adversantes, & Christianam disciplinam abolere studentes, postulârunt ab Episcopo, modò animum virilem, aut fiduciæ quicquam in Deo suo haberet, ut artibus secum experiretur, quas soliti erant exercere, ignem videlicet flagrantem nudis pedibus transire, aut gladiis incumbere, ulla absque noxa. Episcopus divinâ benevolentia fretus rem non detrectavit. Tum accensi sunt ignes ingentes, per totam, qua patuit, coenaculi longitudinem, quemadmodum ea tempestate solenne erat ad ignem portare. Episcopus omni ornatu episcopali cum se induerat, aquam consecravit, quo factò, adiit ignem, tiaram capite, li-

T 4

tuum

maximæ fidei adversantur &c. A. (n) búdu
Biscupi, conditionem tulerunt Episcopo. B.
(o) svo búinn, hafdi mýtr &c. eo habitu
&c. B. (p) enn. A.

A. C. vígdi elldinn, oc dreifdi vatninu yfir. Því næzt gengu inn þessir II. berferkir greniandi (q) grimmliga, oc (r) bíta í skialldar rendurnar, oc höfdu ber sverd í höndum, oc ætludu at vada elldinn. Enn þá bar skiótara at fram, enn (s) þá varði, oc drápu fótum (t), í elldstockana, svo at þeir fellu bádir áfram, enn elldinn lagði at þeim (u) öllumeginn, oc brendi þá (x) á lítilli stundu, med svo mikilli ákefð, at þeir voro padan dauðir dregnir, þeir voro færdir upp med gilinu, oc grafnir þar, því heitir (y) þat *Haukagil*. *Fridrekr* Biscup giörði fyri sér krossmark, geck svo á elldinn midian, oc svo fram eptir (z) endilongum (a) elldinum, enn logann lagði tvo vega frá honum, sem vindr blefi, oc því síðr kenndi hann (b) mein-

(q) *Hac voce caret. A.* (r) *nögudu, arro-*

dentes. A. (s) *ætludu. B.* (t) *vid.*

offendebant. ad fustes. A. (u) *particu-*

lam. non agnoscebat. A. (x) *ad lítilli &c.*

A. uno. B. brevi.

tuum manu gestans, ignemque cum con- A. C.
secraverat aqua aspersit. Deinceps duo
illi Berserki intrarunt, truculentum vo-
ciferantes, oras clypeorum mordentes,
gestantesque manibus nudos enses, vadere
per ignem parati. Ceterum cum opi-
nione citius ignem ingrederentur, pedes
impegerunt fustibus atque truncis, qui-
bus ignis alebatur, adeo ut ambo proni
caderent, quos flamma undique cingens,
tanta vi, horæ momentō saviit, ut
mortui inde extraherentur. Corpora
eorum elata, juxta præruptas ibi amnis
fauces sunt humata; quare istæ fauces
(jam) vocantur Haukaðil. Fridricus
Episcopus signo sanctæ Crucis cum se
præmuniverat, medium ingressus ignem,
per totam procescit ignis longitudinem,
flamma ab utraque parte fugiente, quasi
vento acta: adeoque ipse non sentit

T 5

noxium

brevi. A. (y) þar síðan, exinde. A.

(z) midium, oc &c. *mediam, add. B.*

(a) *vocabulum abijcit. A.* (b) *meins*

af elldinum, incommodum ignis. A.

A. C. meinsamlígs hita af elldinum, at eigi (c) svidnuðu hinar minnztu trefur á skróða hans; sneruzt þá margir til Guds, er sá þetta háleita (d) stórtákn (e). Þennan atburd sagði *Gunnlaugr* múnkr, at hann heyrði segja fannordan mann *Glúm Þórgilsson*, enn *Glúmr* hafði numit þetta at manni er het *Arnórr Arndísarson*. *Oláfr* at *Haukagili* gjörði síðan kyrkiu á bæ sínum, enn *Þórvalldr* feck honum viðinn til.

V. Cap.

(f) Eptir þetta lögðu þeir Biscup, oc *Þórvalldr* mikla stund á at leida sem flesta (g) til Guds (h), eigi at eins þar í sveitum, heldr fóro þeir víða

(c) med nockuru móti, *ullo pacto. add. B.*

(d) Kraptaverk. A. (e) *Has omnes au-*
horitates ignorat. A. (f) Þeir Biscup
 oc *Þórvalldr* lögðu alla ástundan med hinni
 mesta

noxium ignis ardorem, ut ne minima A. C. quidem filamenta vestimentorum ejus adusta fuerint. Multi tum ad Deum convertebantur, hoc coelesti miraculo viso. Hanc rem testatus est Gunnlögus monachus, se præsente, narrasse hominem veracem, Glumum Thorgilfis filium: Glumus autem didicerat ex homine, qui Arnorr Arndisæ filius vocabatur. Deinde Olavus ad Haukagilum ædem sacram in prædio suo ædificavit, materiam autem ei Thorvalldus suppeditavit.

Cap. V.

Posthæc Episcopus & Thorvalldus multum in id studii atque operæ conferebant, ut quam plurimos ad Deum ducerent, non modò per vicinos tractus, verum etiam

mestu kostgæfni at leida &c. Omne studium & summam curam in id adhibebant, ut &c. B. (g) menn, mortales. add. B. (h) kinningar, ad notitiam Dei add. B. EIGI — ORD GUDS absunt ab. A.

300 THORVALLDS VIDFÖRLA

A. C. víða um *Island* at boda Guds ord (i); þeir komu vestr til *Hvannus* í *Breidafjardar* dölum um alþing (k). Þórarinn bóndi var eigi heima, enn *Fridgerdur* (l) húsfréyja, dóttir Þórdar frá *Höfða*, tók vel vit þeim í fyrstu. Þórvalldr (m) taladi trú fyri mönnum, enn *Fridgerdur* blótadi inni á medan, oc heyrði hvört þeirra annars ord (n). *Fridgerdur* svaradi ordum Þórvallds fátt oc illa, enn *Skeggi* son þeirra Þórarins hafði (o) í spotti ord Þórvallds (p); þar um orti Þórvalldr vísu þessa.

Fór ek með dóm (q) enn dýra.

Dreingr hlýddi mer einginn.

Gátum hrings frá hreyti.

Hródr varliga góðan.

Enn

(i) Um sumarit, um alþingis tíma, komu þeir cet.

Ea æstate, tempore comitiorum cet. A.

(k) *Nomen viri ignorat. A. hic & infra.* (l) *Hoc vocabulum non est in B.*

(m) taldi. B. *contrastè verba eodem usus.*

(n) A. *non habet verbum de responso matronæ: verum cavillationem pueri post versum*

etiam latè circumueuntes Islandiam ad A. C. verbum Dei promulgandum. Venerunt ad Hvammum, prædium Islandiæ occidentalis, situm in Breidafjardardalis, tempore conitiorum. Dominus prædii Thorarinn domi non erat: Fridgerda vero materfamilias, Thordi de Höfdio gnata, liberaliter eos primum excepit. Thorvaldo præsentis de Christiana religione amplectenda alloquente, Fridgerda in interiori ædium parte interim sacrificabat, alterque alterius verba audiebat: Et illa quidem ad dicta Thorvalldi pauca & mala (verba) reposuit; at Skeggjus, filius ipsius ex Thorarine, dicta Thorvalldi ludum fecit jocumque. Quam rem Thorvalldus hoc carmine complexus est.

Rem divinam tractavi;

Hominum nemo auscultavit mihi:

Adepti sumus ab homine

Famam minus honestam.

Cæte-

versum demum memorat. (o) Þetta alle

í spotti, hæc omnia, verba sc. Thorvalldi,

& forsan etiam matris idola adorantis. A,

(p) Þá quad Þórvalldr vífu þessa, — hoc

cecinit carmen.

(q) hinn, B.

A. C. Enn með öngva (r) fvinnu
 Alldin (s) rýgur við íkálldi
 Þá greipi Guð gydiu.
 Gall af heidnum stalli.

Ecki (t) er þessi getid at nockrir menn kristnuduzt í Vestfirðinga fiórd-
 úngi af þeirra ordum, enn norðr í
 fyeitum (u) er þeir fóro þar yfir
 kristnuduzt nockrir göfugir menn:
 Öundur í Reykiadal son (x) Þórkels
 Greniadar sonar, oc Hlenni (y) úr
 Saurbæ í Eyiafirði, oc Þórvalldr í
 Afi (z) við Hialltadal. Bródir Þor-
 valls het (a) Arngeirr, enn annarr
 Þórdr, hann var son Spakbödvars (b)
 Öndolfs sonar landnámamanns (c), er
 bió í Vidvík. Þessir oc enn fleiri
 menn urdu fullkomliga Kristnir í Nord-
 lendinga

(r) sinnu, i. e. *demens*, vel, *nihil prorsus at-
 tendens*, *utróque enim módo bæc capere
 licet*. A. (s) rígur. A. (t) kristnu-
 duzt menn í Vestfirði fiórd. *Nulli homines
 Christiani facti sunt &c.* A. (u) tóko
 margir göfugir menn retta trú, *multi —
 veram fidem amplexi sunt*. A. (x) Þór-
 gils.

Cæterum sine omni decoro

A. C.

Mulier vetula Poëta,

(Eam sacrificulam Deus malis plectat !)

Ab ethnico pulvinari occlauitavit.

Traditum non est, ullos quadrantis occidentalis incolas eorum suasu Christianos esse factos. Verum in Parte septentrionali, ubi eam peragrabant, nobiles aliquot viri Christo nomen dedere: (utpote.) Önundus in Reykiadalo (thermarum valle); Hlennius de Saurbæ in Eyiafiördo, & Thorvalldus in Afo (prædio) apud Hialltadalum. Fratrum Thorvalldi alter vocabatur Arngeirr, alter autem Thordus. Thorvalldus filius erat Spakbödvaris (Bödvaris sapientis), filii Öndolfs, unius è primis Islandiæ occupatoribus, qui prædium Vidvikam (recessum lignorum maritimi-

gils. A. (y) í Saurbæ. (z) í Hialltadal, in Hialltadalo. A. (a) Asgeirr. A. ex lapsu scribæ. (b) Öndorssonar. A. omisso LANDNAMAMANNS. De hoc viro vide Landnamabók p. 216. quæ sine dubio genuinum ejus nomen exhibet. (c) oe bió. A. quasi de Thordo sermo sit.

A. C. lendinga fiórdúngi. Enn (d) þeir voro margir þó at þá (e) leti eigi skírast at finni (f), at trúðu Kristi, oc fyriletu goda blót, oc allan heidinn fid, oc villdu eigi giallda hofstolla. Fyr þat reidduzt heidíngiar *Fridreki* Biscupi, oc lögdu fiandskap á alla þá er honum samþycktu (g). Þórvardr *Spakböðvars* son let giöra kyrkiu á bæ sínum í *Afi*, oc (h) hafði með sér Prest (i) er Biscup hafði fengit honum (k) oc let hann fýngia sér tídir, oc veita gudliga þiónustu. Vid þat vard (l) miöc reidr son Þórvalldr *Refs* sonar frá *Bardi* í *Fliófum*, sá het *Klausi*,

(d) þó voro þeir margir at eigi letu þá skírast. *Multi tamen erant, qui se tum non fecerunt baptizari.* A. (e) *Ita corrigendum: nam LETU, quod habet. B. in constructionem peccat.* (f) enn fyriletu samt heidinn fid oc skurdgoda villu, oc trúðu á Christum. *Sed nihilominus omiserunt ritum gentilem. Et Deorum sculptilium errores, atque in Christum crediderunt.* A. (g) *Ita mutatum viri nomen nunc, & sicuti*

ritinum) habitaverat. Hi, & plures A. G. etiam viri, in parte boreali, toti Christiani facti sunt. Multi vero erant, qui, tametsi ea vice non sinerent se baptizari, Christum tamen credebant, cultuque idolorum ac omni gentili ritu derelicto, fanis tributa pendere detrectabant. Ea propter ethnici ira in Fridricum episcopum incensi, hostilibus odiis prosequiebantur omnes, qui illi consentiebant. Thorvardus Spakbödvaris filius templum condidit, in Aso prædio suo, habuitque domi suæ sacerdotem, ab Episcopo datum; hunc sacra sibi canere, ac divinum officium administrare fecit. Hac re vehementer indignatus filius Thorvalldi Refsonii de Bardo (margine telluris) in pago Eliotum,

sicubi in seqq. occurrit, Libri exhibent; cum quibus facit Christnifaga. At in Ol. f. Tryggvason. Edit. Isl. scribitur constanter ÞORVALLDR. Quis dicat, utrum rectius. (h) hefr. A. (i) ENN BISCUP — HONUM, omitt. A. (k) at fýngia ser tídir, oc veita honum gudliga &c. B. (l) reidr Klaufi son Þórvalldz &c. A.

U

306 THORVALLDS VÍÐFÖRLA

A. C. *Klausi*, hann var mikilsháttar maðr, hann fór til fundar vit brædur Þórvarðz, *Arngeir* oc Þórd, þess erendið, at hann baud þeim (m) kost á, hvart þeir villdi heldr drepa prestinn, eða brenna kyrkiuna. *Arngeir* svarar: let ek þik þess oc (n) hvern annan minn vin, at drepa prestinn, Því at Þórvarðr bróðir minn hefir (o) grimmiga hefnt smærri (p) mótgiörða, enn ek (q) get at honum þíki þess; enn hins vil ek eggja at þú brennir kyrkiuna. Ecki villdi Þórðr (r) samþykkja þeim at þessu ráði. Litlu síðar fór *Klausi* til um nótt (s) við Xða mann at brenna kyrkiuna. Enn er þeir (t) gengu í kyrkiugardinn, kendu þeir ákafligan hita, oc sáu mikil gneifsta flug (u) í gegnum glugga kyrkiunnar. Fóro þeir burt (x) við þat at

(m) II. kosti, *duas conditiones*. A. (n) svo hvern minn vin. A. (o) fyrri, *prius, inferit*. A. (p) meingiörða, *injurias*. A. (q) hygg at honum muni þessi þíki. B. (r) sam-

Flotum, Klaufius nomine, vir haud ig- A. G.
 nobilis, fratres Thorvardi Arngeirem
 & Thordum adiit, id ferens negotii, ut
 optionem iis offerret, utrum sacerdotem
 interficere, an templum cremare mallent.
 Cui Arngeirr ita respondet: debortor te
 & alium quemlibet, mihi amicum, à
 nece sacerdotis: nam frater meus Thor-
 vardus atrociter ultus est minores offen-
 sas, quam hanc, opinor, esse existima-
 bit: alteram rem bortor, ut cremes tem-
 plum. Thordus in hoc eorum consilium
 noluit consentire. Paulo post Klaufius,
 IX hominibus comitatus, ad templum
 incendendum profectus est. Qui intran-
 tes coemeterium, vehementem calorem
 sentiebant, crebrasque scintillas emicare
 ex templi fenestris observabant; quare
 discessere, quod totum templum iis con-
 U 2 flagrare

(r) samþykiazt þeim, iis consentire. A.

(s) at breanna kyrkiuna vid Xda mann. B.

(t) nálguduzt oc, quò cum appropinqua-
 rent, & cet. add. B. (u) út í glugg, &c.

fenestram versus. A. (x) með þat er

þeim þótti cet. A.

A. C. at þeim þótti kyrkian full af elldi (y). Annan tíma fór *Arngeirr* (z) til með marga menn, oc ætladi at brenna þessa sömu kyrkiu. Enn er þeir höfdu (a) brotið upp kyrkiuna, ætladi hann at tendra elld á gólfinu (b) við þurran (c) fiallhrapa (d). Enn þvít eigi logaði svo skiótt sem hann villdi, þá lagðizt hann (e) innar yfir þrösköldinn, oc ætladi at blása at (f), er glóðin var nóg, enn eigi villdi festa í vidnum. Þá kom ör, oc stóð föst í kyrkiu gólfinu, rett við höfuð honum, oc þegar kom önnur (g), sú misti klæði hans við gólfet, svo at örin flaug milli síðu hans, oc skyrtnar er hann var í. Hann hlióp (h) þá upp hart, oc mælti, (i) flaug þessi ör svo. (k) nær síðu minni, at ek em eigi ráðinn (l) at bíða her hinnar þridiu.

(y) vera mundi, *adjicit*. B. (z) við marga.

A. *omisso* TIL. (a) upp brotið. A.

(b) með þurran. A. (c) fialldrapa. B.

(d) enn

flagrare videbatur. Alio tempore Arn- A. C. geirr, frequenti comitatu instructus, idem hoc templum combusturus adiit. Effra-ctis foribus, volebat ignem in pavimen-to accendere, admoto arido frutice; qui (frutex) cum tardius ignem conciperet, quam ardor hominis ferebat, super li-men introrsum procubuit, statu vivos car-bones in flammam daturus, quorum abunde aderat; ast sarmenta (ignem) non concipiebant. Eodem momento vē-nit sagitta, quæ templi pavimento, jux-ta caput ejus, infixæ stetit; hanc mox altera secuta, latusque hominis, & in-dusum, quo indutus erat, interlap-sa, vestimenta ejus ad pavimentum fixit. Ille subito exsiliens, tam prope, inquit, latus meum hæc sagitta volavit, ut ter-tiam hoc loco expectare, mihi consultum

U 3

non

- (d) enn er. A. (e) inn. B. (f) þvi
glóðin &c. B. (g) Öx, add. A. (h) þegar
upp, oc mælli, simul. &c. A. (i) svo
flaug þessi örin. B. (k) næri. B. (l) í at
þíða hinnar þridiu. B.

310 THORVALLDS VÍÐFÖRLA

A. C. pridiu. Nú hlífði Gud svo húfi sínú (m), at *Arngeirr* fór svo búinn burtu með sína menn; oc leitudu eigi heid-íngiar optar at brenna þá kyrkiu (n). Hún var giör XVI. árum áður enn Kristni var lögtekin á *Islandi* (o).

VI. Cap.

Eitt fumar á alþingi (p) taldi Þórvalldr Kodranson trú opinberliga eptir bæn Biscups fyrir öllum lýd. Enn er hann hafði framborit með mikilli snilld mörg oc sönn stórmerki almáttugs Guds, þá svarar fyrst kyn-stórr maðr (q), oc göfgr, þó heid-inn væri oc grimmr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyjasfiardarströnd*. (r) son Þór.

(m) fór Arngeirr á burtu &c. *Arngeir discesst.*

B. (n) þessi kyrkia var giör. B. (o) enn hún stóð; svo ekki var atglöri; *cæterum stetit ita ut nihil refarciretur*, add. B. *nullius lacunæ vestigio apparente. Sed manifestum est, aliquid deesse, quod supplet Christ-nifaga.*

non ducam. Ita Deus domum suam servavit, ut Arngeirr, cum sua cohorte, re irrita discesserit. Neque sæpius tentarunt ethnici istud templum cremare. Ædificatum id templum erat annis XVI ante religionem Christianam legibus in Islandia receptam.

Cap. VI.

Æstate aliqua Thorvalldus Kodranis filius, rogatu Episcopi, religionem christianam publice in Comitiis coram omni populo prædicavit. Magna autem eloquentia, multa & vera magnalia Dei omnipotentis cum exposuerat, primus omnium ei respondit vir nobilis & clarus, quamquam ethnicus & ferox, (nomine) Hedin de Svalbardo in Eyiafiardarströnda,

U 4

filius

nifaga. cap. III. ult. (p) taladi þórv. — eptir bæn Biscups opinberliga trú fyri &c. A. (q) ocheidinn. A. abjectis cæteris. (r) Stirpem Hedinis ignorat. A. Cæterum de illa cum nostro consentit Landnámabok, Part. III. cap. 17. Sect. ult.

A. C. Þórbiarnar Skagaſonar, Skaptaſonar.
 Hedinu átti (s) Ragnheiði ſtiúpdóttur
 oc bróðrdóttur Eyjólfs Valgerðarſonar.
 Hedinu mælti margt illt vit Þórvalld,
 oc gudlaſtadi miök (t) í móti heilagri
 trú, oc ſvo gat hann (u) med ſinni
 illgirnd umtalid fyri fólkinu, at ein-
 ginn madr lagdi trúnat á þat er Þór-
 valldr (x) hafdi ſagt, heldr (y) tók
 þadan af ſvo miök at vaxa illviliaſöm
 áſókn, oc hatu heidinnu manna vit
 þá Þórvalld oc Biſcup, at þeir gáfu
 ſkálldum (z) kaup til at yrkia nið
 um þá, þar er þetta í (a) eitt.

Hefer börn borit

Biſcup níu.

Þeirra er (b) allra

Þórvalldr-ſadir,

Fyri þat drap Þórvalldr tvo þá
 er þat höfdu kvædit; enn Biſcup poldi
 allar

(s) Ragnheiði B. (t) *Hec non extant in A.*

(u) MED ſ. ILLGIRND *absunt indidem.*

(x) ſagdi A. (y) óx þadan ſvo mikid

illvilie heidinnu vit þá Biſcup oc Þórvalld —
male-

*filius Thorbiörni, filii Skagii, filii Skap- A. C.
tii: qui Hedinn habebat conjugem Ragn-
heidam, Eyiołfi Valgerdæ filii privig-
nam & ex fratre neptim. Hic Hedinn
multa convitia jactabat in Thorvalldum,
& multis verbis sanctam fidem blasphe-
mabat; fecitque id impia sua oratione
apud populum, ut novo omnium dictis
Thorvalldi fidem tribueret: contra ab eo
usque tempore crevit adeo malitiosa in-
sectatio & odium ethnicorum adversus
Thorvalldum & Episcopum, ut data mer-
cede poetas subornarent, ad carmen in
eorum opprobrium componendum, quod
inter alia hoc habet:*

Suscepit filios

Episcopus novem:

Eorum est omnium

Pater Thorvalldus.

*Ea de causa Thorvalldus duos occidit,
qui carminis istius fuerant auctores. Epi-*

U 5

scopus

malevolentia Ethnicorum &c. A. (z) fe,

pecunia, A. (s) vocem hanc non habet.

*B. (b) Þórvalldr allra fadir, A. quod in
adliterationem peccat.*

A. C. allar meingiördir með hinni mestu hógværd. Enn er Þórvalldr hafði drepit skálldin, fór hann til Biscups, at segja honum hvat hann (c) hefði giört. Biscup fá á bók, oc fat inni, oc ádr Þórvalldr (d) geck inn, komo II. blóddropar á bókina fyri Biscup, skildi Biscup at þetta var nockur vísbending. Enn er Þórvalldr komi inn til hans, mælti Biscup: annad hvört hefer þú (e) nú framit manndráp, ella (f) hefir þú þat í hug þer; Þórvalldr segir honum þá, hvat hann hafði giört. Biscup mælti (g), því giördir þú svo? Þórvalldr svarar (h), því ek poldi ecki at þeir kölludu ockr raga. Biscup mælti, þat var lítil polraun, þó at þeir lýgi at þú ættir börn, enn þú (i) hefndir fyri ord þeirra á verra veg, þvíat vel (k) mætti ek bera börn þín, þó at þú ættir

- (c) hefr giört, A. (d) kominn, B. (e) NU
 deest in B. (f) þú hefir þat &c. A.
 (g) hví fórsta svo með, *cur hac agendi ra-*
tione

scopus autem omnes has injurias summa A. C. equanimitate pertulit. Cæterum occis Poëtis, Thorvalldus contulit se ad Episcopum, rem gestam ei narraturus. Domi erat Episcopus (forte) librum quendam legens, in quem, antequam ingrederetur Thorvalldus, duæ guttæ sanguinis decidebant coram Episcopo. Is hoc ostentum quoddam esse intelligens, ingredienti Thorvalldo dixit, aut nunc illum patrassè homicidium, aut patrare in animo habere; patratum facinus confitentem cum interrogabat Episcopus, cur ita fecisset? respondet Thorvalldus, quod ferre nequibat, se atque Episcopum ab illis ignavos vocari & molles. Cui Episcopus: parvum, inquit, hoc patientiæ erat experimentum, etsi mentirentur te liberos procreasse; tu vero dicta eorum peiorem in modum ultus es: nam bene mihi conveniret, tuos gestare filiolos, si quas

tione utebaris, v. cur ita te in hac causa gessisti.

(h) Particulam exclud. A.

(i) hefnist, ulfisceris. Ar. - (k) máttu

ek — ef þú ættir &c. congenerat &c. A.

A. C. ættir nokkur. Eigi skyldi Kristinn
madr (l) leita við at hefna sín siálfr,
þó hann væri hatrliga smádr, heldr
þola fyrri Guds sakir bráxl oc mein-
giördir manna.

VII. Cap.

(m) Nú þó at þeir þylde mörg
vandræði af vondum mönnum, þá
letu þeir eigi því heldr af at fara
um sveitir at boda Guds erendi. Þeir
komo út í *Laxárdal*, oc dvöldu
undir *Eylisfelli*, hiá *Atla* hinum ram-
ma, födurbróður Þórvallds; var *Atli*
þá skídr (n) með heima mönnum
snum, oc margir adrir menn (o), er
þar komo til, þvíat heilags anda misk-
un nálægdizt af orðum þeirra. Þá
flaug frædi af Biscupi (p), með Guds
miskun

(l) siálfr leita við at hefna sín. A. (m) Epir
þetta fóro þeir Biscup oc Þórvalldr út —
dvöldu um heid undir &c. *Posthæc Epi-
scopus & Thorv. extrorsum profecti sunt,*
in

*ignos haberes. Non decet hominem Chri- A. G.
tianum, se ipsum ulciscendi occasionem
querere, quamvis invidiosis laceretur
contumeliis, sed Dei gratia placide illi fe-
rendæ sunt exprobrationes & injuriæ ho-
minum.*

Cap. VII.

*Illis igitur etsi multæ molestiæ ab
hominibus improbis crearentur, nihilo
tamen magis cessaverunt, pagos circum-
eundo voluntatem Dei annuntiare. Ad
exteriora in Laxárdalum venientes, sub
Eylifsfello apud Atlum robustum Thor-
valldi patrum diversati sunt. Tunc
baptisatus est Atlus cum suis domesticis,
& multi alii eo advenientes: nam gratia
Spiritus sancti eorum adfuit verbis. Hic
volans fama Episcopi, divino accedente
favore,*

*in &c. — aliquamdiu diversati. A. ini-
tiis b. capitis prætermisiss. (n) oc
heima menn hans. A. (o) ER PAR —
ORDUM PEIRRA, omitt. A. (p) MED
G. MISKUN omitt. A.*

A. C. miskun í eyru einum (q) smáfveini V. vetra gömlum (r), sá het *Ingi-mundr*, son *Hafurs* í (s) *Guddölum*; hann var at fóstri á *Reykiaströnd*. *Ingi-mundr* kom einn dag at máli við smalamann fósttra síns, oc bad hann fylgia sér leyniliga til (t) *Eylífsfjallz*, at sía (u) Biscupinn, þetta veitti smalamadr honum, þeir fóro yfir *Kiartansgiá* (x) til *Laxárdals*. Enn er þeir komo til bæjar *Atla* at *Eylífsfelli*, þá tók sveinninn at bidia at hann væri skírdr. *Atli* tók í hönd sveininum, oc leiddi hann (y) til Biscups, svo segiandi. Sveinn þessi er son göfígs manns, oc þó heidinn (z), enn sveinninn beidizt skírnar, fyr utan (a) vitund oc ráð födur síns oc fósttra. Nú sía fyri hvat at er (b) giöranda, þvíat (c) vís von er, at hvörutveggjum mislíki miöc ef hann

(q) sveini, *puero*. A. (r) er het, *qui* &c. B.

(s) *Goddölum*. B. (t) *Eylífsfjells*. B.

(u) Biscup. A. (x) oc vestr yfir fjallid,

er mon-

favore, aures feriit parvuli cujusdam, A. C. quinque hyemes nati, qui vocabatur Ingimundus, filius Hafuris in Guddölum (Deorum vallibus), sed in Reykiaströnda educabatur. Die quodam Ingimundus compellans opilionem nutritii sui, rogavit, ut clam se duceret ad Eylifshallum, ad Episcopum videndum. Hoc illi dabat opilio. Per Kiartansgiá (chasma Kiartanis) transibant in Laxardalum. Postquam autem ad villam Atlí in Eylifsfello pervenerant, puer orare coepit, ut baptisaretur. Manu prebensum Atlíus, duxit ad Episcopum, ita dicens: hic puer filius est viri nobilis, sed ethnici; petit autem ut baptisui fonte abluatur, sed nesciente, nec auctore patre & nutritio: Tu igitur vide, quid hic facere conveniat; neque enim dubium est, quin vehementer offendat utrumque baptisnus pueri. Subridens

& montem occidentem versus. add. A.

(y) fyrí Biscup, in conspectum Episcopi. A.

(z) oc beidizt &c. A. (a) VITUND OK

deest in A. (b) giörandi. B. (c) viss

er von. A.

A. C. er skírdr. Biscup svarar (d) brofandi, fánliga (e), segir hann, er (f) úngum smálveini eigi neitandi svo heilags embættis, allra hellzt er hann hefir (g) heilsufamligri skilning á sínu ráði, enn frændur hans rofknir. Síðan skírði Biscup *Inginund*, oc kendi honum (h) ádr hann fór í burt, hvat honum var einna skyldazt at hallda, oc vardveita med Kristninni.

VIII. Cap.

(i) Svo er sagt, at *Fridrekr* Biscup hafi skírt þann mann er *Máni* het (k), oc fyri því at hann helle *Helga* trú med mörgum manndygdum, oc godvilia; var hann kalladr *Máni* hinn kristni. Hann bió í *Holti*

(d) hlæiandi, *ridens*. B. (e) SEGIR HANN, *refecāt*. A. (f) svo úngum sveini, *tam parvo natu puerulo*. A. (g) heilsufamligan. B. *vitiose*. (h) hvat honum var skyldazt at vita, *quod imprimis scire eum oper-*

dens Episcopus respondit, haudquaquam A. C. tenello parvulo denegandum esse tam sanctum officium, præsertim cum is magis salutare gauderet commodi sui ratione atque sensu, quam cognati ejus adulti. Baptisatum deinde Ingimundum, antequam discederet, docuit quæ Christiana religionis homini imprimis tenenda & observanda erant.

Cap. VIII.

Traditum est, quod Fridricus Episcopus hominem baptizaverit, nomine Manium (Lunam), qui, quoniam sanctam fidem coluit multis cum virtutibus & benignitate, Manii Christiani nomen meruit. Incoluit autem prædium Holle
in

oportebat. A. (i) Fridrekr Biscup skírði oc þann mann er Máni het, Fridr. Episc. baptizavit & hominem &c. A. (k) Cognomen viri, & cognomen rationem supprimit. A.

X

A. C. *ti* á (l) *Kólgu-myri*, hann gjörði þar kyrkiu, oc í þeirri kyrkiu þiónaði hann Gudi bæði nætur oc daga með (m) helgum bænum, oc (n) ölmöfugjörðum (o), er hann veitti marg háttudum fátækum mönnum. Hann átti (p) veidistöð í á þeirri er (q) þadan var skamt í burtu, þar sem (r) enn heitir í dag af hans nafni *Mána-foss* (s), þvíat á nockrum tíma þá hallæri var oc fulltr; hafði hann (t) ecki til at fæða húngrada, þá fór hann til árinna, oc hafði þar noga laxveidi í hylnum undir fosfinum; þessa laxveidi gaf hann undir kyrkiuna í *Holtti* (u), oc segir *Gunnlaúgr* múnkr at sú veidi hafi þar iafnan undir

- (l) *Ex Landnámabók sine dubio restituendum est, Kólkumýrum, quam adi p. 199. unde etiam colligi potest, Kólkumýrar partem fuisse Svinadali, qui pagus in tractu Havnar menfi est situs.* (m) HELGUM, *omitt. A.* (n) aalmöfugjörðum, *scribitur*

in (tractu) Kólgumyra. Ibi templum A. C. struxit, quo in templo divino cultui vacavit noctesque & dies, sacris precibus operatus, & eleemosynarum in multis pauperes distributionibus. Erat eius atque locus piscaturæ in amni, inde haud procul fluente; qui locus etiam hodie ex ejus nomine dicitur Mánafofs (Mannii cataraçtes): nam quondam, urgente annona & fame, nihil habens quod pasceret esurientes, amnem petiit, & in hujus gurgite sub cataraçta salmonum piscatu assatim usus est. Cujus piscaturæ ius in templum Holltense donò transtulit, quod etiam, teste Gunnlaugo monacho, postea jugiter penes illud (templum)

X 2

plum)

tur in B. (o) ER HANN VEITTI —

MÖNNUM, omitt. A. (p) veidistödu. B.

(q) þar. A. (r) nú heitir af hans n.

nunc &c. A. (s) því þegar hallæri var

mikit á Islandi, nam cum esset magna an-

nonæ malignitas in Islandia. A. (t) ei

at gefa fátækum, non habens quod præbe-

ret pauperibus. A. (u) Testimonium

Gunnlögi omitt. A.

A. C. undir legit síðan. Hjá þeirri kyrkiu (x) fer eitt merki, at hann hefði byggt svo sem einsetumadr; þvíat svo sem hann var fiarlægr öðrum mönnum í hugskotinu, svo villdi hann oo at líkamligri samvistu fyrri alþýðu pys; þvíat vid kyrkiugardinn fer at verit hefir (y) gardhverfa; þar (z) vann *Máni* heyverk á sumrum at fódra vid eina kú, þá er hann fæddizt vid; þvíat hann villdi (a) afla fer atvinnu med ervidi eginligra handa, helldr enn samneyta heidingium, þeim er hann hótudu, oc heitir þar síðan *Má-nagardr*.

IX.

(x) Vid kyrkiugardinn sez ein gardhverfa. A. *intercedentibus exclusis*. (y) *gardhverfa* nockur, — *qvædam*. B. *eodem sensu*, ut *arbitramur*. (z) er segizt at hann hafi í unnit at heyverkum á sumrum vid eina kú, *ubi perhibetur operam navasse foeno faciendo, ad unius vaccæ pabulum byberzum*. B. *Non autem est dissimulandum, quod per GARDHVERFE intelligi possit*, Topt,

plum) mansit. Juxta templum illud vi- A. C.
dentur vestigia quædam, quæ indicant,
illum ibi habitasse anachoretæ instar: nam
sicuti ab aliis hominibus remotus erat
mente, ita quoque voluit (*) corpore (esse
remotus), ut tumultuantem vitaret po-
pulum: cernere enim licet, apud coenie-
terium fuisse portiunculam prati aggere
circumseptam, ubi Manius foeno colligen-
do per æstates operatus est, ut pabulo per
hyemem vaccam pasceret, cujus lacte vi-
ctitabat: nam victum sibi quæritare ma-
luit manuum suarum labore, quam gen-
tilium uti convictu, qui eum oderunt.
Atque is locus postea Mánagardur (sep-
tum Manii) appellatur.

X 3

Cap.

Topt, 3: areola parietibus clausa, at sine
tecto, in quam condiderit Manius foenum,
ad vaccam suam labore quæsitum. Tum
vero mox in Textu, ÞAR I pro ÞAR le-
gendum foret. (a) eigi samneyta heid-
inglum, oc heirir &c. noluit enim uti con-
victu ethnicorum. A.

(*) Ad verbum redderes, *Quod ad corporalem cōhabita-
tionem.* Sed enim ita non satis exprimeretur *Ἀνίστηναι*.

IX. Cap.

(b) Enn skal segja fátt af mörgum meingiörðum, oc offóknum er heidnir menn veittu *Fridreki* Biscupi, oc *Þórvaldi*, fyri bodan rettrar trúar (c). Þá bar svo til er þeir villdu ríða til vorþings í *Hegranes* (d), enn er þeir nálguduzzt þingstadin, þá hlióp upp allr múgr heidinna manna, oc runnu í móti þeim med miklu ópi. Sumir bördu (e) at þeim grióti, sumir skóku at þeim (f) vopnum, oc skiöldum (g) med miklu harki oc háreysti, oc bádu godin steypa sínum óvinum, oc var eingin von at þeir (h) mætti koma á þingit; þá mælti Biscup: Nú kemr þat fram sem móður mína dreymdi (i) forðum daga, at hún þóttizt finna vargshár í höfði mer,

(b) *Hujus proqemii nihil est in A.* (c) þat bar svo til eitt vor, er þeir Bisc. oc Þórvalldu ríðu til Hegranes þings, — *vere quodam* — *ad forum Hegranesense.* A. (d) er

Cap. IX.

A. C.

Paucis porro commemorandæ sunt multæ molestiæ & vexationes, quas, ob veræ religionis annunciationem, Fridrico episcopo & Thorvaldo gentiles crearunt. Evenit, cum illi equites ibant in Hegra-nesum, ad verni temporis comitia, foro-que propinquabant, ut universa ethni-corum tumultuosè excitata turba, in-genti cum vociferatione obviam iis rue-ret, quibusdam saxa ingerentibus, aliis gladios & scuta in eos quassantibus, magno cum tumultu & clamore: Deos cunctis orantibus, ut hostes suos pessun-darent, adeo ut nulla iis esset spes, fore ut comitia possent accedere. Tum Epi-scopus: jam, inquit, ratum redditur somnium olim meæ matri oblatum, quo ea sibi videbatur in capite meo pilum lu-

X 4

pinum

- (d) at þá er þeir nálguduzt &c. A. (e) þá gríou. A. (f) vopnin. A. *omissis scutis.*
 (g) oc med harki — bádu &c. A.
 (h) mættu. A. (i) FORDUM DAGA, *omitt.* A.

A. C. mer, þvíat nú erum ver giördir rækir oc reknir sem skiaðir vargar (k), med hræðiligu ópi oc styriöld. Eptir þat fóro þeir Biscup oc Þórvallðr heim til *Lækiamótz*, oc dvölduþt þar um sumarit. A því sama sumri eptir alþing (l), söfnudu nockrir heidíngiar hidi sinu, svo at þeir höfðu II^c manna XII ræd, þeir ætludu til *Lækiamótz* at brenna Biscup inni, oc allt lid hans. Enn er þeir áttu skamt til bæjar (m) á *Lækiamóti*, þá stigu þeir af hestum sínum, oc ætludu at (n) æa (o), sem þeir giördu. Enn er þeir voro (p) aptr á bak komnir, flugu hiá þeim fuglar margir (q) vofveifliga. Vid þat fælduþt hestar þeirra, oc urðu svo ódir, at þeir fellu allir ofan, er á bak voro komnir, oc meidduþt, sumir fellu á (r) grióti, oc brutu fætur

(k) MED — STYRIÖLLD, *omitt*, A. (l) söfnuduþt heidíngiar saman, *congregabantur æbñici*, A. (m) at, A. (n) ægia, *scribit*. B. *minus rectè*. (o) *Hæc refecat*.

pinum invenire: nunc enim ab hominum A. C.
 consortio arcemur agitanturque, ceu atro-
 ces lupi, terribili cum clamore & tumultu.
 Deinde Episcopus & Thorvalldus
 domum se receperunt ad Lækiamotum,
 ubi æstatem transegere. Eadem illâ
 æstate, post finita comitia, ethnicorum
 quidam, coactis copiis, adeo ut ad duas
 centurias hominum, duodecim decadibus
 in singulas computatis, surgeret nume-
 rus, ad Lækiamotum ire in animo po-
 fuerant, ut ibi Episcopum, cum omni sua
 caterva, igne ædibus subiecto, comburerent.
 Verum ubi à villa Lækiamoto, haud pro-
 cul aberant, descenderunt ab equis, ut
 respirandi spatium iis darent; quod &
 fecerunt. Postquam vero equos rursus
 conscenderant, accidit subitario casu, ut
 prætervolaret avium multarum cohors;
 qua re consternati equi, in eum rapieban-
 tur furorem, ut omnes, qui equos con-
 scenderant, deturbati, corporibus malè

X 5

lade-

eat. A. (p) particulam omitt. B. (q) vos-
 eifliga. A. vitiosè. (r) grlót. A. at in
 contextu est Antiptofis.

A. C. fatur (s) sína, oc fengu þar stór fār af, hestarnir hlupu á sumu, oc meiddu; þeim vard (t) minst til vandræða er hestarnir hlupu frá (u), oc urdu þeir at gánga lánan veg til síns heimkynnis. Hvörfu þeir vit þetta aptr (x), skýldi svo allzvalldandi Gud sínum mönnum, at því síðr fengu þeir Biscup í þessu sinni nockurt mein af umfát oc illvilia heidíngia, at þeir urdu med öngvo móti varir vit þessa atferd oc ráðagiörd. Biuggu þeir Þórvalldr hinn Vilda vetr á *Lækia-móti*. Enn á næzta sumri fóru þeir utan, fyrst til *Noregs*, oc lágu þar um hríd í höfn nockurri. Þá kom utan af *Islandi* (y), oc lagdi til þessarar sömu hafnar, sá madr er fyrr var nefndr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyia-fiardarströnd*. *Hedinn* geck uppá land, oc í skóg, at höggva fer húsa vid.

Þór-

(s) sínar. A. *neotericè* & *vitiosè*. (t) mest, *maximum*. B. *ineptè*. (u) urdu þeir at gánga til síns heima. B. (x) Biuggu þeir Þórv. enn 7a &c. A. *neglectis*, *quæ antecedunt*.

laderentur, quorum quidam in saxa de A. C. lapsi, cruribus fractis, magna inde ferebant vulnera, in alios equi ruentes membra illis fregere. Minimum illis accidit incommodi, qui ab equis aufugientibus relictis longam domum viam pedibus ambulare cogebantur. Fecit hoc, ut reverterentur (omnes). Ita Deus omnipotens suos protexit, adeoque nihil incommodi isto tempore tulit Fridricus Episcopus, & socii ipsius, ex insidiis hisce & malevolentia ethnicorum, ut hostilem hanc incursionem hasque machinationes, ne minimum quidem senserint. Hi septima byenie Lækiamoti transacta, proxima post æstate peregre profecti sunt, & primò quidem in Norvegiam, ubi in portu quodam aliquantisper sunt commorati. Tum ex Islandia vectus, in eundem portum navim suam appulit, homo supra memoratus, Hedinn de Svalbardo in Eyiafiardarströnda. Is in terram egressus sylvam petiit, ædium sibi materiem cæsurus. Quod sen-

dunt. (y) Hedinn frá Svalbardi, er fyrr var þefndr. A.

A. C. Þórvalldr varð þessi varr, hann kalladi med sér þræl sinn, þeir fóru í skógginn þar sem *Hedinn* var, let Þórvalldr þrælinn drepa *Hedinn* (z). Eptir þat geck Þórvalldr til skips, oc segir þetta Biscupi. Biscup svarar: fyrri þetta víg (a) skulu vid skilia, þvíat þú villt seint láta af manndrápum. Fyri þat fór *Fridrekr* Biscup (b) aptr til *Saxlands*, oc endti þar (c) æfi sína með háleitum heilagleik.

X. Cap.

(d) Þórvalldr lifdi síðan mörg ár (e). Enn með því hann var madr mikill af siálfum sér, sterkr oc hugadr vel, enn í alla stadi geyminn Guds bodorda, með fullkominni ástarhygli, þá huxadi hann þat, ef hann færi

(z) Enn er Þórvalldr kom til Biscups, oc segir honum þetta, mælti Biscup, *Quod factum redux cum significaret Episcopo, is fatus est.* B. (a) skulum. A. (b) aptr, omitt.

sentiens Thorvalldus, servumque suum A. C. se sequi iubens, intravit sylvam, ubi Hedinn erat, quem Thorvalldus à servo fecit interfici. Quo facto, navem petit, & rem Episcopo narrat. Cui Episcopus: hanc, inquit, ob causam disjungemur, nam tu serò vis ab homicidiis desistere. Hanc ob rem Fridricus Episcopus in Saxoniā rediit, ibique mira cum sanctimonia etatem suam exegit.

Cap. X.

Multos postea annos vixit Thorvalldus. Ceterum quoniam erat vir per se magnus, robustus & animosus, præceptorum autem Dei per omnia servans, ejusque totus captus amore, venit illi in animum, si patriam repeteret,

omitt. B. (c) lif sitt. B. (d) Enn,

sed, add. A. (e) Hic statim subjicit. A.

oc giörði ferd sína út í heim til Jórðalaborgar, hann fór &c. & transit omnia, quæ antecedunt.

334. THORVALLDS VIDFÖRLA

A. C. færi enn aptr til sinnar fóstriardar, at eigi væri víst hvart hann pyldi í alla stadi mótgang oc meingiördir sinna samlanda, sem honum bæri þó at líða, oc vera ætti fyri Guds sakir. Fyri því tók hann þat ráð, at vitia eigi optarr til *Islands*, giördi hann þá ferd sína út í heim, oc allt til *Jórsala*, at kanna helga stadi, hann fór um alle (f) *Grickia* ríki, oc kom til *Miklagards* (g), tók siálfr Stól-Kónggrinn við honum með mikilli virðing, oc veitti honum margar vingiafir oc ágiætar, því svo var Guds miskun honum nákvæm, oc flaug hans frægd fyrir alþýdu hvar sem hann kom, at hann var virðtr oc vegsamadr svo af meiri mönnum sem minni, svo sem einn stólpi eða uppihalldzmadr rettrar trúar, oc svo sæmdr, sem dýrðarfullr, iátrari Jesu Christi, af siálfum *Miklagardz* keyfara,

(f) Grickland, *Graciani*. A. (g) oc feck þar mikla virðing, þadan fór hann í Austrveg um Garða ríki oc Rusland, oc þar reisti hann

peteret, incertum fore, an perferre posset A. C. molestias & vexationes, quas crearent contreranei, quas Dei causâ tolerare & deceret, & justum esset. Quare consultissimum ei est visum, non sæpius visere Islandiam. Iter igitur suscepit in terras exteras, & quidem Hierosolymam usque, ad loca sancta lustranda. Totum Græcorum peragravit imperium, & Miklagardum (Constantinopolim) venit: ibi eum ipse Imperator perhonorifice accepit, donisque maximis, ceu amicum, honoravit. Erat enim Deus illi adeo præsens & propitius, adeoque fama ejus, quæcunque adibat loca, per populi ora volavit, ut ab omnibus, maximis, minimis, observaretur ac prædicaretur, velut columnen quoddam, sive fulcrum veræ religionis, honoraretur vero, ut illustris confessor Jesu Christi, ab ipso Imperatore

Con-

hann af grundvelli &c. ibi magnum adeptus est honorem, inde in regiones orientales, Gardarikiam & Rusiam profectus est &c. A.

A. C. keyfara, oc öllum hans hödingium, oc eigi síðr af öllum biscopum, oc ábótum um alle *Grickland* oc *Syrland*. Allra mest var han tignadr um aústrveg, þáingat sendr af Keyfsaranum, svo sem foringi eða valldzmadr, skipadr yfir marga kónga á *Ruslandi*, oc í öllu *Gardaríki*. Þórvalldr Kodranson reisti þar af grundvelli eitt ágíætt múnklífi, hiá þeirri höfudkyrkiu er helgud var (h) Jóhanni baptista, oc lagdi þar til (i) nógar eignir, het þat æ síðan af hans nafni Þórvalldz klaústr (k), í því múnklífi enti hann sitt líf, oc er þar grafinn, þat klaústr stendr undir hábiargi því er heitir (l) *Dröfn* (m). Þá er *Fridrekr* Biscop oc Þórvalldr komo til *Islands*, voro lidin frá holldgan vors Herra Jesu Christi DCCCC (n) ára, oc eitt ár ens (o) níunda

- (h) Jóhanni Baptista. A. (i) margar, *multum*. A. (k) oc í því klaustri endi hann líf sitt. A. (l) *Dripa*. A. (m) Enn, *sed*, add. A. (n) ára, *omitt*. A. (o) tíunda, *decimæ*. B.

Constantinopolitano, & omnibus ejus A. C. purpuratis, nec minus à cunctis Episcopis & abbatibus per totam Græciam & Syriam. Longè autem amplissima erat ejus gloria per regiones orientales, quò legatus est missus ab Imperatore, Ducis sive Magistratus dignitate auctus imperisque in multos Reges Rusiæ, & tota Gardarikia. Ibi Thorvalldus Kodranis filius à fundamentis exstruxit celebre monasterium, apud templum primarium, quod Divo Johanni Baptistæ dedicatum erat; cui quantum sat erat possessionum attribuit monasterio, quodque ex ejus nomine perpetuò deinde dictum est Monasterium Thorvalldianum. In eo monasterio supremum obiit diem, ibidemque est conditus. Stat id monasterium sub excelsa petra, quæ Dröfn appellatur. Fridrico episcopo & Thorvalldo in Islandiam venientibus, elapsi erant ab Incarnatione Domini Nostri Jesu Christi, anni nongenti, & unus nonæ decadis annus (LXXXI) à principio autem inhabitatæ

Y

338 THORVALLDS VIDFÖRLA

A. C. niunda tugur en eitt hundrad tirætt oc
VI vetr frá upphafi *Islandz* bygdar.
III vetrum síðar gjörði Þórvarðr Spak-
bodvarsón kyrkiu í *Afi*, oc (p) lúkum
ver svo þessum þætti.

(p) endar svo Sögu þátt af Þórvalldi Kodrans-
syni, oc Fríðreki Biskupi, *ita finit suc-*
cincla

*bitatæ Islandiæ, centum anni si per de- A. C.
cem decades fiat computatio, & sex præ-
terea hyemes. Tres post hyemes Thor-
vårdus Spakbödvaris filius in Aso tem-
plum condidit. Ita hæc succinctam
concludimus narrationem.*

*cinſa narratio de rebus geſtis Thorvalldi
Kodranis filii & Friderici Episcopi. B.*

Index

Chronologicus in *Hungrvakam*, Vitam Pauli Episcopi, & Thorvalldi *Peregrinatoris*.

Anno Chr.

981. **T**horvalldus Peregrinator, & *Fridricus* Episcopus in Islandiam venire, Christianæ religionis annunciandæ causa. 273. Sed *Vita Thorvalldi* sub finem, annum sequentem ponit.
982. Nuptiæ Thorvalldi ~~Peregrinatoris~~, & miraculum a *Fridrico* Episcopo ibi editum. 293. 297.
984. *Thorvardus Spakböðvaris filius* in prædio suo templum condidit. 339.
1020. *Biarnbardus* Episcopus Anglus, cognomento *doctus*, in *Islandia* fuit pag. 30. cfr. Hist. Eccles. Isl. T. I. p. 86.
1026. *Thorkell Egiolfi filius* periit 36.
1027. *Thorsteinn Kuggii filius* occisus. 36.
1030. Rex *Olaus Sanctus* occubuit 34.
1031. *Snorrius Pontifex* decesit 36.
1042. *Gissur Isleifi filius* nascitur 36.
1047. Rex *Magnus Bonus* decesit. 34.

1054

A. Ch.

1054. *Leo Nonus* Pontifex Romanus obiit. (Hist. Eccl. Isl. T. I. p. 264. n. a.)
1055. *Isleifus Gissuris filius* ad Episcopatum electus, inaugurationis causa peregre proficiscitur. 14.
Henricus Conradi (quibusd. Exemplar. Hungrvakæ, *Henrici filius*), Imperator Germaniæ 14. Johannes Hist. Eccl. Isl. T. I. 267. *Henricus Niger*. Chronologia ad calcem Christnifagæ *Henricus IVtus*.
Johannes Episcopus *Hybernus* in Islandiam venit. 30. Hist. Eccl. Isl. T. I. p. 88.
1056. *Isleifus* primus Episcopus Islandiæ inauguratur ab Adalberto Archiepiscopo Bremensi. 14. 16.
1066. *Harallus Severus* Norvegiæ, & *Harallus Godvini filius* Angliæ, Reges prælio cecidere. 34.
1069. Rex *Magnus Haraldi Severi filius* obiit. 34.
1073. *Gregorius Septimus*, antea Hildebrandus, Pontifex Romanus creatur. 42. 43. n. 26.
1076. *Sveinn Ulfi*, five *Estrithæ filius*, Daniæ Rex obiit. 36.
1080. *Isleifus* Episcopus obiit. 24.
1081. *Gissur Isleifi filius* in Episcopum eligitur, stipulatusque sibi a proceribus Islandis Le-

342 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

- gum divinarum obedientiam, inaugurationis causa in Saxoniam atque inde ad Gregorium VII. Pontificem R. proficiscitur. 40.
1082. *Gissur* Episcopus ordinatur ab Hardevico Archiepiscopo Magdeburgensi. 42.
1087. Obiere, *Canutus Sanctus* Daniæ, & *Wilhelmus Conquestor* Angliæ, Reges. 66.
1093. Obiit *Olaus Quietus*, Norvegiæ Rex. 66.
1094. Obiit *Hacon Magni* filius (alias *Thoreris alumnus* vocatus) Rex Norvegiæ. 66.
1097. *Decimæ* in Islandiam introductæ auspiciis *Gissuris* Episcopi, *Sæmundo Polyhistore*, & *Mario Skeggii filio* Nomophylace, adjutoribus. 46. 48.
1102. *Census* colonorum in Islandia habitus jussu *Gissuris* Episcopi. 5. 2. eb. n. 34.
- De *altero Episcopatu*, in Islandia Septentrionali erigendo, agi cœptum. 50.
- Cædes* Magni Nudipedis Norvegiæ Regis. 66.
1104. Ignis subterranei ex *Hecla* monte eruptio. 68.
1106. *Johannes Ögmundi filius* primus Episcopus Holanus inauguratur. 52.
- Pascalis* Pontifex R.
- Össur* Archiepiscopus Lundensis in Scania.

A. Ch.

1108. *Philippus Primus* Galliae moritur. 60. 61.
n. 38.

1116. Obitus *Olai Magni* (Nudipedis) *fili*i, Nor-
vegiae Regis. 66.

Cædes Magni Sancti Orcadum Comititis.
68.

Anni emortuales (pag. 68.) *Marci Skeg-
gii filii* & *Ulfbedinis*, Legiferorum, in-
certi sunt.

1117. *Gissur* Episcopus morbum sibi capitalem na-
ctus est, *Thorlakum Runolfi* filium cepit
adhibitorem ac successorem in munere, pe-
regreque misit inaugurandum. 54.

1118. Obiere:

Gissur Episcopus, 58.

Pascal Pontifex R. 60.

Bolldvinus Rex Hierosolymitanus, 60.

Arnbaldus Patriarcha Hierosolymitanus,
60.

Alexius Græcorum Imperator, ibid.

Philippus Svecorum Rex, 61. n. 38.

Sæva procella, & *annonæ caritas* in Islan-
dia, 62.

Thorlacus Runolfi filius Episcopus inaugu-
ratur, 72.

Y 4

Eysteinn,

344 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

Eysteinn, & Sigurdus Hierosolymipeta, Reges Norvegiæ. 83.

1119. *Galasius Pontifex R. obiit.* 82. n. 50.

1120. *Hastidius Maris filius in comitiis vulneratur.* 64.

1121. *Johannes Ögmundi filius Episcopus Holanus extinguitur.* 74.

1122. *Ketell Thorsteinis filius huic in Episcopatu succedit.* 76.

Bergthor Legifer moritur. 36.

Eysteinn Magni filius, Norvegiæ Rex moritur. 84.

1123. *Jus Ecclesiasticum Thorlaco - Ketilliano promulgatur.* 76.

1130. *Anacletus Secundus, Antipapa creatur.* 108. n. 75.

1133. Obiere:

Thorlacus Episcopus Runolfi filius, 82.

Sæmundus Polyhistor. ibid.

Magnus Eynaris filius Episcopus eligitur. 88.

1134. *Magnus Einaris filius peregre proficiscitur, & inauguratur.* 90.

Prælium Fyrisleifense inter Magnum Sigurdi Hierosolymipetæ filium, & Haralldum Gillium, quò victus Haralldus in Daniam effugit, atque ibi à Magno Episcopo donis colitur. 90.

1135.

A. Ch.

1135. *Haralldus Gillius* ad regnum revertitur.
Magnus Episcopus, donis honorificis ab
Haralldo Gillio ornatus, in Islandiam re-
 dit. 92.
Henricus Primus Angliæ Rex decedit.
 110. n. 82.
1136. *Haralldus Gillius* Rex, fraude civium (Ber-
 gensium) interfectus. 108.
Thorer Steinmodi filius sacerdos, occisus.
 110.
1138. Obiere:
Öffur five *Affer*, Archiepiscopus Lunden-
 sis, 110.
Anacletus Secundus Antipapa. 108.
1139. *Cædes Regis Magni Sigurdi filii*, & *Si-
 gurdi Slembidiákn* d. Diaconi transfugæ.
 110.
1145. Obitus *Finni Halli filii*, Legiferi & sacer-
 dotis. 110. n. 81.
Eugenius Tertius Pontificatum init. 132.
Ketillis Episcopi Holani, apud balneas
Lögaráfenses mors subita. 98.
1146. *Biörn Gilsis* filius, in locum *Ketillis* Epi-
 scopus surrogatur. 100.
1147. Idem Episcopus inauguratur, ibid.
Askell Archiepiscopus, ibid.

346 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

1148. *Conflagratio villæ Hytardali* (de cælo raptæ) quâ *Magnus Einaris filius* Episcopus, cum hominibus LXXXII. interiit. 102.
1149. *Hallus Teiti filius*, Isleifi Episcopi nepos, ad Episcopatum eligitur. 112.
1150. Idem Roma rediens *Trajecti ad Rbenum* moritur. *ibid.*
1151. *Klængus Tborsteinis filius*, eligitur Episcopus, *ibid.*
Gudmundus Brandi filius, sacerdos Hiar-darholtensis obiit 106. 107. n. 74.
1152. *Klængus* in Episcopum ordinatus revertitur in Islandiam, adducens secum *Gissur-em Halli filium*, Romæ & Bario usque reducem. 114.
1153. *Klængus* Episcopus templi Skalholtini ædificationem aggreditur. 116.
1155. Rex Norvegiæ *Sigurdus* (cognomento *Munnr*, facundus) Haralldi Gillii filius, occiditur. 134.
1157. *Eysteinn Haralldi Gillii filius* Rex Norvegiæ occiditur. 134.
Jobannes primus Norvegiæ Archiepiscopus obiit. 134.
1158. *Eyiolfus Sæmundi* Polyhistoris *filius*, vir sapientissimus, extinctus est. 106. n. 173.
Secunda ignis subterranei ex Hecla monte eruptio. 136.

1161.

A. Ch.

1161. *Cædes Ingii, Haraldi Gillii filii, Regis Norvegiæ.* 134.

1162. *Hacon Humerosus Norvegiæ Rex interficitur.* 136.

Biörn Gilfis filius Episcopus Holanus obiit. 136. 126. n. 88.

1163. *Brandus Samundi filius in locum Biörn's Episcopus surrogatur, & in Norvegia inauguratur.* 120.

Eysteinn Archiepiscopus Norvegiæ.

Joannes Lopti filius Bergis hyemat. 128.

1164. *Brandus Episcopus in Islandiam redux, sedem Holanam occupat.* 128.

Jobannes Sigmundi filius obiit 1137. n. 97.

1170. *Martyrium Sancti Thomæ Archiepiscopi.* 136. n. 95.

1171. *Hreinn, sive Reiner, tertius Abbas Thingeyrensis, & primus Hytárdalensis, obiit.* 136 & 137. n. 98.

1173. *Klængus Episcopus senectæ & valitudine fessus, per literas veniam petit ab Eysteine Archiepiscopo, pluscula officii sui munera deponendi, & alium Episcopum surrogandi.* 128.

Biarnbedinn Sigurdi filius, sacerdos obiit.

138.

1174.

348 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

1174. *Klængus* Episcopus, venia Archiepiscopi impetrata, in Comitibus Episcopum elegit *Thorlacum Thorballi filium*, Abbatem *Tbykvabaiensem*. 130.
1175. *Cædes Helgii Skaptii filii* in Comitibus perpetrata. 138.
Klængus administrationem sedis Episcopalis deponit, & Thorlaco Abbati tradit. 132.
1176. *Klængus* Episcopus extinctus est. 132.
Nicolaus Sigurdi filius occisus. 138.
1185. *Paulus Sölvii filius*, sacerdos *Reykiabolltenfis* obiit. 104. n. 70.
1186. *Runolfus Ketillis Episcopi filius* obiit. 121. n. 86.
1191. *Cælestinus Tertius* Papa R. sedere cæpit. 162. n. 5.
1194. *Paulus Jonæ filius*, Episcopus eligitur. 150.
1195. *Canutus Sveciæ Rex* moritur. 248.
Paulus Jonæ filius ad sacerdotium, & deinde ad episcopatum, inauguratur. 158 & 160.
Sverrer Magnus Rex Norvegiæ. 156.
Abfalon Archiepiscopus Daniæ. 158.
Cnutus Valdemari filius Rex Daniæ. 160.
Petrus Episcopus Roskilldensis. ibid.
Eiricus Norvegiæ Archiepiscopus in Dania agit. 156.

Concilium

A. Ch.

- Concilium Episcoporum* Bergis habitum, in quo Crimen felonie *Haraldo* Orcadum Comiti a Rege *Sverrere* intentatum pertractabatur. 163. n. 7.
- Paulus Episcopus in Islandiam redit. 162.
1196. *Einar Maris filius* Abbas decessit. 248.
- Arius Björn's filius* decessit. 250.
1197. Sanctitas Divi *Thorlaci* clarescere cæpit. 176.
- Obiere:
- Johannes Lopti filius, Pauli Episcopi parens. 174.
- Hermundus Conradi filius*. 250.
- & *Gaidmundus Bialfi filius* Abbas. 250.
- Önundi Thorkelis filii* incendium & mors. 250. n. 50.
1198. Translatio (s. exhumatio) Sancti *Thorlaci* Episcopi. 178.
- Obiere:
- Sigwardus Ormi filius*. 250.
- Kalfus Snorrii filius*. ibid.
- Cælestinus Papa R. 248. 162. n. 5.
1199. Festum Divi *Thorlaci* per totam Islandiam lege sancitum. 180.
- Richardus Aegliæ Rex* obiit. 250.
1200. *Joannis* Episcopi Holani sanctitas publice recepta. 131. n. 89.
- Philippus* Comes odiit. 248.

Thor.

350 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

Tborleifus Tborlaci filius obiit. 250.

1201. Obiere:

Absalon Archiepiscopus Daniæ, 248. 190.

Brandus Episcopus Holanus, ibid.

Tbordus Snorrii filius, 250.

Haslidius Tbovraldi filius Abbas, ibid.

1202. *Gudmundus Arii filius* ab incolis provincie septentrionalis episcopus eligitur. 192.

Sverrer Magnus Norv. Rex decesit. 248.

Joannes Grælandiæ Episcopus in Islandiam venit, & incolas docuit rationem *vini conficiendi ex baccis empetri nigris*. 186. & 88.

1203. *Gudmundus Arii filius* Episcopus consecratur. 192.

Hacon Sverreris filius Rex Norvegiæ. ib.

Einar Archiepiscopus Norvegiæ. ibid.

Joannes Grælandiæ Episcopus in Norvegiam, & deinde Romam, abiit. 188.

Gudmundus & *Paulus* Episcopi in *Östfjor-dis* conveniunt. 192.

Vinum e baccis empetri in Islandia. 188.

Gissur Halli filius Legifer. ibid.

Tborkell Skumi filius obiit. 250.

1204. Obiere:

Hacon Sverreris filius, &

Guttor-

A. Ch.

Guttormus, Norvegiæ Reges, 248.

Berfius Hallthoris filius sacerdos. 252.

1206. Obiere:

Haralldus Orcadum Comes, 248.

Gissur Halli filius 196.

Tertia ignis subterranei ex Hecla *eruptio*. *ibid.*

1207. *Náll* Episcopus obiit. 248.

Herdisa uxor Pauli Episcopi, & *Halla* filia, in amne *Tbiórsá* aquarum submersione perierunt. 206.

Initia turbarum inter *Gudmundum* Episcopum, & *Kolbeinem Tumii filium*, 216.

1208. *Prælium Videnesense*, in quo *Kolbeinn Tumii*, & multi viri præstantes, occubere. 220.

Grassationes *Gudmundi* Episcopi & asseclarum in Kolbeinis necessarios superstites. 222.

1209. Proceres Cathedram Holensem invadunt, & *Gudmundum* Episcopum inde deturbant. 226.

Loptus Pauli Episcopi *filius* peregre proficiscitur. 226.

Ingius (*Bárdi* filius) Norvegiæ Rex. *ibid.*

Hacon Comes (cognomento *Morus*) frater *Ingü*. *ibid.*

Biar-

352 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

Biarnius Orcadensium Episcopus, auctor
Poëmatis de Prælio Jomsvicensium.
ibid.

Joannes Episcopus Grænlandiæ (de quo
pag. 186.) obiit. 248. & 186. n. 11.

1210. *Loptus Pauli* Episcopi filius in patriam re-
dit 228.

Munera splendidissima *Paulo* Episcopo a
Thorere Archiepiscopo Norvegiæ mittun-
tur. ibid.

Gudmundus Amundii filius, cognomento
Gris, decessit. 252.

1211. *Nicolaus* Episcopus Osloensis dona pretiosa
mittit *Paulo* Episcopo. 228.

Paulus Episcopus *Thoreri* Archiepiscopo
dono mittit *Lituum ex dente ceti unicor-
nis factum.* 230.

Ingens *Terræmotus* in Islandia. 232.

Luna *sanguinis instar rubra* apparuit.
238.

Sörkuer Svecorum Rex obiit. 248.

Paulus Episcopus obiit. 238.

Index

Index

rerum memorabilium & nominum
 propriorum hoc Libro & Notis ad eum
 contentorum.

A.

Abbatissa urbis Erfurdæ, Isleifi Episcopi magistra. pag. 13.

Abfalon Danorum Archiepiscopus 257. Paulum Joannis filium, Episcopatus candidatum, ad hospitium invitat 159. Eundem ad Episcopatum initiat 161. Fatis fungitur 190.

Adagia 9. 182. 210. 222.

Adalbertus Archiepiscopus Bremensis, Isleifum Episcopum consecrat 15. Extraneorum Episcoporum ministerio uti vetat Islandos 19.

Adflictiones corporis voluntariæ, Klengi & Pauli Episcoporum 127. 183.

Agger ante fores templi Thingvallensis, inde ad populum verba fecere Episcopi 41. 93.

Alexius Græcorum Imperator, obiit. pag. 61.

Amundius Arnæ filius, faber lignarius, & Poëta. 171. Ejus, ut viri sapientis & veracis, carmina in testimonium allegantur 202. 224.

Anacletus Secundus, Antipapa 108. n.

Annonæ caritas in Islandia 323. 65.

Z

Arius

Arius Biörn's filius mortem obiit 151. n.

Arius Polyhistor, laudatur ut sapiens Historiographus 239. Ejus testimonium adducitur, de obitu Gissuris Episcopi, Islandiæ luctuoso 241.

Arnas, cognomento Architectorum princeps 119.

Arnas Biörn's filius sacerdos; Visio quæ illi evenit hora emortuali Thorlaci Episcopi 83.

Arnes, prædium, Cathedræ Skalholtensis possessio 97.

Arngeirr, frater Thorvalldi Spakbödvaris filii, templum a fratre ædificatum cremare frustra aggreditur. 309.

Arnbállus Patriarcha Hierosolymitanus, moritur. 61.

Arnorr Arndisæ filius, testis allegatur super Fridrici Episcopi per medios ignes processione. 299.

Artes, pingendi & celandi, Islandis notæ. 173. 231.

As, 13. (prædium Vatzdali, unde oriunda fuit Dal-la, uxor Isleifi Episcopi, teste *Grettis-Saga*, Cap. XXVII. & XCI.)

Asgeirr, filius Gissuris Episcopi 65.

Ajkell Archiepiscopus, Klængum Episcopum inaugurat. 115. 133.

Affer Archiepiscopus, vide *Össur*.

Atlius Robustus, patruus Thorvalldi peregrinatoris, cum familia sua baptizatur. 317.

Atlius

Atlius sacerdos, pictor. 173.

Austr-vegr. 336. 337.

B.

Bærr, prædium in Borgarförðo. 31.

Ballduinus Rex Hierosolymitanus, obiit. 61.

Bár (*Barium*) 66. 114. 115. & n. 85.

Bard, in tractu *Fliötum*, prædium 303.

Bardus Jarli filius, sive quod rectius censetur,
Bárdus de Al. 255.

Beiner Sigurdi filius, obiit. 139.

Benedictus, frater *Kanuti Sancti* Danorum regis,
in Fionia occubuit. 67.

Bergthor Legifer, obiit 87.

Berferki (athletæ furentes), eorum artes, & gestus
immanes. 295. 297.

Berfus Halldoris filius sacerdos, obiit 253.

Biarnbedinn Sigurdi filius sacerdos, obiit 139.

Biarnius Orcadum Episcopus, auctor Poëmatis
Fomsvikinga-drápa, 226. n. 24. 227.

Biarnvardus (Bernhardus) Vilradi filius Episco-
pus Anglus, cognomento *Eruditus*, Olai
Sancti consilio Islandiam petit 31.

Biarnvardus, natione Saxo, Episcopus, habitat in
Islandia 31. 33. Ejus mirificæ consecratio-
nes & sanctitas 33. Cum Rege Haralldo
Sigurdi filio non concordat, *ibid.* Regis
Olai *placidi* rogatu Romam petit, pacem
mortuis impetratum, *ibid.* Episcopus in

Selia constituitur, *ibid.* Bergis moritur, *ib.*
Summa ejus elogii, *ibid.*

Biörn Gílfis filius, Episcopus Holanus inaugura-
tur. 101. Klængum Episcopum designa-
tum literis ad Askelelm Archiepiscopum
commendatitiis munit 115. moritur 126. &
n. 88.

Biörn sacerdos, Pauli Episcopi Capellanus, & mi-
nister. 205. 215. Brandi Episcopi alumnus
215. laudatur a doctrina, *ibid.*

Biörn hinn bagi architectus. 118. 119. 121.

Blöndu-ós (Ostium amnis Blandæ) portus. 19.

Bödvar, filius Gísfutis Episcopi, & fratribus patri
solus superstes 59. 65.

Brandus Dálki filius, sacerdos, Pauli & aliorum
Episcoporum minister, 215. & n. 22.

Brandus Sæmundi filius, Episcopus Holensis in-
auguratur 127. Ut reliquæ Sancti Thor-
laci de sepulcro tollerantur, auctor fuit, 179.
Mors & summa annorum Episcopatus ejus,
191. 193. Elogium ejus, 193.

Bremen. 14.

Bretlandia, ibi Sveinn *fúrcatæ barbæ* prædatur,
267.

Breviaria sacra, Klængi Episcopi auspiciis excrip-
ta, 125. seq.

C.

- Calices* templi Skalholtensis pretiosi. 93. 125.
Calamitates Islandiæ, post mortem Gissuris Episcopi 65. tempore Pauli Episcopi, 253. n. 55.
Census colonorum, a Gissure Episcopo habitus, 53. 55.
Coelestinus Pontifex Romanus, 163. 249.
Concilium Episcoporum, Bergis celebratum, 163. n. 7.
Convivium DCC. convivarum apud Klængum Episcopum: & Auctoris super eo sententia, 125.
Corona auro acupicta, Paulo Episcopo muneri missa, 229.
Cura Pastoralis, liber, quas res complectatur, 81.

D.

- Dalla* Thorvalldi filia, uxor Isleifi Episcopi. 13. 45.
 Rem familiarem sedis Episcopalis intra parietes curat. 51.
Decimæ, earum pensio in Islandiam introducta, quibus auctoribus, & quando 47 & 48. n. Decimæ quomodo distributæ 49.
Dens, five *Dentes ceti*, lituus (episcopalis) inde factus 231.

Dröfn, petrae nomen in Gardarikia, 336.

Dróttseti, nomen dignitatis antiquum, 270.

E.

Einar Archiepiscopus, 193.

Einar Máris filius, Abbas, obit. 249.

Eiricus Norvegorum Archiepiscopus in Dania agit 157. a visu laborat. 161.

Eiricus in Snorraæstadi, vinum e baccis empetri facit. 189.

Empetrum, ex ejus baccis vinum factum in Islandia 189.

Episcopos duos in una sede sedere alienum visum est Öfluri Archiepiscopo; & quo pacto hunc scrupulum idem removerit. 73.

Episcopi peregrini in Islandia tempore Isleifi Episcopi enumerantur 29 seqq. Gratosi apud malos fuere ob lenitatem præceptorum 19. Quidam eorum excommunicati erant. *ibid.*

Erfurda, urbs. 13.

Eruditio puerorum, illi vacabant Episcopi. 19. 75. 127.

Ethnici, Fridricum Episcopum & Thorvalldum odiis persequuntur, & probrosum in eos poema condi faciunt. 313. Prohibent eos adire conventum in Hegraneso 327. Coacta multitudine, Episcopum domi suæ vivum comburere constituunt; sed ea res, eventu

eventu mirabili, in irritum & proprium iis
malum cadit. 329. 331.

Eugenius Pontifex Romanus 132. n. 90.

Eyioolfus Sæmundi (Polyhistoris) filius 106 & n.

Eyioolfus Valgerdæ filius 313.

Eylifus Örn (aquila) 255. inde derivatur sequens.

Eylifs-fjall, nomen montis, & prædii 317. 319.

Eysteinn (Magni filius) cum Sigurdo Hierosoly-
mipeta Rex Norvegiæ 83. obiit 85.

Eysteinn Haralldi Gillii filius, Rex Norvegiæ, cæ-
sus. 135.

Eysteinn Archiepiscopus, falso appellatur in *Jo-
hannis Sancti Vita* primus Archiepisco-
pus Norvegiæ 135. n. 92. Klængus Epi-
scopus per literas ab eo veniam petit officii
deponendi 129 seqq. Brandum Sæmundi
filium Episcopum inaugurat 127.

Eyversk, nomen mulieris patronymicum, ductum,
ut videtur, ex Insulis Breidafjörðensibus,
nisi quis malit ex Insulis Vestmannorum
duci. 10.

F.

Falcones, dono misit amicis exoticis a Paulo Epi-
scopo 231.

Finnus Halli filius Legifer & sacerdos, obiit 110
& 111. n. 81. cum hoc non confundendus
est.

Finnus Halli filius, sacerdos tantum, & Ormi Thordi filii sacerdotis occisor. III. n. 81.

Fridgerda, matrona Hvammanfis, Deos suos adorat, Thorvaldo de Christiana religione verba faciente 301. Thorvalldus in carmine suo divinam illi Nemefin imprecatur. 303.

Fridricus Episcopus, natione Saxo, Thorvalldum peregrinatorem baptizat, & ejus rogatu Islandiam petit. 273. Pro vate a Kodrane Thorvalldi patre habetur. 277. Genium Kodranis tutelarem piis precationibus & aliis caerimoniis pallit 283. 285 seqq. Per mediam ignium longitudinem illæsus ambulat 297. Auctoritates hujus miraculi recensentur 299. Contumelias modeste fert 315. Pia ejus sententia de vindicta propria homine Christiano iadigna 317. Persecutiones Ethnicorum in eum. Vide, *Ethnici*. Sa a Thorvallda sejungit, ob eadem Hadialis de Svalbardo, atque nimiam inclinationem Thorvalldi ad homicidia, 333. In Saxoniam reversus mira cum sanctimonia ætatem ibi exegit. *ibid.*

Fyrisleif s. *Fyrisleifus* (proprium nomen loci in Norvegia) prælium ibi confertum inter Magnum Sigurdi filium & Haralldum *Gilium*. 91.

G.

Gardarikia, diversa est ab Russia 337. Domini-
um quoddam in eam habuit Græcorum Im-
perator. *ibid.*

Gautland, prædii nomen 10, rectius *Geitland*.
Conf. Landn. b. pag. 48.

Gelasius Pontifex Romanus 81. 83.

Geller Böluerki filius, Legifer 36.

Genius faxicola, a Kodrane de Giliá religiose cul-
tus 277. 279. Commoda enumerantur,
quæ Kodran eum in se conferre putabat.
ibid. Offeritur per somnum Kodrani, deter-
rens eum a Christiana fide amplectenda, &c.
283. 287. 289. Kodran illi per somnum
cultum suum renuntiat 291.

Gilia, prædium 33. 257.

Gissur albus, Christianam Religionem in Islan-
diam introduxit 11. Ejus matrimonia, & li-
beri 11. 13. Ipse filium suum Isleifum per-
agre duxit, & Abbatissa Erfurdensi literis
institucendum dedit 13. Præmum in Skal-
holta templum ædificavit, *ibid.*

Gissur Episcopus, Isleifi filius, literas discit & sa-
cerdotio inauguratur in Saxonia 37. Ejus
forma, statura, indoles 39. Matrimonium
37. Liberi 65. 67. Peregrinationes in ju-
venta 39. Electo ad Episcopatum proceres
Islandi spondent obedientiam in omnibus
quæ ex parte Dei mandaret 41. Episcopus

Z 5

inau-

inauguratur 43. Auctoritas ejus in Episcopatu 45. Templum eximiae magnitudinis in Skalhólto ædificat, & sanctionem facit, ut Skalhóltum sit sedes Episcopalis perpetua. 45. 47. Decimas in Islandiam facit introduci 47 & 49. Colonorum censum fieri curat 53. Incidit in morbum sibi lethalem 55. Eligit successorem. *ibid.* Patientia ejus in morbo, & responsum memorabile super voto pro salute sua 57. Modestum ejus & pium responsum de loco sepulturae suae 57 & 59. Disquisitio de anno ejus emortuali 58. n. Mors ejus luctuosa 61. 241. Hæc portendebat calamitates Islandiæ subsecutas 65. Jactura Gissuris Episcopi omnium consensu irreparabilis habita est 61. Elogium ejus generale *ibid.* & 241.

Gissur Halli de Haukadalo filius, alumnus Thorlaci Episcopi Runolfi filii 77. Thorlaci de eo vaticinium 79. Romam & Bárium usque peregrinatur 115. Nomophylacis officium gessit 189. Ejus relationibus fundata est *Hungurvaka* 2. Ejus mors 197. Ejus laudes 2. 79. 115. 197.

Glumus Thorgilfs filius, refert miraculum Fridrici Episcopi in nuptiis Haukagilensibus editum 299.

Gregorius Pontifex Romanus (*Septimus*, antea dictus Hildebrandus) 42. 43. n. 26.

Grego-

Gregorius Pontifex R. auctor libri, *Cura Pastoralis*, dicti 81.

Groa, Gissuris Episcopi filia, Ketilli Thörsteinis filio (postmodum Episcopo Holensi) nupta 59. Sacrarum virginum ordini adscribitur 67.

Guddalir (Deorum valles) nomen prædii 318.

Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, obiit 252. n. 53.

Gudmundus Arii filius, sacerdos 179. In locum Brandi Episcopi defuncti a Nordlandis sublegitur, & ab Einare Archiepiscopo inauguratur 193. notatur ob immodicas impensas in re modica, & præcepto nimis vigida; *ibid.* Item ob hominum, & legum civilium contemptum 219. Turbæ inter eum & Kolbeinern Tumii filium exortæ 217. Excommunicat omnes suæ voluntati adversantes 219. Prælium inter eum & Kolbeinern, funestum Kolbeini & multis viris præclaris 221. Grassatur in necessarios Kobeinis 223. Pauli Episcopi consilium de turbis componendis & damnis refarciendis; auxiliumque pecuniarium hanc ad rem oblatum, respuit 223. 225. Expellitur a proceribus de sede Cathedrali 227. Invitationem (ad domicilium) Pauli Episcopi spernit, & congressum ejus virat, *ibid.* Ejus satellitium vocatur ab auctore *Maleficorum congregatio*, *ibid.*

Gud-

- Gudmundus Bialfi filius*, Abbas, obiit 250. n.
Gudmundus Brandi filius, sacerdos 107. Ejus
 laus, & obitus, *ibid.* n. 74. "
Gudmundus Ketilis filius, obiit 139.
Gudmundus Conradi filius, 105.
Gudmundus Riki (Potens) 255. & 257.
Gudmundus Sölmundi filius, pater Viga-bardii,
 255.
Gudruna Thoroddi filia, Herdisæ Pauli Episcopi
 uxoris ex sorore neptis, & fatalis interitus
 socia 205. 207.
Gunnlöfus Monachus, laudat auctores de Mira-
 culo Fridrici Episcopi 299. Testis laudatur
 de jure piscationis Templi Holtensis 323.
Gutbormus Finnolfi filius, sacerdos, ab Isleifo
 successor in Episcopatu proponitur 21. No-
 luit id officium suscipere, cum præfesset
 Gissur Isleifi filius 41.
Guttermus Norvegiæ Rex, obiit 248, & n. 32.

H.

- Hácon Herdibreidr* (humerosus) Norvegiæ Rex,
 occisus 235.
Hácon Magni filius (Haralldi Severi nepos vulgo
Þorís-fóstri 3. Thoræris alumnus cognomi-
 natus) Norvegiæ Rex, decessit 67.
Hácon Sverreris filius, Norvegiæ Rex 193. obiit
 249.

Hácon

INDEX RERUM. 365

Háron (Galinn, morus) Regis Ingii frater, Comes Norvegiæ 227.

Hastidius Maris filius, in comitiis vulneratur 65.
Ejus lis cum Thorgilse Oddii filio 87.

Hastidius Thorvalldi filius, Abbas, obiit 250. n.
43.

Hafur in Guddölum 319.

Hafur-biörn 87.

Halla, Pauli Episcopi filia, ejus artes eximia 201.
263. Interiit cum matre in ane Thiórfa
207.

Halldora Eyiolfi filia, mater Klængi Episcopi
113.

Halldora Hrolfi filia, Gissuris Albi uxor 11.

Hallfrida Snorrii filia, mater Thorlaci Episcopi
69.

Hallus Gissuris filius, 151. & n. 3.

Hallus de Sida 87.

Hallus Teiti filius, 77. 105 & n. 72. Episcopus
electus, Trajecti ad Rhenum moritur 113.
Lingvarum in eo scientia *ibid.*

Hamar-Kaupángur, Emporium Hamarense 158.

Haralldus Gillius Norvegiæ Rex, pugnat in Fyrisleifo, unde in Daniam profugus donis a Magno Einaris filio, Episcopo designato, colitur 91. In regnum revertitur *ibid.* Laudatur a devotione, & in amicos largitate 93. Proditur a civibus (Bergensibus) 109.

Harall-

Haralldus Gormsonius (Gormi filius) Daniæ Rex, paternitatem Sveinis *Furcatae barbae* inficiatur 263.

Haralldus Gudinae (Godvini) filius, Angliæ Rex, prælio cecidit 35.

Haralldus Sigurdi filius, Norvegiæ Rex, Mariem suppeditavit Templo Thingvallenfi 63. Ejus iudicium de Gissure Isleifi filio 39. In Anglia cecidit 35.

Haralldus, Comes Orcadenfis, cum eo versatus est Paulus Johannis filius (postea Episcopus) 145. Feloniæ ab Rege Sverrere accusatur 163. n. Moritur 249. & n. 39.

Harðvígus Archiepiscopus Magdeburgensis, Gissurem Episcopum ordinat 43.

Haukadalus, prædium 13. 77.

Haukagil, prædium 293.

Hauki Berferki, Christianæ religioni adversantur 295. Fridricum Episcopum, ut artibus Berferkicis secum experiatur, provocant, *ibid.* Certaminis hujus exitus 297.

Hecla (mons Islandiæ notissimus), ignis ex ea eruptiones 69. 137. 197.

Hedinn de Sualbardo, ejus character, stirps, matrimonium 311. 313. Orationem in comitiis habet adversus Thorvalldum *peregrinatorem* publice ibi verbum Dei prædicantem, qua omnes a fide illi tribuenda avertit 313. Eum Thorvalldus in Norvegia fecit interfici 333.

Hegra-

Hegranes, conventus ibi habitus 327.

Hellgius Skaptii filius, occisus 139.

Henricus (Primus) Angliæ Rex, obiit 111.

Henricus Episcopus in Islandiam venit tempore
Isleifi Episcopi 31.

Henricus Conradi filius, Imperator, urso albo,
ab Isleifo Gissuris filio Episcopo electo, do-
natur, & Isleifum literis commeatus per
regnum suum munit 15.

Herads-vad, Cænobium in Dania 160.

Herdisa Ketillis filia, uxor Pauli Episcopi 145.

Ejus laudes *ibid.* & 155. 169. 201. 211.

- In amne Thiórfa periit 207.

Herdisa, Thordi de Höfdio gnata, uxor Atlü Ro-
busti 255.

Herfurda 12. vid. *Erfurda*.

Hermundus Kodranis filius, obiit. 251.

Hialltius Skeggii filius, Gissuris Albi gener. 11.

Hlennius Grandævus, sacra Christiana amplecti-
tur 303.

Hof in Vopnafiördo, prima habitatio Gissuris Epi-
scopi 39.

Hólar in *Hiallta-dal*, Cathedra Episcopalis ibi
constituta 55.

Holt in *Kólgo-myra*, Mannii *Cbristiani* sedes.
321. 323.

Homiliæ sacræ, ad sola festa majora a Paulo Epi-
scopo reductæ; & qua mente hoc fecerit
213.

Hreinn

Hreinn Abbas, obiit 137 & n. 98.

Hraungerdi (sepes faxea) prædium 13.

Húngroaka, Liber, cur ita dictus, 3. Cur conscriptus 3. 5. Quando scriptus 139. n. 89. Comparatur ab Auctore materiæ cornez cochlearium 7. Et cur hoc 9. Chronologia ejus examinatur, & erroris arguitur 24 seqq. n. 14.

J.

Járngerda, uxor Kodranis in Gilia, baptizatur, 299.

Ignes per mediam cœnaculi longitudinem more antiquo facti 295.

Illugius Leifi filius, faber lignarius 121.

Incendium villæ Hytardali 103. *Incendium* Önundi Thorkelis filii 251. n. 50. *Incendium* maris ante litora, prodigium 241.

Incestæ nuptiæ 17.

Ingimundus Hafuris filius, quinquennis parvulus Fridricum Episcopum adiens, ultro baptismum petit impetratque 319. 321.

Ingius Haraldi filius, Rex Norvegiæ, cæsus 134. & n.

Ingius (Bárdi filius) Rex Norvegiæ 227.

Initiationes plures sacerdotalem antecessere 89.

Inundatio maris, ei celer opum proventus comparatur 147.

Johannes,

Johannes, primus Norvegiæ Archiepiscopus, ob.
135. n.

Johannes Episcopus Grænlandiæ, in Islandiam venit 187. Chrisma una cum Paulo Episcopo consecrat, *ib.* Isländis monstrat rationem vinum è baccis empetri faciendi 189. Romam proficiscitur *ibid.* Ejus obitus 186. n. 11.

Johannes Hybernus, Episcopus, in Islandiam venit 31. Fertur a quibusdam in Vandaliam profectus, multos ibi ad Deum convertisse, & martyrium passus esse 31.

Johannes Lopti filius, Pauli Episcopi pater 143. Klengi Episcopi amicus fidisimus 123. Bergis hyemat 127. 129. Decesit 175.

Johannes, frater Herdisæ, uxoris Pauli Episcopi
205.

Johannes Ögmundi filius, Isleifi Episcopi discipulus 21. Primus Episcopus Holensis initiatur 53. Obiit 85. Sanctitas ejus quando publice fuerit recepta 131. n.

Johannes Sigurði (& in nota, ex conjectura, *Sigmundi*) filius, obiit 137.

Isleifus Gissuris filius, peregre literas discit, & ad sacerdotium initiatur 13. Ejus forma & mores, *ibid.* Primus totius Isländiæ Episcopus creatur 15. Ærumnæ ejus in Episcopatu 17. Et jugis opum penuria 19. Miracula ejus 23. Multos in literis erudit 19. Decesit 25.

Jus Ecclesiasticum, a Thorlaco & Ketille Episcopis sancitum 77.

K.

Kálfus Snorríi filius, obiit 251. n. 49.

Kanutus Sanctus, Daniæ Rex, occubuit 67.

Kanutus, Sveciæ Rex, obiit 248. n. 33.

Kanutus Valldemari filius, Daniæ Rex, suam auctoritatem interponit de maturanda inauguratione Pauli Episcopi 161.

Ketilbiörn Grandævus 11.

Ketell Hamundi filius, sacerdos, & famulus Pauli Episcopi 217.

Ketell, socer Pauli Episcopi 145. 179.

Ketell, filius Pauli Episcopi 149. Ejus artes 201. Obitus *ibid.* n. 18.

Ketell Thorsteínis filius, Episcopus Hólenfis inauguratur 77. Res ab eo gestæ *ibid.* Septuagenarius comitia adiens, omnium clericorum precibus se commendat 97. 99. Inde Skalholtum ad encaenia invitatus, in balneis Laugarásensibus mortem obiit 99.

Kiartans-gjá, nomen proprium viæ montanæ. 319.

Klængus Thorsteínis filius, Episcopus 113. Ejus forma, statura, indoles & mores, *ibid.* & 117. artes *ibid.* & 115. 121. Gratia apud populares & externos 123. Inauguratur in Episco-

Episcopum 115. Templum in Skalhólto ædificat 117. Sumtus ejus ingentes in hanc ædificationem, in hospitalitates in convivia, in munerationes amicorum 119. Auctoritas ejus in foro, & legum patriarum peritia 121. In Templi Skalhóltensis initiatione convivium frequans & sumtuosum celebrat, in qva re notatur ob magnificentiae studium, iusta præmeditatione destitutum. 123. 125. Munera cum principibus exterarum regionum alternat 123. Simul instruit pueros, libros exscribit, & loquitur ea qvæ ulius fert. 127. Vexat corpus suum variis afflictionibus religiosis, ultra quam priores Episcopi, *ibid.* In senecta a pedibus laborat 129. Episcopum eligit Thorlacum Thorhalli filium 131. Lecto hæret toto fere ultimo anno ætatis suæ 133. Moritur, *ibid.* Summa ejus elogii 139.

Klængus Thorvalldi filius, peregre moritur 235.

In eo laudatur spes viri primarii *ibid.*

Klausius Thorvalldi filius 305. Nefariæ ejus adversus ritus Christianos molitiones 307. & seqv.

Kodrann in Giliá 255. notatur a duritia & defectu paternæ caritatis erga filium Thorvalldum puerum 257. Arguitur avaritiæ

& iniquitatis in multis & mercedibus fundorum ac pecudum (pecuniarum) extorqvendis 259. 261. Religionis ejus genus singulare 277. 279. Deum suum, ut fallacem & infirmum, (per quietem) repudiat 291. Baptizatur *ibid.*

Kolbeinn Tumii filius, turbas cum Gudmundo Episcopo exercet 217. Prælio cum eodem conferto morte occubuit 221.

Kólgumyri 322. & not. 1.

Kolus, Episcopus peregrinus, in Islandiam venit tempore Isleifi Episcopi, & ibi diem suum obiit 19.

Kolus, Episcopus in Vikia (Norvegiæ) Isleifi Episcopi discipulus 21.

L.

Lækia-mot, prædium, sedes Frideri Episcopi, & Thorvalldi 291.

Lamberti Episcopi cantileaa, in aëre cantari visa 85.

Laugar-ás (prædium) balneæ apud istud (sive lavacrum calidum ipsius naturæ in productum) 99.

Laxárdalus, territorium 317.

Leggus sacerdos, Pauli Episcopi minister. 215.
& 214. n.

Lema-

Lemarus, Archiepiscopus, officio motus 43.

Leo, (Nonus) Pontifex Maximus 14. n. 7. & 15.

Lingua Islandica, homini Germano ignota 275.

Lituus, (scipio Episcopalis) ex dente (dentibus)
ceti factus, dono missus Thoreri Archiepi-
scopo, a Paulo Episcopo Johannis filio 231.

Loptus, Pauli Episcopi filius, ejus artes 201.
peregrinatio 227. Vitam religiosam am-
plexus decessit 200. n. 17.

Luna, facies sanguinis instar, ejusque defectus
fudo aëre 239.

M.

Magadaborg (*Magdaborg*, *Magdeburgum*) urbs
Saxoniae 42. 43.

Magni Bóni, Regis Norvegiae obitus 34.

Magnus Einarí filius, Episcopus Skalholtensis
87. Ejus genus *ibid.* Forma, indoles, mo-
res, artes 89. Cooptatur in Episcopum
ibid. Venit in amicitiam Regis Haralldi
Gillii 91. Ab Össure Archiepiscopo ini-
tiatur ad Episcopatum *ibid.* Eximia ab Ha-
ralldo Rege munera accipit 93. Laudatur
speciatim ab studio reconciliandarum dis-
cordiarum; & in hanc rem liberalitate 95.
Templum Skalholtense a se sanctum conse-
crat *ibid.* Ditat Cathedram Skalholtens-

sem 97. Incendio Hytardalensi perit 103.
109. Quid mortes genus sibi a Deo exoptaverit 103.

Magnus Gissuris Halli f. filius 179. 237.

Magnus Rex Haralldi (Severr) filius obiit 35.

Magnus Nadipes, Rex Norvegiæ cecidit 67.
Proavus fuit Pauli Episcopi Johannis filii
143.

Magnus Sanctus, Comes, ejus cædes 69.

Magnus Sigurdi filius (Coecus) Rex Norvegiæ
109. Ejus cædes 111.

Magnus Tbordi filius, sacerdos Reykiahollten-
sis 89.

Mána-foss, locus piscaturæ 323.

Mána-gardr 325. Utrumque ex sequenti.

Mánius Christiānus 321. A Fridrico Episcopo
baptizatur *ibid.* Ejus vitæ sanctitas *ibid.*
Devotio, & in pauperes liberalitas 327.
Templum in Holto (prædio suo) condit
ibid. Gravi annonâ incubante salmonum
captura abunde utitur *ibid.* Ejus capturæ
jus templo Hollrensi legat *ibid.* Anacho-
reta fit, gentilium, osorum sui, convictum
fugiens, eam vitam amplexus æstatibus
opus foenarium facit, vaccæ suæ, cujus
lacte victitabat, hybernium alimentum pro-
visurus 325.

Mar-

Martus Skeggii filius, Legifer, Laudatur a sapientia, & arte poetica 47. obiit 69.

Margareta Artificiosa, laudatur ab arte celandi, & dentes (balænarum) sculpendi 231. 233.

Mensura ulnarum, quomodo in Islandia auctoritate Pauli Episcopi fuerint determinatæ 189. 191.

Mikligardr 334.

Molldagnupus 87.

Mors violenta, peccatorum remissionem promereri credita 102. n. 66.

N.

Níall Episcopus, obiit 249.

Nicolaus, Abbas monasterii Thveráënsis, orationem habet in Templi Skalhollæini consecratione 123.

Nicolaus, Abbas Nídrofiensis *ibid.* n. 87.

Sanctus *Nicolaus*, Episcopus Myrensis 67. 115. n. 85.

Nicolaus, Episcopus Osloënsis, Paulum Episcopum muneribus ornat 229.

Nicolaus Sigurdi filius, cæsus 139.

Novitates, exoticæ in comitiis Islandicis publicè narratæ 93.

Nordlandi, (Islandiæ septentrionalis incolæ) preces admovent Gissuri Episcopo, de venia suam sibi proprium Episcopum habendi 51.
Hujus petitionis fundamentum s. prætextus *ibid.*

Numerus Templorum, & sacerdotum, a Paulo Episcopo in sua diocesi initus, & qua de causa 195.

O.

Oddnya Magni filia, Magni Episcopi noverca 87.
Olaus in Hauka-gilo, socer Thorvalldi peregrinatoris 293. Templum in villa sua condit 299.

Olaus Kyrre (opietus) Rex Norvegiæ, Romam mittit pacem oratum defunctis 33. Decessit 67.

Olaus Magni f. Rex Norvegiæ, obiit 67.

Olaus Sanctus, Norv. R. Eo auctore Biarnvardus *Eruditus* petiit 31. Casus 34. n. 17.

Öndolfus, unus ex primis occupatoribus Islandiæ 303. & var. lect. b.

Önundus in Reykiadalo, Christo nomen dat 303.

Önundus Thorkelis filius, moritur 251.

Ormus Pauli Episcopi frater 167. Ejus elegium 191.

Ormus,

Ormus, frater Thorvalldi *peregrinatoris*, patri
in deliciis fuit 257. Baptizari detrectavit
291.

Össur Archiepiscopus, Johannem Ögmundi, Thor-
lacum Runolfi, & Magnum-Einaris filium,
Episcopos ordinat 53. 73. 91. Ejus sub
auspiciis conditum est *jus Ecclesiasticum*.
Thorlaci & Ketilli Episcoporum 77. Diem
suum obiit 110. n. 80.

P.

Pascalis, Pontif. R. decesit 61.

Patientia erga contumaces & improbas, ad mu-
nus Apostoli pertinet 141.

Patricius (Senatus,) Apostolas Hyberniz 141.

Paulus Joannis filius, Episcopus Skalholttenfis
143. Ejus genius, forma, ingenium *ibid.*
Artes 145. Mores 147. 149. Matrimo-
nium 145. 149. Peregrinatio, & litera-
rum in Anglia studium 145. Praepra 149.
Pietas erga Thorlacum Episcopum avuncu-
lum suum 151. Eleo in locum Thorlaci
Episcopi, primum detrectat id munus, sed
tandem suscipit utilitatis publicae gratia
153. Peregre proficiscitur inaugurationis
causa 155. Apud Regem Sverretem ho-
spitatur 159. 163. Sacerdos consecratur

159. Episcopus consecratur 161. Absalomem Archiepiscopum, & ceteros inaugurationis suæ promotores, donis remunerat 161. 163. Ejus jam Episcopi facti comitas & communitas erga subditos 167. 195. Lenitas præceptorum 195. Providentia circa rem familiarem 169. Hospitalitas *ibid.* Felicitas 197. Amor in eum populi universi 169. 195. 197. Edificationes sumtuosæ ad templum Cathedrale pertinentes 171. seqv. Iniquitati mensurarum quæ ulnis exiguntur, invehit remedium 191. Luctuosam uxoris & filię jacturam quomodo tulerit 209. 213. Et moderatio ejus circa sumtus in harum exsequiis 209. 211. Institutum ejus circa homilias (seu sacras conciones) 213. Quoties ipse quotannis benedictionatus fuerit *ibid.* Cur diversis usus fuerit ministris, cum priores Episcopi semper eodem usi sint 217. Implicatur turbis inter Gudmundum Episcopum & Nordlandenses, & quomodo se in hisce gesserit 219. 223. 225. Quod temperamentum secutus fuerit circa suæ dioceseos incolas a Gudmundo excommunicatos 221. Suspectus fit Gudmundo, quasi procerum partibus studeat 125. Muneribus honoratur a Thorere Archie-

Archiepiscopo, & Nicolao Episcopo, Norvegis 229. Amicos externos donis colit; nominatim Thorerem Archiepiscopum 231. Morbum nanciscitur sibi capitalem 235. Ante extremam unctionem longum sermonem habet, atque ibi sedulò confitetur universa, quæ se in Episcopatu admisisse arbitrabatur, aliis cavenda: Condonationem offensarum omnes orat, & ipse vicissim dat 237. Placidè decedit 239. Epilogus Auctoris super ejus obitu consolatorius 243. Portenta ejus obitus 239. Quot annos Episcopatum gesserit 245, 247. Et ejus encomium ab Amundio Arnæ filio, poeta *ibid.*

Paulus Sölvii filius, sacerdos 105. & n. 70.

Paulus Tbordi filius, obiit 137.

Pestilentia, in Islandia 65.

Petrus, Episcopus Roskildensis 161.

Philippus, Francorum Rex, obiit 61. n. 38.

Philippus, Suecorum Rex, obiit *ibid.* n. 38.

Philippus, Comes, obiit 249.

Piraticæ, exercetur a nonnullis in Islandia, sed dente Isleifo Episcopo 17.

Piscatura, ejus in annibus exercendæ jus peculiare 323.

Præro-

Prærogativa, s. primatus præsumptionis; de qua libet præda indivisa, commilitonum fortissimo; ex lege piratica, concessa 265. 267.

Procellæ vehementes, in Islandia 63.

Predigia 83. 239. 241. 315.

Psalterium (Davidis,) Ejus tertia pars quotidie cantata 79.

Purpura candida 47.

R.

Ragnbeida, uxor Hledinis de Svalbardo 313.

Ragneida Thorballi filia, mater Pauli Episcopi 143.

Rangár-ós, portus 39.

Reges, ita appellati duces piratarum 263.

Responsa memorabilia 57. 73.

Reykia-strönd, territorium in Skagafördo 255.

Reykia-bollt, prædium, inde Thorlacus Runolfi filius Episcopi titulum accepit 73. 75.

Richardus, Angliæ Rex, moritur 249.

Rivus, per transversum cadens coemaculum 293.

Röiskellida (Roskillda) 160.

Rüda á Englandi (Rothemagus Nordmanniæ) 30. 31. n.

Rudolphus, Episcopus, in Islandiam venit, & quamdiu ibi manferit 31.

Runol-

Runolfus, Episcop' (Ketilli) filius, templum Skalholtense carmine laudat 121. obiit *ibid.* n.

Runolfus Thorlaci filius, pater Thorlaci prioris, Episcopi 69.

Rusfa, multos habuit Reges Imperatori Græco subjectos 337. Diverfa fuit à *Gardarikia* *ibid.*

S.

Sacerdotes, numerati à Paulo Episcopo, vide *Numerus*.

Sacerdotium, & munus Legiferi, penes eandem personam m. n. 81.

Sæmundus Hæbudensis 225.

Sæmundar-blida, territorium Skagafiörði *ibid.*

Sæmundus (Polyhistor) facerdos Oddensis, ejus laudes 47: Opera navata Gissuri Episcopo in Decimis introducendis *ibid.* & seqv. Obitus 85. & n.

Sæmundus, frater Pauli Episcopi, ejus encomium 191.

Salmonum piscatus 223.

Sandár-tunga, prædium 97.

Saum-æsa 262. lect. var.

Saxum, habitaculum Genii, quem Kodrann in Gilia pro Deo coluit 279.

Scrinium,

Scrinium, reliquiis D. Thorlaci Episcopi à Paulo Episcopo concinnatum 185. Summa impensarum in id *ibid.* magnitudo ejus 187. & aliorum eâ ætate in Islandia *ibid.*

Selia, Norvegiæ, (Insula) Sedes Episcopalis 33.

Sententiæ moralis 7. 125. 211. *Memorabiles.* vide *Responsa*.

Sententiæ Biblicæ 203. & 207.

Sigfusufus Grimi filius, sacerdos, submerfionis periculum evadit 207.

Sigmundus Ormi filius, obiit 250. n. 47.

Sigurdus Hierosolymipeta, Rex Norvegiæ cum fratre Eysteine 83.

Sigurdus Haralldii Gillii filius (cognomento *Munnur* (Labeo, aut Facundus) 9. Rex Norvegiæ, interfectus 135.

Sigurdus Slembi-diákn, cæsus 110. & n. 79.

Skalholttum, a quo conditum 11. Sedes Episcopalis perpetua ex Gissuris Episcopi fanteione 47.

Skarbendingur, nomen proprium pallii sacri in Skalholto 97.

Skeggius, Fridgerdæ Hvammenfis filius, verba Thorvalldi *peregrinatoris* pro religione Christiana, in ludibrium vertit 301.

Skiáðak, quid sit 23. n. Cerevisiam isthoc mixtam, sua benedictione innoxiam reddit Isleifus Episcopus 23. *Skidius*,

Skidius, Grandævus 255.

Skriódr, nomen proprium calicis Templi Skalholtini 92. lect. var.

Snorrius Karlis (Caroli) filius, Thorlaci Episcopi, prioris, avus maternus 69.

Snorrius, pontifex (Helgafellensis) obiit 37.

Snorrius Svertingi filius 107.

Snorra-stader, villa 188.

Sölmundus Eylifi filius 155.

Somnia, Kodranis in Gilia 283. seqv. *Somnium* matris Fridrici Episcopi 327.

Sörkver, Svecorum Rex, obiit 248.

Sponsa spiritualis, Episcopi recens inaugurati, vocatur ædes sacra cathedralis, per allegoriam 165.

Steinunna, Thorgrimi (cognomento *proceri*, Landn. b. p. 277.) filia, uxor Gissuris Episcopi 37. Cum viro Romam proficiscitur 39. Oeconomiam regit intra parietes Skalholtinos 49. seqv. Maritum de voto pro salute ejus nuncupando consulit 57.

Steinstader, prædium in Vatzdalo 33.

Sveinn fissobarbus (seu, ut vocari solet, *barbæ furcatæ*) Daniæ Rex, ejus parentes 263. Piraticæ incumbit *ibid.* & quidem ultra mare occidentale *ibid.* Belligerans in Britannia vivus capitur, & in carcerem conjicitur

384. INDEX RERUM.

citur 267. Inde merito Thorvalldi Kodranis filii liberatur 269. Testimonium ejus de Thorvalldo 271. & 273.

Sœinn Ulfi filius, Daniæ Rex, obiit 36. n. 21.

Sverrer Magnus, Rex Norvegiæ 157. Laudatur ab excellenti sapientia *ibid.* Paulum Johannis filium Episcopatus candidatum perhonorificè accepit *ibid.* Docuit modum vini ex baccis empetri faciendi 189. Excessit e vivis 248.

T.

Teitus in Haukadalo, filius Isleifi Episcopi 13.

Teitus, Gissuris Episcopi filius 65. De hoc plura notatu digna legere est in Vita Magni Nudipedis Norv. R.

Teitus, Ketilbiörni *Grandævi* filius; primus Skalholti conditor 11.

Templa in dioecesi Skalholltenfi numerata 195.

Templum iu Afo apud Hialltadalum conditum (quod primum in Islandia fuisse credibile est) 305. & fin. Hist. Miraculose ab incendio servatur 307. 309.

Templum Cathedralæ, Skalholltenfe XXX. ulnarum 45. Intrinsecus & extrinsecus inauguratum 123.

Terra motus funestus in Islandia 137. 233.

Tbiorsá,

Tbiors-á, amnis nobilis 205.

Thomas (Sanctus) Archiepiscopus Anglorum, ejus passio 137.

Tbora Pauli Episcopi filia, laudatur ab obsequio & amabilitate indolis 203. Annos nata XIV. oeconomiam Skalholtensem intra parietes regit cum omnium approbatione 211. 213.

Thorarinn, colonus Hvammenfis 301.

Thorarinn Ivaris filius, occisus 87.

Tbordisa mulier Insulana (Vide *Eyversk*) uxor secunda Gissuris Albi 11.

Tbordisa, Thoroddi pontificis filia, uxor tertia Gissuris Albi, & mater Isleifi Episcopi 13.

Tbordisa bariola (vates) 257. Ejus de Thorvalldo Kodranis filio vaticinium 259. Scrupulus ejus de argento, quod Thorvalldo abs se dimisso præbebat pater 259. seqv. Thorvalldum educavit 263.

Tbordus, frater Thorvardi Spakbödvaris filii, abhorret a nefario consilio fratris Arngeirris 303. 307.

Tbordus de Höfdio 255. 301.

Tbordus Snorrrii filius, obiit 251.

Tborer, Episcopus 159. idem ut videtur cum sequenti.

Tborer, Archiepiscopus Norvegorum, Paulo Episcopo splendida munera mittit 229. Paulus ei vicem munerum reddit 231.

Tborer Broddii filius (*Viga-biarnii* nepos) prior maritus Steinunnæ uxoris Gissuris Episcopi 37.

Tborer Steinmodi filius, sacerdos, cæsus 110. n. 79.

Tborer (aliis *Tborsteinn*) maritus Margaretæ Artificiosæ, procurator bonorum Cathedralis Skalholtrensis 231.

Tborgils Oddii filius, ejus lites cum Haflidio Máris filio, & harum compositio 87. n. 57.

Tborkatla Skaptii (Legiferi, ut videtur) filia, uxor Ketilli Gissuris Albi filii 11.

Tborkell Eyjolfi filius, periit 36. n. 22.

Tborkell Grenjadi filius 302.

Tborkell Halli filius, Pauli Episcopi famulus, laudatur a donis docendi (concionandi) & morum integritate 215. In Canonicorum coenobium se confert, *ibid.* & 155.

Tborkell Skotakollus (Landn. b. 306. *Skotakarl*) 69.

Tborkell Skumi filius, obiit 250. n. 44.

Tborlacus Ketilli filius, levir Pauli Episcopi 179. 211. moritur 210. n.

Tborla-

Tborlacus Runolfi filius 69. Ejus genus, ingenium, mores 69. 71. Statura, forma 71. Literis imbuitur in Hauka-dalo 69. Cooptatur Episcopus 55. 71. Ea dignitate minus dignus videtur exteris, at mox ob responsum suum piæ modestiæ plenum, dignissimus. 73. Scrupulus super ejus initiatione, quomodo remotus 73. Inauguratur in Dania 75. Multos in literis instruit, & Christianismum in Islandia multimodis promovet, *ibid.* Jus Ecclesiasticum componendum curat 77. Episcopatu utitur incommodo 87. Ejus exercitia quotidiana, secundum unum Hungurvakæ Codicem 78. n. h. Piè moritur 81.

Tborlacus Thorarini filius 69.

Tborlacus Thorballi filius, Abbas Thyckvabæensis 131. Klængo Episcopus cooptatur 131. Ejus elogium 141. Vita ejus ab auctore *Hungurvakæ* scripta 139. Ejus reliquiae exhumantur, & decenter suo loco componuntur 181. Festum illi lege fancitur, vota quoque & donaria fiunt, *ibid.* Primus fuit Sanctorum Islandiæ 131.

Thorleifus Tborlaci filius, de Hytar-dal 179. obiit 251.

Tborlöga, Sæmundi Hæbudensis filia 255.

B b 2

Tboroa-

Tboroddus in Hiallo, pontifex, avus maternus
Isleifi Episcopi 13.

Tborsteinn Aurifaber, & scrinii (Thorlaciani) ar-
tifex 185. n. & 231.

Tborsteinn, Halli de Sida filius 87.

Tborsteinn Hávardi filius (rectius *Hallvardi*, ex
Landn. b. qvæ & auctorem cædis nominat
Einarem Hialklandensem 372.) cæsus 85.
87.

Tborsteinn Diaconus, in amne Thiorfá perit
267.

Tborsteinn Kuggii filius, cæsus 37.

Tbarvalldus, *Gissuris Halli filii filius* 179. 199.
237. 241.

Tborvalldus Kodranis filius, *Peregrinator* 257.

In pueritia obsequiosus erga iniquum &
immitem patrem, *ibid.* A Thordisa *Vate*
educandus fuscipitur 261. Peregre profi-
ciscitur 263. Sveini *Fissobarbo* tum archi-
piratæ militat, & ab eo omnibus aliis ante-
ponitur 263. Ejus virtutes recensentur
265. Sveinem Regem & plures commili-
tonum in carcerem coniectos, suo merito
inde liberat 269. Multas terras perlustrat
273. Baptizatur, *ibid.* Fridricum Episco-
pum perfvadet ut secum in Islandiam eat,
parentum & cognatorum convertendorum
gratia,

gratia, *ibid.* In Islandiam veniens apud patrem hyemat, *ibid.* Ista hyeme parentes & eorum familiam ad Deum convertit 291. Qvo pacto hoc perfecerit fusè memoratur 275. seqv. Ipse & Episcopus domicilium sibi constituunt *Lækiamoti* in Vididalo, ibique IV. annos habitant 291. Thorvallus matrimonium init 293. Quid in istis nuptiis evenierit memorabile 295. seqv. (Vide &, *Fridricus Episcopus*, & *Hauki.*) Cum Episcopo in Provinciam occidentalem proficiscitur divini præconii causa, sed nihil ibi proficit 303. Speciatim *Hvammi* in Breidafiardar-dalis concionatus contemnitur & deridetur quod ipse carmine significat 301. In Provincia Septentrionali aliquot viros nobiles Christo acquirit 303. Divinum in comitiis universalibus faciens præconium, a Hedine Svalbardenfi maledictis laceratur & neminem sibi credentem invenit 313. duos occidit, qui se & Episcopum carmine diffamaverant, quod factum a Fridrico Episcopo improbatur 315. Quarta (*septima*, vitiosè) hyeme *Lækiamoti* exacta cum Episcopo in Norvegiam proficiscitur, ibi incidens in Hedinem Svalbardensem hunc facit interfici 331. 333.

Hanc ob rem ab Episcopo relictus Islandiam repetere non vult piis rationibus inductus 333. 335. Iter suscipit in regiones exteriores Hierosolymam usque 335. Ab ipso Imperatore (Græco) perhonorifice accipitur, & donis, ceu amicus, ornatur, *ibid.* Per istas regiones quasi columnen quoddam Religionis Christianæ celebratur, *ibid.* Ab Imperatore constituitur præfes Russiæ & totius Gardarikiæ, potestate in multos harum regionum reges instructus 337. Ibi monasterium condidit, & in hoc monasterio vitam finiit, *ibid.* Annus æræ Christianæ, quo in Islandiam cum Episcopo venit, determinatur, *ibid.* seqv.

Thorvalldus Reffonius 305.

Thorvalldus Tborkilli filius, obiit 251

Thorvardus (qvibusdam *Thorvalldus*). Spakböðvaris filius, fidem Christianam amplectitur 303. Templum condit in Afo villa sua 305. 339. Et quando hoc factum, *ibid.* Atrox injuriarum vindex perhibetur 307.

Torva-stadir, (in *Biskupstungis*) villa sacerdotalis, notabilis super ea observatio Brynjolfi Episcopi 104. n.

Torvius Böðvaris filius, sacerdos, & famulus Thorlaci Episcopi, ejus character, & studia

dia quotidiana 79. Perit incendio Hytardalenfi 105.

Trect (Trajectum) urbs 112.

Tropus, Allegoria 164. 242.

Turris lignea (sive propylæum, porticus) templo Skaltholtenfi a Paulo Episcopo addita 271. fq.

V.

Velum, inter Christianos & Ethnicos in una domo coenantes, expansum 293.

Ver, territorium in orientali provincia (hodie *Alfta-ver*) 154.

Vestmanneyia (Insulæ *Westmannorum* 3: *Scotorum*, *Hybernorum* &c.) has omnes fere Magnus Einaris filius Episcopus suo ære emit, & donavit cathedræ Skaltholtenfi 97.

Videnesense prælium 220. n.

Vidvika, prædium in Skagafiördo 303.

Viga-bardius 235.

Vilborga Gissuris Albi filia, Hialltii Skeggii filii conjux 11.

Vilhelmus (conquestor) Angliæ Rex, obiit 66. n. 40.

Vinum, e baccis empetri factum 189.

Visiones, vid. *prodigia*.

Ulaftin (*Uladstir* Snorrio) Hybernix provincia 66. lit. p.

Ulfus, Episcopus Anglus, aliis *Rudolfus*, in Islandia fuit 31.

Ulnæ, earum, nova mensura lege determinata 191. Vid. *Mensura*.

Votum pro restitutione annonæ in Islandia factum, auctoribus nominatim Paulo Episcopo, & Thorvaldo Gissuris filio 199. 201.

Ursus albus e Grænlandia, dono datus Henrico Imperatori ab Isleifo Episcopo 15.

Index.

Index Vocum.

A.

A*bad*, inhabitatio (*hy*, habito) 44.
Afbera, *bere af*, excellere, superare. *Afbar*
saungr bans af öðrum mönnum, cantus ejusalios
 (aliorum cantum) superabat 144.

Afjektir, redivus, census 50.

Aftekitt, decretum, decisum 176. (Particip. verbi *ek tek*
af, pronuncio, decerno.)

Afvenðslur, (Cod. S. *afvinnur*, Cod. T. *Afveitslur* ex
 correptione A. Magnæi) expensæ, sumtus 192.
 (*Vendi*, verto, quasi[*aversiones*].)

Afvinna, res vel negotium qvalescunqve impensas re-
 qvirens 130. Qvandoqve ipsas impensas signifi-
 cat. Oppositum *Arvinna* suo loco vide.

Agati, præstantia, interdum adverbialescit: *agata vel*,
 perbene 174. (ab *á* in adversus, & *get* adipi-
 scor. qvafi res valde expetenda.)

Ahyggia, sollicitudo 6. alias *Abugi*, idem (ab *á*, &
bugr, animus.)

Akafi, *akefd*, vehementia 296. (*Kaf*, profundum aquæ,
 vel *kapp*, certamen, studium vehemens. Sed
 vide *Ind. Gunnlögs*. S. in hac voce.)

Akafstigr, vehemens, de calore 306.

Akenning, specimen, majoris in minori similitudo 182.
 (Ab *á* in, & *kenni*, sentio, estqve proprie sen-
 sus levis, gustus. Haud absimiliter Martialis,
 Lib. V. 6. 6. Sic Burrus cito *senciat parentem*.)

Alfa, genus, pars, *Af guds álfo*, divinitus 178. (scribitur *bálfa*, in I. Eccl. Arnæano, cujus Indicem vide hac voce.)

Algerr, perfectus 38. (*gerr*, factus, *allr*, omnis.)

Albyfi, totum ædificium, omnes ædes, simul 232. (*allr*, & *búf*, domus.)

Alit, facies, aspectus (*lit*, conspicio) 142. Alias *Andlit*, idem.

Allinn, senex, senescens 302. (Participium sine verbo, ab *Allr*, ætas.)

Allgöfgr, pervenerabilis 10. (*All*, partic. inseparab. valde, & *göf*, donum.)

All-skörugr, valde gravis 70. *Skörugr*, gravis, strenuus. (*Skör* caput, qvod à Gr. *Kóρῆν* idem.)

Almalltr, neut. *Almallt*, qvod in ore est omnibus, in communem consensum venit 154. (Participium sine verbo, *allr*, & *mali* dico, censeo.)

Anna, concitato impetu ferri 54. *var. lect.*

Andstreymr, adversus, arduus, difficilis 150. (de persona) 232. q. d. adverso amne, (*and*, partic. inseparab. contra, & *straumr* torrens.)

Anetiaz, irretiri, implicari 220. (*Net*, retè.)

Anna á bendr einum, molestiam cui facessere, aut premere qvem violentius de morbo, *var. lect.* 54. (*Önn*, cura, labor, molestia.)

Ann-marki, vitium, defectus 72. Affine videtur *rū annmerki*, terminus, limes.

Aptr-reka, (adv. pro adject.) repulsus 90.

Aptr-sjár, desiderium rei perditæ 266. (Ubi *apsturfið* mendose expressum est, *aptr*, retro, & *se*, video, quasi respectus ad amissum) Alias *Eptirfsar*, idem *ibid.* *Ar-bót*,

- Ar-bót*, annonæ in melius mutatio 198. (*Ar*, annus, annona, *bót*, correctio, levamen.)
- Ardr*, aratrum 210. (à Lat. *aro*.)
- Arsíð*, festum anniversarium (s. dies emortualis defuncti alicujus, a superstitionibus quotannis in memoriam revocandus. *Annale* simpliciter dicunt quidam) 132.
- A-sátttr*, consentiens 92. (ab *á*, & *fest*, *fast*, consensus, compositio, quod porro à *set* pono, compono, sedo)
- A síá*, inspectio, auspiciu 120. alias est *respectus*, *patrocinium* (*á*, & *se* spectro.)
- Aftar-bygli*, benevolentia, sedulus amoris affectus 330. (*Aft*, amor, vid. *Gunnl. S. Indicem*, & *Hygli*, cura, vid. *I. Eccl. Arn. Indicem*.)
- Aft-góði*, munus s. beneficium amicitiae & favoris ergo datum 196. (*ást*, & *góði*, bonum- Sed Cod. *S.* hic legit; *bann þótti illum mönnum áftgóðr*, 3: erga omnes benignus judicabatur sive promptus ad amandum omnes, *Goðr* sumitur interdum pro largo. *Bádamanna S. Oddr er goðr af fenu* 3: Oddus pecuniae largus est.)
- Aftfell*, amabilis 168. (quasi gratia felix.)
- Aftúð*, amor, benevolentia 164. (*Aft*, & *Ud* animus.)
- Aftúðligr*, amabilis, gratus 76.
- Árfong* n. pl. apparatus 164. (*ar*, ad, & *fa*, capio, aequiro.)
- Árfor*, invasio 222. & 330. ubi male impressum est *atferd*. (*ar*, & *ferr*, eo, quasi *aditio*: *Adire* pro *invadere* invenitur quoque apud Latinos.)

Ár-gervi.

At-gervi, qualiscunqve animi vel corporis elegantia
sive naturæ beneficio, sive studio & exercitio
qvæsitæ 60. (*gerr at ser*, iis qvæ virum ornant
plene instructus; Urdu allir á eitt fattir — at
einngi madr hefði *gervari at ser* verit enn Si-
gurdr Slembir um alla hluti 3: inter omnes con-
veniebat neminem hominum iis] *qvæ virum or-
nant undiquaque instructiorem* fuisse Sigurdð
Slembere. *Hryggjarstycki*.)

Atgervi-madr, homo bonis artibus imbutus 200. (re-
ctius & svavius quam *Atgervis-madr*.)

Atsókn, incurso, invasio (hostis). 2) advenarum fre-
quentia 18. (*Saki*, qværo, peto. Angl. a *Seek*
Lat. *Sequor*.)

Attradr, Octogenarius 54. (*radr*, vel á *röð*, quasi qui
decadem annorum ordine octavam implevit;
aut est metathesis, pro, *arðr*, quasi *oðto decades
annorum gestans*.)

Atvinna, labor rusticus qualiscunqve, qvo victus &
opes parantur. 2) Latius vitæ sustentatio, vi-
ctus, commeatus labore partus 324. 3) Ope-
ræ, servi. (*Vinn*, laboro: Dicitur & *ad vinna at
einu*, conficere, consumere qvòd, unde forsàn
Atvinna propriè, res ad vitam necessaria, qvæ
usu consumitur.)

Ávarp, allocutio. 2) sententia, iudicium 70. Ubi, hana
var kalladr — ecki — allskörugr *at ávarpi
vel-þeðstra manna* 3: vultu aut gestibus haud sa-
tis gravis habebatur, *ex plebtorumqve hominum
sententia*. (Est autem *ávarp* vox elliptica, nam
deest *orðs*, diciturqve *at verpa orði á* 3: adjicere
verbum,

verbum, pro, *alloqui quem*, & sententiam ferre de re quadam. *Verp*, jacio.)

Audgætligr, vilis, parvi pretii, tenuis 278. Vi vocis, facile parabilis (*aud*, partic. inseparab. facilitatem designans, *ger*, nanciscor.)

Audn, f. desertum 288. (*audr*, vacuus. forte ab o particula privativa. vid. *audvandr*.)

Aud-rád, *Audradi*, quæstus. opum paratio, opes, fortunæ 48. 154. (*aud*, & *rád*, conditio. Mirè convenit Latinum *Facultates*, *Facile agere* &c.)

Aud-færr, evidens. conspicuus. 264. (*aud*, & *færr*, visibilis, a *se* video.)

Aud-vandr, minus industrius, negligens (particula privativa o *au*, *aud*, formæ variabilis est) 214. Cum autem non sit veri simile, Auctorem prædecessores Pauli Episcopi appellasse *Negligentissimos*, rejicienda prorsus videtur ista Lectio *Aud-vândastir*, aut per *facile solertissimi* exponenda, quanquam vix hoc admittat analogia Lingvæ; reponendum igitur *Rádvândastir*, vitæ integerri-mæ, aut morum censores gravissimi, ex Cod. *Svec.* & *S.* qui & hoc loco habet *voro* fuerunt, pro *ero*, & *kunnu* potuerunt, noverunt, pro *kunna*; quæ lectiones ceteris præferendæ.

Aud-æfi, *audbæfi*, opes, divitiæ 88. vid. *audrad*.

Averki, lætio 222. vid. Olavii Indicem ad *Landnáma-bok*.

B.

Bardagi, pugna, cædes 220. 2) correctio, castigatio 56. (*beria* ferire, & *dagi*, de quo vide I. Olavii *Glossar.* Syntagm. v. *dagr*. Proprie *Bardagi* est ver-

verberatio. *Grágás* in *Vigfóda* 117. translate etiam calamitas, plaga een plage. Spec. Reg. 348. coll. 349. Literæ Eysteini's Archiepisc. in Hist. Eccl. Isl. T. 1. pag. 236. Literæ Eyriði Archiepisc. ibidem pag. 253.)

Beckr, rivus 292. Germ. *Bach*.

Beini m. hospitalitas 166. (*beinn*, rectus, directus; item hospitalis, expediens & promovens alterius iter.

Bera, ferre, *bera fram*, gerere (negotium, officium) 210. *bar til*, accidit, contigit 134. 188. *Naud bar til*, necesse fuit. usus tulit 126. *beraz at*, accidere 98.

Berr (adverb. comparatio) plus, magis. *berr enn álma* *lángt*, unâ ulnâ longius 186. (*vel*, bene, multum.)

Bialla, nola 32. Angl. *Bell. bella*, ferire, feriri cum sonitu.

Bid f. expectatio, mora. *góðr i bidum*, longanimus, in expectando facilis, moræ patiens 218.

Bida, morari, expectare 222.

Bida, pati 206.

Bifala, commendare 242.

Bila, deficere 198. (*bil*, intervallum, locus vacuus.)

Biórr, domus frontispicium 172. Præterea de omniforma triangulari dicitur. Aliud *Biór* castor, fibet.

Birri f. lumen 274.

Birtaz, apparere 286. (utrumque horum a *biarr* lucidus, clarus.)

Biskupsdomr, *biskupsdæmi*, dioecesis 244.

Biskups-efni, vid. *Efni*.

Blendinn, *blandinn*, mixtus 98. (*blend*, & *blanda*, misceo.)

Blid.

Blíðgedr, miti animo, comis ingenii, humanus 248.
(*blíðr*, & *ged*, animus.)

Blíðlæti, comitas, hilaritas 212. (*blíðlætr*, & *blíðr*.)

Blóðnætur, noctes sangvinis, i. e. proximum a cædetem-
pus 222. (*blóð*, & *nótt*, nox.)

Blóð-áfir, (f. pl.) extrema sangvinis 222. cædes recens
& novissima intelligitur; parte posteriore petita
ab *áfir* extremitates, limites (panni, corii, cal-
ceamenti.) Vel *Blóð-áfir*, (m. sing.) furor san-
gvinis, animus cæde motus, ab *Æsa* incitare,
concitare ad iram (*blóð-áfir* non adest in Cod. S.)

Bók-víff, doctus, literatus 30. (*bók*, liber, *Víff* vel *Vífi*,
sapiens.)

Ból, truncus (arboris, corporis, sicut *Limar* utriusque
brachia dicimus) *bólubætt* medii corporis sta-
tura 38.

Bordi, velum, aulæum 96. Edda Sæmundi sapius ha-
bet. Hodie *Bordi* fimbria, limbus vestis orna-
menti causa affatus (à *bord*, & *bard* ora, extre-
mum rei.)

Bót f. emolumentum, lucrum 152.

Bóra-lauff, irreparabilis 288. (*bót*, & *lauff*, qvòd in com-
positione privationem designat.)

Ból n. sing. malum calamitas. 246. (Dativo antiqv.
bólvi, genitivo plurali *bólva*.)

Brád f. celeritas, raro usurpatur, præterqvam *íþbrád* ce-
leriter, primo f. præsentì tempore 232.

Bráðr celer, citus, præceps 222.

Bragð, motus, momentum, temporis articulus. *Skammti*
bragðs cito, brevi 146.

Bragð,

Bragd, vultus, compositio, *med döpru bragdi*, moesto vultu, nubila fronte 282. *conf. yfirbragd. (bregd, verto. muto.)*

Brenna, ardere, *Siðrinn brann*, mare æstuavit 240.

Brikur (f. pl. s. singulari *brik.*) Tabulæ erectæ in templis ornamentis gratia 172. *var. lect.*

Brixl n. exprobratio 316. (*bregda* objicere, exprobrare.)

Brúðinn, versatus exercitatus 88. (construitur cum accusativo rei adjecta præpositione *vid. ad. á bragd.*)

Bú, hospitium 168. Hinc *góðr búþegn*, homo hospitalis, & inhospitalis. *Greittis S. & Olafs S. Tryggvass.* item *bui* alienus, extraneus, ut *búi-bundr*, nunc pravè *búa-bundr* & *bu-bundr*; canis extraneus; *búi-gridúgr*, taurus extraneus. *Þórsteins S. Hviða* sub finem. Sed *Bú* proprie sumitur eadem pagin. apud Nostrum *var lect.* *Einskis þurfsi í bú at bidia* 3: nihil ad oeconomiam sustentandam deerat.

Byjar-menn, cives, oppidani 108. (*hyrr*, villa, oppidum.)

Bylióstr, turbidus, turbinibus inquietus (*ætr*, cælum) 206. *hylr* sonitus, strepitus, turbo.

Baklingr, libellus 2. 6.

Bakur, genitivus antiqu. à *Bók*, liber 88. *var. lect.* ex numerosa auctoritate Codd. optimorum.

Bana-balla, opera precibus data, præcatio 98. (*bæn* præcatio, *belld*, ago, exerceo.)

Banabállds-madr, crebrò precibus vacans. 70.

D.

Dáðbirtir, virtutis inventor, i. e. homo virtuosus poet.

246. (*Dáð*, actio, virtus.)

Dags, diei, eleganter abundat 24.

Dapr, obscurus, decolor, moestus 282.

Daufr, *daufstigr*, tristis, moestus 6. (Germ. *Taub*.)

Deilkd, lis, disfidium 94. (*Deili*, divido.)

Döchr, ater, obscurus 286.

Draga, trahere, *Draga undan*, differre, in aliud tempus transferre 222. *dragaz undan*, (Deponens intransitivum, pro, *draga sik*) subducere se, subterfugere, *ibid*.

Dreifa, spargere 282.

Drepa, ferire, cedere 296. *drepa yfir*, dissimulare 212. (inde *yfirdrep/kaþr*, hypocrisis.)

Driupa, stillare. 2) oculos demittere, pudoris vel moeroris causa 64.

Drúpa, vultum deicere 240. *Driúpr*, qui præ pudore vel tristitia vultum demittit. Affine Germ. *Trub*, turbidus.

Dymbil-dagar, hebdomas sancta, pascha proxime præcedens 62. Dan : *Dymmel-tige*, ob campanarum silentium, a *dum domm* mutus; hinc *septrimana furda* medii ævi Latinis dicta conf. *Kristn. S.*

Dyrdar-madr, vir præstantissimus, gloriosus 78.

Dyr-geðr, præstantis indolis, excelsi animi 244. (poet. *dyr*, pretiosus, *geð*, animus, unde *geðr* contraite ex *gediadr*.)

Dyrligr, eximius, laudabilis 210.

Dagr, n. dies naturalis dimidia 12. horz. *Tveggia dægra fasta* 24. horarum jejunium 180. Diminutivum a *dagr* dies.)

Dami, documentum, exemplum 244.

E.

Efni, res, materia 252. Hinc *Biskups-efni*, candidatus episcopatus, Episcopus designatus 156.

Efri, ulterior, posterior 22. *Efstr*, ultimus 204.

Eginligr, proprius 324. (*ek á* possideo.)

Einmalt, de quo omnes idem dicunt & sentiunt 34. (Participium sine verbo, *einn*, unus, & *mál* sermo.)

Einna, adverb. inseparabile, unice, singulariter, præsertim. *Einna mest*, quam maxime 278. *Einna/skyldast*, longe justissimum 320. (Tantum jungitur superlativo.)

Einrann, suum unius consilium, sequens 234. pro *einradn*, a *rád* ratio, consilium. (aut *árana*, sensus intellectus, ratio; ut fit *einrann*, sui sensus & cerebri.)

Einfeto-madr, anachoreta 324. (*Einn*, *sí* sedeo, maneo, & *madr*.)

Elldaz, *Ellaz*, senescere 128. (*Elli*, senectus, *aldr*, ætas.)

Elldstockr, titio 296. (*Elldr*, ignis, *stockr*, fustis.)

Elna v. n. crescere 54. fere de morbis. (*El*, alo.)

Ellta, pellere, expellere 286.

Em, sum 308. Gr. *Eimi*. Angl. *Am*.

Endemi eindemi, res unius exempli, insolens & inauditorium quid 16. (*einn* unus, *dami* exemplum.)

Endaz, sufficere 96. (*Endir* & *Endi*, finis.)

En-

Endilángo, secundum longitudinem totus 294. (*Endi*, & *lángo* longus.)

Eptir-gerd, exsequiæ 198. (*eptir*, post, & *geri* facio. quasi officium posthumum 3: defuncto præstitum, parentalia.)

Eptir-liggia, relinqui, omitti 198.

Ervidr, molestus 18. (*Ervidi*, labor.)

F.

Fáfrædt, f. incititia, ignorantia 198. (ubi genitivus, casus est. *Fárr* paucus, *Frædi* f. notitia.)

Fagnadr, lætitia, gaudium. *Fagnadar erendi*, oblectans veniendi causa 166.

Fagr-eygr, serenitas, claris oculis 142. (*auga*, oculus.)

Fagr-bárr, pulchricomus 142. (*Fagr*, pulcher, & *bárr*, pro *bærdr* coma præditus. *bár* coma.)

Falla cadere. *Falla t skap*, gratum esse 8. *Falla t ged*, idem 6. *Falla t bag*, feliciter cadere, contingere 223. *Falla or minni*, memoria excidere 2. *Falla nar*, tangere, commovere 60.

Fályndr, taciturnus 148. (*fárr*, & *lund lyndi*, ingenium.)

Fångelfi, carcer 268. (*fánga* capio.)

Farar-skíoti m. jumentum 204. q. d. itineris accelerator. Alias *Skíoti* idem.

Fárr, paucus. *margs fäst*, rerum multarum defectus 146.

Faraz, perire 106. (ab activo *Fara* cum Dativo, e medio tollere, uti *at fara sér*, seipsum interficere.)

Far-madr, qui naviculariam facit 38. (*för* pl. *farar*, navigatio, *far* navis,)

Fasteigr, fixis oculis 142. (*Fastr* firmus, *eygr* *eyga* oculis præditus, ab *Auga* oculus.)

Få-tidindi, res novæ raro audita 252. (*fårr*, & *tidindi*.)

Fe-fastr, pecuniæ tenax, non largus 78. (*fe*, pecunia, *fastr*.)

Feginfamliga, lubenter, cum gaudio 44. (*Feginn* vid. in Gloss. Syntagm.)

Fegin-fögur, grata nuntia, fama exoptata 182.

Fegr, fato vicinus, cui mors imminet 206.

Fella, dejicere, *Fella nidr*, negligere, omittere 6. *Fella bæn at einum*, orare 50. (quasi *preces admove*re.)

Fertugr, quadragenarius 57. (*fiórir*, quatuor, *tugr*, decas.)

Festa, figere, *feſta t minni*, memoriæ mandare 2.)

Fiall-brapi, *Fiall-drapi*, frutex 308. conf. *Kristni S.* in v.

Fiár-leiga, usura, foenus 260. (ita melius capitur, quam pro mercede pecudum. *Fe*, pecus, pecunia, *Leiga*, locatio & ejus merces.)

Fiar-lagr, remotus 324. (*fiarri*, procul, & *liggia* jacere, positum esse.)

Fimtugr, quinquagenarius 80. (*fimm*, quinque, *Tugr*.)

Fingr-gull, digitale aureum 126.

Finna, invenire. *Finna at*, corrigere, castigare, vituperare 176.

Fiöld f. *Fiöldi* m. 292. a *fiöld*a *bajum* in villis plusculis 232. (cognat. Germ. *Viel* multum.)

Fiöl/skylda, officiorum multiplex occupatio 232.

Firra, privare. *Firra báſka*, periculo liberare 224. (*fiarri*, procul.)

Flyta, accelerare 160. (*fiótr*, citus.)

Flytia, vehere, ferre, referre narrare 282.

Fo-

- Fortingi* dux, ante signanus 336. (*för*; præ, ante, *ingi* est mera formatio nominis.)
- Forlag* n. vitæ sustentatio, victus 198. (*at leggja for*, ad alimentum destinare.)
- Forlög* n. pl. fata. 2) vitæ ratio, conditio 226.
- Formali* n. præloquium 122.
- Forráð*, administratio 132. (*för* & *råd* potestas, imperium, regimen.)
- Forvitri*, homo perspicax, prudens 38. 46. (*för*, & *viturr*.)
- Föstrjörd*, solum natale; patria 334. (*föstr* nutritio, & *jörd*.)
- Frackar*, Franci 60.
- Fráfall*, decessus, mors 134.
- Framkuama*, producere, proferre, promovere 178. (*fram*, foras, prorsum, *kem*, activè, venire facio, duco.)
- Frekliga*, plene, satis superque, affatim 236. (*frekr*, avidus it. magnus.)
- Fremia*, agere 140. (*fram*.)
- Frida*, pacare, pacem facere. *fyrir einum*, pacem impetrare cui 32.
- Fróðleikr*, scientia, notitia 4.
- Frumtekia*, prærogativa, primæ optionis jus 266. (*frum*, inseparabilis, partic. primum, *tek*, capio.)
- Fræði* f. fama, notitia 316. (Gr. *φράδι*, cognitio.)
- Fregð*, fama, rumor 334. laus 270. (*freg*, rogo, fando audio.)
- Frænd-rakinn*, pius, in cognatos officiosus 88. (*raki*, colo.)

Fullræðe : *samr*, reddendæ vicis studiosus, jus talionis amans 88. *fullræði*, talio. (*fullr*, plenus, justus, *ræð*, conditio. nisi malis arcessere ab *reidi*, pendo, solvo.)

Fulltrúi, amicus, fidelis 150. (*trúi*, credo.)

Fyrirbyggja, providentia 230. (*fyrir*, ante, *bugr*, animus.)

Fyrirláta, deferere, relinquere 280. (quasi omittere, *prætermittere*.)

Fædaz, ali, victitare, vitam sustentare 324. (*fæði*, alo.)

Fælas, consternari, de equis 328. (*fæla*, terrere.)

Færi, instrumentum, it. facultas 156. (*ferr*, eo.)

G.

Gagnstæðligr (prø *Gagnstæðiligr*, quod mendum est) contrarius, oppositus 284. (*gagn*, *gegn*, contra, *stænda*, stare.)

Gánga, ire, *Gánga af fer*, in pejus mutari 220. *Gánga undan*, deferere, subducere se 150. *Gánga at sólo*, ex voto cedere 196. *Gánga við* (quod & dicitur, *Gánga gegn*, *Gánga með*, *meðgánga*) *fæteri* 262.

Gard-bverfa, f. area, locus circumseptus 324. (*Gardr*, sepes, *bverf*, circumeo, circumdo, cingo.)

Gefa, dare, *gefa upp*, de jure dñusquam rei cedere, missum facere 226. *Son mun mörgum gefit vera*, ita cum multis comparatum esse credo. 2.

Gegna, occurrere, respondere, *Gegna þingfarrar-kaupi*, itineris comitalis censum solvere 52. *Sem best gegndi*, prout optime convenit 160.

Ger.

Gersemi f. res pretiosa 14. homo præstans & eximius
114. (*giörsamr*, perfectus.)

Gerviligr, honestis artibus (probe) instructus 164. de
templo (*gervi*, f. habitus.)

Gestrisni f. liberalitas in hospites, hospitalitas 118.
(*gest-risinn*, hospitalis, *gestr*, hospes, *rifa*, sur-
gere, sublimem esse.)

Geta, accipere, consequi 300. Impersonaliter, *gat nar
bvergi ber á Islandi*, nusquam fere baccas in Is-
landia habere erat 9. nullus earum dabatur
proventus 188. divinare 306.

Geyminn curans, observans tenax 332. (*Geymi* servo,
curo.)

Gift, *gípt*, donum, munus 14. 60. fortuna, felicitas
174. (*gef*, do.)

Gífta (rectius, *gíptu*) fortuna 202.

Gím-steinn, gemma 124. olim *gimr* idem. (*Gim* ignis,
Edda in ignis vocabulis. quasi lapis igneus 3:
fulgens. ita ut non sit necesse à *Gemma*, deri-
vare.)

Giöfull, largus, munerosus 12. (*gef*.)

Glíkia líkja, assimilare, *glíkja optir* 214. (Germ. *Gleichem*.
Lík, facies, corpus.)

Glöfi, chirotheca, pl. *glófar* 228.

Glepr, imprudens factum, delictum 290. (Vid. Olav.
Glossar. Syntagm.)

Gnotra, nostra, *nötra*, crepare 56.

Góðbáttadr, humanus, bonis pulchrisque moribus 272.
(*gódr*, bonus, *báttir*, mores, funde *báttadr*, mo-
ratus.)

Godi, antistes, curio, qvi tam sacris, quam civilibus
præfuit 12. (scribitur & *Gudi*, *Gud*, *God*.)

Aliud *Gódi*, bonum, lucrum commodum.

Godords-madr, toparcha, præfectus 148. Christianum
officii nomen; sub ethniceismo fere dicebatur,
gódi.

Gódr, bonus, facilis, *ólmuðu-gódr*, in pauperes benefi-
cus 116. *gódr i bídum*, occasionem sive oppor-
tunitatem æquo animo expectans, vid. *Bid*, &
ástgódi.

Grafa, sculpere 230. (Germ. *Graben*, cælare.)

Gramr, rex poët. 244. (ubi *Sólar-grámr*, rex solis,
Deus.)

Greida, expedire 272.

Greidir, qvi expedit, tradit, dat 244.

Greipa, prehendere 302.

Grenia, rugire 296. (forte à *Gráid*, *grádr*, *grádi*, ventus
vehemens)

Gada, augere 196. *þar gæddi i mick meorð hans*, id
ejus honores multum ad auxit 182. (*godr* bo-
nus, magnus.)

Gaska, *gadska*, bonitas (innocentia sanctitas) 32. Aliis
intelligitur potestas virtus, ac si scribendum esset.

Gatka, a *Geta* posse, valere.

Gafa, fortuna felicitas 6. (*gef*, dono.)

Gafo-madr, homo fortunatus 10.

H.

Hábiarg, petra, rupes alta 336. (*bárr*, altus, *biarg*,
rupes.)

Hafa,

Hafa, habere. *bafa illa*, male agere, actiones male institueret 218. Cui oppositum videtur, *bafa best* 156. *bafa* (menn) *fyri ser um eitt*, præcantes habere 3: auctores, quos sequamur 176.

Hágr, dexter, artifex 142.

Hall-ari, annona gravior 322. (*ballr*, inclinatus, vergens, *ari*, v. potius *ár*, annona.)

Hardísi, vitæ asperius institutum, victus spinosus 184. (*bardr*, durus, *ísi* vita in compositis *ísi*.)

Há-reyfi, vociferatio 326. *bárr* altus, *rauft* vox.)

Hark, strepitus 326. (*bardr*.)

Hátr, modus, *þessháttar* ejusmodi 288.

Heid-víðri, coelum serenum 238. (*beidr*, fudus, leneus; *veðr*, in compositis *víðri*, aer, tempestas.)

Heil-bugadr, integer, candidus 70. (*beill*, solidus, integer, *bugr*, animus.)

Heil-ráð, salubre consilium 20.

Heill, adj. integer, sanus incolumis. *stia of beillr*, re salva esse 202.

Heima-madr, domesticus 272. (*heimr*, indeclinab. domicilium.)

Heim-bod, convivium 256. q. d. invitatio domum.

Heim-hynni, domicilium 330.

Heita, vocare, vota facere 56.

Helmingr, pars dimidia 44. *var létt*. (*bálfr*, *belfingr*, invenitur in rhythmo Thiodolfi Islandi.)

Henda, capere. *henda gaman at*, voluptatem ex aliqua re capere 6. (*bönd*, manus.)

Herfligr, torvus, deformis 282. (*barmr*, calamitas, tristitia. *f.* & *m.* libenter alternant.)

Hingas-burðr, nativitas huc, i. e. in hanc lucem, in hunc mundum 82. De Christi nativitate semper dicitur.

Híón, domestici, familia 8.

Hiú pl. idem 230.

Hiúkölf, taberna, cella, hic latius area campus 196.

Interdum scribitur, *Hinkölf*.

Hlaup-ár, annus intercalaris 132. (*blaup*, saltus.)

Hniga, inclinare. *hniga til*, pertinere ad, ditionis esse 194. (Gr. *gruó* innuo.)

Höfðingi, vir primarius 174. (*böfud*, caput.)

Högliga, leniter 218. (*bagr*, commodus, placidus.)

Höguvæð, f. patientia, mansuetudo. (*bægr*, & *vera*, esse.)

Hökull, scapulare 46. affine *Hekla*, epomis. inde nomen montis Isl. *Hekla*, cujus perpetua nix hoc vestis genus refert.

Holdgan, incarnatio Christi 336. (*bolld*, caro.)

Hönd, manus. *bann var á bendi tígnum münnum*, vivebat cum principibus viris, seu, in eorum erat familia 38. *þær fólu sík gudi á bendi*, illa Deo se commendabant 206. (ubi *á bendi*, est notabile, pro eo quod frequentatur a recentioribus, *á bendr*, *í bendr*, *í bönd*) *Á bendr*, in, adversus 54. *Hann gaf í bönd*, demandavit (aliis) 232. *bann fellði af bendi skadarins forráð*, deposuit f. transtulit in alium administrationem sedis cathedralis 132.

Horfa, spectare, *borfavid*, adversari 116. (*bverf*, vertere.)

Hörmúng, ærumna, calamitas 208. (*Harmr*, damnum, dolor.)

Horn-spörn (*spörn*, genit. *spórnar* & *spórnar* 6. 8.) cochleare cornerum 6. 8.

Hörvungur,

- Hornungr*, qui posthabetur & despicitur 256. (*Horn*, angulus. aliud *Hornungr* in *Gra-gás*, *Erfda-pætti* cap. 4. nempe genitus ex matrimonio servi manumisit, & dominæ quæ hunc manu misit.)
- Hörund*, cutis corpus 56. (*bár*, pilus, & *und undir*, sub.)
- Hraustr*, fortis, firmus; de domo 120. (quasi *reystr*, elatus arduus.)
- Hreytir*, substantiv. verbale; qui spargit. *brings breytir*, viri appellatio poetica 300.
- Hrid*, impetus, turbo, procella 62. (*rid*, ráo.)
- Hródr*, laus, poema 300.
- Hrokkinn-bárr*, crispo capillo præditus 142. (*bröckun*, in orbem se contorquere, seu colligere.)
- Hrókr*, homo procerus, vir præcipuus 196.
- Hryggleikr*, moeror, tristitia 58. (*Indic. Gunn.* S. 7. *bryggi*.)
- Hvargi*, ubicunque 196.
- Hvelfa*, invertere 62. de rebus concavis dicitur, quando terram spectat cavitās (*holr*, cavus.)
- Hufu-vidr*, ligna, materies 232. forsitan a nomine proprie sylvæ; non enim credibile est Librarios ita depravasse vocem notam *Húsa-vidr*, quæ existat p. 330.
- Hugadr*, animosus 264.
- Hug-skot*, animus 324. (*skot*, recessus, angulus.)
- Hugr*, animus. *Hann pryddi kyrkium í boivetrna því er bugum* (*bögum* S. mátti byggin, templum omnimodis, quæ animo (ad commoditatem l. decus) excogitari poterant, ornamenti decoravit 172.
- Hvitr*, albus, *boitr* *drottinsdagr*, dominica Pentecostes 14.

Hungr.

Húgr-vaka, famis incitamentum 2. Auctor suum ita nuncupat opus, fore sperans, ut hoc inspecto amplius sciendi desiderium in lectoribus excitetur. (*vek*, excito.)

Hybyli (rectius, *bíhyli*) domus, sedes 15. (*biá*, apud. quasi plurimum habitaculum.)

Hyrta, castigare 218. (Gall. *beurter*, *burter*, agitare impellere. conf. Indic. I. Eccl. *Arnaani* v. *birting*.)

Hys, ædēs ædificiā 232. (vix dicitur nisi in compositione.)

Hyski, familia 288. (*Hús*, domus.)

Hagendi, facilitas, commodum 194. Aliud *Hagendi*, cervical.

Hatta & periculum: unde verbum *Hatta vel*, tentare, periclitari 6.

L. J.

I, præpositio causæ vel instrumenti. *bann gladdi vini* *sina i veizlum virðuligum*, — per convivia optata 164.

Jafna, conferre, comparare 8. (*jafn*, par.)

Jafnlikr, similis 6. (quasi formā simili.)

Jafnlyndr, animo æqvabili, constans 78. (*jafn*, & *lynd* animus.)

Jafnlyndi, æqvabilitas ingenii 216.

Jardskjálfr, terræ motus 178. (*Jörd*, & *skelf*, tremor.)

Jatari, confessor 334. (*játa* confiteor, affirmo. *já*, imo.)

Jagiöld, damni reparatio 60. (*inni* promo, præsto, *gialld* solutio.)

Lhuga,

- Ibuga*, considerare 152. (quasi *in animo volvere*.)
- Illgiarn*, malevolus 286. (*illr*, malus, *giarn*, inseparab. cupidus.)
- Ill-girnd*, malitia 312.
- Illíngur*, maleficus, nebulo 226. (at ibi S. legit *Illíngur* sc. in genit sing.)
- Ill-menni*, idem 156. (*menni* inseparab. homo.)
- Ill-þyði*, maleficorum colluvies 126. (*þiðd*, populus.)
- Ilmr*, fragrantia 274.
- Imbrodagar Ymbrodagar*, quatuor stata anni jejunia, quæ vetus ecclesia celebravit 158. A. Sax. *ymbren vuca*, *ymbren festen* vi vocis, ut quidam volunt, hebdomas vel jejunium quotannis sæpius recurrens, ab *ymbe* circum & *ryni* cursus. rectius tamen alii per sphæresin dici malunt a *hvatemper*, *quatempora*, quomodo Latini hæc jejunia vocarunt.
- Iar, ytar*, viri, poet. 246.
- Iir*, præstans, excellens 120.
- Fúgranni*, ursus, poet. 120. (*ygr*, terribilis, quasi *terribiliter dentatus*.)

K.

- Kasta*, jacere, mittere. *kastadi skipino* navis submersa est 206. (ubi *kastadi* est impersonale. potest tamen subaudiri, *straumr*, torrens.)
- Kátr*, hilaris 116. (unde Dan. *kaad* lascivus.)
- Kaup*, præmium, merces 312.
- Kaupá*, contrahere pacisci 184.
- Kaupánger*, m. emporium 156. (*kaup*, mercatura & *Vánger*, quod vide in *Ind. Gunnl. S.* At forsitán apud

apud Nostrum *Kaupángo* est nomen proprium
certæ partis urbis Nidarosienfis.)

Kaup-eyrir merx 258. (*eyrir*, uncia, item in compositis
major pecuniæ summa indefinita.)

Kenna, sentire 306.

Kerti n. candela 274. (Germ. *kertze*.)

Keskiþimr, lepidus 116. (*keski* f. *jocus* à *kátr*, alias est
vigor, valetudo, quomodo apud Hárekum de
Thiótta in *Ol. belga* S. *Kann þið keski minni* :
novit populus meam valetudinem.)

Kiðr, electio, optio 112.

Kirkiodagr, encoenia 92. 212.

Klaustra-færsla, translatio monasterii 66. (*Klaustri*, ge-
nitivo *klaustra*, monasterium, cella monastica,
in genere masculino invenitur.)

Knáleikr, alacritas 206. *knárr*, alacer.

Koma, venire, *koma fram* evenire 326. *bonum kom þar*
til, id eum impulit, ea mente id fecit 176. *Ko-*
maz at, pervenire ad quid : adipisci 260.

Kostgæfa, conari, operam dare 294. (*kost* copia, facul-
tas, *gæfa* dare.)

Kostgæfi n. studium 272.

Kostgæfni f. idem *var* lect. *ibid*.

Kostgrip, res quæ ex præda adhuc indivisa eligitur 264.

Kost, conditio. *bann baud þeim kost á*, optionem illis
dedit 306. copia facultas, *bann lysti þvi*, at
eingi kost *vari á hans utanferd*, *sidan Gissurar*
var vid kost, prædicavit nullam copiam dari
peregrinationis suæ, cum Gissuris præsentis esset
copia : *negavit ullo pacto abs se obtentum iri*, ut
peregrinaretur, cum præsto esset Gissur, peregrina-
tione dignior 40.

Kraper

Kraptr vis, virtus, *kraptr* virtutes supernaturales, dona miraculosa 22.

Krismi m. ungventum sacrum 186. *var. lef.* vid. supra *Klaustrafærsla*. Ita & *Balsm* in gen. masc. dixit Noster, p. 228.

Krakiber, empetri baccæ nigræ 188. (Dan. corrupte *kragebar*. Ipsa planta videtur dicta *Kraki* in neutro, ob uncam figuram.)

Kueda dicere, kueda a destinare 46. *kuedaz* verb. intransitivum, pro *kvada sik*; *þeir kváduz undir þat mál*, rem approbarunt 190. *Honum kvadz svo synaz til*, pro, *bann kvad er* &c. ita sibi videri dixit 38.

Kvein n. lamentum 288.

Kvði, moeror (præmolestia) *Kvðbiðr*, venturæ tristitiæ five moeroris signum (res præmolestiam offrens) 240. pro quo *Kvðbogi* est in S. i. e. formido mali imminantis, at *Kvðbiðr* multum præstat.

Kvikligr, vegetus 112. (*kvikr*, vivus.)

Kunna, noscere, sapere, absolute usurpatur 156. *bann kunni bann giör*, melius eum novit 162.

Kunnr, cognitus, notus 120. active invenitur (quomodo & *Notus* Latinorum) 70. & 212. ubi tamen pro *battum*, in S. rectius legitur *battir*, nec obstat præcedens *virðiz* in Num. singul. nam ista anomalia frequens est apud antiquos.

Kurtis, urbanus, elegans 142. (Gall. *Courtois*.)

Kyniadr, genus ducens 30. (Participium sine verbo, à *kyn*, genus.)

Kynligr, mirus 116. *kyn*, res mira.

Kynstórr,

Kynstórr, generosus 310.

Kyr-fódr, unius vaccae pabulum hybernum 220. (*kyr*, vacca, *fódr* alimentum à *fadi* alo.)

Kann, peritus, gnarus (Dei epithetum) 202. (*kann*, nosco.)

L.

Lag n. situs, positus, ordo, i *mörgo lagi*, multis modis 114. (*legg*, loco colloco.)

Laga-brót, legis transgressio 86. (*lög*, lex, bryt frango.)

Land, prædium, fundus 44.

Landfiöl/skylldir f. pl. plures officii publici occupationes 128. (*Land* terra, *Fiöl/skyllða* quod vide.

Land/kiálfti, terræ motus 136.

Lång-gædr, diuturnus, durabilis 14. (*långr*, longus, *gædi* bonum, *gæddr* bono auctus, beatus. *Lång-gædr* fortunatus, var. lect. ibid.)

Langleitr, oblongo vultu 70. *Lit* formavifus, vocabul. obsolet. à *Lit* aspicio.)

Láta, amittere perdere 220. *Látaz*, occumbere, mori 104

Látgædi, gestus 88. Interdum *Látædi* (*Láta*, pra se ferre, *gædi*, *ged*, indoles, *ædi* idem, item mores.)

Laugar-píning, dolor ablutionis, i. e. qui vitæ maculas abluat & purgat 102. (*laug* lavacrum, *píni* punio.)

Leggia, ponere. *Leggia undir*, alterius arbitrio aliquid dijudicandum permittere 150. *Leggia sík t áhyrgd*, periculo se objicere 152. *lagdr. til kennimanus-skapar*, ad sacerdotium a natura formatus, accommodatus 70.

Leidi,

Leidi, sepulcrum 24. (*Ind. ad Landn. b. v. leiddr. Al.*
Leidi m. tedium.)

Leidressi f. correctio, emendatio, reparatio 224. (*leid*,
iter, modus, *ressi* corrigo.) *Leidretting* idem
var. leð. ibid. Leidretta S. idem.

Leit f. questio, item conatus 224.

Leita, quærere, tentare 310.

Leitord n. idem ac *leit* 224. *var. leð. (ord* nihil hic per
se significat, estque mera productio nominis,
ut in *Eginord* possessio in *Egils S. leidi ord* du-
ctus, deductio in *Laxdala, Viorð* notitia.)

Letia, afflicta, dissuadere 278.

Letord, dissuasio 224. (vid. *Leitord.*)

Leyfa, solvere. voro *allir virdingamenn med þórgjöfum &*
burt leystir, omnes honoratiores amplissimis au-
cti xenis dimissi sunt 124.

Liá, commodare, præbere, cum genitivo rei 202. (pri-
ma Indicativi, *ek liæ.*)

Lid n. familia 290. 328.

Líða, labi. *er jol leid*, post festum natalitium 166.

Líf-lít, mors 252. (*líf*, vita *lít* amissio.)

Limar, f. pl. membra 220. (cf. *bol-klædi.*)

Limadr vel, qui pulchris & concinnis membris est. (bra-
chiis, manibus, pedibus.) 88.

Lit-biartr, serena & candida facie 142. (*litr*, color,
vultus, facies, *biartr*, clarus, lucidus.)

Litillir, humanus, non superbus 8. (*litill*, parvus, &
líta præ se ferre, se gerere.)

Lítafr, acceptus, comis 88. (Germ. *lieb.*)

Líós-jarpr, ex fusco albicans 70. *líóss* lucidus, *jarpr* fu-
scus.)

Lök n. pl. exitus, finis 48. *fara til löka*, ad finem ducere 170. (non invenitur hæc vox in singulari, præterquam in genitivo *löks*, qui adverbialiter usurpatur, & *tandem* significat, *lyk* & *löks*, claudio.)

Lög, leges, pacta 262. *leggja lög á*, leges de aliqua re sancire 190. (*legg*, pono, constituo.)

Lög-ávöxt, *lögvoxt*, lege definitum fortunarum incrementum 40. (*lög*, *avöxt* fructus, *vöxt*, incrementum.)

Lögdeila, actio, five lis judicialis 86. (*Lög*, jus, iudicium, *deila*, lis.)

Lög-leysur, legum contemptus 64. (*lauss* carens, in compositis, & *leysa* carentia, absentia in iisdem.)

Lög sögu-madr, legifer, nomophylax 64. (quasi *jus dicens*, *de jure respondens*. *segi* dico.)

Lög spakr, legis peritus 190.

Lúka, claudere, finire 338.

Læring, institutio 12. 18. 74. (*læri*, erudio, unde *lærdr* in literis institutus 68.)

M.

Magnaz, vires sumere, augeri 4. (*magn*, vis potentia, *má* possum. *valeo*.)

Málafylgis-madr, patronus, qui coram iudice alterius agit causam 120. (*mál*, causa, *ek fylgi* comitor, studeo, *þpitulor*, *fylgi* studium. Nec minus recte se habet *Málafylgio-madr* sensu eodem. (cf. *Níðis* S. pag. 1. & 35.)

Mála-lok, causa forensis vel cujusque negotii exitus 48. (vid. *lok*.)

Málan,

- Málan*, pictura 184. (ubi tamen præferendum ex *Svec.* & *S. málm*i, ut sit sensus, *dexterrimo artifice in quovis metallo*)
- Máldagi*, pactum 278. Alias *Máli*. (conf. *bar-dagi*.)
- Mál-snilli* f. eloquentia 92 *sniallr* elegans, alacer. (cf. *Indic. Kristni S. & Olav. Gloss. Syntagm. v. sniallr.* *Snellt* adv. citò, *Ol. b. S. i þatti Asbiarnar Selsbana*.)
- Manndygd*, virtus 320. idem quod simplex *dygd*.
- Mannfrædi*, doctrina, scientia 4. *frædi* idem.
- Mann-gersemi*, vir eximius 114.
- Mannþafnir*, mercenariorum conductiones 118. (*þefi* habeo, adhibeo, utor.)
- Mann-val*, virorum præstantissimorum copia 70. (*val* n. electio.)
- Margfróðr*, multiscius 88.
- Matleyfi*, inedia 234. (*matr*, cibus, *leyfi*, inseparab. postpositivum, carentia.)
- Marráð*, penoris administratio 210. (*matr*, *ráð*, regimen, directio.)
- Medferð*, modus agendi 176. (*ek ferr með*, gero, tracto, fungor, administro 300. & 208. quod verbum construitur & cum accusativo & cum ablativo rei, at hoc est elegantius.)
- Meidr*, fudes lignum, *standa á öndverðan meid*, in sudis ultimo stare, i. e. maximo periculo sese exponere 218.
- Mein-bönnuðr*, damna cohibens, poet. 244. (*mein*, damnum, incommodum, *bönnuðr*, qui prohibet, avertit; *banna* prohibere.)
- Meingiörð*, injuria, damnum 314.

- Meinlata-sámr*, incommoda sponda ferens 282. (*meinlari*, incommoda.)
- Mein-staðr*, ad angustias redactus 264. (*staðr* constitutus, item deprehensus, hoc tamen sensu usitatus est *staðinn*.)
- Merki* n. pl. miracula 32. Ita σημεῖα Græcis, & Signa Latinis.
- Merkis-madr*, vir insignis, præstans 2. Aliud *Merkis-madr* vexillarius.
- Merkr*, notabilis, observatione dignus, fide dignus 202.
- Mikill*, magnus, ingens, procerus 38.
- Mis-gera*, peccare, delinquere 236. (*mis* partic. privativ. inseparabilis plerumque.)
- Mislíka*, displicere 318. (*líka* convenire.)
- Mis-smíði* fabricatio sine successu; item infortunium, rerum in pejus conversio 222.
- Misþóknaz*, non placere 278.
- Mitr*, mitra 294.
- Mjúk-látr*, mitis, clemens 70. (*miúkr* mollis, lenis, *látr* in compositis, moratus.)
- Móðr-kyn*, genus maternum 262.
- Múgr*, multitudo 326.
- Mund-ángr*, examen libræ, item mediocritas 176. (Vid. *Gunnl. S. Indic.*)
- Múnklífi* coenobium 96.
- Munn-gát*, cerevisia 22. (Vid. *Indic. I. Eccles. Arneani*.)
- Myrkva-stofa*, carcer, domus tenebrosa 268. (*myrkva* genit. singul. a *myrkvi* caligo, aut est adjectiv. gen. foem. a *myrkr* obscurus.)

N.

Náinn f. *náin*, n. *náit*, propinquus — a — um 220.

(*ná*, prope, quod tamen solum vix invenitur.)

Nákvæmr, circumspēctus, circumstantiarum observans, sedulus industrius 200. (ubi *S.* legit, *í allri umfyslu nákvæmurt*, & *T. allra umfyslu nákvæmft*, id quod in versione expressum est.) 2) præsens, propitius, favens 334. (*ná* & *koma* venire.)

Nálgað, accedere 102. contractum a *nálegiað* 316.

Náliga, propemodum 132.

Nám n. doctrina 144. (*Nem*, capio, translátè disco.)

Nánd, vicinia, *í nánd* prope 56.

Naudskeria in extremis angustiis constituti, quasi ad scopulos ultimæ necessitatis adaçti 106. *var. naud*, & *sker*, scopulus.)

Naudskilia, adverb. pro adject. qui inviti separantur 106. (*naud* necessitas, & *skilia* separare, separari. dicitur & *naudskila*.)

Náttar þel, vid. *þel*.

Nátt-mál, noctis accessus 102. certum diei ad noctem vergentis tempus, in horam septimam & dimidiam incidit.

Nema, occupare 254. discere 144.

Nenna, a se ipso impetrare (ut aliquid faciat 218. *Dan. nenne*.)

Nidrfall, jaçtura clades 154

Nidrfærning, sepultura 172.

Nióra frui, *nióra eins at*, meritis alicujus frui 228.

Niút-rád n. pl. administratio (oeconomia) multis utilis & fructuosa 210. *lect. var. ex Svec. & S. (nióta,*

D d 3

frui,

frui, participem fieri, unde *nyr* fructus, *rád* in plurali, potestas, regimen, speciatim oeconomia.)

Nista, premere 308.

Nunna, monacha 66. *Nonnus* & *Nonna* invenitur apud Latinos sequiores, pro, monachus, monacha: deducunt à Gr. *νόμος*.

Nyrr, novus. *af nyio*, de integro, denuò 246.

O.

O. afskipasamr, qvi alienis negotiis se raro immiscet 70. (*skipra* dividere, *skipra ser* sibi partem destinare, *skipra ser af*, curare, curandum suscipere.)

O-áran, annona gravior 64. 198. (potest esse & gen. foem. uti loco cit. priore, & gen. neut. si hoc, facit in genitivo *ó-árans*, dativo *ó-árani*. o negatio inseparab. & *ár* annus.)

Odd.bagr, dexter mucrone, i. e. coelandi artis peritus 230. (*oddr*, mucro.)

Odr, præceps, furens, mente captus 22.

Ofar, superius, posterius, fini propius 196. *uppi* supra, *efri* superior, *efftr* supremus, ultimus 204.

Ofan, deorsum 328.

Ofan-verdr, superior, posterior, ad finem vergens 186.

Osimligr, segnis, inelegans, inconcinnus, rudis 6.

Ofriki, violentia, tyrannis 258. (*of*, nimium, *ríki* vis, potentia.)

Ofródr, imperitus, indoctus 2.

Offókn, persecutio 326. (q. violenta petitio.)

Ofvegr, *ofuagr*, nimium gravis 224. (*veg*, pondero.)

O-gá, negligentia 198. *gá* cura.

Ogrynri

- Ogrynni** n. propriè abyssus, translate abundantia, vis immensa 184. (*grunnr* vadosus, non altus.)
- O-bamúgia**, infortunium 100. *bamúgia*, genius comes, item fortuna.
- Obeill**, non integer, 3: infidus 16. *var.* l. (*beill* integer, solidus.)
- Obægendi**, difficultates, incommoda 192.
- O-bæginz**, magis incommodum fieri, ingravescere.
- O-bagr**, incommodus, non officiosus 130. 86. (*bagr*; commodus, ab *bagr* conditio.)
- O-bættir**, mali mores 222. (*bættir* modus, mos.)
- Obættir**, tutus, sine periculo 102. (*bætta*, periculum.)
- Omeginn**, *omegn*, debilis 290. (*magn*, vis, robur. *megn*, fortis.)
- O-ordinn**, futurus, qui nondum existit 276. (*verda*, fieri, existere.)
- Op**, clamor 328.
- Opin-eygr**, *opineygdr*, patulis & eminentibus oculis 38. (*opinn* apertus, *eygdr*, *augdr*, oculis præditus.)
- O-ráðvæðni**, *óráðvæðni*, iusti & honesti negligentia 86. *ráðvæðr* iusti & honesti observans.
- Orðs-quidr**, proverbium 8. (*quidr*, effatum, à *qveda* eloqui.)
- Ofala**, jactura, q. d. damnosa venditio. *gánga at ófólo*, male succedere 56. vid. *Söl*.
- Ofenn**, non visus 160. (contractum ab *Oféinn*, participium sine verbo.)
- Orri**, timor, *orra-ífi*, metus ex dubio seu incertitudine natus 240. (*ífi* hic stat, pro, *éfi* dubitatio. at *var. lect.* *orra-yfi* foret timoris excitatio. Totus locus, ut multa in *Páls-saga*, perplexus & erroris suspectus est. D d 4 *Ovandr*,

Ovandr, adverb. inornate, simpliciter, perfunctorie, sine apparatu & cura 166. (*vandr* difficilis exquisitus, accuratus.)

Ovedráttá, turbida tempestas 62.

Ovitr, insipiens, imperitus 2.

Oumradiligr, inenarrabilis 280. (*rada* sermo.)

O-yndi, tedium, moeror 106.

Önn, cura 246. (ann curo, amo.)

Ö. lyndr, liberalis 264. (*lyndr* ingenio præditus hoc vel illo.)

Örr, pronus alacer 148. liberalis 78. 92.

Ör-fæti, (q. *arar-fæti*, vel *örvarfæti*, sedes sagittæ) arcus, seu in specie nervus arcûs, aut etiam clypeus, quoniam sagittæ in hoc hærent; *Ör fætia eydir*, qui absumit clypeum, aut qui clypeus utitur, poet. vir. 246.

Örsætr, var. l. idem, ibid. *fætr* villula. in prima autem hujus versus strophæ ex .S. corrigendum est, *Lydr á allr* & erit sensus: *Populus omnis debet apud Deum bona precari viro beato, qui pactum &c.*

P.

Pell, serici genus 96. medii ævi scriptoribus *pallium* dicitur.

Penta, pingere 172.

Pipra, tremere 240.

Preðlingr, puer artes humaniores discens, sacerdotibus tenendas 126. (terminatio *lingr* est diminutiva, ut in *unglingr* adolescentulus.)

Prófa, examinare 86. (à Lat. *probo*.)

Práðliga,

Þráðliga, animose 146. *þráðr* animosus, impiger.

Purpuri, purpura 46. ubi *purpura candida* nominatur.

R.

Ráð, vitæ ratio, conditio 320.

Ráða-leitan, consultatio, deliberatio 48. ubi *ráðleisni* sagacitas inveniendi consilia, solertia. *var. leðt.*

Radd-madr, homo clara & liquida voce, canorus 144.

Ráðinn, destinatus, decretus 158. *Aðivè*, certus faciendi, qvi aliquid sibi proposuit 308.

Ráð-vandr, inculpatæ vitæ studiosus 12.

Ragr, meticulosus, mollis, effoeminatus, item generis vel sexus foeminini 314

Ramr, fortis, robustus 38. 254. (Gr. *βῆμα* robur.)

Rángleitr, injustus 140.

Rannr, domus longior 120.

Raskaz, turbari, disturbari, collabesceri, corrumpi, de comæatu 198. *var. leðt.* (*rasa* labor, ruo, *raska* labefacio, collabe facio.)

Raun f. experientia, periculum 314. *Raunir* indicia, experimenta 164. 182.

Rausn f. magnanimitas, liberalitas 182. (*ris* surgo, emineo, *reyfi* elevo, extollo.)

Reida f. apparatus 16. *reida* parare.

Reiðingr, ephippium, jumenti apparatus 204. Hodie clitelæ, sagma, sive stratum cespititium clitelis subiectum.

Rekinn, expulsus 328. (particip. verbi *rek*, pello, agito.)

Ren n. *remn* f. remissio, cessatio 236. (vid. *Glossar. Synagm.* in voce.)

Retta, porrigere attollere, levare. *hann retti eigi or reekio*, e lecto non levabatur, seu, levare poterat 54. *var. lect.* ubi *ro retti* videtur impersonale, & *hann* accusativ. casus.

Reyfari, raufari, latro 226. (Germ. *Rauber*, Dan. *Røver*.)

Rid n. scala, gradus 170. Aliud *rid* f. impetus (a *rida* extolli; sublimem ferri, equitare. (conf. *Gloss. Syntagm.*)

Rit n. scriptum, scriptura 4. 200. *Ritari* scriba 112.

Ró f. & *rói* m. remissio, levamentum 236. *var. lect. Svec.* & S. Dan. *Roe*. Germ. *Rube*.

Ródra f. cruor, sanguis 238. (*rodi* rubor. Gr. *ῥόδος* rosa.)

Rofkinn, adultus 320. (Vid. *Gloss. Syntagm.*)

Roftaz, rubiginem contrahere, depravari, corrumpi 198.

Ródd f. vox, sonus 268. affine est *raðst* idem.

Rydia, evellere, loco movere, *rydia til* viam aperire, glaciem scindere 76. *rydia á braut*, abigere 226.

Rygur, rígur, mulier 302.

Rafr, riáfr n. laquear, testum 172. (*reifa* involvere.)

Rakiligr, cordatus, observans 224.

Rakinn, observans, colens 182. *rakia* curare, colere.

Rakta, purgare, emendare 78. *var. l.*

Rakr, profligatus, rejectaneus 328. *reka* pellere, rejicere.

S.

Sakeyrir, pecunia multatitia 258. (*sök* culpa, crimen.)

Sambrangiur pl. campanæ consonæ 172.

Sam-

Sam-landi, conterraneus 334. (*Sam*. partic. inseparab. unæ, junctim, & *landi*, quod & separatim idem significat.)

Samlendr, qui in eadem adest regione. *Gissor var eigi samlendr þá fadir hans andadiz*, *Gissur* in patria non aderat, cum pater suus moriebatur 38. Ambiguitate hujus vocabuli deceptus est Thor-gils Hallæ filius, nam sumsit id pro *conterra-neo*, at Snorrius Pontifex, & Gudruna Osvisi filia, qui eum ludificabant, intellexerunt id, quod Author h. l. (*Laxdala* brevior, cap. 41. collat. cum cap. 44.)

Sam-neyra, convivere 292. (*neyri* consortium, *nautr* consors particeps, *neyra*, uti, frui.)

Samstíða, adverb. pro adject. synchronus 144.

Sann-orðr, verax 298. (*sannr* verus, *ord*.)

Sárleikr, dolor 224.

Saudr, ovis, *sauda-nyr* f. lac ovillum 198.

Semia, componere, concinnare 232. (*Sam* partic. congruentiæ.)

Sendingar f. pl. missus, fercula 268.

Sess, m. sedes 218. ubi *kominn í vandan sess*, difficulta-tibus implicitus, loco difficili constitutus.

Settr, constitutus, habitus cultus. *lítt fætt at kláðum*, de vestitu maligne habitus 256. (particip. verbi *ek set* colloco. *Ljósvætn. S. Gudmundr (inn ríki) let vera með sér göfgra manna sono, ok setti þá svo ágætliga, at þeir skyldu öngan luz eiga íden*, 3: Gudmundus (potens) habuit secum virorum nobilium filios, & habuit eos tam egregie, ut nihil operis facere necesse haberent.)

Sid-bót,

- Sid-bót*, morum reformatio 76.
Sid-ferdi, consuetudo, ritus 274.
Sid-látr, bene moratus 68.
Sidr, mos, religio 304.
Sidugr, urbanus, bonis moribus 270.
Sífella, compago, plurium contiguorum series, á *sífello* jugiter perpetuò, sine interruptione 168. 242.
Sígn, labi, lente serpere 210.
Sinna f. ratio, it. attentio 302. var. l.
Siódr, crumena 258.
Siria, federe. *Siria fyri vandanum*, discrimini esse expostum 218. *Siria á svikem*, insidiari, dolos struere 282.
Siótrugr, septuagenarius 98.
Skap, forma, rei constitutio; *belli þat vel skapi*, eadem ratione perseveravit, eodem instituto fere constitit 154.
Skap, animus 216. *vera t/skap*, ad animum esse, placere 220.
Skarbendingr, fimbria crenata 96. humeralis sacri nomen (*sker* seco, *skar*, *skard*, *skör*, incisio, crena. *band* fascia. Neque tamen absurdum est deducere a *Skar-band* vitta, diadema.)
Skemma, tempus fallere, oblectare 6. (*skammr*, brevis.)
Skiadak, lolium 22. vid. not. 12.
Skiálfti, tremor motus 286. *Skiálfa* tremere.
Skilia vid, mori 230. (per euphemismum.)
Skilning f. sensus, opinio 280.
Skil/skapr, reditus, seu reddituum præstatio 48. var. lect. (*skila* expedire, solvere, *Skil* præstatio.)
Skiól n. latebra it. protectio 290.

Skótr,

Skíter, expeditus, celer. *Skíótr* & *Skilningum*, ingeniosus, acutus 70.

Skipa-tión, naufragium 252. (*syni* amitto, qvòd non confundendum cum *timi* colligo.)

Skörting-skapr, gravitas, gnavitas, strenuitus 48. *Skör-úngr*, homo gravis & imperiosus (de viro ac foemina.)

Skrá-setia & simpliciter *skrá*, in literas referre, literis mandare 4.

Skrautligr, ornatus, cultus 88. *Skrætt* n. ornatus.

Skrióðr, calicis sacri nomen proprium 92. l. var. propriè vas, aut poculum, magnæ capacitatis.

Skutull, mensa 270. A. S. *scuttel*. Ger. *schüffel*. Lat. *scutula*, vas qvo cibus apponitur. (Thiodolfus de Hvini)-neutraliter hac voce usus est in *Höft-löng*:

blaut af belgo skutli 3: partem de sacra mensa. qvando nominativus esiet *Skutl* l. *skutil*.)

Skynding, festinatio 252. (*skunda* festinare.)

Skædr, noxius 328. (*skadi* damnum, noxa.)

Slá, ferire. *Slá vid*, adhibere 2. 156. 158. alio sensu *slá vid*, prætexere, causari.

Smáðr, contemptus 316. (qvæsi parvi factus, a *smárr*, parvus.)

Smala-madr, opilio 318. *smali* pecudes, grex, nunc etiam Islandis opilio, qvo sensu & invenitur in Fragm. Memor. Níals S. cap. 54. (*smárr*. & *smálka* minutim, legitur in *Spec. Reg. smálki* quiviliæ lignorum. convenit Germ. *schmal* tenuis, Dan. *smal*.)

Smid

Smið f. fabricatio 120. alias *smíði* in g. neutro 116. 170.

Snarpr, acer 264.

Sníll f. elegantia 310. (*sníallr*.)

Snökta, singultire 288. *snökt* n. singultus (vocabulum fictum videtur a sonitu singultientium, potius quam à *snöggr* celer.)

Snotr, elegans 244.

Snada, cibum sumere 270. *snad* opsonium cibus. *Sverris* S.

Sofna, obdormiscere mori 238.

Sól, *ganga at sól*, solem sequi, i. e. recte & bene succedere 196. *Raudúlfr þattr* in *Cod. Flatey.* at *draumr þinn* gengi at sól, ok *alt at bæfi þitt* ok *forvirni* : ut somnium tuum feliciter eveniret, & omnia gesta tua, cogitataque. contra *ganga andsalis*, adverso sole ire; dicimus ubi inepte & imperite geritur negotium, adeoque minus succedit. Alibi scribitur, at *sól*, ac si locutio petenda sit a *sala* venditio 56. var. lect.

Spektingr, vir sapiens 46. 272.

Spónn, cochleare 6. 8. (Angl. *spoon*.)

Stadfastr, constans 88. (*fastr*, fixus, *stadr*, locus.)

Stadfesti, f. constantia 216. (*festi* f. firmitas a præcedenti.)

Stafn, extremum eminens, de navi puppis & prora 242.

Steinn, gemma 226.

Steinþró, locus lapidens 172.

Steypa, præcipitare, pectus dare 326.

Stika f. ulna 190. (*stiki*, *stiaki* palus, stipes: unde *stika* proprie bacillum mensurando accommodatum.)

Stilling,

Stilling, moderatio 192. (*stilli*, sedo, compono moderor.)

Stiúpmódir, noverca 192. Alias *stiupa* idem.

Strockr, trabs, *fyrir imnan stock*, intus, intra trabes, i. e. in domo 50.

Stod f. adminiculum, columnen 168. (à *stend* sto.)

Stofna, instituere, fundamentum ponere 242.

Stóll, sedes episcopalis 116.

Stólpi, columna 334.

Stórlyndr, magnanimus, munificus 92. (*lund* ingenium.)

Stór-menni, magnas, vir dives & potens 186.

Stór-menska, magnificentia 124. (*menska* in compositis, humanitas, humana indoles, aut affectio.)

Stór-tákn, summum miraculum 298. (*tákn*, *reikn*, fignum.)

Stór-tíðendi, res novæ insignes 66.

Stöckva, activè, expellere ejicere 222. passive expelli, fugere 90.

Stöpull, turris minor 170. quasi *stöfull*, à *stafr* columna (cf. *Ind. Rerum*. v. *Turris*.)

Stund, tempus. á *jafnlángri stundu*, tantulo tempore 144. 2) studium, þeir *lögdu mikla stund á*, multum studium adhibuerunt 298

Stunda, *stunda á*, studere, conari 286.

Stydia, stabilire, confirmare 170. (*stod*.)

Stygð, f. austeritas, offensio 290. *styggr* austerus. (Gr. *στύγος* odium.)

Svarta-sviþr, lugubris facies 232. (*svarta*, pro *svarttr*, niger, *sviþr*, motus subitus, item vultus.)

Svefn-leyfi, insomnia 224.

Sveit f. territorium 148. (proprie caterva comitatus Gall. *suisse*.)

Sutfa,

432 INDEX VOCUM.

Soffa, lente cadere, *fu fa at landi* ad terram appelli 206.
(ubi verbum est imperionale, & cum dativo
construitur.)

Sulcr, fames 322.

Sundr-lauff, dissolutus, diversus 276. (*fundr*, separa-
tionis vocula, *lauff*, solutus.)

Sundr-leitr, diversus 280.

Sundr lyndr, discors 94. var. l. (*lund*, *lyndi*, ingenium.)

Sundr-þyckr, idem *ibid.* (*þocki*, *þockr*, *þykkia*, mens.)

Svinna f. decus, honestas 302. *svinnr*, honestus.

Svipra, auferre, privare 286.

Syn. sön f. visus 160.

Synaz, apparere 284. 288-

Sysla, dioecesis 168. (*ek fylli*, negotium gero, operor.)

Sæ-föng, maris proventus i. e. captorum piscium copia
198. (*farr*, mare, *fäng* captura, *fa* capio.)

Sakia, petere, — *at ráði*, consulere 46. (Lat. *sequi*.)

Sala, beatitudo 280. (a *söl*.) *Sall*, fortunatus, dives
44. beatus, beate mortuus 180.

Satr, fragrans 274.

T.

Taka, capere. *taka bíðnom*, domesticos conducere, ad
sciscere 204.

Tala f. sermo 186. alias numerus. (*Tel* loquor it. nu-
mero.)

Tegia, trahere, ducere, allicere 4. (Lat. *ducere*. Germ.
ziehen, nisi potius sit à *Tega* jungere, *Gressis S.*
& *Ol. b. S.* sapius.)

Tekia f. rapina, præda 266.

Telgia, dolare 120. (Gr. *τέλγη* delinio.)

Telia,

- Telia**, referre, recensere. *Teliaz*; dicere se, verb. intransitiv. 72. idem significant, *kvedaz*, *kallaz*, *lâraz*, *segiaz*. *teliaz undan* tergiversari, excusare se 40.
- Tengdir** f. pl. affinitas, *tengdamenn* affines 218. (*teg*, *tengi*, jungo.)
- Tidir** f. pl. sacra, officium divinum 62.
- Tidr**, usitatus. *sem tîtt er* ut fieri solet 294. (*tîd* tempus. & hic est participium sine verbo.)
- Tiginn**, honoratus 174. 2) strictius prænobilis, perillustis, de regibus, jarlis, & quandoque episcopis dicitur 18. 38. 226. (Lat. *dignus*. Gr. *τις* honoro.)
- Tign** f. dignitas, gloria, majestas 32.
- Tignar-nafn**, regis, jarli, episcopi titulus 33. ordinibus inferioribus non convenit.
- Tigna**, honorare 216. officiis honorificis comitari, seu a cuiquam exhibere 166.
- Tiguligr**, heroicus, augustus 32.
- Til**, ad. eleganter abundat pag. 20. lin. 4. a fine pag. *til farr*, *farr til*, par, potis, idoneus ad aliquid 8.
- Tillög** n. pl. additamenta, contributiones 118. sumtus, apparatus 124. (*legg til*, attribuo, præbeo, supposito.)
- Tiltaka**, incipere 230.
- Tilarlan** destinatio, decretum, *benti tilarlan um öbögindi*, destinata incommoda portendebat 64. vid. *ett*.
- Tor-gatr**, non facile parabilis 226. (ubi S. recte legit *Tor-gatt*. *Tor* partic. inseparab. difficultatem notans, *gat*, adipiscor.)

Traudr, invitus. *traudt* vix, ægre 78. *var eigi traudt* (orlutt. S.) parum abfuit 176.

Traust n. confidentia, fiducia 278

Trefjur f. pl. filamenta 278.

Tregda, mora, impedimentum 72. (*tregr*, tardus, invitus.)

Tuitugr, viginti ulnarum 170. (*tut* in composit. binio, *tugr* decas.)

U.

Ukanfska, ignorantia 252. (*kann* sciens, *kann* scio.)

Um, circum. *skal ek þadan at um vera*, circa eam rem versabor, in eo ero occupatus, id allaborabo 8. *vandradi þau sem um voro at vera*, difficultates, cum quibus erat conficiendum 42.

Umbuna, rependere 288. (scribitur & *aumbuna*, forte à Gr. ἀμείβω commuto, vices reddo.)

Umfram præter, super 164. (ubi per tmesin usurpatur) 262.

Ummali, dicta, iussa, vota 220.

Umsát f. infidiæ 330.

Umsýsla procuratio 168.

Una, acquiescere 164. 212. sed hoc loco ex S. reponendum est *virði* censebat.

Undan, præ, ante; it. abs. *gánga undan*, præire, 2) deferre, elabi 150.

Undir, sub. *þeir er mest var undir*, qui plurimum potuerunt, potentissimi fuere 122.

Undirstada, fulcimen 202. (*ek stend undir*, sustineo, ne cadat.)

Unna, favere 88. (prima Indicativi *ann*, præterit. *unni*.)

Uns,

Uns, donec 156.

Uppi, super. *veru uppi*, superesse, durare 138.

Uppi-baldsmadr, qui suffulcit, sustentat 334. (*ballda upp* & *uppi*, sustentare, conservare.)

Upprás, origo 2. (*rás* cursus.)

Upptekinn, inceptus 284. (*ek tek upp*, tollo, incipio.)

Urlausn, opitulatio, auxilium 116. (*leysa úr*, expedire.)

Utan, peregre 92.

Úti, foris, *verda úti*, frigoris vel tempestatis vehementia in via perire 62. Qvod montes & tesqva transeuntibus sæpe accidit.

V.

Vad, vadum 32.

Vada, pedibus transire (ignem, aquam) 294. (a prima Indicativi *ek ved*.)

Valds-madr, præfectus, præses, rector, magistratus 336. (*valld* potestas, *velld* possum, in potestate habeo.)

Valr, accipiter, falco 233. (quasi lectissimum avis genus.)

Vandadr, accuratus, exquisitus, cum cura & studio factus 170. (particip. passiv. verbi *ek vanda*.)

Vanda-menn, necessarii 164. à *vandi* discrimin, periculum, translata obligatio, necessitudo, s. jus & vinculum necessitudinis. Þeirra manna er bonum þótti meistr vandi á, hominum, quibus plurimum deberi (præstandum esse officii) censebat 174. Hryggjar-stycki í Rafns þætti; hverr vandi er mer á vid þig, quæ mihi necessitudo tecum intercedit S. (vide infra *vandr*.)

Vand-bæfi n. pl. casus dubius & difficilis 216.

Et 2

Vandliga,

Vandliga, observanter, caute 176.

Vanfart, per euphoniā pro *vandfart*, & hoc pro *vandfardi*.

Þótti bonum vanfart med vera, censebat negotium difficile tractatu esse, s. cautionibus subiectum 176. (*ferr med gero*, tracto.)

Vandr, difficilis, periculi plenus 218. 2) aliquid magna cura faciens 154. 3) difficilis, malus 316. (hoc ultimo sensu scribitur ab antiquis cum virgato à *váendr*.)

Vandrædi, difficultas 42. defectus 228.

Vangiörr, rudis, inconditus 6. (*van* defectus, *giörr* factus.)

Van-mátr, infirmitas 132. (*mátr* vires.)

Van-rækt, incuria 8. (*rækt* f. observantia, cura.)

Vargr, lupus 326.

Varir, imperf. cum accusativo, animus præmonet, præfagit 6. 296.

Varliga, *varla*, vix 300.

Varr, observans, cujusquam rei certus 332.

Varúð, cautio, præcautio, cura 220. 236. ubi sensus esse videtur, *confixebatur affatim omnia, quæ se in episcopatu admisisse judicabat, aliis cavenda* (*úð*, animus.)

Vatn, aqua. *Vatna-vöxtr*, aquarum inundatio 208.

Vegligr, venerabilis 297.

Vegr, via. á *marga vego*, multis modis 40. *Þann veg*, ita 218.

Vegr, honor, gloria 224. (*veg*, elevo, pondero.)

Vegsama, honorare 334.

Veidi, captura (avium, animalium, piscium 324.)

Veidi-flöð,

Veidi-stöð, locus piscaturæ 322. (*stöð*, *stabulum*, *statio*, *stend sto*, *stadr*, locus.)

Veita, dare, it. facere. *veita ríðir*, sacrum officium facere 62.

Vellið, ditio, regnum 14. (*ek vellið* valeo, potior, in potestate habeo.)

Verða, manere, versari, constitutum esse; *sem buertveggi þeirra varð í raun margri* &c. sicuti uterque in ærumnis multis erat constitutus, aut, in multas incidit ærumnas 184. ubi conjectura textui subdita parum plausibilis est.

Vidbúnaðr, apparatus, *vetrar vidbúnaðr*, apparatus in hyemem provusus (præcipuè in alimentum pecorum) 198. (*vid* adversus, *by* paro.)

Vidrkenning, confessio, s. agnitio sc. delictorum, aut imperfectionis propriæ 56. (*vidr* cum, *kenna* noscere. *medkenning* idem.)

Vidr-vist, præsentia, conversatio, *bægnið vidrvistar* humanitas in conversatione 194. (*vidr*, & *vist* mansio, quod a *vera*, antiquè, *vesa*, esse.)

Vid-sjá s. cautio, *gera at vidsjáum* cavendum judicare 226. (*vid* contra, *sjá* in compositis, visio.)

Vidsæming, acquiescentia, consensus, approbatio 278. (*vid*, & *sæmi*, congruo, convenio, me accommo 212.)

Vidraka, resistentia 266. (*tek vid* excipio, quod & *tek í mori*.)

Víðkann, dimicandi peritus 268. (*víg*, pugna, *veg* pugno, sc. elevo gladium.)

Villdr, gratus, amicus, carus 38. (est quasi particip. passiv. a *vil* volo. Dan. *villd* idem.)

- Vin-fengi* n. amicitia 90. (forte posterior pars fit a *fäng* amplexus, ut sit *vin-fengi* copulatio amicitiae, mutua amicitia.)
- Viinna*, facere, exhibere, praestare. *vinna beina*, hospitalitatem praestare 166.
- Virdi*, præt. *virdi*, æstimo, judico, existimo 236. vid. & *una*. (*verd* pretium.)
- Virding*, æstimatio, sententia, judicium. *þu virding er á*, ita judicatur 166. 2) honor, quo sensu dicitur, *ad gíðra virding eins*, & *virding til eins* 156. 164.
- Virduligr*, opiparus, pretiosus 164. 228.
- Virdr*, æstimatus, in honore habitus 38. 268. (particip. verbi *ek virdi*.)
- Vitran*, revelatio 178.
- Virund*, f. notitia 318. (*visandi* sciens, *veit* scio. Dan. *videndo*.)
- Vixli*, permutatio. *giöfa vixli*, mutua donorum collatio 122. (Germ. *wechsel*.)
- Votta*, testari 208. (vid. Gloss. Syntagm. v. *vætt*, *vott*.)
- Voveiflga*, repente, subito 208. 328. (*vá*, *vo*, ma'um, *væfi* vibro, ventilo. neque absurde scribitur *vof-veiflga*, à *vofa* spectrum: spectra subito oculis objiciuntur.)
- Völd*, pl. (à singulari *valla*) potestas, regimen, it. actus, opera (fere in malo sensu) *af mínum völdum*, mea operâ, mea culpâ 8.
- Vöndull*, manipulus 200. (*vind* vincio, torqueo, complico.)
- Vöxtr*, incrementum, statura 38. *gánga í vöxtr* incrementum capere 200. *mála vöxtr* status causæ, ratio rei gestæ 42.

Vætt

Vatt f. pondus octuaginta librarum 200. (derivant à *veg* pondero.)

Y.

Yckur, vestra 280. (*Yckarr*, *yckur*, *yckat*, *vester*-, -ra, -um.)

Yfirbodi, præfectus, dominus 194. (*Yfir* supra, *byd* impero.)

Yfir-bót, emendatio 222.

Yfir-bragd, mores externi, gestus 88. 2) vultus 38. Alias *bragd* idem.

Yfir-ferd, *yfir-för*, transitus 130. (*Yfir* per, trans, *ferr* eo.)

Yfirsyn, vultus, facies 286. *syn*, *sjón*, id. (quasi *superficies*, *forma exterior*.)

Yndi-fall, lætitiæ detrimentum 242. (*Yndi* voluptas, *fall* casus.)

Yrkia, facere carmen 312. (*verk* opus.)

P.

Þaðan at, ex ea parte, pro *Þar* ibi 8.

Þarfsligr, utilis 80. (*Þörf*, opus, usus, utilitas. Dan. *Tarv*.)

Þeckiligr, amabilis 88. (Dan. *Takkelig*. *Þigg*, accipio, admitto.)

Þekja, tectum 202. (*Þek*, tego.)

Þel, cujusquam rei intimum. *nástar-Þel* conticinium 208.

Þess, ob eam rem, aut, in ea re 88. est genitivus ellipticus pronominis demonstrativi *þi*, nam pleno foret *til þess*, aut *þess vegna*; potest tamen esse

Epallage pro dativo þvi, vel i þvi. aut accusativo, fyri þat.

Þiakadr, defatigatus, vexatus 206. *unr. lect.* Þiaka vexo, þiát, servitute premo, in servitute habeo, þi, mancipium.)

Þingfór, iter ad comitia generalia. Þingfarar-kaup, tributum pro itinere ad comitia solvendum 52.

Þocka-góðr, vultu amabili 70.

Þolraun, patientiæ probatio, casus quq patientiæ probatur 314. (þol, patientia, vid. Gloss. Syntagm. v. þola. raun examen, experimentum, periculum.)

Þoran f. audacia 294. (vid. Gloss. Syntagm. v. þora.)

Þrekaðr, labore fatigatus 206. (þrek labor.)

Þridiungur, tertia pars, triens 78.

Þri-tugr, triginta annorum, it. triginta ulnarum 44.

Þró f. locus 174.

Þrozinn, defessus 152. (þryt, deficio, defino.)

Þvi at eins, eo pacto 212. (Þvi revera est dativus neutr. gen. pronominis demonstrativi *þá*, & hic stat pro *med þvi*, quod latini simili sensu efferunt *cum eo* : eâ conditione. *at eins* solummodo.)

Þyðr, blandus, comis 88. (à þióð populus q. d. *humanus*, *popularis*, *civilis*.) aliud, & alius originis est þyðr liquidus, tepidus, Gall. *Tiede*, & potest dubitari, anne hoc potius scribendum sit per *þ*, þiðr.

Þyngð, morbus 54. (þúngr gravis.)

Þyrft f. commodum, utilitas 152. (þarfr. vid. supra.)

Þviss, tumultus 324. (forte a *þlascos* coetus tripudantium.)

Þyrr,

Pyrr, ululatus 284. (Dan. *Túden*. *þjóta* sonitare. *þjótr*, ventus sonorus.)

Æ.

Æia, *ægja*, quietem jumentis dare 328. (ubi vitiose in textu est *aa*. a prima indicativi ek *át*. Gr. *ἄω*, *αῦω*, spiro. sed vide tamen Indic. *Kristni* S. v. *át*.)

Æpa, clamare, lamentari, plorare 284. *öp*, clamor, ploratus.

Ærinn, quantus satis est 146. *ærnir* satis multi 194. *ærit*, *ærit nóg*, satis 168. (*ár* annus, annona.)

Æskia, optare 194. (Dan. *æske*, *ön/ske*. *ösk* votum.)

Ætt, genus. 2) plaga, regio. *fráfall Gíffurar biskups benti til attar um öll óþagindi* &c. decessus Gíffurris Episc. quasi digitum intendebat in regionem omnium incommodorum &c. 3) ea evidenter præmonstrabat 64. *var. lect.*

Corrigenda.

- P**ag. 4. Lin. 14. lege. hverir, pro hvorir;
— 5. — 20. l. duco, pro dico.
— 18. — 14. pro *enn*, l. forte *er*.
— 25. — 2. l. meridiana.
— 50. — — biskupslaust, una voce.
— 52. — 1. valinn, pro valin.
— 56. — — lect. var. lit. q. alltíafnt, pro ávallt.
— & lit. r. sölu &c.
— 61. not. l. *ita*. & lin. seqv. *posst*.
— 68. — 10. sonr, pro sonar.
— 76. — — lect. var. b. Kristinn laga &c.
— 84. lin. ult. vetrinn. pro vetrin.
— 92. — — lit. b. præponenda est voci *dónum*.
— 100. lin. ult. þóft *mannskada*, puncto distingue.
— 131. — 17. rectius, *constat*.
— 148. — 4. post *illmenni*, commate distingue.
— 163. — 15. pro *Islandia*, reponendum esse *Nor-*
vegia, svadent circumstantiæ.

Pag.

Pag 165. Lin. 8. gauisum. pro visum.

— 167. — 5. post *missa episcopi*, adde: *vulgari*, 3: trita & nota.

— 184. — 9. fidan, pro fidan.

— 200. — 14. giörníngi, pro giönníngi.

— 204. — 12. margt, pro magt.

— 207. — 10. pro *divina*, lege *Dei*.

— 208. — 12. voveifliga, pro vofeifliga.

— 212. — 3. cap. virði, pro yndi. & conf. Ind. voc. uni & virði.

— 245. — 7. lydr á allr, pro lídr á allt; de cujus emendationis auctoritate & sensu confule Ind. vocum v. *örfari*.

— 247. — 10. expuge punctum post *missi*.

— 256. — 6. unni, pro kunni.

— 259. — 7. post *existiturum*, colo distingue.

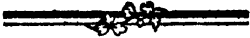
— 266. — 5. mestr, pro mestär.

— ibid. — 11. dele punctum post (r). & isti praeponere, nam illa varians lectio pertinet ad periodum sequentem. Qui correxit *Thorvaldsfagam*, mirè illam corripit, peruersa hac interpunctione, quod studio an incitia fecerit, incertum est. Ubi autem, quod sæpè fit in sequentibus, similis error occurrit, relegabitur lector ad hanc emendationem hujus pag.

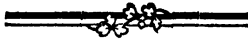
— 274. (l). (p), & (q), corrige, ut monitum est modò ad pag. 266.

— 275. — 13. decreuisset, pro decreuerat.

Pag.

-
- Pag. 276. Lin. 16. bodar, pro boder.
 — ibid. — — (y), (z), corrige, ut supra.
 — 288. — 16. hverninn, pro hverinn.
 — 294. — — (m). (p), corrige, ut supra.
 — 295. — 16. post *coenaculi*, adde: *medii*.
 — 297. — 2. post *consecrauerat*, commate distingue:
 — ibid. — 7. dele, *ignem*: & *ingrederentur* ibi po-
 nitur absolutè loco, *progrederentur*.
 — ibid. — 8. dele, *atque truncis*.
 — 302. var. lect. t. lege *Vestfirðinga*, pro *Vestfirði*.
 — 303. — 11. post *Tbermarum valle*, adde: *filius*
 Tborkilli, filii Grenjadi.
 — 304. — — (g), corrige, ut supra.
 — 308. — — (d). (f), corrige, ut supra.
 — 310. — — (m), (n). corrige, ut supra.
 — 312. — 5. *gudlaftadi*, pro *gudlaftadi*.
 — 314. — — (g), (h), corrige, ut supra.
 — 315. — 15. *neqvisset*, pro *neqvibat*.
 — 316. — — (o), corrige, ut supra.
 — 318. — — (r), corrige, ut supra.
 — 320. — — (e), corrige, ut supra.
 — 322. — — (o), (s), & (u), corrige, ut supra.
 — 324. — ult. var. lege, *GARDHVERFA*.
 — 326. — — (c). (d), corrige, ut supra.
 — 328. — — (k), & (l), corrige, ut supra.
 — ibid. — 14. *æia*, pro *æa*.
 — 330. — — (u), corrige, ut supra.
 — ibid. — 13. legendum sine dubio *IVda* 3: *quarta*,
 pro *VIIIda*, conf. cap. IV. sub initio.
 — 332. — — (z). corrige, ut supra.
 — 334. — — (g), corrige, ut supra.

Pag.

Pag. 335. Lin. 3. qvasqve, pro qvas.

— 336. — 1. höfdíngium, pro hödingium.

— ibid. — 9. reyfti, pro reifti.

— ibid. — 11. pone, S. 3: Sancti, ante, Johanni
baptista.

— ibid. — — (k), (m). corrige, ut supra.

EE 8.13

